

UCHWAŁA NR XX/123/2025
RADY POWIATU MIĘDZYCHODZKIEGO

z dnia 27 listopada 2025 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035

Na podstawie art. 12 pkt 9 ca) ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U.2024.107 ze zm.) oraz art. 19 ust. 3a w związku z art. 3 pkt 3 i art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz.U.2025.198) Rada Powiatu Międzychodzkiego uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035, która stanowi załącznik nr 1 do niniejszej uchwały wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035, która stanowi załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Powiatu

Ryszard Skiba

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU MIĘDZYCHODZKIEGO NA LATA 2025-2035

Opracowanie:

Starostwo Powiatowe w Międzychodzie

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości. Strategię Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 opracowano w oparciu o materiały źródłowe Wydziałów Starostwa Powiatowego oraz powiatowych jednostek organizacyjnych. Ze względu na dostępność danych publicznych użytych do diagnozy oraz potrzebę zachowania spójności dokumentu, większość danych zawartych w Strategii zostało opracowanych według stanu na 2023 r., o ile nie zaznaczono inaczej.

Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju

KRAJOWY
INSTYTUT
JAKOŚCI

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	4
CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA STRATEGICZNA POWIATU	6
1. CHARAKTERYSTYKA POWIATU	6
1.1. Informacje ogólne	6
1.2. Środowisko przyrodnicze	9
1.3. Dziedzictwo lokalne	16
1.4. Komunikacja i transport zbiorowy	22
1.5. Demografia i ruch budowlany	28
1.6. Gospodarka i rynek pracy	35
1.7. Edukacja.....	41
1.8. Kultura i sport.....	46
1.9. Ochrona zdrowia	47
1.10. Pomoc społeczna i wsparcie rodziny.....	49
1.11. Otoczenie powiatu i współpraca samorządowa	51
1.12. Bezpieczeństwo publiczne	55
1.13. Stan finansów samorządowych.....	61
2. OCENA JAKOŚCI ŻYCIA W POWIECIE MIĘDZYCHODZKIM NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADAŃ ANKIETOWYCH	66
3. ANALIZA SWOT DLA POWIATU MIĘDZYCHODZKIEGO	73
CZĘŚĆ 2: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU	75
1. MISJA I WIZJA.....	75
2. CELE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ W PODZIALE NA OBSZARY STRATEGICZNE.....	76
3. SPÓJNOŚĆ KIERUNKÓW ROZWOJU Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	81
4. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, MONITORING I EWALUACJA	87
ZAŁĄCZNIKI.....	92

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania powiatem. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju w perspektywie do 2035 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz powiatu, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne, czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów strategicznych obowiązujących w powiecie międzychodzkiem, a także jest spójna z dokumentami wyższego rzędu – Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w powiecie podczas jej obowiązywania.

W pracach nad dokumentem brał udział Zespół ds. opracowania projektu Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 powołany Zarządzeniem Nr OR.120.4.2025 Starosty Międzychodzkiego z dnia 10 stycznia 2025 r. w sprawie powołania Zespołu ds. opracowania projektu Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 o następującym składzie:

- Ewa Liśkiewicz – Przewodniczący Zespołu,
- Katarzyna Kubicka-Halas,
- Agnieszka Leśniewska,
- Magdalena Dubrowska,
- Arkadiusz Halas,
- Tomasz Borowiak,
- Tomasz Tomala,
- Dariusz Nowak,
- Maciej Tupcik.

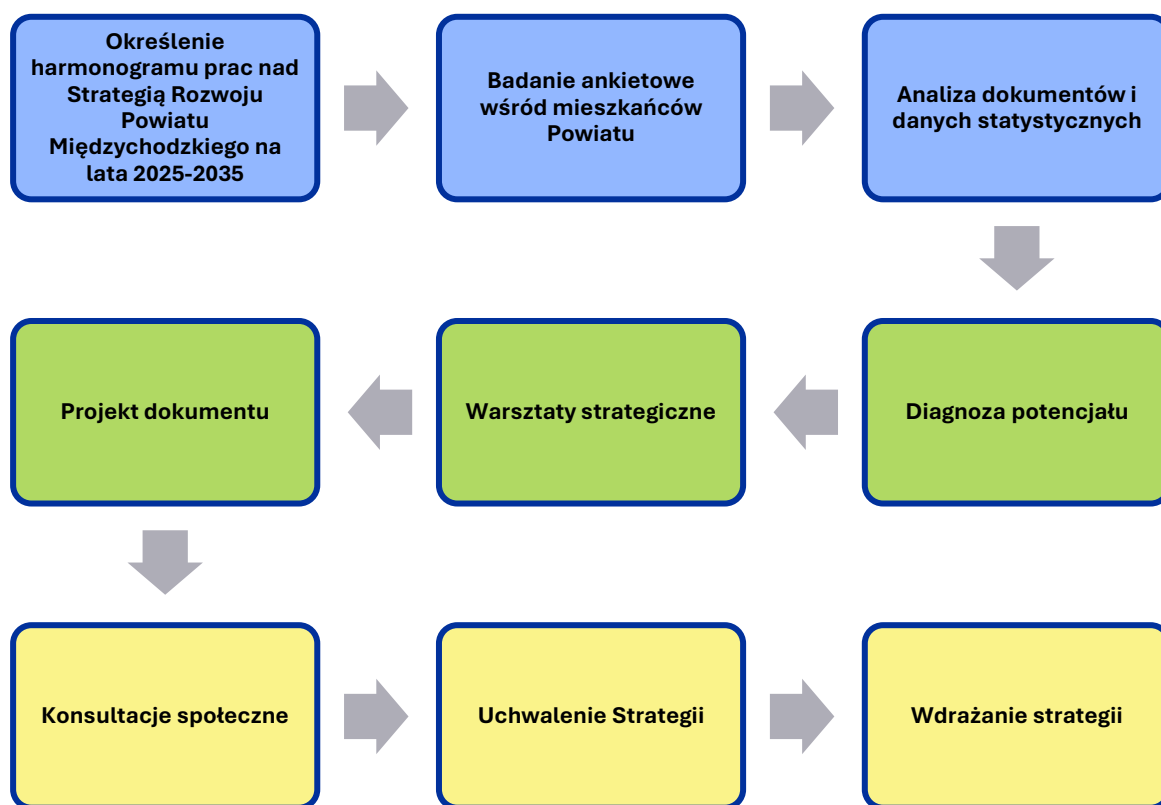
Starostwo Powiatowe w Międzychodzie wspierali również eksperci z Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju z Poznania:

- Irma Kuznetsova – Dyrektor Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego – kierownik Zespołu,
- Iwona Nowacka – Zastępca Dyrektora Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego – recenzent,
- Maja Czyż – Starsza Specjalistka ds. strategii i rozwoju lokalnego – koordynator projektu,
- Aleksander Orbach – Młodszy Specjalista ds. strategii i rozwoju lokalnego.

Dokument został opracowany na podstawie aktualnych dokumentów wewnętrznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym dokumentem prawnym wykorzystywanym podczas przygotowania Strategii była ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym. Ponadto wzięto pod uwagę zapisy poprzedniej Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2016-2024. Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców. Proces tworzenia Strategii poprzedzono pogłębioną analizą sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu, warsztatami strategicznymi z przedstawicielami Starostwa Powiatowego w Międzychodzie oraz jednostek organizacyjnych. Następnie projekt Strategii został poddany konsultacjom społecznym.

Poniższy schemat przedstawia poszczególne etapy prac nad Strategią.

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA STRATEGICZNA POWIATU

1. CHARAKTERYSTYKA POWIATU

1.1. Informacje ogólne

Powiat Międzychodzki zlokalizowany jest w zachodniej części województwa wielkopolskiego, przy jego granicy z województwem lubuskim, nad rzeką Wartą. Swoim zasięgiem obejmuje 4 gminy: dwie gminy miejsko-wiejskie (Międzychód, Sieraków) oraz dwie gminy wiejskie (Chrzypsko Wielkie, Kwilcz), a na jego terenie znajduje się 111 jednostek osadniczych, w tym dwa miasta – Międzychód i Sieraków. Sąsiaduje:

- od północy: z powiatem strzelecko-drezdeneckim (województwo lubuskie) i czarnkowsko-trzcianeckim (województwo wielkopolskie),
- od wschodu: z powiatem szamotulskim (województwo wielkopolskie),
- od południa: z powiatem nowotomyskim (województwo wielkopolskie),
- od zachodu: z powiatem międzyrzeckim (województwo lubuskie).

Rysunek 1. Położenie Powiatu Międzychodzkiego na tle kraju i województwa

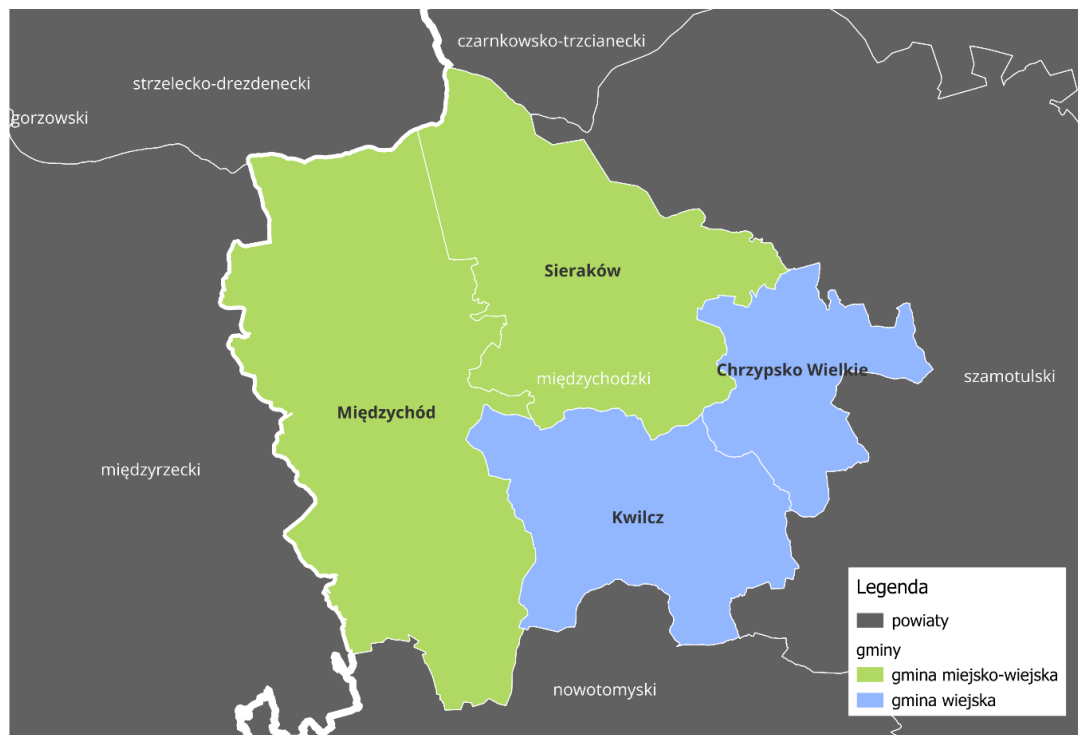
Źródło: opracowanie własne.

Według danych GUS w 2023 roku Powiat Międzychodzki zamieszkiwało 36 751 osób, tym samym sytuując go na 1. miejscu wśród powiatów o najmniejszej liczbie mieszkańców w województwie wielkopolskim oraz

na 23. miejscu wśród powiatów dla całego kraju. Powierzchnia Powiatu wynosi 736 km², co stanowi 2,47% powierzchni województwa wielkopolskiego.

Rysunek 2. Gminy Powiatu Międzychodzkiego

Źródło: opracowanie własne.

Największy udział w strukturze powierzchni jednostki zajmują obszary wiejskie (łącznie 97,1%), a w szczególności obszar wiejski gminy Międzychód (40,8%). Pod względem zasięgu przestrzennego, największą jednostkę w Powiecie stanowi również gmina Międzychód (41,7%), z kolei najmniejszą – gmina Chrzypsko Wielkie (11,4%). Średnia gęstość zaludnienia w Powiecie Międzychodzkiem w 2023 roku wynosiła 48,3 os./km². Wartość ta była ponad dwa razy niższa niż wynik osiągnięty na poziomie województwa wielkopolskiego (116,9 os./km²) i ułokowała Powiat na trzecim miejscu wśród powiatów o najmniejszej gęstości zaludnienia w Wielkopolsce. Najgęściej zaludniona była gmina Międzychód (58,1 os./km²), a najmniej – gmina Chrzypsko Wielkie (37,8 os./km²).

Tabela 1. Struktura powierzchni Powiatu Międzychodzkiego

JST	powierzchnia (km ²)	% powierzchni powiatu
Powiat Międzychodzki	736	100,0%
Gmina Chrzypsko Wielkie	84	11,4%
Gmina Kwilcz	142	19,3%
Gmina Międzychód, w tym:	307	41,7%
Miasto	7	1,0%
obszar wiejski	300	40,7%
Gmina Sieraków, w tym:	203	27,6%
Miasto	14	1,9%
obszar wiejski	189	25,7%

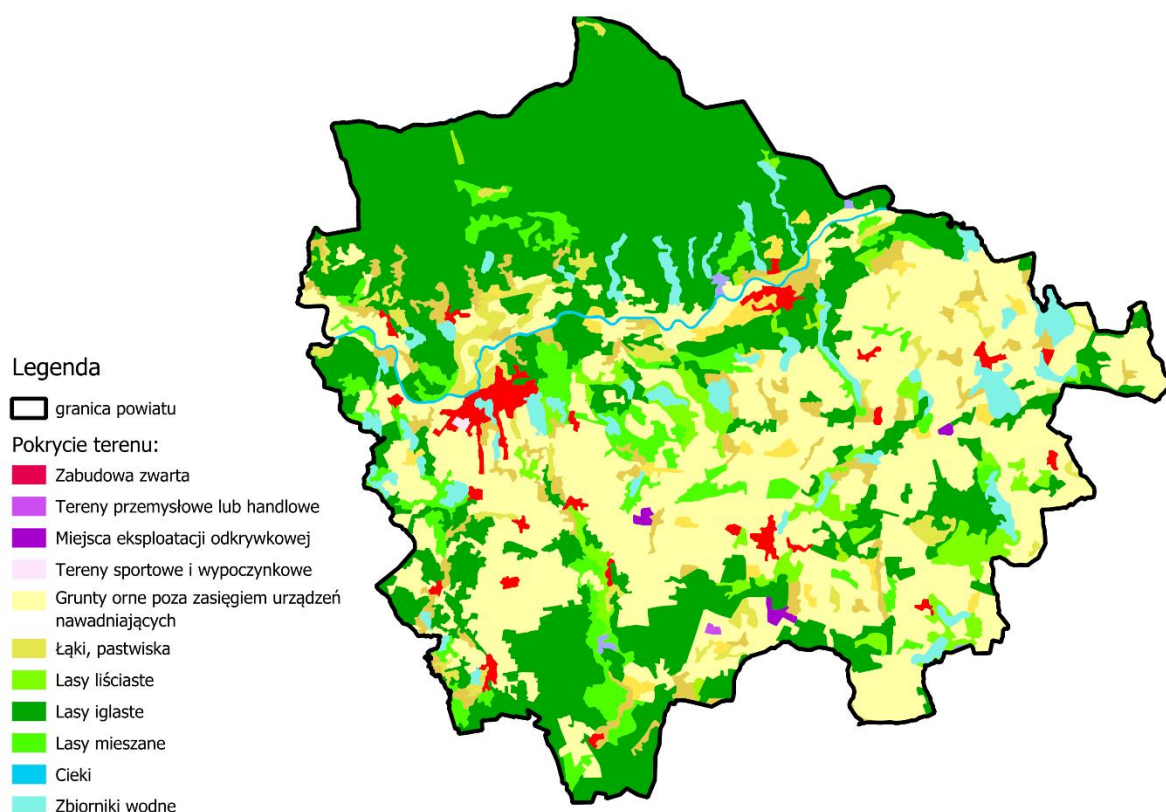
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Pomimo tego, że Powiat Międzychodzki jest najmniejszym powiatem w województwie, jest równocześnie najbardziej atrakcyjnym pod względem turystycznym. Szczególnym uwagi jest fakt, że na jego terenie

znajduje się ponad 100 jezior o różnej wielkości i głębokości w mocno pofałdowanym, polodowcowym krajobrazie Pojezierza Międzychodzko-Sierakowskiego, ale także m.in. Puszcza Notecka, centralnie położony Sierakowski Park Krajobrazowy, wstęga Warty oraz lasy bogate w grzyby i zwierzynę pławą, przez co obszar ten nazywany jest „Krajiną 100 Jezior”. Wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe obszaru sprawiły, że rozwinęła się tu również szeroka baza turystyczna – liczne szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe, punkty widokowe, kąpieliska z ofertą sportów wodnych, ośrodki turystyczne i pensjonaty agroturystyczne.

Pod względem struktury użytkowania gruntów, największy udział stanowią grunty leśne (46,4%) oraz użytki rolne (43,6%). Z kolei grunty pod wodami zajmują 5,2% powierzchni powiatu, a ich udział jest większy niż gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (3,6%).

Rysunek 3. Struktura użytkowania terenu Powiatu Międzychodzkiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Corine Land Cover 2018.

1.2. Środowisko przyrodnicze

Lasy

Według danych GUS, w 2023 roku udział potaci leśnych, w całkowitej powierzchni Powiatu stanowił 44,6%, a powierzchnia ogółem 33 820,87 ha.

Część lasów Powiatu Międzychodzkiego położona jest w obrębie **Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Puszcza Notecka”**. Leśne Kompleksy Promocyjne są obszarami funkcjonalnymi o szczególnym znaczeniu społecznym, ekologicznym i edukacyjnym, obejmujące wybrane duże zwarte obszary leśne charakterystyczne dla danego obszaru. Są jednostkami funkcjonalnymi, nieposiadającymi odrębnej administracji. W ramach LKP leśnicy promują zrównoważoną gospodarkę leśną, wspierają badania naukowe i prowadzą edukację leśną społeczeństwa. Na terenie Polski powołanych zostało 25 Leśnych Kompleksów Promocyjnych o łącznej powierzchni 1 273 693 ha. Na podstawie Zarządzenia nr 62 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 14 października 2004r. w sprawie Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Puszcza Notecka” ustanowiony został Leśny Kompleks Promocyjny „Puszcza Notecka”. Łączna powierzchnia LKP „Puszcza Notecka” wynosi 137 229 ha, a swoim zasięgiem obejmuje osiem nadleśnictw trzech Regionalnych Dyrekcji Lasów Państwowych.

Najbardziej zalesioną gminą jest gmina Sieraków i Międzychód, a najmniej gmina Chrzypsko Wielkie. Należy także dodać, że na terenie Powiatu zdecydowaną większość lasów stanowią lasy publiczne stanowiące własność Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych (92,4%), natomiast niewielką część stanowią lasy prywatne (7,6%). Szczegóły przedstawia tabela poniżej.

Tabela 2. Leśnictwo w Powiecie Międzychodzkiem według form własności

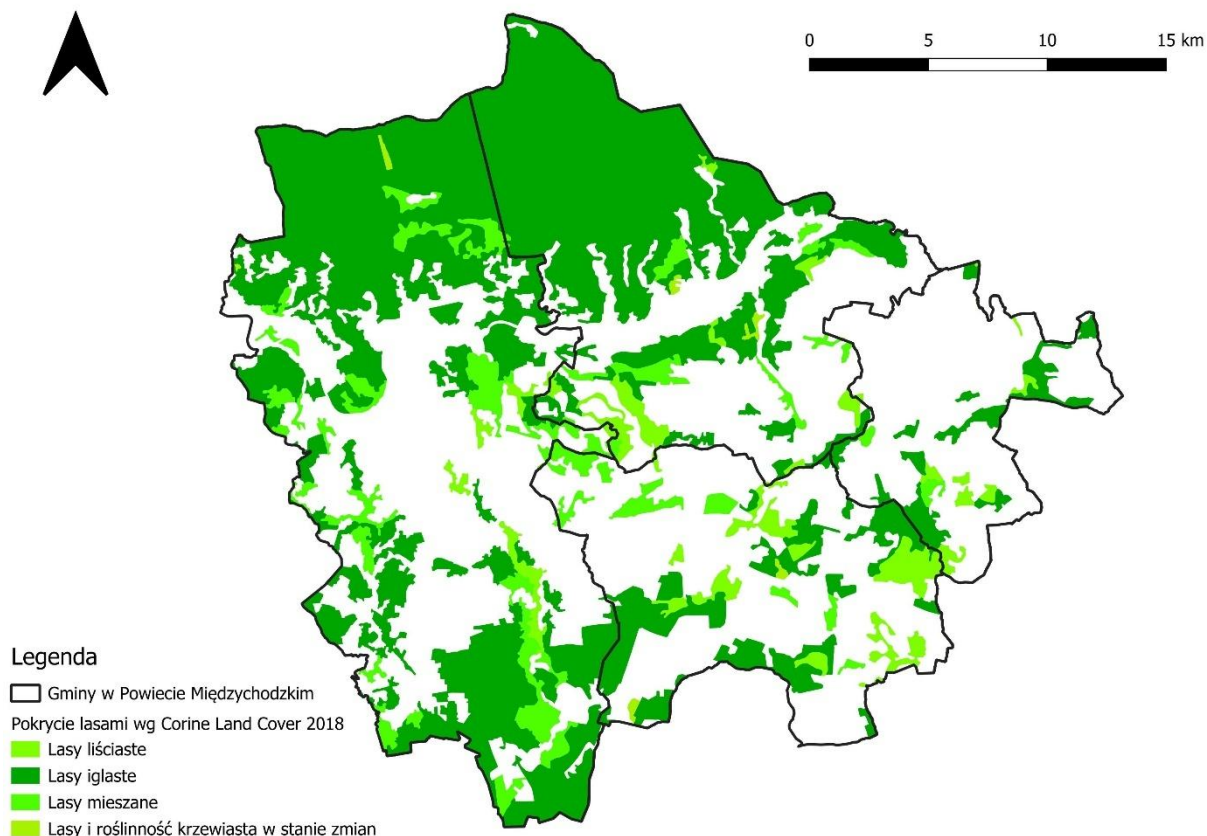
JST	ogółem	lesistość w %	grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	grunty leśne prywatne
	[ha]	[%]	[ha]	[ha]
Powiat Międzychodzki	33 820,87	44,6	31 340,50	2 388,00
<i>Gmina Chrzypsko Wielkie</i>	1 407,10	16,4	1 127,05	267,00
<i>Gmina Kwilcz</i>	4 274,97	29,5	4 027,57	239,00
<i>Gmina Międzychód, w tym:</i>	16 019,48	50,8	14 607,26	1 356,00
<i>miasto</i>	2,74	0,4	2,08	0,00
<i>obszar wiejski</i>	16 016,74	52,0	14 605,18	1 356,00
<i>Gmina Sieraków, w tym:</i>	12 119,32	57,7	11 578,62	526,00
<i>miasto</i>	408,31	28,2	337,14	63,00
<i>obszar wiejski</i>	11 711,01	59,9	11 241,48	463,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gospodarka leśna w Lasach Państwowych prowadzona jest na podstawie planów urządzenia lasu, sporządzanych dla nadleśnictw na 10 lat. Plan urządzenia lasu zawiera opis i ocenę stanu lasu, program ochrony przyrody oraz cele, zadania i sposoby prowadzenia gospodarki leśnej. Lasy będące własnością Skarbu Państwa na terenie Powiatu Międzychodzkiego administrowane są przez Nadleśnictwa: Bolewice, Międzychód, Pniewy i Sieraków.

Poniższa rycina przedstawia obszary leśne na terenie Powiatu Międzychodzkiego z podziałem na lasy liściaste, iglaste, mieszane oraz wyodrębnione lasy i roślinność krzewiastą w stanie zmian. Na podstawie analizy zauważyć można, że na leśny ekosystem powiatu składają się przede wszystkim drzewostany iglaste.

Rysunek 4. Obszary leśne na terenie Powiatu Międzychodzkiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Corine Land Cover 2018.

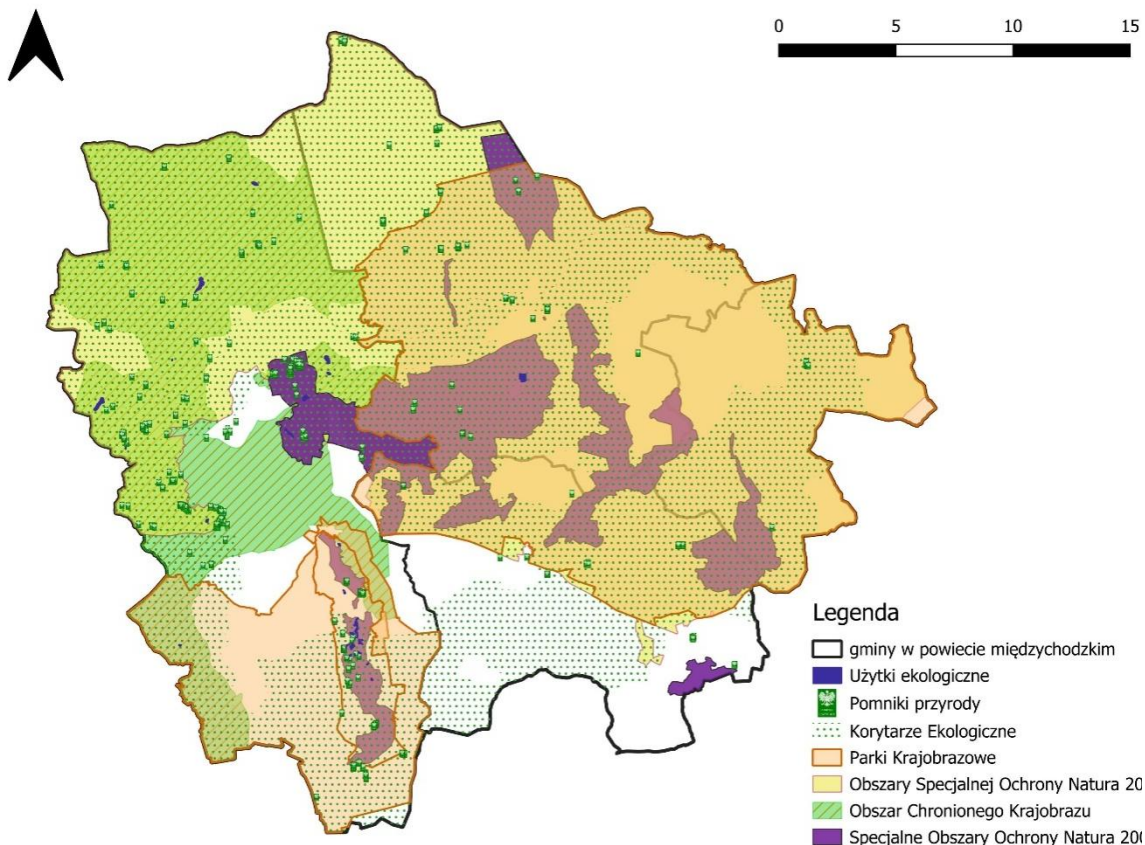
Na terenie Powiatu Międzychodzkiego prowadzona jest gospodarka łowiecka, mająca na celu ochronę zwierząt łownych poprzez zapewnienie jej odpowiednich warunków bytowych i żywieniowych, jak również racjonalne wykorzystanie zasobów zwierzyny łownej na planowane odstrzały. Reguluje ją Program odbudowy zwierzyny drobnej poprzez jej wysiedlanie oraz redukcję drapieżników na terenie powiatu międzychodzkiego na lata 2021-2025, który został przyjęty uchwałą Rady Powiatu Międzychodzkiego z 26 listopada 2020 r. nr XXIV/148/2020 i jest kontynuacją wcześniejszego Programu.

Formy ochrony przyrody

Ze względu na bogactwo wartości przyrodniczo-krajobrazowych i wysokich właściwości ekosystemowych, na terenie Powiatu Międzychodzkiego ustanowiono obszarowe formy ochrony – parki krajobrazowe rezerwaty, obszary Natura 2000, użytki ekologiczne oraz obszary chronionego krajobrazu. Ustanowiono również punktowe formy ochrony przyrody – pomniki przyrody. Rozkład wszystkich form ochrony przyrody z terenu Powiatu przedstawiony został na poniższej rycinie.

Rysunek 5. Formy ochrony przyrody występujące na terenie Powiatu Międzychodzkiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Pomniki Przyrody

Według Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody prowadzonego przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska na terenie Powiatu Międzychodzkiego znajduje się 254 pomników przyrody, są to głównie pojedyncze drzewa, grupy drzew oraz aleje drzew. W poszczególnych gminach liczba pomników przyrody wynosi:

- Gmina Chrzypsko Wielkie – 16 pomników;
- Gmina Międzychód – 181 pomników;
- Gmina Kwilcz – 25 pomników;
- Gmina Sieraków – 33 pomniki przyrody.

Rezerваты

Rezerваты przyrody w Powiecie Międzychodzkiem chronią cenne ekosystemy, siedliska roślin, zwierząt i grzybów oraz wyjątkowe elementy przyrody nieożywionej. Na terenie Powiatu znajduje się siedem rezerwatów:

- **Czaple Wyspy** (7,14 ha, gm. Sieraków) – rezerwat faunistyczny chroniący miejsca lęgowe rzadkich gatunków ptaków;
- **Buki nad Jeziorem Lutomskim** (54,75 ha, otulina 6,33 ha, gm. Sieraków) – rezerwat leśny chroniący ekosystemy lasów liściastych;
- **Kolno Międzychodzkie** (14,71 ha, gm. Międzychód) – rezerwat leśny, którego celem jest ochrona naturalnego lasu liściastego;

- **Cegliniec** (4,91 ha, otulina 9,87 ha, gm. Sieraków) – rezerwat leśny chroniący biocenozę acydofilnej dąbrowy na tle starodrzewu sosnowego;
- **Mszar nad Jeziorem Mnich** (6,43 ha, gm. Sieraków) – rezerwat torfowiskowy zachowujący siedliska torfowisk przejściowych oraz reliktową florę roślin zarodnikowych;
- **Bukowy Ostrów** (79,33 ha, otulina 63,28 ha, gm. Kwilcz) – rezerwat krajobrazowy chroniący kompleks roślinności wodnej, bagiennej i leśnej w krajobrazie pagórków kemowych;
- **Dolina Kamionki** (59,30 ha, gm. Międzychód) – rezerwat leśny chroniący ekosystemy doliny rzeki Kamionki i ich charakterystyczną roślinność.

Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000

Na terenie Powiatu Międzychodzkiego znajduje się 6 obszarów Natura 2000, których celem jest ochrona cennych i zagrożonych siedlisk oraz gatunków roślin i zwierząt. Obszary te obejmują:

- **Ostoja Międzychodzko-Sierakowska (PLH300032)** – 7 591 ha na pograniczu Kotliny Gorzowskiej i Pojezierza Poznańskiego. Charakteryzuje się różnorodnością siedlisk, dużym kompleksem lasów bukowych, grądami, łągami i licznymi jeziorami. Obszar wyróżnia się bogatą florą i fauną, w tym żerowiskami nocka dużego.
- **Dolina Kamionki (PLH300031)** – 848 ha obejmujące dolinę rzeki Kamionki. Znajdują się tu lasy bukowe, grądowe, łągi źródliskowe oraz higrofilne siedliska łąkowe. Obszar jest zagrożony eutrofizacją.
- **Jezioro Mnich (PLH300029)** – 46 ha z torfowiskami, jeziorami polodowcowymi i najstarszymi sosnami Puszczy Noteckiej. Wyróżnia się bogactwem mchów, w tym reliktyw glacialnych, oraz rzadkimi gatunkami roślin i zwierząt.
- **Jezioro Kubek (PLH300006)** to obszar o powierzchni 1 796,3 ha, znajdujący się na pograniczu Obornickiej Doliny Warty i Międzyrzecza Warty i Noteci, na północ od Sierakowa. W skład obszaru wchodzi jezioro Kubek (67,3 ha), otoczone lasami i kompleksami roślinności bagienno-łąkowej. Cenne są zbiorowiska związane z cyrkiem źródliskowym strumienia zasilającego jezioro.
- **Zamorze Pniewskie (PLH300036)** to obszar o powierzchni 305,34 ha, obejmujący torfowisko mszarne pomiędzy jeziorami Dobrzyczno i Pniewskim. W obszarze tym występuje jezioro Zamorze (2 ha), które jest w procesie wypłykania. Dominują tu łąki ramienicowe i roślinność szuwarowa.
- **Puszcza Notecka (PLB3000015)** to obszar specjalnej ochrony ptaków o powierzchni 178 255,76 ha, obejmujący największy w Polsce kompleks wydmy śródlądowych, głównie porośnięty lasami sosnowymi. Na terenie znajduje się ponad 50 jezior oraz torfowiska, a obszar jest siedliskiem dla co najmniej 30 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, w tym bielika, kani czarnej i rudej oraz bociana czarnego. Plan zadań ochronnych został ustanowiony w 2014 roku przez Regionalnych Dyrektorów Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim i Poznaniu.

Użytki ekologiczne

Użytki ekologiczne to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania. Na terenie Powiatu ustanowionych jest 27 użytków ekologicznych, w tym 26 użytków w Gminie Międzychód oraz 1 w Gminie Sieraków.

Obszary chronionego krajobrazu

Obszary te obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz, o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Na terenie Powiatu wyznaczono jeden obszar chronionego krajobrazu **H (Międzychód)** o powierzchni 32 243 ha. Obszar ten pełni funkcję ochronną dla Pszczewskiego Parku Krajobrazowego i 4 rezerwatów przyrody. Ponad połowę powierzchni obszaru zajmują lasy na słabych siedliskach boru świeżego i boru suchego. Teren ten charakteryzuje duża liczba jezior i urozmaicona rzeźba. Utworzony na podstawie rozporządzenia nr 12 Wojewody Gorzowskiego z dnia 24 listopada 1998 r. w sprawie określenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa gorzowskiego (Dz. Urz. Z 1998 r. nr 20, poz. 266). Rozporządzenie nr 18/07 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 20 lipca 2007 r. w sprawie Międzychodzkiego Obszaru Chronionego Krajobrazu zostało uznane za nieważne Wyrokiem nr IV SA/PO 1279/11 Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 19 kwietnia 2012 roku w sprawie Międzychodzkiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Wzdłuż granic powiatu wyznaczone są inne obszary chronionego krajobrazu: Puszcza Notecka, Dolina Warty i Dolnej Noteci oraz Gorzycko.

Korytarze ekologiczne

Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych zapewnia zachowanie funkcjonalnej łączności w warunkach powszechnej obecnie fragmentacji środowiska. Korytarze ekologiczne to obszary umożliwiające przemieszczanie się roślin i zwierząt pomiędzy siedliskami. Korytarze to drogi życia, dzięki którym wiele gatunków może egzystować pomimo niekorzystnych zmian w środowisku a cenne europejskie siedliska nadal cechuje wysoka bioróżnorodność. Główne cele wyznaczania i ochrony korytarzy to:

- przeciwdziałanie izolacji obszarów przyrodniczo cennych i zapewnienie funkcjonalnych połączeń między poszczególnymi regionami kraju,
- zapewnienie możliwości funkcjonowania stabilnych populacji gatunków roślin i zwierząt,
- ochrona i odbudowa bioróżnorodności w kraju i Europie,
- stworzenie spójnej sieci obszarów chronionych, które zapewnią optymalne warunki do życia możliwie dużej liczbie gatunków.

Na terenie Powiatu Międzychodzkiego wyznaczono trzy korytarze ekologiczne: Puszcza Notecka, Dolina Dolnej Warty, Lasy Zachodniej Wielkopolski.

Wody powierzchniowe

Efektywne gospodarowanie zasobami wodnymi w Powiecie Międzychodzkiem ma na celu ochronę wód, poprawę ich jakości i retencjonowanie. Działania te sprzyjają zachowaniu walorów przyrodniczych oraz tworzeniu warunków do użytkowania rekreacyjnego i rolniczego. Podstawowym dokumentem planistycznym jest plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry. Plan ten stanowi podstawę podejmowania decyzji dotyczących zasobów wodnych i działań na rzecz osiągnięcia dobrego stanu wód. Obejmuje on 16 jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych oraz 17 jeziornych. Celem planu jest poprawa stanu zasobów wodnych, zmniejszenie zanieczyszczeń i poprawa jakości wód. Zawiera on także cele środowiskowe dotyczące stanu ekologicznego i chemicznego wód. Plan wskazuje działania niezbędne do osiągnięcia celów, zarówno podstawowe, jak i uzupełniające. Dzięki realizacji tych działań możliwe będzie utrzymanie dobrego stanu wód oraz ekosystemów. Współpraca z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie pozwala na skuteczną realizację tych celów.

Przez środek Powiatu, w ogólnym kierunku równoleżnikowym, przepływa **rzeka Warta** –największa rzeka Wielkopolski. Przedziela ona powiat międzychodzki na dwa, różne pod względem krajobrazowym, obszary. Część północna czyli wielki rejon międzyczecza warciańsko-noteckiego, pokryty jest piaszczystymi wydymami. Znajdują się tutaj liczne jeziora rynnowe o charakterystycznym wydłużonym kształcie. Prawie cały obszar porośnięty jest lasami sosnowymi, należącymi do Puszczy Noteckiej. W części południowej, z kolei, mieszczą się wzgórza moreny czołowej oraz liczne jeziora.

Na obszarze Powiatu **występuje wiele rzek i cieków wodnych**: Warta, Mogilnica Górna, Dopytyw z jez. Krzymień. Osiecznica, Mianka, Szczanica, dopytyw z jez. Kubek, Jaroszeńska Struga, Lichwińska Struga, Śremska Struga, Kłosowska Struga, dopytyw z jez. Barlin, Kamionka, dopytyw z Miłostowa, dopytyw z jez. Młyńskiego, dopytyw ze Skrzydlewa, dopytyw z jez. Miejskiego, dopytyw z Kaplina, Dormowska Struga, dopytyw z Drzewiec, dopytyw z Piłki, dopytyw spod Strychów, dopytyw spod Chudobczyc, dopytyw z jez. Linie, Struga Świechocińska, Struga Górska, Struga Młyńska, dopytyw z jez. Chojno, dopytyw z jez. Bucharzewskie, dopytyw ze Stawu Chalińskiego, Bielina, dopytyw z jez. Jesiniówek, Struga Mierzyńska, Struga Kobylińska, Borowy Rów, Dopytyw z Bielejewa, Struga Winnogórska, dopytyw z jez. Wierzbno, kanał Gertruda-Muchocińskie, dopytyw z jez. Wielkiego, Goleczawianka, dopytyw z Kwilcza, Struga Kuchenna, Struga Piaskowa, dopytyw z jez. Kuchennego, dopytyw z Radgoszczy.

Ostatnie badania jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych wyznaczonych na terenie Powiatu wykonano w latach 2020-2021. Przebadane JCWP osiągnęły zły stan. Na terenie Powiatu zlokalizowanych było 6 punktów pomiarowo-kontrolnych. Stan jednolitej części wód ocenia się poprzez porównanie wyników klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Jednolita część wód może być oceniona jako będąca w „dobrym stanie”, jeśli jednocześnie jej stan/potencjał ekologiczny jest sklasyfikowany przynajmniej jako dobry, a stan chemiczny sklasyfikowany jest jako „dobry”. W pozostałych przypadkach, tj. gdy stan chemiczny jest sklasyfikowany jako „poniżej dobrego” lub stan/potencjał ekologiczny sklasyfikowany jako „umiarkowany”, „słaby”, bądź „zły”, jednolitą część wód ocenia się jako będącą w złym stanie.

Charakterystyczną cechą, która wyróżnia Powiat Międzychodzki na mapie turystycznej Wielkopolski jest **ponad 100 jezior** w mocno pofałdowanym, polodowcowym krajobrazie Pojezierza Międzychodzko-Sierakowskiego. Można tu znaleźć jeziora o ponad 300-hektarowej powierzchni oraz bardzo głębokie (do 45 m. głębokości). Powierzchnia jezior to prawie 6% powierzchni Powiatu. Najgłębsze, największe, najpłytsze, najdłuższe, najwyżej położone jeziora to:

- **Jezioro Śremskie** 118 ha, głębokość 45 m., (najgłębsze, jego dno tworzy tzw. kryptodepresję, jest 5 m. poniżej poziomu morza, objętość wody - 23 mln. m³),
- **Jezioro Chrzypskie** 304 ha, głębokość 15 m. (największe i bardzo czyste),
- **Jezioro Barlin** 103 ha, głębokość do 3 m. (najpłytsze z okolicznych jezior),
- **Jezioro Lutomskie** 178 ha, głębokość 15 m. (najdłuższe, o średniej szerokości zaledwie 300 m., ale długości 5,8 km),
- **Jezioro Białokoskie** 146 ha, głębokość 31 m. (najwyżej położone - 83 m. n.p.m - strumień do jeziora Chrzypskiego na odległości 3,5 km. pokonuje różnicę 38 m. wysokości).

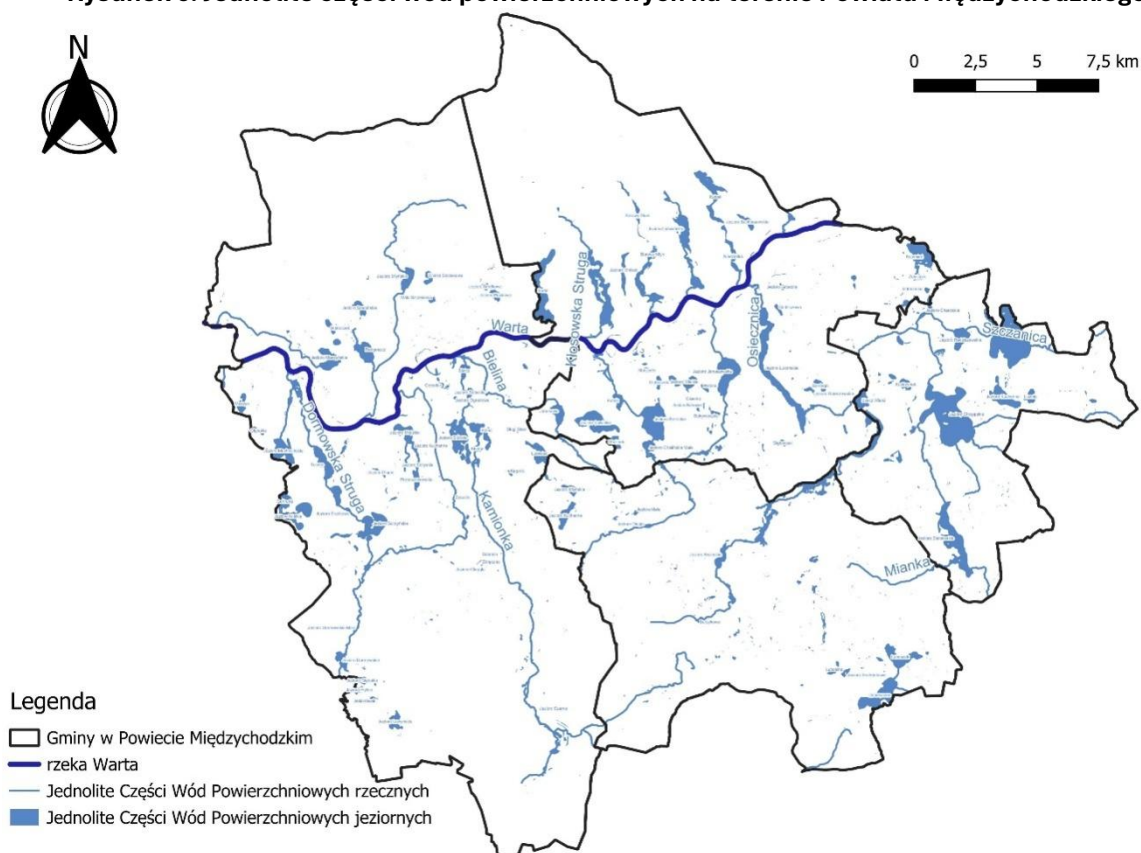
Wody podziemne stanowią główne źródło zaopatrzenia w wodę, wykorzystywane przez gospodarkę komunalną, rolnictwo i leśnictwo. Kluczowym elementem ich racjonalnego gospodarowania jest bilans wodno-gospodarczy, który zapewnia odpowiednią relację między zasobami a poborem wód. Niewłaściwe proporcje mogą prowadzić do ich deficytu. Teren analizowany znajduje się w zasięgu dwóch Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP):

- **Subzbiornik Jezioro Bytyńskie – Wronki – Trzciel:** zbiornik porowy o powierzchni 863,5 km² i zasobach 19 569,5 m³/d. Wody charakteryzują się niską podatnością na zanieczyszczenia, a czas przesączania wynosi ponad 100 lat, co sprzyja ochronie zasobów.
- **Dolina rzeki Warta:** zbiornik porowy o powierzchni 37,2 km² i zasobach 10 070 m³/d. Zbiornik ma dużą odnawialność zasobów, ale jest bardziej podatny na zanieczyszczenia, zwłaszcza w obszarze o krótkim czasie przepływu wód. Proponuje się utworzenie obszaru ochronnego o powierzchni 61,31 km², koncentrując się na ochronie przed skutkami działalności rolniczej, szczególnie gospodarowania ściekami.

Zasoby wód podziemnych na obszarze Powiatu Międzychodzkiego znajdują się w granicach czterech jednolitych częściach wód podziemnych (JCWPd) o numerze GW600034, GW600041, GW600059 i GW600060.

Rysunek 6. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie Powiatu Międzychodzkiego

Źródło: opracowanie własne.

1.3. Dziedzictwo lokalne

Powiat Międzychodzki od początku swego istnienia należał do województwa poznańskiego, stanowiąc jego zachodnią granicę. Formowanie powiatu rozpoczęło się w 1817 r., gdy w wyniku reformy Wielkiego Księstwa Poznańskiego utworzono nowy podział administracyjny. Powiat obejmował początkowo 1420 km², 5 miast, 102 gminy wiejskie i 281 miejscowości, z ludnością ponad 28 tys. osób. Pierwszą siedzibą starostwa był dwór w Chalinie, a pierwszym starostą Fryderyk Wilhelm Kurnatowski. W 1887 r. zachodniej części Powiatu utworzono nowy powiat skwierzyński, co zmniejszyło jego obszar do 644 km². Dwuwładza polska i niemiecka w czasie Powstania Wielkopolskiego zakończyła się w 1920 r., gdy traktat wersalski przyłączył powiat do II Rzeczypospolitej. W okresie międzywojennym Powiat rozwijał się, choć jego zachodnia granica była granicą państwową. II Wojna Światowa przyniosła okupację hitlerowską, a wyzwolenie nastąpiło 27 stycznia 1945 r. Po wojnie powiat podzielono na 7 jednostek administracyjnych, a w 1950 r. zniesiono urząd starosty. W 1975 r. w wyniku reformy administracyjnej zlikwidowano powiaty, a Międzychód włączono do województwa gorzowskiego. Powiat reaktywowano 1 stycznia 1999 r. Międzychód, centrum Powiatu, wyróżnia się zabytkowym układem urbanistycznym z wrzecionowatym układem ulic i charakterystycznym rynkiem. Sieraków, o bogatej historii, zachował czworoboczny rynek, zabytki sakralne i pozostałości zamku Opalińskich. Zabytkowy układ urbanistyczny zachował się także w Kamionnie, dawnej miejscowości miejskiej, obecnie wsi z trapezowatym rynkiem i historyczną zabudową.

Kościoty

Na terenie Powiatu Międzychodzkiego znajdują się 33 obiekty sakralne, z czego 18 wpisanych jest do rejestru zabytków. Wszystkie świątynie katolickie (12) wpisane są do rejestru zabytków i w większości są one właściwie utrzymywane, a ich stan techniczny jest bardzo dobry lub dobry. Oprócz nich na terenie Powiatu znajdują się trzy kościoły poewangelickie. Z czego dwa z nich są w dobrym stanie technicznym, natomiast szachulcowy kościół poewangelicki w Sierakowie jest w stanie ruiny. W 2022 roku zakończył się gruntowny remont tego obiektu związany z przywróceniem dawnej bryły. Obecnie jest to jeden z najpiękniejszych obiektów architektury drewnianej na terenie powiatu międzychodzkiego.

Rezydencje

Na omawianym obszarze znajduje się 31 pałaców i dworów, z czego 24 wpisanych jest do rejestru zabytków. Znajdują się tu również pozostałości dawnego fortalicjum tj. zamku Opalińskich w Sierakowie, pochodzącego z przełomu XIV i XV w., będącego najstarszą zachowaną rezydencją na tym terenie.

Obiektem, który w swoich zrębach sięga XVII w., a może nawet XVI w. jest dwór w Chalinie. Około 1800 r. dokonano gruntownej przebudowy budynku i nadano mu formę zachowaną do dziś. Z XVIII w. pochodzą również dwory w Mníchach i Prusimiu, przebudowane na początku XX w. Na początku XIX w. wzniesione zostały klasycystyczne dwory w Orzeszkowie i Ławicy, pałac w Kwilczu wiązany z wybitnym niemieckim architektem Karolem Fryderykiem Schinklem, a także pałac w Gorzynie. W ciągu drugiej połowy XIX w. i na początku XX w. powstały liczne pałace i dwory w rozmaitych stylach. W neogotyckim stylu wzniesiono pałace w Śródcie, Charcicach i Rozbitku, rozbudowano pałac w Wituchowie. Z wykorzystaniem form sięgających do stylistyki renesansu zbudowano pałace w Łęczcach i Białokoszu. Wśród rezydencji z początku XX w. wyróżnia się dwór w Chudobczycach wzniesiony wg projektu architekta Rogera Sławskiego, pałac w Mościejewie i dwór w Gnuszynie. W nowoczesnej stylistyce tzw. „landhausstil” wzniesiono około 1910 r. rezydencje w Luboszu, Lutomiu i Niemierzewie. Ich stan techniczny jest zróżnicowany, wynikający często z określonej formy własności oraz celom na jakie te obiekty są przeznaczone.

Zespoły folwarczne

W interesującej nas strefie zewidencjonowano 43 zespoły folwarczne lub pozostałości zespołów z zachowanym układem podwórza i częścią budynków gospodarczych, z których 8 wpisanych jest do rejestru zabytków. Prócz tego wpisane są 3 podwórza gospodarcze jako układy przestrzenne tj. w Chudobczycach, Łęczcach i Ławicy. Część zespołów pełni swoją pierwotną funkcję (np. Białokosz, Wituchowo, Mnichy), część jest nieużytkowana (np. Kwilcz, Lubosz).

Na terenie Powiatu zachowało się wiele ciekawych architektonicznie budynków gospodarczych wchodzących w skład zespołów folwarcznych. Na tym terenie szczególnie wyróżniają się murowane budynki licowane kamieniem z ceglanym detalem. Szczególnie ciekawe zespoły tego typu obiektów znaleźć można w Wituchowie, Białokoszu czy Lutomku. Interesujące ceglane obiekty podziwiać można również w Rozbitku, Luboszu, Mnichach.

Parki

Na terenie Powiatu Międzychodzkiego zarejestrowano 31 zabytkowych parków z czego 22 zostało wpisanych do rejestru zabytków. Są to głównie założenia parkowe towarzyszące dawnym obiektom mieszkalnym dworom i pałacom, ale zewidencjonowano także dwa parki miejskie na terenie Międzychodu oraz park przy Stadzie Ogierów w Sierakowie. W przeważającej większości założenia parkowe znajdujące się w Powiecie powstawały w XIX wieku wraz z powstaniem siedzib rodowych właścicieli wsi. Występuje jednak na obszarze kilka założeń parkowych o starszym rodowodzie np. Chalin, Mnichy, czy Prusim, które zostały jednak niestety w XIX i początku XX wieku silnie przekształcone. Charakterystyczne dla XIX w. jest łączenie tutaj założenia parkowego widokowo i kompozycyjnie z otaczającym krajobrazem np. park w Kwilczu, Białokoszu, Ławicy, Białczu czy Śródcie, które często były lokalizowane nad brzegami jezior lub płynnie przechodzą one w założenia o charakterze leśnym i dalej w obszary leśne np. Chalin, Łęczce, Lubosz. Powierzchnia parków na terenie powiatu wynosi średnio kilka hektarów, a największymi pod względem powierzchni są parki w Rozbitku - ponad 22 ha, Gorzynie - 19 ha, i Luboszu - 13 ha. Na terenach parkowych zachowało się wiele starych i cennych drzew często uznanych jako Pomniki Przyrody lub o parametrach pomnikowych. W parku w Kolnie występują m.in. dwa Miłorzęby japońskie, w Mnichach Miłorząb japoński i Tulipanowiec amerykański, Kasztan jadalny rośnie w Kwilczu, Chalinie i Rozbitku. Prawdopodobnie jako jedyna w Polsce takiej długości występuje czterorzędowa aleja platanowa na terenie parku w Rozbitku. W wielu parkach zachowały się tzw. elementy małej architektury - bramy, ogrodzenia, stoły kamienne, altana w Kwilczu oraz cmentarze rodowe. Cecha charakterystyczną parków na terenie Powiatu Międzychodzkiego, co zresztą wiąże się z ich położeniem, jest urozmaicona powierzchnia terenu, często położone są na zboczach, nad jeziorami, w wąwozach stokach itp. Jednym z ciekawszych pod tym względem obiektów jest park w Ławicy, gdzie park położony jest na zboczu stoku schodzącego do jeziora i ukształtowanego w 3 „tarasy” ziemne.

Architektura drewniana

W przypadku pozostałości obiektów architektury drewnianej w rejestrze zabytków znajdują się tylko 3 obiekty. Jest jednak szereg budynków na terenie Powiatu nie wpisanych do rejestru zabytków, a figurujących w wojewódzkiej ewidencji konserwatorskiej. Drewniana zabudowa wsi stanowi złożony problem. Są to obiekty w najgorszym stanie technicznym wynikającym z racji użycia nietrwałego materiału jakim jest drewno, braku prowadzenia bieżących napraw i remontów, wtórnych przebudów i przekształceń z użyciem niewłaściwych materiałów, a także nieprzystosowaniem do obecnych wymogów cywilizacyjnych. Obiekty te są w większości własnością prywatną, a właściciele często nie posiadają środków finansowych na prowadzenie prac remontowych. Jedyna chałupa drewniana wpisana do rejestru

znajduje się w Radgoszczy. Budynek jest w dość dobrym stanie technicznym. Zamieszkany, poddawany przez właścicieli bieżącym pracom remontowym.

Cmentarze

Z istniejących tu nekropolii zarejestrowanych jest 94 cmentarze, z czego tylko 4 zostały wpisane do rejestru zabytków w Bucharzewie, Orzeszkowie, cmentarze przykościelne w Międzychodzie, i Miłostowie. Dwa cmentarze rodowe wpisane zostały do rejestru w ramach założeń parkowych w Luboszu i Rozbitku. Cmentarze rzymsko - katolickie są utrzymywane w stanie dobrym, natomiast cmentarze ewangelickie z uwagi na to, iż od kilkudziesięciu lat z reguły nie są czynne, pozostają w bardzo złym stanie. Na przestrzeni lat powojennych zostały zdewastowane, zaniedbane i zarośnięte przez krzewy i samosiewy, często zaśmiecone. Cmentarze te często położone są z dala od wsi i zabudowy mieszkaniowej, co dodatkowo sprzyja dewastacji. Wśród nich, systematycznym pracom pielęgnacyjnym poddawany jest cmentarz w Bucharzewie, który jest pod stałą opieką wolontariuszy oraz właścicieli.

Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków znajdujących się na terenie Powiatu Międzychodzkiego

Wpisem do rejestru zabytków na obszarze Powiatu Międzychodzkiego objęto do tej pory 51 odrębnych obiektów zabytkowych i 36 zespołów obiektów zabytkowych obejmujących 174 obiekty, ponadto 1 zabytkowy układ przestrzenny (urbanistyczny). Do tej grupy obiektów, ich zespołów i układów przestrzennych zastosowanie mają wszelkie rygory prawne wynikające z treści właściwych aktów prawnych. Podstawowe znaczenie ma Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków znajdujących się na terenie Powiatu Międzychodzkiego

Na terenie Powiatu Międzychodzkiego zabytki ruchome skupione są głównie w zabytkowych obiektach sakralnych, które dominują tutaj pod względem liczebności. Stanowią one elementy wystroju i wyposażenie kościołów, i są to m.in.: rzeźby, naczynia, szaty liturgiczne, ołtarze i ich części, 206 spośród nich wpisano do rejestru zabytków. Prócz wyposażenia kościelnego zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków znajdują się w m.in. w Stadzie Ogierów w Sierakowie, Muzeum Zamku Opalińskich w Sierakowie oraz na dawnym cmentarzu kalwińskim w Orzeszkowie. W Muzeum - Zamek Opalińskich w Sierakowie znajdują się jedne z najcenniejszych w Polsce sarkofagi Rodu Opalińskich, związane z wyjątkową sarmacką sztuką pogrzebową Pompa Funebris.

Turystyka

Powiat Międzychodzki od lat nazywany jest „Krajiną 100 Jezior”. Stanowi on wymarzone miejsce dla wędkarzy, amatorów sportów wodnych czy miłośników grzybobrania. Ponadto w swojej ofercie posiada wiele szlaków turystycznych: rowerowych, pieszych, wodnych, nordic walking oraz konnych. Na uwagę zasługuje **Wielka Sowa**, czyli największa wydma śródlądowa w kompleksie Puszczy Noteckiej o wysokości 92,5 m n.p.m. W sercu Międzychodu wybija źródło wód artezyjskich bogatych w złoża siarki opatrzone piękną żeliwną **Laufpompą**. Warto zwiedzić także **Muzeum Zamek Opalińskich w Sierakowie**. Murowany zamek powstał pod koniec XIV wieku, a jego najcenniejszym skarbem jest kolekcja unikatowych XVII-wiecznych sarkofagów trzech pokoleń rodziny Opalińskich. Muzeum jest też miejscem wielu cyklicznych imprez, koncertów czy festynów. Na terenie zamku powstała **Magnacka Stanica** - miejsce, które umożliwia wypoczynek nad brzegiem rzeki Warty. Największą atrakcją tego miejsca jest trzy funtowa armata. Nieopodal Zamku znajduje się najstarsze w Polsce *Stado Ogierów*, gdzie można skorzystać z uroków jazdy

konnej oraz przejażdżki bryczką. W Mniszkach znajduje się **Centrum Edukacji Regionalnej**, które swoją wyjątkowość to zawdzięcza folwarcznym budynkom, w których zobaczyć można pokazy ginących zawodów. W Chalinie działalność prowadzi **Ośrodek Edukacji Przyrodniczej** z siedzibą w XIX w. dworze wraz z jedynym w powiecie obserwatorium astronomicznym. Dla celów edukacji ekologicznej, jak również uporządkowania ruchu turystycznego, nadleśnictwa z terenu Puszczy Noteckiej utworzyły **Leśny Kompleks Promocyjny „Puszcza Notecka”**, obejmujący w dużej części tereny Gminy Międzychód. Wyróżniającym elementem jest **Ośrodek Edukacji Ekologicznej z Izbą Pamięci Wsi Radusz** oraz sieć szlaków rowerowych i pieszych wokół.

Szlaki rowerowe

1. *Międzynarodowa Trasa Rowerowa R-1* (Wybrzeże Atlantyku - Paryż - Berlin - Królewiec) – w Powiecie Międzychódzkim przebiega: od Pszczewa drogą wojewódzką nr 160 przez Lewice, Łowyn do Gorzyna (skrzyżowanie z drogą krajową nr 24) - Wielowieś - Międzychód ul. Piłsudskiego most na Warcie - dalej drogą wojewódzką nr 160 przez Przedlesie, Ośrodek Mierzyn, Sowią Górę i dalej w kierunku Drezdenka.
2. Wojewódzki szlak: „*Szlak stu jezior*” Międzychód - Szamotuły, czyli szlak rowerowy (czarny) R-8: Międzychód - Bielsko - Kolno - Kamienna - Prusim Olandia" - Chalin OEP - Sieraków - Ryżyn - Chrzypsko Wielkie - Łęczeczki punkt widokowy - Białokosz - dalej przez: Ostroróg do Szamotuł, gdzie łączy się z Transwielkopolską Trasą Rowerową, odcinkiem północnym TTR-N (nadal szlak czarny, równoległe ze szlakiem zielonym) przez Pamiątkowo, Roztworowo do Poznania Parku Sołackiego (110,8 km).
3. *Nadwarciański Szlak Rowerowy* oznakowany szlak rowerowy niebieski Międzychód - Poznań wzdłuż Warty: z Międzychodu przez most na Warcie, za mostem w prawo wzdłuż brzegu do Mokrzca, dalej na wschód drogą wojewódzką Zatom Nowy Piaski wzdłuż Warty do Bucharzewa, Chojna - Wronki - Oborniki i dalej przez Biedrusko do Poznania (ok. 120 km), dalej wzdłuż Warty szlak prowadzi do zapory w Jeziorsku (dalsze 250 km).

Lokalne szlaki rowerowe PTTK:

Chrzypsko Wielkie:

- Szlak czerwony - wokół jeziora Chrzypskiego (Chrzypsko Wielkie - wiadukt kolejowy Chrzypsko Małe - Łęczeczki punkt widokowy).
- Szlak żółty przy Łęczcach (od szlaku czarnego SSJ w Łęczeczkach - Łęczce - Dworek pod Jesionem - skrzyżowanie ze szlakiem czerwonym z Kwilcza Białokosz - do szlaku czarnego SSJ) (21,7 km).
- Szlak niebieski: Chrzypsko Wielkie - pola tulipanów - Charcice - Jabłonowo - Mylin - do szlaku zielonego i nim do Chrzypskiego Wielkiego (9 km).
- Szlak zielony: Chrzypsko Wielkie Śródka (pałac) - Strzyżmin Orle Wielkie leśniczówka - Chrzypsko Małe do szlaku czerwonego i nim do Chrzypskiego Wielkiego (11,6km) Dwa szlaki powiązane z Kwilczem Kwilecka Ósemka".

Kwilcz:

- Szlak niebieski: Kwilcz - Orzeszkowo-Daleszynek - Lubosz - Augustowo- Chorzewo Diabelski Most skrzyżowanie ze szlakiem żółtym z Łęczec Józefowo rezerwat „Bukowy Ostrów - Mościejewo pomnikowy dąb Upartowo Kurnatowice - Zielona Dolina - Młyn - Chalin Ośrodek Edukacji Przyrodniczej WPK (25 km).

- Szlak czerwony: Chalin OEP EPK Popowo (głaz) Prusim Skansen Olandia Kurnatowice - Kwilcz droga 24 Kubowo Wituchowo - Otrzmiech - Chudobczyce Barka" - Miłostowo - Urbanówko - Rozbitek (25 km).

Szlak wokół Międzychodu

- Szlak żółty łączący północnym brzegiem Warty Międzychód ze Skwierzyną: z Międzychodu przy moście przez Wartę - wieś Mierzyn Nadwarciańskie Centrum Turystyki Rowerowej Dom Cyklisty - Zamyślin - pałac Wiejce - Krobielewko - i dalej szlakiem zielonym przez Świniary i most na Warcie do Skwierzyny.

Sieraków

- Szlak czerwony („Akademicki”) Jaroszewo - Sieraków - most na Warcie - dąb „Józef w Marianowie - Chorzępowo-matecznik Błota: - Pławisko - Lichwin - Bucharzewo Chata Zbójców (41,5 km).
- Szlak niebieski („Dzikich Zakątków”): „Chata Zbójców Bucharzewo - Bukowce most na Warcie - Sieraków - Ławica - do szlaku czarnego SSJ (18 km).
- Szlak żółty (Krajobrazowy): Góra - Lutomek Lutom Kaczlin Tuchola (21,7 km) łącznikowy szlak czarny: Chorzępowo - Zatom Nowy - prom na Warcie - Zatom Stary Ławica (7,1 km).
- Szlak czarny - z Chorzępowa przez prom w Zatomiu do Ławicy oraz czarny szlak R8 (16,2 km).

Śladami Powstań Narodowych 1769-1919 (75 km).

- Pętla międzychodzka (czerwony) obejmuje miejscowości: Bielsko, Kolno, Ławica, Chalin, Popowo, Prusim, Kamionna, Mniszki, Gralewko, Międzychód.
- Pętla kwilecka (zielony) obejmuje miejscowości: Kwilcz, Mechnacz, Popowo, Chalin, Śrem, Kurnatowice, Mościejewo, Orzeszkowo.
- Pętla sierakowska (niebieski) obejmuje miejscowości: Sieraków, Ławica, Popowo, Chalin, Śrem, Góra, Grobia, Sieraków).

Pozostałe

- Szlak rowerowy „Do kopalni Wanda” (oznakowany znakiem roweru I skrzyżowanych kilofów): prowadzi z Zatomia Nowego lub Mokrzyca do pozostałości kopalni węgla brunatnego, jednej z 44 kopalni funkcjonujących w powiecie od końca XIX w. do wybuchu drugiej wojny światowej (7 km).
- Ścieżki rowerowe edukacyjne Nadleśnictwa Międzychód „Śladami Radosza” (pętla niebieska 23 km I pętla żółta 14 km) zaczynają się przy szkółce leśnej w Kaplinie, prowadzą po terenach nieistniejącej największej puszczańskiej wsi Radosz.

Szlaki piesze

- Międzynarodowy Szlak Św. Jakuba - w Powiecie przebiega na trasie 38 km: od strony Wronek (północnym brzegiem Warty) przez Bucharzewo, Sieraków, Chalin, Międzychód, a dalej Stodowy Młyn w kierunku Pszczewa.
- Żółty: ze Starego Osieczna - Sowia Góra -Międzychód Zatom Stary-Ławica-Chalin - Prusim-Kamionna-rezerwat „Dolina Kamionki” Mnichy-Łowyn i dalej przez Nowe Gorzycko do Wierzbna (68,6 km).

- Czerwony: Międzychód Letnisko Bielsko rezerwat Kolno Międzychódzkie, Kamionna - dolina Kamionki, Mnichy - Krzyżkówko-Lewice (23,9 km).
- Niebieski: (ze Zbąszynia przez Trzciel, Pszczew | Lubikowo) Gorzycko - Międzychód rynek - Bielsko Jez. Koleńskie - Ławica - Góra - Sieraków - przez Wartę - Bucharzewo dalej do Kobusza | Miałów (59,6 km).
- Czarny: rezerwat „Dęby Koleńskie” - Zielona Chojna, Aleksandrowo - Międzychód przez Wartę, Przedlesie - Radgoszcz - Kaplin - Radusz - Matecznik” Błota - Kukułka - rezerwat Czaple Wyspy” - rezerwat Mazar nad Jez. Mnich” Kobylarnia - może być dalej: Marianowo dąb „Józef - Sieraków (44,8 km).
- Czarny: Gorzyń - Sterki-Królewska Góra - Stary Młyn Dormowo-Gorzyń (12,7 km).
- Czerwony: Sieraków rez. Buki nad Jez. Lutomskim” - Sośnia punkt widokowy Kurnatowice - Prusim-Zatom Stary-prom na Warcie - Zatom Nowy - Kukułka - jez. Lichwińskie-jez. Bucharzewskie- dalej do Chojna i Mokrzy (65,1 km).
- Zielony: Chrzypsko Wielkie - punkt widokowy Łężeczki-Jez. Białokoskie - Lubosz (17,7 km).
- Żółty: Nojewo - jez. Wielkie, Mylin - Jez. Krzemień - Tuchola - Sieraków - Marianowo „Dąb Józef” rez. Mszar nad jez. Mnich”-rez. Cegliniec” I dalej przez Puszcę Notecką: Borowy Młyn, Kobusz i Piłka (56,1 km).
- Czarny: Góra - Grobia-jez. Jaroszewskie - Sieraków - Jesionki-Lutom - Lutomek -do szlaku czerwonego (19,3 km).
- Czarny: Łężeczki - Chrzypsko Małe - Jez. Lisznia - do szlaku żółtego (7,7 km).
- Czarny: Kwilcz - Rozbitek - do szlaku czerwonego - Chalin i dalej do Kłosowic (16 km)

Szlaki konne

- Szlak Konny „Wilczy Szlak” - łączna długość 143 km. Wytyczony jest ze Stęszewka koło Pobiedzisk do Bucharzewa. Oznakowany jest białym prostokątem z sylwetką konia i stosownymi drogowskazami.
- Ścieżka konna – wytyczona jest z Mokrzy („Stajna Mokrzec”) przez Olchowy Młyn do leśniczówki Czapliniec i z powrotem przy Jez. Piaskowym I Średnim do Mokrzy.

Szlaki wodne

- Z Jeziora Chrzypskiego przez Jez. Białeckie I Jez. Lutomskie do Warty,
- Z Ośrodka Edukacji Przyrodniczej w Chalinie przez Jez. Ławickie i Jez. Janukowo do Jez. Koleńskiego i jez. Bielskiego,
- Warta na długości całego Powiatu ze stanicami wodniackimi w Międzychodzie i Sierakowie (w ramach tzw. Wielkiej Pętli tj. trasy od jezior Goplańskich Wartą i Notecią)

Szlaki nordic walking

- Certyfikowane ścieżki w Ośrodku Edukacji Przyrodniczej w Chalinie (6 tras).
- Ścieżka wokół Jez. Kuchennego w Międzychodzie,
- Ścieżka z Międzychodu do ośrodka turystycznego Mierzyn.

Kąpieliska

Na terenie Powiatu Międzychodzkiego w 2022 roku było zorganizowanych 6 kąpielisk i 4 miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli.

Kąpieliska:

1. Kąpielisko na jeziorze Mierzyńskim – m. Mierzyn,
2. Kąpielisko na Jeziorze Młyńskim – m. Prusim 15
3. Kąpielisko na jeziorze Kuchennym w Prusimiu, Prusim 5
4. Plaża miejska nad jeziorem Jaroszewskim – m. Sieraków ul. Poznańska 28,
5. Kąpielisko na Jeziorze Kwileckim w Orzeszkowie (nieczynne od 2024 roku),
6. Kąpielisko nad jeziorem Chrzypskim – m. Chrzypsko Wielkie, ul. Jeziorna

Miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli działające w 2022 roku:

1. nad Jeziorem Barlin w Zatociu Nowym (22 dni)
2. nad Jeziorem Kubek w Jeleńcu (30 dni)
3. nad jeziorem Młyńskim w Kaplinie (30 dni)
4. nad jeziorem Winnogórskim w Muchocinie (20 dni)

Wszystkie kąpieliska i miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli przed sezonem oraz w trakcie jego trwania były kontrolowane przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Międzychodzie.

Według Strategii rozwoju turystyki w województwie wielkopolskim przyjętej Uchwałą Nr X/103/07 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 czerwca 2007 roku Powiat Międzychodzki zalicza się do:

- powiatów z elementami kulturowymi o najwyższej wartości w regionie,
- powiatów z elementami kulturowymi o wysokiej wartości w regionie,
- powiatów z terenami o bardzo wysokich walorach wypoczynkowych w regionie,
- powiatów z terenami o wysokich walorach wypoczynkowych w regionie.

1.4. Komunikacja i transport zbiorowy

Powiązania zewnętrzne

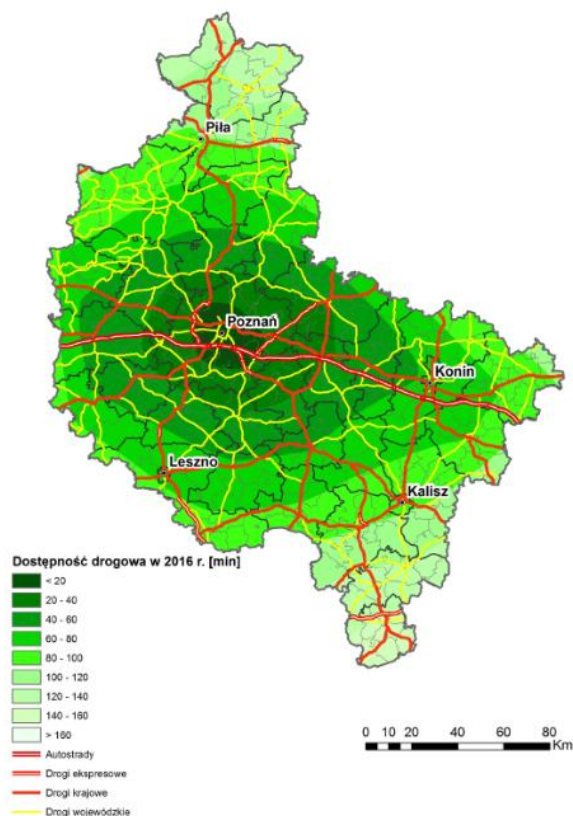
Układ komunikacyjny Powiatu Międzychodzkiego tworzy sieć dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Głównym szlakiem komunikacyjnym jest droga krajowa nr 24 o długości 27,825 km przebiegająca na osi zachód-wschód (Poznań – Kostrzyn nad Odrą) przez miejscowości takie jak: Karolewice, Lubosz, Pólko, Orzeszkowo i Kwilcz (Gmina Kwilcz) oraz Kamionna i Gorzyń (gmina Międzychód). Przez teren powiatu nie przebiegają autostrady, ani drogi ekspresowe. Najbliższymi drogami szybkiego ruchu są: autostrada A2 relacji Świecko – Kukuryki przebiegająca na południe od Powiatu Międzychodzkiego, do której dojazd z największej miejscowości (miasta Międzychód) zajmuje około 40 min (najbliższe węzły – Trzciel oraz Nowy Tomysł oddalone są o około 40 km), a także droga ekspresowa S3 relacji Świnoujście – Lubawka, do której najbliższy węzeł znajduje się w odległości około 30 km od stolicy powiatu (węzeł Skwierzyna Południe). Tym samym do najbliższych ośrodków wojewódzkich można dojechać w czasie 50 min (Gorzów Wielkopolski), 1 godz. 15 min (Zielona Góra) i 1 godz. 30 min (Poznań).

Poniższa mapa przedstawia czasową dostępność Poznania z regionu w transporcie drogowym w 2016 roku. Zauważyć na niej można, że południowo-wschodnie krańce powiatu, tj. tereny gminy Kwilcz i Chrzypsko Wielkie wykazują się największą dostępnością do głównego ośrodka regionu jakim jest miasto Poznań.

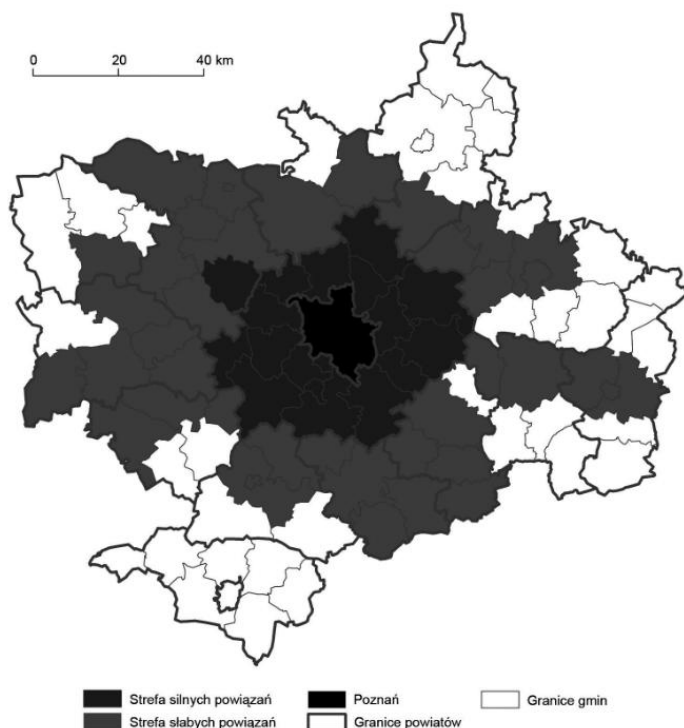

Czas dojazdu do Poznania z tych terenów zajmuje nie więcej niż 60 min. Ponadto gmina Kwilcz na podstawie badania przeprowadzonego na potrzeby delimitacji poznańskiego obszaru metropolitalnego została zakwalifikowana do stref o słabszych (ale istotnych z punktu widzenia oddziaływania miasta) powiązaniach transportowych z Poznaniem. Do strefy tej zakwalifikowano gminy, z których czas dojazdu z gminy do Poznania przy wykorzystaniu samochodu lub komunikacji zbiorowej wynosi 30-60 minut, a także istnieje co najmniej 5 (maksymalnie 19) bezpośrednich połączeń transportem zbiorowym z Poznaniem w ciągu doby. Tym samym w skład strefy weszło 58 gmin z 13 powiatów województwa wielkopolskiego. Największe powiązania transportowe gminy Kwilcz spośród pozostałych gmin Powiatu Międzychodzkiego z miastem Poznaniem, stwarzają również największe szanse rozwojowe tej części powiatu.

Rysunek 7. Czasowa dostępność Poznania z regionu w transporcie drogowym w 2016 roku

Źródło: Bul R., 2016, Wpływ infrastruktury transportowej na zmiany dostępności czasowej Poznania z obszaru województwa wielkopolskiego w latach 2010-2016, Prace Komisji Geografii Komunikacji PTG, 19(2), 16-30.

Rysunek 8. Strefy powiązań transportowych Poznania

Źródło: Bul R., 2014, Delimitacja poznańskiego obszaru metropolitalnego, Centrum Badań Metropolitalnych UAM, 56.

Przez teren Powiatu przebiegają również linie kolejowe nr 368 relacji Szamotuły – Międzychód, nr 363 relacji Międzychód – Skwierzyna oraz nr 373 relacji Międzychód – Zbąszyń, jednak zostały one wyłączone z eksploatacji (368, 373) lub rozpoczęto procedurę likwidacji linii (363). Tym samym linie kolejowe wraz z dworcami i przystankami kolejowymi podlegają znacznej degradacji. Należy jednak zaznaczyć, że planowana jest rewitalizacja linii kolejowej nr 368 relacji Szamotuły – Międzychód, która ma potrwać do 2029 roku, a pociągi pasażerskie mają wrócić nie wcześniej niż po okresie 5 lat. Obok planowanej do rewitalizacji linii kolejowej nr 368 Międzychód- Szamotuły, planowany jest również remont odcinka linii nr 363 Międzychód- Skwierzyna i dalej do Gorzowa Wielkopolskiego, co w perspektywie kolejnych kilku lat ma pozwolić stworzyć atrakcyjną oś komunikacyjną Poznań- Międzychód- Gorzów Wielkopolski w sposób znaczący zmieniającą położenie komunikacyjne Powiatu.

Powiązania wewnętrzne

Ważną funkcję komunikacyjną spełniają również istniejące:

- 1) drogi wojewódzkie o łącznej długości 133,74 km:
 - Nr 133 Chetst - Borzysko Młyn - Sieraków - Ryżyn - Chrzypsko Wielkie o długości 16,37 km,
 - Nr 150 Wronki - Chojno - Bukowce – Sieraków o długości 5,777 km,
 - Nr 160 Suchań - Piasecznik - Choszczno - Drezdenko - Międzychód - Gorzyń – Miedzichowo o długości 34,487 km,
 - Nr 182 Międzychód - Wronki - Piotrowo - Czarnków – Ujście o długości 25,385 km,
 - Nr 186 Kwilcz - Wróblewo – Dobrojewo o długości 21,007 km,
 - Nr 195 (dr. 198) Zatom Nowy - Zatom Stary (dr. 182) o długości 2,084 km,
 - Nr 198 (dr. 160) Radgoszcz - Kaplin - Mokrzec - Zatom Nowy - Kobylarnia - Sieraków (dr. 133) o długości 19,851 km,
 - Nr 199 Skwierzyna - Wiejce - Międzychód (dr. 160) o długości 8,779 km;

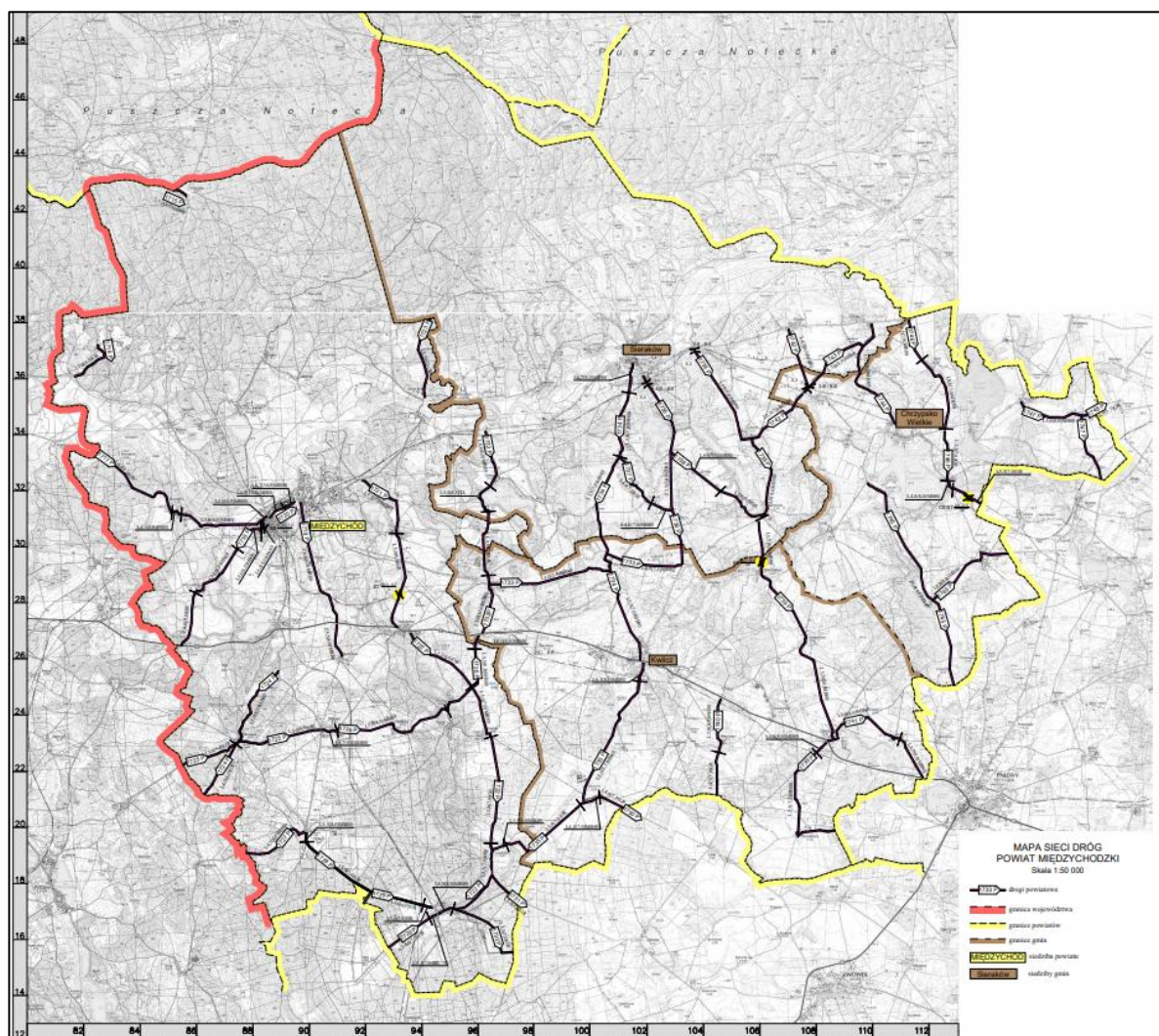

2) drogi powiatowe o łącznej długości 199,061 km:

- Nr 1715 P gr. woj. wlkp. - Sowia Góra,
- Nr 1716 P Piłka – Mierzyn,
- Nr 1717 P gr. woj. wlkp.-Muchocin-Międzychód(dr.160),
- Nr 1718 P (dr.nr 1717P) Międzychód-Stare Gorzycko-dr. nr 24,
- Nr 1719 P (dr. nr 182-Międzychód-Dzięcielin-Skrzydłowo),
- Nr 1720 P (dr. nr 160) Międzychód (ul. Sportowa, ul. Iczka, pl. Kościuszki, ul. Czynu 600-lecia) (dr. nr 182),
- Nr 1721 P dr. nr 182 – Kolno -Kamionna,
- Nr 1722 P Kamionna – Tuczępy – Krzyżkówko – Lewice,
- Nr 1723 P gr. gm. Sieraków – Zatom Nowy,
- Nr 1724 P dr. woj. nr 160 – Dormowo – gr. woj. wlkp.,
- Nr 1725 P gr. woj. wlkp. - Dormowo – Głazewo,
- Nr 1726 P Głazewo – Mnichy – dr. kraj. nr 24,
- Nr 1727 P Łowyń – gr. woj. wlkp.,
- Nr 1728 P Łowyń – gr. pow. Nowotomyskiego,
- Nr 1729 P dr. pow. nr 1728 P – Lewice,
- Nr 1730 P Lewice – Kaliska – gr. pow. Nowotomyskiego,
- Nr 1731 P dr. 1722 P – Kaliska – gr. pow. nowotomyskiego (Zębowo),
- Nr 1732 P dr. woj. nr 182 – Ławica – Prusim- dr. nr 24,
- Nr 1733 P Prusim – Kurnatowice – Upartowo – (dr. nr 186),
- Nr 1734 P Sieraków – Góra – Kwilcz (dr. nr 24),
- Nr 1735 P Kwilcz – Miłostowo – Krzyżkówko,
- Nr 1736 P Sieraków – Grobia – dr. nr 186,
- Nr 1737 P Góra – Przemyśl – dr. nr 1736 P,
- Nr 1738 P Grobia – Lutomek,
- Nr 1739 P(Sieraków) dr. nr 182 – Lutomek – Lubosz – Chudobczyce – gr. pow. szamotulskiego (Pniewy),
- Nr 1740 P dr. nr 24 – Wituchowo – gr. pow. nowotomyskiego (Linie),
- Nr 1741 P Lubosz (dr. nr 1739 P) – Augustowo – Chorzewo – Karolewice,
- Nr 1742 P Kaczin – Ryżyn – Lutom,
- Nr 1743 P Ryżyn – Jabłonowo,
- Nr 1744 P(dr. nr 182) Izdebno – Charcice – Chrzypsko W. (dr. nr 133),
- Nr 1745 P(dr. nr 186) Łęczeczki – Białokosz – gr. pow. szamotulskiego (Pniewy),
- Nr 1746 P dr. nr 182 – Mylin – Chrzypsko M. - gr. pow. szamotulskiego (Nojewo),
- Nr 1747 P Strzyżmin – Orle – gr. pow. szamotulskiego (Nojewo),
- Nr 1748 P Orle – gr. pow. szamotulskiego (Bielejewo),
- Nr 1749 P Białokosz – Gnuszyn – gr. pow. szamotulskiego (Psarskie),
- Nr 1750 P Miłostowo – gr. pow. nowotomyskiego (Lwówek),
- Nr 2729 P(Piotry) gr. pow. międzychodzkiego – Lewice.

Z kolei nieco mniejszą funkcję komunikacyjną pełnią drogi gminne, których w powiecie jest 296,257 km. Najwięcej dróg gminnych posiada gmina Kwilcz (106,26 km), a w dalszej kolejności są to gminy: Sieraków (76,217 km), Międzychód (75,17 km) i Chrzypsko Wielkie (38,61 km).

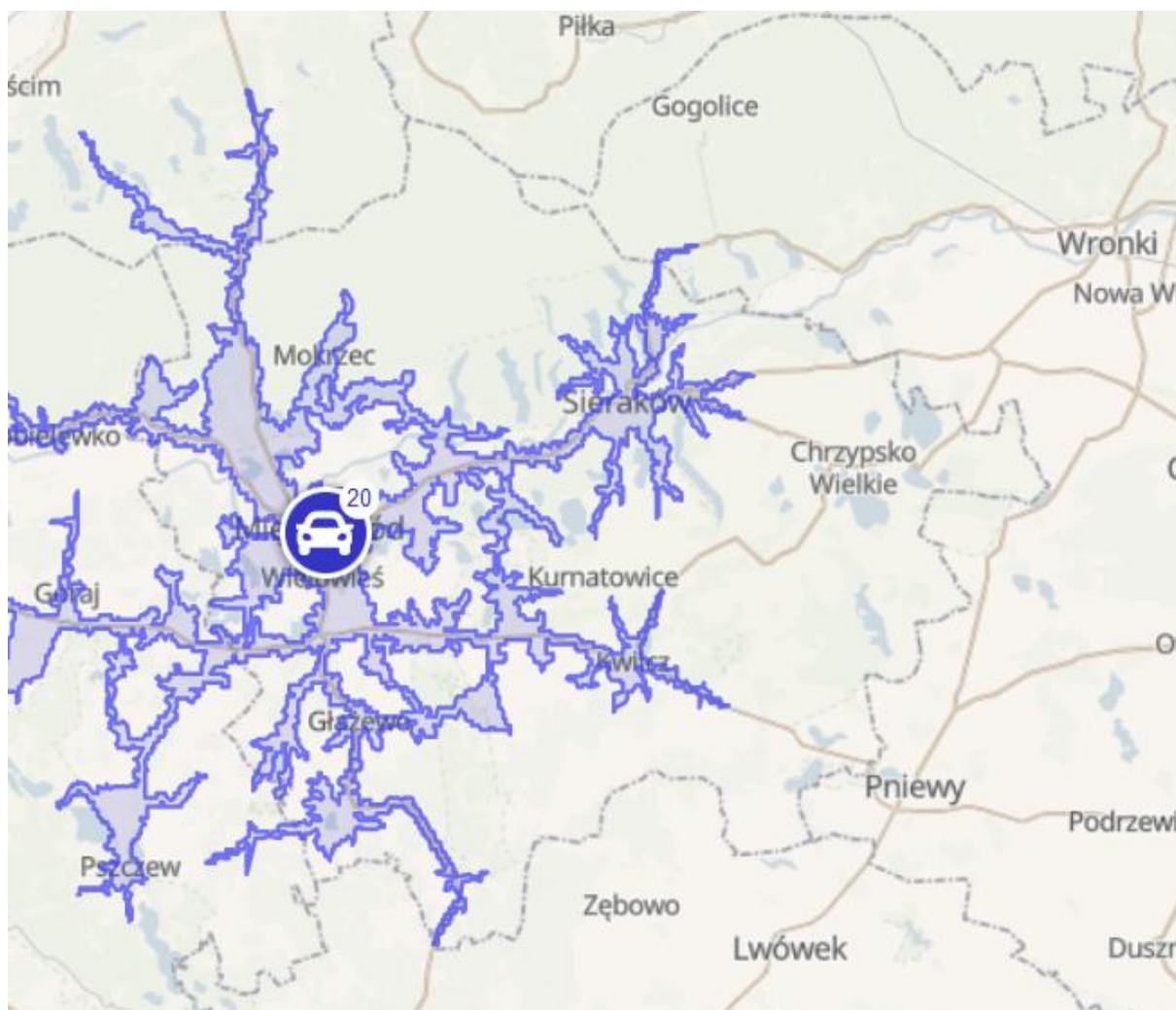
Rysunek 9. Sieć komunikacyjna Powiatu Międzychodzkiego

Źródło: Starostwo Powiatowe w Międzychodzie.

Poniższa mapa przedstawia zasięg obszaru Powiatu Międzychodzkiego, dla którego dojazd do Starostwa Powiatowego w Międzychodzie zajmuje około 20 min. Najlepszą dostępnością komunikacyjną do ośrodka powiatowego charakteryzują się miejscowości położone wzdłuż drogi krajowej nr 24 (między Kwilczem a Gorzyniem) oraz dróg wojewódzkich nr 160 (w stronę Sowiej Góry i Lewic), nr 182 (do Sierakowa). Najniższą dostępność komunikacyjną wykazują obszary położone we wschodniej części powiatu (w szczególności gmina Chrzypsko Wielkie) oraz północnej i południowo-wschodniej.

Rysunek 10. Obszar dojazdu do Starostwa Powiatowego w Międzychodzie w czasie 20 min z terenu Powiatu Międzychodzkiego

Źródło: www.commutetimemap.com.

Wpływ na zróżnicowaną dostępność komunikacyjną różnych części powiatu ma położenie stolicy Powiatu w jego zachodniej części oraz niska gęstość dróg wojewódzkich i powiatowych w południowej i północnej części powiatu spowodowana występowaniem form ochrony przyrody oraz dużą lesistością utrudniającą rozwój infrastruktury drogowej.

Poniższa tabela przedstawia stan dróg gminnych i powiatowych oraz ścieżek rowerowych w Powiecie Międzychodzkiem na tle kraju oraz województwa wielkopolskiego. Na terenie Powiatu zaobserwowano najniższą gęstość dróg o twardej nawierzchni na 100 km², która w 2023 roku kształtowała się na poziomie 37,9 km (ponad dwukrotnie niższym niż średnia dla kraju i województwa). Sytuacja ta związana jest ze specyficznymi uwarunkowaniami rozwojowymi powiatu – znaczna część terenów pokryta jest lasami, wodami powierzchniowymi oraz formami ochrony przyrody, co w znacznym stopniu uniemożliwia rozwój infrastruktury drogowej. Pod względem udziału dróg o nawierzchni twardej i twardej ulepszonej w stosunku do dróg powiatowych ogółem, wskaźnik dla Powiatu Międzychodzkiego również osiągnął niższy poziom – ponad 84% w stosunku do 96% dla średniej wojewódzkiej i krajowej. Jest to sytuacja niekorzystna, która wpływa na bezpieczeństwo korzystających z dróg mieszkańców.

Analizując dane dotyczące dróg rowerowych zaobserwowano, że Powiat Międzychodzki charakteryzował się w 2023 roku najniższą ilością ścieżek rowerowych na 100 km² – 1,32 km. Osiągnięte przez powiat

wartości były siedmiokrotnie niższe niż te dla województwa wielkopolskiego. Długość ścieżek rowerowych należących do powiatu wynosiła 2,7 km i stanowiła prawie 28% całkowitej długości dróg dla rowerów w Powiecie Międzychodzkiem.

Tabela 3. Stan dróg i ścieżek rowerowych w Powiecie Międzychodzkiem na tle województwa i kraju w 2023 roku

JST	drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ²	udział dróg o nawierzchni twardej i twardej ulepszonej do dróg powiatowych ogółem	drogi dla rowerów na 100 km ²	udział dróg dla rowerów będących pod zarządem starostwa do dróg dla rowerów ogółem
<i>Polska</i>	86,3	96,43%	6,87	20,73%
<i>Woj. wielkopolskie</i>	90,4	96,58%	9,45	31,68%
Powiat Międzychodzki	37,9	84,32%	1,32	27,84%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Publiczny transport zbiorowy

Powiat Międzychodzki nie organizuje publicznego transportu zbiorowego. Należy jednak dodać, że na terenie Powiatu organizowane są połączenia w ramach PTZ przez związek powiatowo-gminny "Wielkopolski Transport Regionalny" na linii komunikacyjnej Międzychód - Sieraków - Poznań oraz Sieraków - Poznań. Poza tym przez teren Powiatu i na terenie Powiatu przebiegają linie komunikacyjne przewoźników komercyjnych, zapewniające naszym mieszkańcom dostęp do transportu publicznego. Głównym przewoźnikiem w tym zakresie jest PKS Gorzów Wielkopolski oraz Lokalna Komunikacja Mikrobuserowa Stanisław Baran.

1.5. Demografia i ruch budowlany

Procesy demograficzne

Według danych GUS, na koniec 2023 roku liczba ludności Powiatu Międzychodzkiego wynosiła 35 593 osoby, z czego 50,1% zamieszkiwało gminę Międzychód (17 828). Z kolei najmniejszą liczbę ludności odnotowano w tym samym roku w gminie Chrzypsko Wielkie (3 194). Dodatkowo przedstawione w tabeli dane wskazują, iż na przestrzeni badanego okresu liczba mieszkańców powiatu corocznie spadała. Zjawisko to najsilniej dotyczyło gmin Międzychód i Chrzypsko Wielkie (średnia dynamika na poziomie 99,5%).

Tabela 4. Liczba mieszkańców Powiatu Międzychodzkiego w latach 2021-2023

JST	2021	2022	2023	udział w 2023 r.	średnia dynamika
Powiat Międzychodzki	35 908	35 769	35 593	100,0%	99,5%
<i>Gmina Chrzypsko Wielkie</i>	3 213	3 226	3 194	9,0%	99,5%
<i>Gmina Kwilcz</i>	6 133	6 121	6 080	17,1%	99,6%
<i>Gmina Międzychód</i>	18 015	17 914	17 828	50,1%	99,5%
<i>Gmina Sieraków</i>	8 547	8 508	8 491	23,9%	99,6%

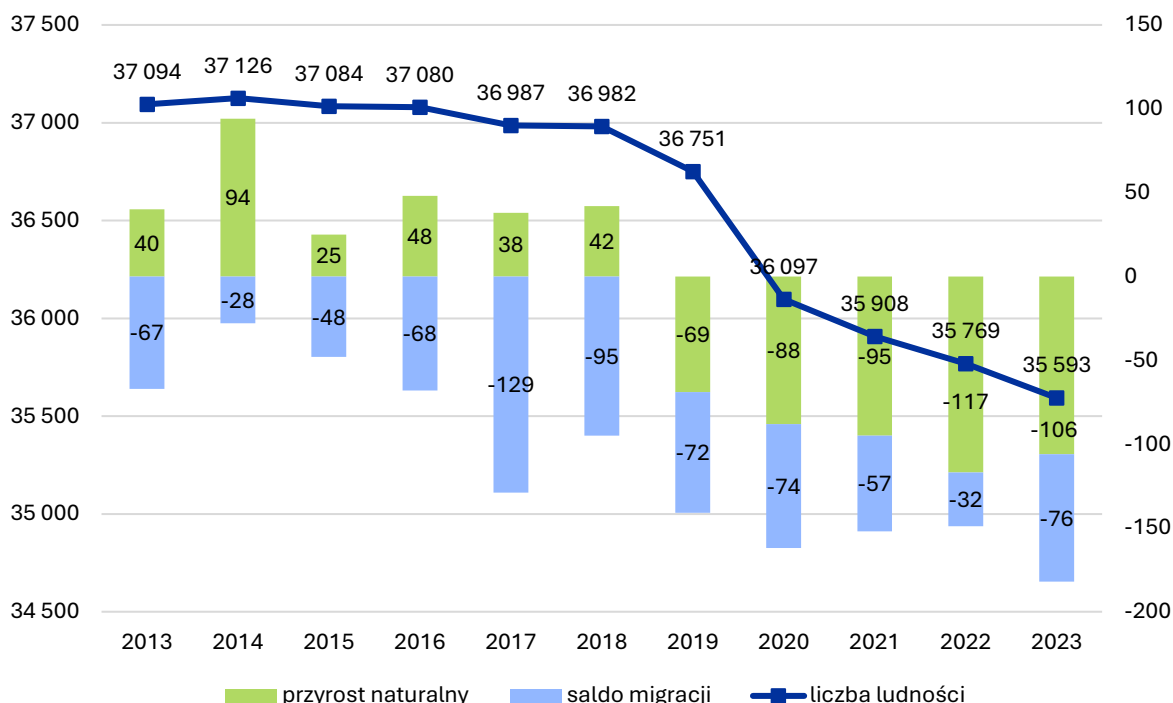
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując procesy demograficzne w szerszym, 10-letnim okresie, można zauważyć, że od 2014 roku następował stopniowy, lecz niewielki spadek liczby ludności, spowodowany ujemnym saldem migracji (więcej mieszkańców się wyprowadzało, niż wprowadzało na teren powiatu). Między 2019 a 2020 rokiem nastąpił gwałtowny spadek liczby mieszkańców, przede wszystkim spowodowany korektą danych GUS ze względu na przeprowadzony Narodowy Spis Powszechny, jak również odwróceniem się tendencji przyrostu

naturalnego – od 2019 roku wskaźnik ten zaczął osiągać wartości ujemne i corocznie się pogarszać. Od 2020 roku zaobserwować można stałe i szybkie tempo spadku liczby ludności w Powiecie spowodowane zarówno zwiększającym się ujemnym przyrostem naturalnym, jak i niekorzystnym saldem migracji.

Wykres 1. Zmiany demograficzne Powiatu Międzychodzkiego w latach 2013-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jedną z głównych przyczyn zmniejszania się ogólnej liczby ludności w Powiecie Międzychodzkiem były zachodzące na jego obszarze procesy migracyjne. Analizując dane zaprezentowane w tabeli poniżej można zauważyć, że ogólne saldo migracji w Powiecie Międzychodzkiem przyjmowało wartości ujemne dla każdego z zaprezentowanych okresów. W latach 2021-2023 najszybsze średnie tempo odpływu ludności odnotowano w gminie Sieraków (-2,39 osób na 1 tys. mieszkańców). Z kolei dodatnie saldo migracji wykazywała tylko gmina Chrzypsko Wielkie w jednym roku analizy (0,62 osoby na 1 tys. mieszkańców w 2022 roku). Wynika z tego, że na terenie całej jednostki przeważają migracje mieszkańców poza teren powiatu, co przekłada się to na spadek ogólnej liczby ludności. Dodatkowo biorąc pod uwagę średnie wartości wskaźnika dla województwa wielkopolskiego, który corocznie osiągał wynik dodatni, sytuacja w Powiecie jest niekorzystna i powinna stanowić sygnał dla władz samorządowych, aby podejmować działania zwiększające atrakcyjność osiedleńczą regionu.

Tabela 5. Saldo migracji na 1 tys. ludności w latach 2021-2023

JST	2021	2022	2023	średnia 2021-2023
Woj. wielkopolskie	0,57	0,40	0,58	0,52
Powiat Międzychodzki	-1,58	-0,89	-2,13	-1,53
Gmina Chrzypsko Wielkie	-4,02	0,62	0,00	-1,13
Gmina Kwilcz	-1,96	-1,63	-1,96	-1,85
Gmina Międzychód	-0,50	-1,06	-1,73	-1,10
Gmina Sieraków	-2,68	-0,59	-3,89	-2,39

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W latach 2021-2023 na spadek liczby mieszkańców wpływ miał również odnotowywany na terenie powiatu ujemny przyrost naturalny we wszystkich gminach. Najsilniej ta negatywna tendencja zaznaczała się w gminie Chrzypsko Wielkie. Należy również zwrócić uwagę na niższy poziom wskaźnika przyrostu naturalnego dla Powiatu Międzychodzkiego w stosunku do średniej wojewódzkiej, co pogłębia dodatkowo negatywne zmiany demograficzne w powiecie.

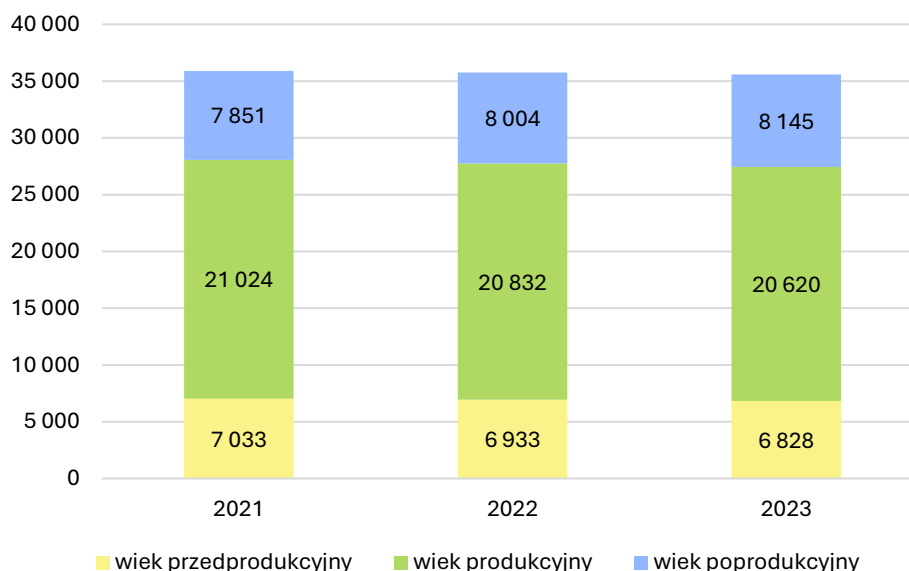
Tabela 6. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności w latach 2021-2023

JST	2021	2022	2023	średnia 2021-2023
Woj. wielkopolskie	-2,74	-2,16	-2,18	-2,36
Powiat Międzychodzki	-2,64	-3,27	-2,97	-2,96
Gmina Chrzypsko Wielkie	-2,47	-4,36	-7,48	-4,77
Gmina Kwilcz	1,79	-1,63	-1,79	-0,54
Gmina Międzychód	-3,55	-3,23	-2,74	-3,17
Gmina Sieraków	-3,96	-4,11	-2,59	-3,55

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ujemny przyrost naturalny jest konsekwencją negatywnych zmian zachodzących w strukturze wieku mieszkańców. W latach 2021-2023 nastąpił znaczący wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym (+294), przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku produkcyjnym (-404) oraz przedprodukcyjnym (-205). Odzwierciedla to ogólnokrajowy trend demograficzny, dla którego charakterystycznym jest wzrost liczby seniorów oraz spadek dzietności. Sytuacja ta może wywołać w przyszłości konieczność dostosowania oferty świadczonych usług medycznych w powiecie lub zmodernizowania infrastruktury w taki sposób, aby spełniała potrzeby społeczeństwa starzejącego się.

Wykres 2. Struktura wieku mieszkańców Powiatu Międzychodzkiego w latach 2021-2023

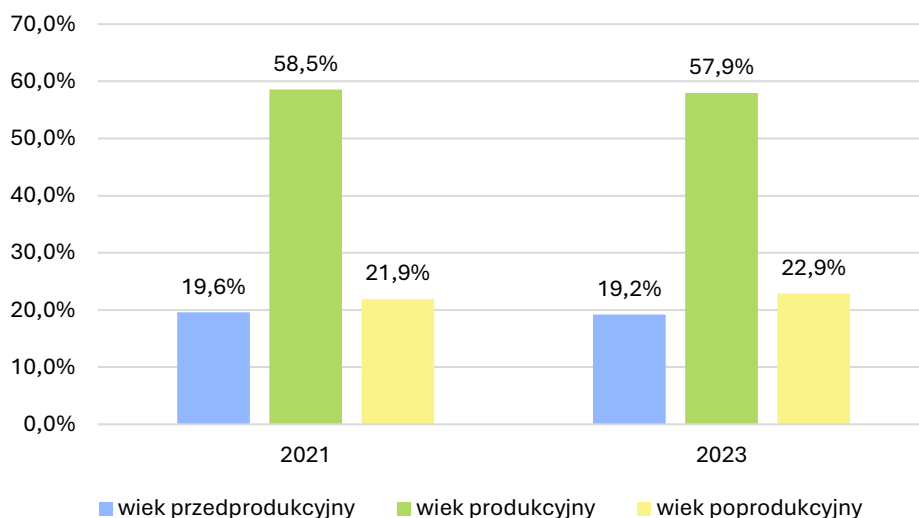

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2021 roku osoby w wieku produkcyjnym stanowiły 58,5% wszystkich mieszkańców Powiatu Międzychodzkiego, osoby w wieku poprodukcyjnym – 21,9%, a osoby w wieku przedprodukcyjnym – 19,6%. Na przestrzeni badanego okresu udział osób w wieku produkcyjnym spadł o 0,6 punktów procentowych. Z kolei udział osób w wieku poprodukcyjnym wzrósł o 1 punkt procentowy. Wyższy udział liczby osób starszych niż najmłodszych, przy wysokim tempie wzrostu osób w wieku poprodukcyjnym będzie powodował coraz większe dysproporcje w liczbie ludności w tych grupach wiekowych.

Wykres 3. Udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w całkowitej liczbie mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poniższa tabela przedstawia udział mieszkańców w wieku kreatywnym (25-34 lata) oraz senioralne obciążenie demograficzne (ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym) w Powiecie Międzychodzkiem w 2023 roku. Analizie poddano wskazane grupy wiekowe, ponieważ mają one największy wpływ na rozwój jednostki – mieszkańcy w wieku kreatywnym stanowią podstawę kształtowania się rynku pracy oraz są najbardziej skłonni do założenia rodziny. Z kolei zwiększający się odsetek seniorów w danej społeczności wymusza konieczność dostosowywania infrastruktury technicznej do ich potrzeb oraz świadczy o wystąpieniu ryzyka związanego z brakiem zastępowalności pokoleń.

W 2023 roku odsetek mieszkańców w wieku kreatywnym w Powiecie Międzychodzkiem kształtował się na niższym poziomie w stosunku do wskaźnika dla województwa, a dodatkowo dynamika jego spadku była większa. Oznacza to, że sytuacja w powiecie jest niekorzystna. Obserwuje się jednak większe zróżnicowanie wartości wskaźnika na poziomie gminnym. Najwyższą jego wartość odnotowano w gminie Kwilcz (12,6%), a najniższą w gminie Chrzypsko Wielkie (11,5%). Biorąc pod uwagę analizowany wskaźnik należy zwrócić uwagę na jego długofalowy wymiar. Potencjalne zagrożenie zmniejszania się liczby osób aktywnych zawodowo może spowodować wiele negatywnych skutków dla jednostki samorządu terytorialnego, m.in. spowolnienie rozwoju gospodarczego, wynikającego z odpływu najbardziej przedsiębiorczej grupy zawodowej.

Pod względem senioralnego obciążenia demograficznego, w 2023 roku wartość dla powiatu była również mniej korzystna w stosunku do całego województwa, a wskaźnik ten wykazywał szybsze tendencje wzrostowe, co oznacza, że w przyszłości sytuacja ta może się jeszcze pogorszyć. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w gminie Chrzypsko Wielkie (31,9%), a najniższą w gminie Kwilcz (26,6%). Z kolei najszybciej ten proces zachodzi w gminie Międzychód (dynamika wzrostu w latach 2021-2023 na poziomie 109%). Należy więc wnioskować, że najmniej korzystną strukturę wiekową posiada gmina Chrzypsko Wielkie, w której wskaźnik senioralnego obciążenia demograficznego jest najwyższy, a najlepszą – gmina Kwilcz.

Tabela 7. Mieszkańcy w wieku kreatywnym oraz senioralne obciążenie demograficzne w Powiecie Międzychodzkiem

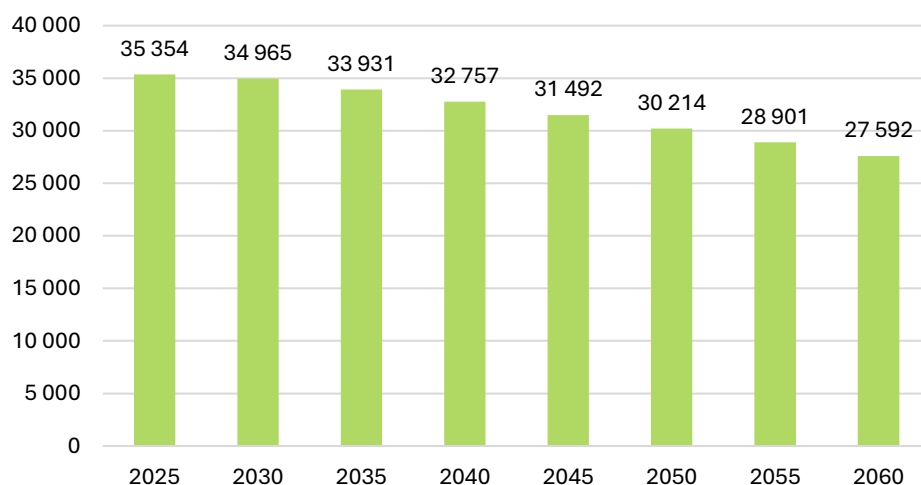
JST	mieszkańcy w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem (%)			ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym (%)		
	2021	2023	dynamika	2021	2023	dynamika
Woj. wielkopolskie	13,6	12,8	94,09%	26,8	28,7	107,09%
Powiat Międzychodzki	12,9	12,1	93,66%	28,1	30,3	107,83%
Gmina Chrzypsko Wielkie	12,7	11,5	90,51%	30,2	31,9	105,63%
Gmina Kwilcz	13,9	12,6	90,73%	24,7	26,6	107,69%
Gmina Międzychód	12,6	12,0	95,25%	28,9	31,5	109,00%
Gmina Sieraków	12,9	12,1	93,83%	28,3	30,1	106,36%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Podsumowując powyższe wyniki, z uwagi na wyraźny proces stopniowego starzenia się społeczeństwa i malejącą liczbę osób młodych i dzieci, aktualna sytuacja demograficzna w powiecie jest niepokojąca. Szczególnie alarmujący jest ciągły wzrost udziału osób w wieku emerytalnym. Tendencja ta będzie miała długofalowe skutki. W przyszłości można spodziewać się braku zastępowalności pokoleń na rynku pracy, spadku dochodów powiatu z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych, większego zapotrzebowania na usługi społeczne skierowane do seniorów. Powiat będzie musiał podjąć konkretne działania w celu przyciągnięcia i zatrzymania młodszych mieszkańców, aby złagodzić proces starzenia się społeczeństwa.

Opracowane przez Główny Urząd Statystyczny prognozy demograficzne do 2060 roku wskazują, że w ciągu najbliższych dekad populacja Powiatu Międzychodzkiego będzie konsekwentnie spadać, aż do poziomu około 28 tys. osób. Prognozy te zależne są jednak od wielu czynników i mogą ulec w przyszłości zmianie, jednak potwierdzają wykazane powyżej tendencje.

Wykres 4. Prognoza liczby mieszkańców Powiatu Międzychodzkiego do 2060 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

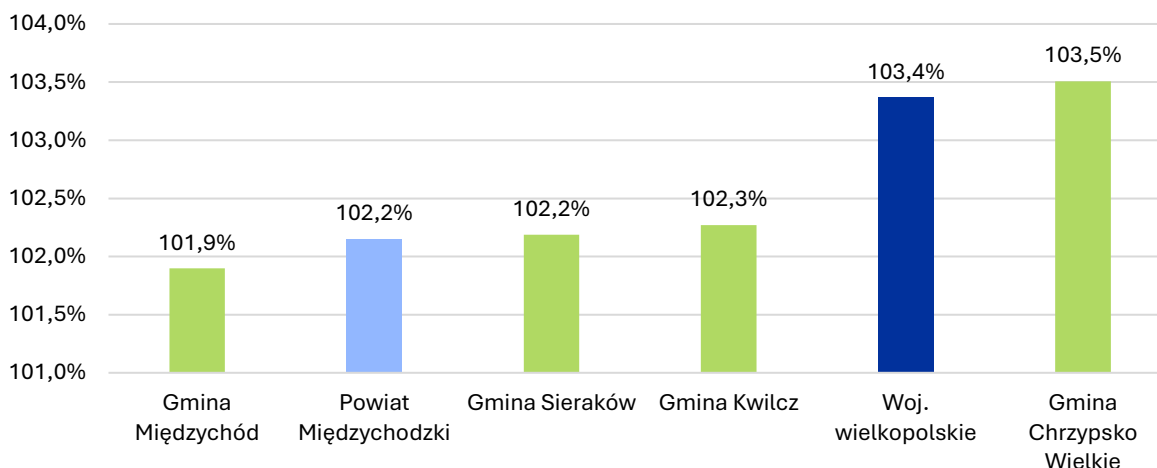
W kontekście zdiagnozowanych procesów demograficznych, władze samorządowe powinny koncentrować się na stwarzaniu dobrych warunków do życia i poprawie atrakcyjności regionu dla mieszkańców. Działania te powinny obejmować m.in. poprawę dostępności komunikacyjnej, stworzenie warunków do rozwoju gospodarczego, a także dbałość o infrastrukturę społeczną i edukacyjną.

Ruch budowlany

Pomimo zmniejszania się liczby mieszkańców, zasób mieszkaniowy w Powiecie Międzychodzkiem wzrasta. W latach 2021-2023 wzrósł on z poziomu 13,1 tys. lokali mieszkaniowych do 13,5 tys. (w badanym okresie dynamika zjawiska wyniosła 102,2%). Szczególnie widoczne jest to w gminie Chrzypsko Wielkie, w którym zasób mieszkaniowy od 2021 do 2023 roku zwiększył się o 103,5%, a najmniej – w gminie Międzychód (101,9%). Należy jednak wskazać, że w większości gmin, zasób mieszkaniowy zwiększał się wolniej niż średnio w województwie. Rosnąca podaż zasobów mieszkaniowych w gminach, które się wyludniają, może w tym przypadku wskazywać na m.in. wzrost zamożności ludności oraz poprawę warunków bytowych, jednak w mniejszym stopniu, niż to ma miejsce w całym województwie.

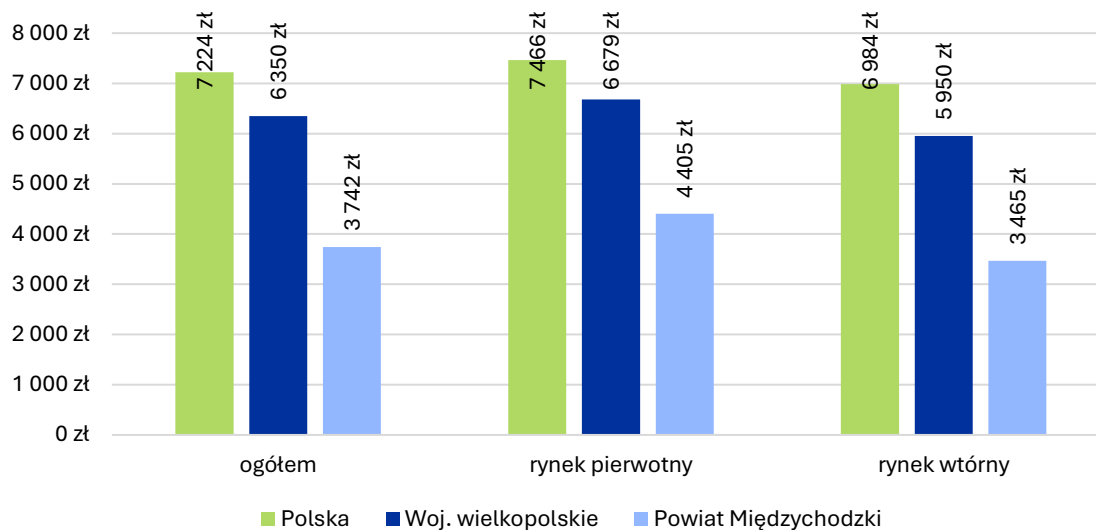
Rysunek 11. Przyrost zasobów mieszkaniowych w Powiecie Międzychodzkiem w latach 2021-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poniższy wykres przedstawia średnią cenę za 1 m² lokali mieszkalnych w Powiecie Międzychodzkiem na tle Polski oraz województwa wielkopolskiego w 2022 roku. W Powiecie Międzychodzkiem ceny mieszkań były najniższe, w szczególności na rynku wtórnym (3 465 zł za 1 m²). Podobna sytuacja miała miejsce również na rynku pierwotnym. Pomimo, że cena nowego lokalu mieszkaniowego w Powiecie Międzychodzkiem osiągnęła wówczas 4 405 zł za 1 m², to średnia dla całego województwa była o prawie 2,3 tys. zł wyższa, a dla kraju – o 3,1 tys. zł. Świadczy to o niskiej atrakcyjności i konkurencyjności rynku mieszkaniowego w Powiecie Międzychodzkiem.

Wykres 5. Średnia cena za 1 m² lokali mieszkalnych sprzedanych w ramach transakcji rynkowych w 2022 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ruch budowlany w Powiecie Międzychodzkiem został przedstawiony również za pomocą informacji o liczbie wydanych pozwoleń na budowę na obszarze powiatu w latach 2021-2023. Wskaźniki dotyczące przyrostu wydawanych pozwoleń oraz w przeliczeniu na liczbę mieszkańców, kształtują się na poziomie ujemnym, tj. corocznie ich liczba maleje, oraz wyższym, niż w województwie – zmniejszanie się liczby wydawanych pozwoleń następuje wolniej niż w województwie. Różnice są jednak zauważalne pomiędzy poszczególnymi gminami. W 2022 roku największą liczbę pozwoleń na budowę wydano w gminie Kwilcz oraz Chrzypsko Wielkie (kolejno 6,41 oraz 5,01 pozwolenia w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców). Z kolei w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców najmniejszą liczbę tego typu dokumentów wydano w gminie Międzychód (3,87).

W Powiecie Międzychodzkiem stosunkowo więcej niż w pozostałych powiatach województwa wielkopolskiego, wydaje się pozwoleń na nowe budynki mieszkalne (75% w stosunku do 55% w województwie). Największy udział tego typu pozwoleń we wszystkich pozwoleniach posiadała gmina Kwilcz (79%). Należy również zwrócić uwagę, że znacznie mniej niż w województwie, wydaje się pozwoleń w oparciu o miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Świadczy to negatywnie o polityce przestrzennej prowadzonej w gminach i może powodować chaos przestrzenny. Całkowite pokrycie powiatu miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w 2023 roku wynosiło 10,1%.

Tabela 8. Ruch budowlany w Powiecie Międzychodzkiem w latach 2021-2023

JST	ogółem w 2023	przyrost 2021-2023 (%)	na 1 tys. mieszkańców w 2023	w tym (%):		
				nowe budynki mieszkalne	nowe budynki zbiorowego zamieszkania oraz niemieszkalne i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	pozwolenia i zgłoszenia z projektem w oparciu o MPZP (%)
Woj. wielkopolskie	13 042	-0,37	3,74	55,02	44,98	38,50
Powiat Międzychodzki	165	-0,28	4,64	75,15	24,85	32,12
Gmina Chrzypsko Wielkie	16	-0,59	5,01	68,75	31,25	37,50
Gmina Kwilcz	39	-0,03	6,41	79,49	20,51	10,26
Gmina Międzychód	69	-0,36	3,87	73,91	26,09	42,03

Gmina Sieraków	41	-0,05	4,83	75,61	24,39	34,15
-----------------------	-----------	--------------	-------------	--------------	--------------	--------------

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wskaźniki te potwierdzają tendencje demograficzne zachodzące w powiecie. Zarówno pod względem demograficznym, jak i ruchu budowlanego, najkorzystniejsza sytuacja występuje w gminie Kwilcz, w której negatywne tendencje demograficzne zachodzą najwolniej (najniższa dynamika spadku liczby mieszkańców, najkorzystniejsza struktura demograficzna) oraz występuje największy ruch budowlany (wysoki współczynnik wydawanych pozwoleń na budowę, w tym przede wszystkim na nowe budynki mieszkalne). Potwierdza to również analiza dostępności komunikacyjnej, która wykazała największe powiązania transportowe gminy z ośrodkiem regionalnym, a tym samym największe szanse rozwoju społeczno-gospodarczego tej części powiatu. Na drugim biegunie znajduje się gmina Międzychód – z pogłębiającym się niekorzystnym saldem migracji, dynamicznym starzeniem się społeczeństwa oraz najmniejszym ruchem budowlanym w stosunku do łącznej liczby osób zamieszkujących gminę.

1.6. Gospodarka i rynek pracy

W 2023 roku w Powiecie Międzychodzki zarejestrowanych było 4 188 podmiotów gospodarczych, co stanowiło ok. 0,8% wszystkich przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie województwa wielkopolskiego. Największym ośrodkiem gospodarczym na terenie powiatu jest gmina Międzychód (4 188 podmiotów gospodarczych). Zarejestrowane na obszarze jednostki podmioty stanowiły 55% wszystkich firm znajdujących się w powiecie. Z kolei w gminie Chrzypsko Wielkie zaobserwowano największy przyrost nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (wzrost o 11%), co świadczy o poprawiających się w gminie warunkach do prowadzenia działalności gospodarczej.

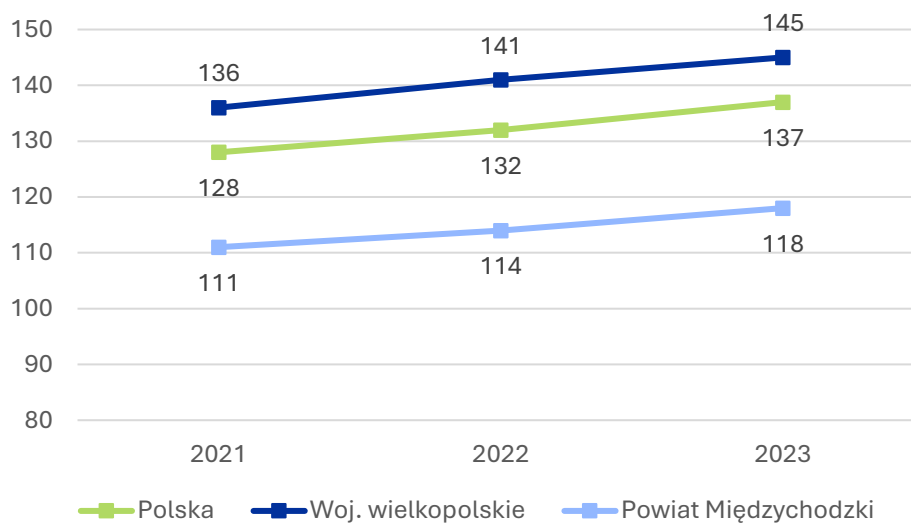
Tabela 9. Liczba przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie Powiatu Międzychodzkiego w latach 2021-2023

JST	2021	2022	2023	przyrost 2021-2023 (liczba)	przyrost 2021-2023 (%)
Woj. wielkopolskie	477 444	491 160	504 316	26 872	5,63
Powiat Międzychodzki	3 995	4 072	4 188	193	4,83
Gmina Chrzypsko Wielkie	292	302	326	34	11,64
Gmina Kwilcz	615	624	652	37	6,02
Gmina Międzychód	2234	2 283	2 316	82	3,67
Gmina Sieraków	854	863	894	40	4,68

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wskaźnikiem odzwierciedlającym poziom aktywności gospodarczej ludności danego obszaru jest liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w bazie REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. Na przestrzeni badanego okresu najwyższe wartości wskaźnika odnotowano dla województwa wielkopolskiego (średnia wartość współczynnika wynosiła 141 podmiotów na 1 tys. mieszkańców), które znacząco przewyższały wartości zaobserwowane dla Powiatu Międzychodzkiego (średnia wartość współczynnika 114). Należy również wskazać na zmniejszające się tempo wzrostu wskaźnika przedsiębiorczości w Powiecie Międzychodzki zarówno w porównaniu do Wielkopolski, jak i całego kraju. W analizowanych latach wskaźnik dla województwa i kraju wzrastał średniorocznie o 5 przedsiębiorstw na 1 tys. mieszkańców, a w Powiecie Międzychodzki – o 4.

Wykres 6. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w bazie REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w latach 2021-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poniższa tabela przedstawia strukturę przedsiębiorstw w Powiecie Międzychodzkiem, w podziale na wielkość zatrudnienia oraz rodzaj świadczonych usług w 2023 roku. Największy odsetek stanowiły małe przedsiębiorstwa, zatrudniające nie więcej niż 9 osób – 95,99% wszystkich podmiotów gospodarczych. Z kolei firmy zatrudniające od 10 do 49 osób stanowiły 3,30% wszystkich podmiotów gospodarczych, a 50 i więcej – 0,72%. Warty podkreślenia jest także fakt, że udział większych przedsiębiorstw w powiecie jest wyższy niż średnia dla województwa.

W powiecie ponad 46% powierzchni stanowią grunty leśne, a prawie 44% użytki rolne. Pomimo tego, na jego obszarze w niewielkim stopniu rozwinięta jest działalność przedsiębiorcza związana właśnie z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem oraz rybactwem. W skali całego powiatu przedsiębiorstwa te stanowią jedynie 3,39% wszystkich działających przedsiębiorstw, choć wciąż jest to wynik wyższy niż średnia dla województwa. Największy ich udział odnotowano w gminie Chrzypsko Wielkie i Sieraków (prawie 5%). W Gminie Sieraków duże znaczenie w rozwoju ma gospodarka leśna i rybacka ze względu na wysoki wskaźnik lesistości wynoszący około 60%. Z kolei gmina Chrzypsko Wielkie posiada najbardziej rolniczy charakter spośród innych gmin powiatu. Ponadto biorąc pod uwagę rodzaj świadczonych usług, można wnioskować, że na tle województwa sektor przemysłu i budownictwa jest bardziej rozwinięty niż sektor handlu i usług (średnia jest bardziej zbliżona do średniej województwa).

Tabela 10. Struktura przedsiębiorstw na terenie Powiatu Międzychodzkiego w 2023 roku

JST	0-9	10-49	50 i więcej	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	przemysł i budownictwo	pozostała działalność
Woj. wielkopolskie	96,62%	2,76%	0,62%	2,15%	24,89%	72,97%
Powiat Międzychodzki	95,99%	3,30%	0,72%	3,39%	24,64%	71,97%
Gmina Chrzypsko Wielkie	94,79%	4,29%	0,92%	4,91%	33,44%	61,66%
Gmina Kwilcz	96,17%	3,53%	0,31%	3,37%	27,30%	69,33%
Gmina Międzychód	96,33%	2,94%	0,73%	2,68%	22,67%	74,65%
Gmina Sieraków	95,41%	3,69%	0,89%	4,70%	24,61%	70,69%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe sprzyjają w szczególności rozwojowi przedsiębiorstw nastawionych na turystykę, w tym bazy noclegowej, gastronomicznej i agroturystyki, a także na produkcję rolniczą i leśną. Pod względem dostępności turystycznych obiektów noclegowych i ich wykorzystania

Powiat Międzychodzki wiezie prym wśród innych powiatów województwa. Według danych GUS za 2023 rok, wskaźnik miejsc noclegowych w przeliczeniu na 1000 ludności w powiecie był 4-krotnie wyższy niż średnia dla województwa, z kolei liczba turystów korzystających z noclegów na 1000 ludności – prawie 3-krotna, sytuując powiat na 1 miejscu wśród powiatów województwa wielkopolskiego. O przewadze turystycznej tego obszaru świadczy również wysoka liczba turystów korzystających z noclegów na 1000 ludności, która była największa po stolicy regionu – mieście Poznań. Wśród miejsc noclegowych nieznacznie mniejszy udział stanowią obiekty catoroczne (około 36%). Negatywnym aspektem jest jednak fakt, że z roku na rok ich liczba maleje. Według danych GUS w 2021 roku łączna liczba obiektów noclegowych wynosiła 17, a w 2023 roku zmniejszyła się do 14.

Tabela 11. Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie w Powiecie Międzychodzkiem w 2023 roku

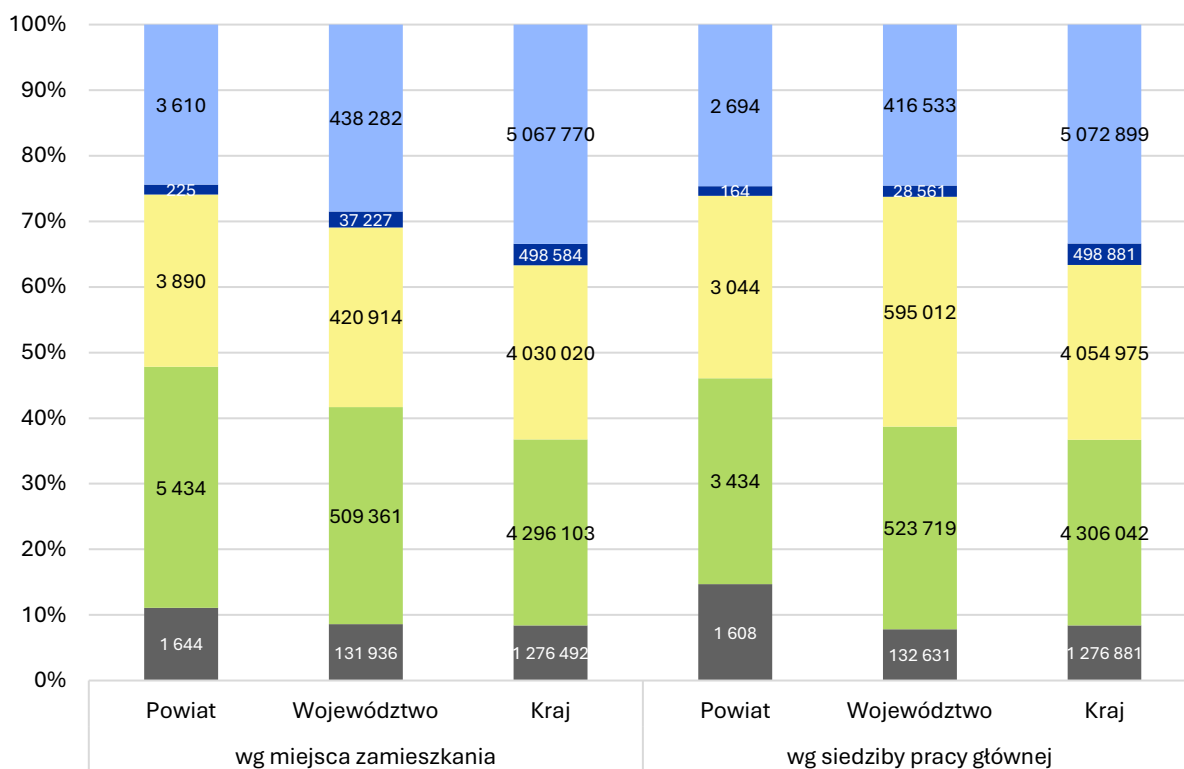
	Powiat Międzychodzki	miejsce w województwie	Woj. Wielkopolskie
<i>miejsca noclegowe na 1000 ludności</i>	48,83	1	11,59
<i>udzielone noclegi na 1000 ludności</i>	3 132,29	1	1 056,05
<i>turyści korzystający z noclegów na 1000 ludności</i>	1 072,11	2 (po Poznaniu)	533,68
<i>miejsca noclegowe catoroczne na 1000 ludności</i>	12,38	5 (po powiecie leszczyńskim, konińskim, m. Poznań, nowotomyskim)	8,61

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W Powiecie swoją działalność prowadzą również duże firmy drzewne zajmujące się sprzedażą drewna lub artykułów drzewnych.

Poniższy wykres przedstawia zmiany w strukturze zatrudnienia w poszczególnych branżach w Powiecie Międzychodzkiem w 2022 roku ze względu na miejsce zamieszkania i siedzibę pracy głównej. Łącznie w Powiecie Międzychodzkiem według danych GUS pracowało prawie 15 tys. osób będących mieszkańcami powiatu stanowiąc około 1% zatrudnionych w województwie wielkopolskim. Większość z nich pracowała w handlu i usługach (52%), co było jednak niższą wartością w stosunku do województwa i kraju (kolejno 58% i 63%). Uznaje się, że zmniejszanie się roli sektora rolniczego i systematyczny wzrost znaczenia sektora usług świadczy o postępującym rozwoju gospodarczym jednostki. W Powiecie Międzychodzkiem udział osób pracujących w sektorze rolnictwa i przemysłu kształtował się na poziomie kolejno 11% i 9% (w województwie poziom ten był średnio o 3 p.p. niższy). Świadczy to o tym, że powyższe dwa sektory mają cały czas istotne znaczenie w gospodarce powiatu.

Analizując liczbę zatrudnionych ze względu na siedzibę pracy głównej można zaobserwować, że mniej osób zatrudnionych pracuje w Powiecie Międzychodzkiem, niż w nim mieszka (łącznie w Powiecie Międzychodzkiem pracowało około 11 tys. osób, tj. 74% liczby osób w nim zamieszkałych). Proporcje liczby osób pracujących w poszczególnych sektorach gospodarki pod tym względem zwiększają się na korzyść rolnictwa (15% pracujących) oraz handlu i usług (54%). Oznacza to, że najwięcej mieszkańców pracujących poza granicami Powiatu zatrudniona jest w sektorze przemysłu i budownictwa.

Wykres 7. Struktura zatrudnienia w Powiecie Międzychodzkiem w 2022 roku

- pozostałe usługi
- działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości
- handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja
- przemysł i budownictwo
- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

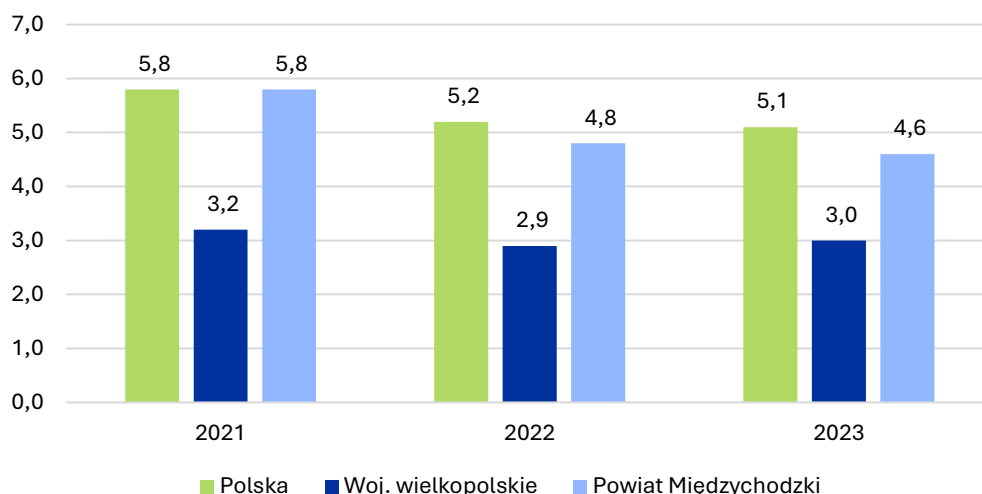
Powyższy wykres potwierdza badanie przeprowadzone przez GUS pn. „Przepływy ludności związane z zatrudnieniem w 2021 roku”, które wykazało, że w 2021 roku prawie 2 tys. więcej osób wyjeżdżało za pracę poza teren gminy, w której mieszkają, niż do niej przyjeżdżało. Najczęstszą destynacją za pracą poza teren powiatu jest miasto Pniewy, a także Wronki, Poznań i gmina Tarnowo Podgórne. Poza teren województwa mieszkańcy najczęściej dojeżdżają do pracy do Pszczewa. Z kolei najczęstszym kierunkiem dojazdu do pracy w granicach powiatu jest miasto Międzychód.

Tabela 12. Przepływy ludności związane z zatrudnieniem w Powiecie Międzychodzkiem w 2021 roku

	Wyjazdy	Przyjazdy
<i>Chrzypsko Wielkie</i>	596	232
<i>Kwilcz</i>	1194	455
<i>Międzychód – miasto</i>	1282	1378
<i>Międzychód - obszar wiejski</i>	1388	985
<i>Sieraków – miasto</i>	872	567
<i>Sieraków - obszar wiejski</i>	565	526
Suma	5897	4143

Źródło: Badanie GUS Przepływy ludności związane z zatrudnieniem w 2021 roku: <https://stat.gov.pl/spisy-powszechne/nsp-2021/nsp-2021-wyniki-ostateczne/macierz-przeplywow-ludnosci-zwiazanych-z-zatrudnieniem-nsp-2021,9,2.html>

Powiat Międzychodzki odznacza się wyższą stopą bezrobocia w porównaniu do średniej dla województwa wielkopolskiego. W 2023 roku stopa bezrobocia w Powiecie Międzychodzkiem wynosiła 4,6% i była ona o 1,6 p.p. wyższa niż w województwie. Korzystnym aspektem jest fakt, że od 2022 roku stopa bezrobocia kształtuje się na niższym poziomie na tle kraju i stopniowo maleje, co wskazuje na rosnący poziom aktywności gospodarczej mieszkańców powiatu.

Wykres 8. Kształtowanie się wskaźnika stopy bezrobocia rejestrowanego w Powiecie Międzychodzkiem na tle województwa i kraju

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

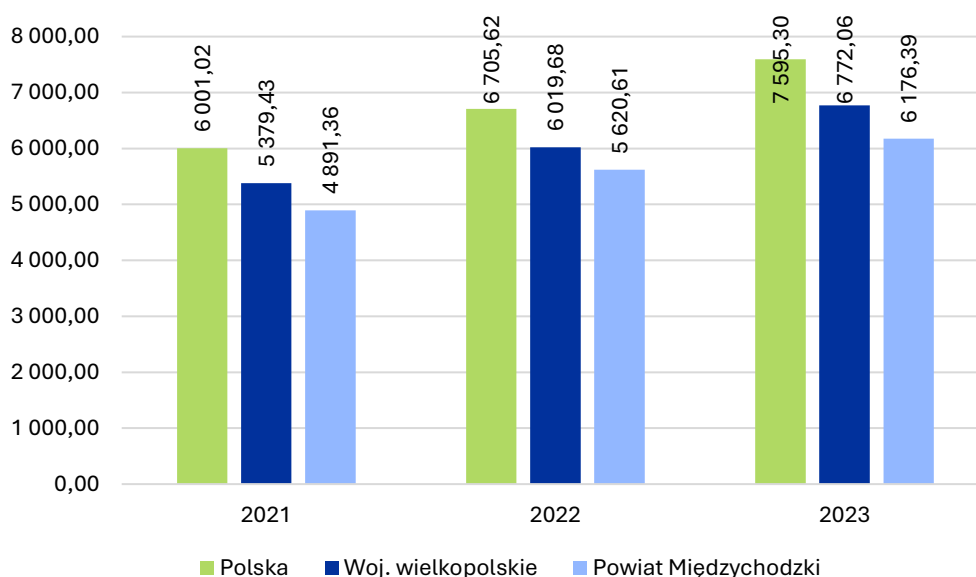
Na przestrzeni badanego okresu liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne w Powiecie Międzychodzkiem spadła o 131 osób (18,5%). W 2023 roku bez stałego miejsca zatrudnienia pozostawało 578 osób (w tym 334 kobiety oraz 244 mężczyzn). Największe trudności ze znalezieniem pracy miały osoby zamieszkałe na wsi (63%) i posiadające najniższe wykształcenie (zasadnicze zawodowe i branżowe – 191 osób oraz gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe – 182 osoby). Łącznie osoby te stanowiły ponad 60% wszystkich bezrobotnych na terenie powiatu. Z kolei osoby długotrwale bezrobotne (pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy) stanowiły ponad 23%. Należy również zwrócić uwagę, że dużą grupą bezrobotnych, których liczba stopniowo wzrasta, są bezrobotni z prawem do zasiłku oraz pozostający bez pracy poniżej 3 miesięcy, co świadczy o zwiększaniu się bezrobocia krótkotrwałego i niedostosowaniu aktualnej sytuacji na rynku pracy z zapotrzebowaniem gospodarki.

Tabela 13. Kształtowanie się bezrobocia rejestrowanego w Powiecie Międzychodzkiem w latach 2021-2023

		2021	2022	2023	udział w 2023 (%)	przyrost 2021-2023 (%)
Ogółem		709	610	578	100,0	-18,5
Płeć	<i>kobiety</i>	450	381	334	57,8	-25,8
	<i>mężczyźni</i>	259	229	244	42,2	-5,8
Typ	<i>osoby poprzednio pracujące ogółem</i>	631	538	518	89,6	-17,9
	<i>osoby poprzednio pracujące zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu</i>	27	10	18	3,1	-33,3
	<i>osoby dotychczas niepracujące ogółem</i>	78	72	60	10,4	-23,1
	<i>zamieszkali na wsi</i>	402	384	362	62,6	-10,0
	<i>zamieszkali w mieście</i>	307	226	216	37,4	-29,6
	<i>z prawem do zasiłku</i>	98	104	113	19,6	15,3
	<i>bezrobotni nowo zarejestrowani ogółem</i>	97	113	104	18,0	7,2
	<i>bezrobotni wyrejestrowani ogółem</i>	91	73	93	16,1	2,2
	<i>bezrobotni wyrejestrowani z tytułu podjęcia pracy</i>	51	48	44	7,6	-13,7
	<i>absolwenci ogółem</i>	20	32	26	4,5	30,0
Czas pozostawania bez pracy	<i>3 miesiące i mniej</i>	194	237	236	40,8	21,6
	<i>3 - 6 miesięcy</i>	113	115	117	20,2	3,5
	<i>6 - 12 miesięcy</i>	129	78	90	15,6	-30,2
	<i>powyżej 12 miesięcy</i>	273	180	135	23,4	-50,5
Poziom wykształcenia	<i>wyższe</i>	51	38	44	7,6	-13,7
	<i>policealne oraz średnie zawodowe</i>	141	115	113	19,6	-19,9
	<i>średnie ogólnokształcące</i>	63	54	48	8,3	-23,8
	<i>zasadnicze zawodowe/branżowe</i>	200	196	191	33,0	-4,5
	<i>gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe</i>	254	207	182	31,5	-28,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na przestrzeni badanego okresu Powiat Międzychodzki charakteryzował się również znacznie niższym poziomem przeciętnego wynagrodzenia brutto w porównaniu do średniej ogólnokrajowej oraz średniej dla województwa. Pomimo, że w latach 2021-2023 wynagrodzenie pracowników w powiecie stale rośnie, to w 2023 roku kształtowało się ono na poziomie 6 176,39 zł (81% przeciętnego wynagrodzenia w kraju oraz 91% przeciętnego wynagrodzenia w województwie).

Wykres 9. Przeciętne wynagrodzenie brutto w Powiecie Międzychodzkiem na tle województwa i kraju

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Podsumowując, sytuacja w sektorze przedsiębiorstw oraz na lokalnym rynku pracy poprawia się, jednak znacząco odbiega jeszcze od poziomu województwa. W Powiecie Międzychodzkiem wyróżnia się stosunkowo wysoki udział przedsiębiorstw zatrudniających od 10-49 i powyżej 50 pracowników. Przedsiębiorstwa te działają głównie w sektorze handlu i usług, jednak udział przedsiębiorstw i pracujących w sektorze rolnictwa oraz przemysłu i budownictwa jest wyższy w porównaniu do średniej dla województwa. Nadal jednak obserwuje się niską aktywność mikroprzedsiębiorstw, skutkującą niskim poziomem przedsiębiorczości i wyższą stopą bezrobocia na tle województwa. Z tego względu należy zwrócić uwagę m.in. na zwiększenie poziomu przedsiębiorczości, wykształcenia i kwalifikacji zawodowych mieszkańców, dopasowanie popytu i podaży na rynku pracy, w tym poprzez wsparcie szkolnictwa zawodowego dostosowanego do potrzeb lokalnej gospodarki i rozwój rzemiosła.

1.7. Edukacja

Powiat Międzychodzki w roku szkolnym 2023/2024 prowadził następujące placówki:

- Zespół Szkół Technicznych w Międzychodzie o kierunkach:
 - technik ekonomista,
 - technik informatyk,
 - technik organizacji turystyki
 - technik żywienia i usług gastronomicznych
 - technik organizacji reklamy
 - technik spedytor,
- Zespół Szkół nr 2 w Międzychodzie:
 - branżowa szkoła I stopnia (pełna gama zawodów) w cyklu 3 – letnim
 - liceum ogólnokształcące dla dorosłych,
- Liceum Ogólnokształcące im. Jarosława Dąbrowskiego w Międzychodzie o profilach:
 - przyrodniczo-medyczny,
 - politechniczny,
 - europejski,
 - humanistyczny.

- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Międzychodzie:
 - szkoła podstawowa,
 - szkoła specjalna przysposabiająca do pracy,
 - branżowa szkoła I stopnia,
 - przedszkole.

W roku szkolnym 2023/2024 do publicznych szkół na terenie Powiatu Międzychodzkiego dla młodzieży i dorosłych uczęszczało łącznie 1301 osób. Liczba na przestrzeni lat 2021-2024 wzrosła o 188.

Tabela 14. Liczba uczniów w szkołach prowadzonych przez Powiat Międzychodzki w latach 2021-2024

Publiczne szkoły dla młodzieży i dorosłych	Liczba uczniów		
	2021/22	2022/23	2023/24
Zespół Szkół Technicznych w Międzychodzie	550	601	633
Zespół Szkół nr 2 w Międzychodzie	278 (w tym dorośli 8)	284 (w tym dorośli 34)	341 (w tym dorośli 29)
Liceum Ogólnokształcące im. Jarosława Dąbrowskiego w Międzychodzie	181	205	225
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Międzychodzie	104	105	102
Ogółem	1113	1195	1301

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w Powiecie Międzychodzkiem 2023/2024.

Tabela poniżej przedstawia prognozę demograficzną na lata 2023-2030. Wynika z niej, iż na przestrzeni lat liczba absolwentów szkół podstawowych będzie utrzymywać się na stałym poziomie między 377, a 402 uczniów poza rokiem szkolnym 2024/2025.

Tabela 15. Prognoza demograficzna uczniów szkół podstawowych na terenie Powiatu Międzychodzkiego w latach 2023-2030

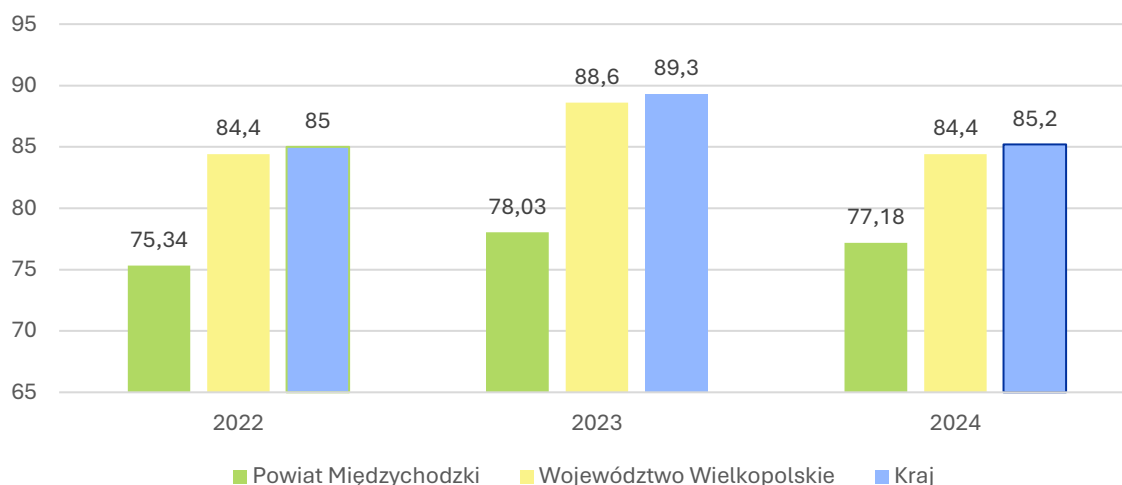
Rok szkolny	2024/2025	2025/2026	2026/2027	2027/2028	2028/2029	2029/2030	2030/2031
liczba absolwentów szkół podstawowych	137	398	394	402	399	377	394

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w Powiecie Międzychodzkiem 2023/2024.

Jakość edukacji w placówkach oświatowych prowadzonych przez Powiat Międzychodzki można m.in. ocenić na podstawie wskaźnika zdawalności egzaminu maturalnego.

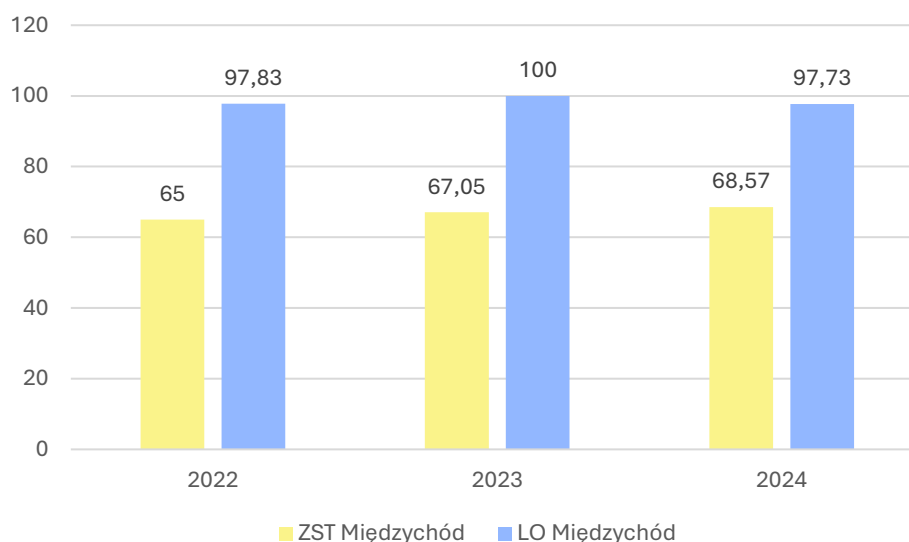
Wykres 10. Wskaźnik zdanych matur w Powiecie Międzychódzkim na tle województwa i kraju (termin główny)

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w Powiecie Międzychódzkim.

Zdawalność egzaminu maturalnego w szkołach Powiatu Międzychódzkiego odbiegała od średnich województwa wielkopolskiego oraz kraju. Szczegółowe informacje znajdują się w corocznych sprawozdaniach opracowywanych przez Powiatowe Centrum Usług Wspólnych Starostwa Powiatowego w Międzychodzie. Analiza jego treści wskazuje, iż uczniowie międzychódzkich liceów osiągają często wyniki wyższe, niż średnia powiatowa, wojewódzka oraz krajowa natomiast uczniowie techników i pozostałych szkół niższe.

Rysunek 12. Wskaźnik zdanych matur w Powiecie Międzychódzkim w podziale na liceum oraz technikum (termin główny)

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w Powiecie Międzychódzkim.

Od 2020 r. Powiat Międzychódzki realizuje Program Stypendialny Powiatu Międzychódzkiego dla szczególnie uzdolnionych uczniów szkół ponadpodstawowych prowadzonych przez Powiat Międzychódzki. Stypendium przyznawane na 10 miesięcy roku szkolnego lub w formie jednorazowej nagrody. W roku szkolnym 2023/2024 przyznano 3 stypendia po 400,00 zł. miesięcznie (stypendium I stopnia), 1 jednorazową nagrodę 800,00 zł oraz 6 po 400,00 zł (stypendium II stopnia). Ogółem na ten cel

wydatkowano 15 200,00 zł. W roku szkolnym 2022/2023 przyznano 3 stypendia po 300,00 zł miesięcznie (stypendium I stopnia) oraz 3 jednorazowe nagrody po 800,00 zł, a także 5 po 400,00 zł (stypendium II stopnia). Ogółem na ten cel wydatkowano 13 400,00 zł. W roku szkolnym 2021/2022 przyznano 4 stypendia po 300,00 zł miesięcznie (stypendium I stopnia) oraz 3 jednorazowe nagrody po 600,00 zł (stypendium II stopnia). W roku 2021 ogółem wydatkowano 16 200,00 zł. SOSzW i PPP nie są objęte programami stypendialnymi - stąd brak stypendystów.

Tabela przedstawia dane dotyczące infrastruktury, wyposażenia oraz specyfiki pięciu instytucji edukacyjnych w Międzychodzie: Zespołu Szkół Technicznych (ZST), Zespołu Szkół nr 2, Liceum Ogólnokształcącego im. Jarosława Dąbrowskiego, Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego oraz Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Najwięcej sal lekcyjnych posiada Specjalny Ośrodek (51), a najmniej Zespół Szkół nr 2 (11). Stan obiektów sportowych jest zróżnicowany – hala sportowa w Liceum jest w bardzo dobrym stanie, obiekty w ZST i Zespole Szkół nr 2 wymagają remontu, natomiast Specjalny Ośrodek i Poradnia nie posiadają takich obiektów. Pod względem wyposażenia technologicznego ZST dysponuje największą liczbą komputerów (135) i projektorów multimedialnych (28), podczas gdy Poradnia nie ma komputerów i posiada tylko jeden projektor. Monitoring szkolny jest obecny we wszystkich instytucjach oprócz Poradni. Żadna ze szkół nie oferuje szafek dla każdego ucznia ani klas dwujęzycznych, sportowych czy integracyjnych. Świetlica działa jedynie w Specjalnym Ośrodku (godz. 8:00–14:30). Wszystkie instytucje poza Poradnią mają parkingi oraz gabinety pielęgniarские lub stomatologiczne. Liczba stypendystów jest największa w Liceum (8 osób), natomiast Specjalny Ośrodek i Poradnia nie odnotowały stypendystów. Podsumowując, ZST wyróżnia się dobrze rozwiniętą infrastrukturą technologiczną, Liceum posiada najlepsze obiekty sportowe, Specjalny Ośrodek dysponuje największą liczbą sal lekcyjnych, a Poradnia jest najmniej wyposażona w sprzęt i udogodnienia.

Tabela 16. Stan bazy dydaktycznej i infrastrukturalnej w Powiecie Międzychodzkiem

Nazwa szkoły:	Zespół Szkół Technicznych w Międzychodzie	Zespół Szkół nr 2 w Międzychodzie	Liceum Ogólnokształcące im. Jarosława Dąbrowskiego w Międzychodzie	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Międzychodzie	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Międzychodzie
Liczba sal lekcyjnych (szt.)	32	11	13	51	8
Rodzaj i stan obiektów sportowych	do remontu	tak- do remontu	hala sportowa- bardzo dobry	brak	-
Pracownie językowe	tak	nie	nie	tak	nie
Klasy dwujęzyczne / sportowe / integracyjne	nie	nie	nie	nie	nie
Komputery do użytku uczniów (szt.)	135	25	31	20	0
Projektory multimedialne (szt.)	28	7	9	3	1
Kamery - monitoring szkolny	tak	tak	tak	tak	nie
Szafki dla każdego ucznia	nie	nie	nie	nie	nie
Świetlice (tak/nie; godziny otwarcia)	nie	nie	nie	tak, 8-14:30	nie
Parkingi dla kadry / rodziców	tak	tak	tak	tak	tak
Gabinet pielęgniarstwa / stomatologiczny	tak	tak	tak	tak	nie
Liczba stypendystów (os.)	2	1	8	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Starostwa Powiatowego

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Międzychodzie jest instytucją działającą na obszarze całego Powiatu Międzychodzkiego. Jej personel wykorzystuje różnorodne metody diagnostyczne, promuje szeroko zakrojone działania profilaktyczne oraz prowadzi różnego rodzaju badania, takie jak badania diagnostyczne. Oferuje również indywidualne i grupowe zajęcia terapeutyczne dla dzieci i młodzieży, w tym grupy wsparcia. Specjaliści z Poradni nie tylko pracują na jej terenie, ale także odwiedzają szkoły i inne placówki, gdzie prowadzą zajęcia, warsztaty, prelekcje i szkolenia dla zarówno uczniów, jak i personelu szkolnego. Ich celem jest wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży, wzmacnianie ich poczucia własnej wartości oraz rozwijanie kompetencji. Ponadto, oferują doradztwo i konsultacje dotyczące wyboru kierunku kształcenia. Zgodnie z porozumieniem z Miastem Poznań oraz Powiatem Szamotulskim w sprawie zasad finansowania badań w poradniach specjalistycznych, które są niezbędne do postawienia diagnozy i wydania opinii bądź orzeczenia przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Międzychodzie, powiat pokrywa koszty powyższego zadania. W roku 2023 badaniami objętych było 66 dzieci, co przełożyło się na kwotę dotacji dla Miasta Poznania i Powiatu Szamotulskiego w 45 718,75 zł. W roku 2022 badaniami objętych było 38 dzieci, co przełożyło się na kwotę dotacji dla Miasta Poznania i Powiatu Szamotulskiego w wysokości 26 719,00 zł. W roku 2021 badaniami objętych było 35 dzieci, co przełożyło się na kwotę dotacji dla Miasta Poznania i Powiatu Szamotulskiego w wysokości 19 448,00 zł.

1.8. Kultura i sport

Muzeum Zamek Opalińskich w Sierakowie to powiatowa instytucja kultury w Powiecie Międzychodzkiem, mieszcząca się w historycznym zamku związanym z rodem Opalińskich. Muzeum oferuje różnorodne atrakcje dla zwiedzających, w tym wystawy stałe i czasowe, a także organizuje wydarzenia kulturalne i edukacyjne.

Wystawy stałe:

- **Sala Reprezentacyjna:** Znajduje się w południowym skrzydle zamku i nawiązuje do dawnej sali jadalnej, gdzie podejmowano gości. Wnętrze zdobią portrety członków rodu Opalińskich oraz zrekonstruowany kaflowy piec z XVIII wieku. Obecnie sala pełni funkcje kulturalne i społeczne, odbywają się w niej spotkania, szkolenia, wykłady oraz ceremonie ślubne.
- **Mauzoleum Rodu Opalińskich:** Prezentuje historię i dziedzictwo rodziny Opalińskich, znaczącej w dziejach regionu.

Wystawy czasowe:

Muzeum regularnie organizuje wystawy o różnorodnej tematyce, obejmujące malarstwo, rzeźbę, grafikę, fotografię oraz tematy historyczne i przyrodnicze. Prezentowane są prace zarówno profesjonalnych artystów, jak i amatorów.

Wydarzenia i zajęcia:

Muzeum prowadzi bogatą działalność edukacyjną i kulturalną, w tym:

- Wykłady - tematyczne prelekcje dotyczące historii, sztuki i kultury regionu.
- Warsztaty - praktyczne zajęcia dla różnych grup wiekowych, takie jak warsztaty tworzenia strojów barokowych czy gry paragrafowe.
- Gry terenowe i LARP-y¹ - interaktywne formy edukacji, np. gra terenowa „Duch Baroku” czy LARP „Wdowi Grosz”, angażujące uczestników w poznawanie historii poprzez zabawę.

¹LARP (ang. Live Action Role-Playing) to forma gry fabularnej, w której uczestnicy wcielają się w postacie i odgrywają ich role na żywo. W przeciwieństwie do gier planszowych czy komputerowych, w LARP-ach akcja toczy się w rzeczywistości, a gracze sami odgrywają swoje postacie, korzystając z kostiumów, rekwizytów i ustalonego scenariusza lub improwizując

- Koncerty i spotkania - wydarzenia muzyczne i literackie, takie jak koncerty kwartetów smyczkowych czy wieczory z twórczością Krzysztofa Opalińskiego.

Wydarzenia w Powiecie Międzychodzki stanowią ważny element życia kulturalnego regionu i przyciągają zarówno mieszkańców, jak i turystów. Oto najważniejsze z nich:

- Dni Międzychodu – święto miasta z koncertami, jarmarkami i atrakcjami dla rodzin;
- Tarpaniada w Sierakowie – Krajowa Wystawa Koników Polskich, promująca tradycje jeździeckie;
- Letnie Spotkania Kameralne – cykl koncertów muzyki kameralnej w Sierakowie;
- Narodowe Czytanie – wspólne czytanie dzieł literatury polskiej w ramach ogólnopolskiej akcji.

Powiat Międzychodzki oferuje bogate możliwości w zakresie sportu i rekreacji, zarówno dla mieszkańców, jak i turystów.

Obiekty sportowe i rekreacyjne:

- **Międzychodzki Ośrodek Sportu, Turystyki i Rekreacji (MOSTiR)** - zarządza kluczowymi obiektami sportowymi w regionie, w tym halą widowiskowo-sportową, stadionem przy ul. Sportowej oraz kompleksem "Orlik". Oferuje również obiekty turystyczne, takie jak plaże i kąpieliska.
- **Stadion przy ul. Sportowej w Międzychodzie** - miejsce rozgrywek piłkarskich i innych wydarzeń sportowych.
- **Hala Widowiskowo-Sportowa** - obiekt przystosowany do organizacji różnorodnych imprez sportowych i kulturalnych

Kluby sportowe:

W Powiecie działa wiele klubów sportowych, promujących różne dyscypliny, są to m.in.:

- **Miejski Klub Sportowy „Warta” Międzychód** - skupia się głównie na piłce nożnej, organizując treningi i mecze dla różnych grup wiekowych.
- **Klub Tenisa Stołowego „Jeziorak”** – promuje tenis stołowy wśród dzieci, młodzieży i dorosłych.
- **MMA Devil Fight Club Międzychód** – oferuje treningi mieszanych sztuk walki.
- **Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Jedynka”** – organizuje zajęcia sportowe dla uczniów, wspierając rozwój fizyczny młodzieży.

Wydarzenia sportowe:

Powiat Międzychodzki regularnie gości różnorodne imprezy sportowe, takie jak:

- **Bieg Świętojański** – coroczny bieg uliczny organizowany przez MOSTiR, przyciągający biegaczy z całego regionu.
- **Turnieje siatkówki plażowej nad Jeziorem Jaroszewskim w Sierakowie** - popularne zawody odbywające się w sezonie letnim, gromadzące miłośników siatkówki plażowej.
- **Cross Sierakowski** - bieg przełajowy promujący aktywność fizyczną i zdrowy styl życia.

1.9. Ochrona zdrowia

Do ustawowych zadań własnych powiatu należą działania z zakresu promocji i ochrony zdrowia, jednostką realizującą to zadanie na terenie Powiatu Międzychodzkiego jest **Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Międzychodzie (SPZOZ Międzychód)**. Nadrzędnym celem Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Międzychodzie, w zakresie jakościowym, jest świadczenie usług medycznych na wysokim poziomie zapewniające pacjentom zaspokojenie ich potrzeb i oczekiwań w zakresie ochrony zdrowia i życia – zgodnie z misją zakładu „ZAUFAM NAM – BĘDZIESZ POD FACHOWĄ I ŻYCZLIWĄ OPIEKĄ”.

W SPZOZ Międzychód znajdują się następujące oddziały szpitalne:

- Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii,
- Oddział Chirurgiczny Ogólny,
- Oddział Chorób Wewnętrznych
- Oddział Reumatologiczny,
- Oddział Ginekologiczno - Położniczo - Neonatologiczny z Blokiem Porodowym,
- Szpitalny Oddział Ratunkowy.

W oddziałach szpitalnych w roku 2023 hospitalizowano łącznie 13 224 pacjentów. Odpowiednio:

- Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii – 70 pacjentów (w 2022 r. – 71 pacjentów; w 2021 r. – 76 pacjentów),
- Oddział Chorób Wewnętrznych – 2 463 pacjentów (2022 r. – 2322 pacjentów; 2021 r. – 2059 pacjentów);
- Oddział Chirurgiczny Ogólny – 1 757 pacjentów (2022 r. – 1 631 pacjentów; 2021 r. – 1 459 pacjentów);
- Oddział Reumatologiczny – 902 pacjentów (2022 r. – 898 pacjentów; 2021 r. – 812 pacjentów);
- Szpitalny Oddział Ratunkowy – 5 935 pacjentów (2022 r. – 6 194 pacjentów; 2021 r. – 6096 pacjentów)

W oddziale Ginekologiczno-Położniczo-Neonatologicznym z Blokiem Porodowym w przeciągu 2023 r. hospitalizowano 2 097 pacjentek i przyjęto 436 porody (197 dziewczynek, 239 chłopców), wśród których 50% – dokładnie 219 urodzonych dzieci pochodzi z Powiatu Międzychódzkiego. Statystycznie ilość urodzonych dzieci została utrzymana na poziomie z roku 2022 – pomimo ogólnopolskiej tendencji spadkowej wynikającej z demografii – blisko 30 tys. urodzeń mniej w 2023 r. w stosunku do roku 2022. SPZOZ Międzychód czyni działania mające na celu zachęcić do porodów (np. zwiedzanie oddziału, rozmowy z oddziałową, położną środowiskowa, przygotowanie kobiety rodzącej do porodu).

W latach 2021-2023 liczba łóżek szpitalnych utrzymywała się na stałym poziomie 107. Według Raportu o stanie Powiatu Międzychódzkiego należy, iż praktycznie w każdym zakresie działalności SPZOZ Międzychód zwiększyła się liczba udzielonych świadczeń – czy to porad, badań czy też hospitalizacji.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Międzychodzie realizuje zadania określone ustawą z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. 2023r. poz. 338 t.j.) na terenie powiatu międzychódzkiego w zakresie: higieny środowiska, higieny pracy w zakładach pracy, higieny procesów nauczania i wychowania w szkołach oraz innych placówkach oświatowo-wychowawczych, higieny wypoczynku i rekreacji, warunków zdrowotnych żywności i żywienia oraz warunków higieniczno-sanitarnych, które powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których udzielane są świadczenia zdrowotne, aby chronić zdrowie ludzkie przed szkodliwościami i uciążliwościami środowiskowymi oraz zapobiegać chorobom, w tym zakaźnym, niezakaźnym i zawodowym. Prowadzona jest również działalność oświatowo-zdrowotna, promująca zdrowie poprzez realizację programów edukacyjnych o zasięgu ogólnopolskim, wojewódzkim i lokalnym.

W 2023 roku zrealizowano programy prozdrowotne o zasięgu ogólnopolskim, wojewódzkim i lokalnym oraz kampanie społeczne, akcje, imprezy prozdrowotne, punkty promocji zdrowia, narady, szkolenia, porady metodyczno-merytoryczne oraz instruktaże, udostępniano materiały edukacyjno-informacyjne. Przeprowadzono 29 wizytacji oraz dokonano ocen realizacji programów edukacyjnych w placówkach oświatowych, prowadzono także dystrybucję pakietów programowych i kampanijnych. Współpracowano

z instytucjami i organizacjami w zakresie zdrowia publicznego. Ilość działań prewencji zdrowotnej i osiągnięty zasięg działań promujących zdrowie był możliwy dzięki zaangażowaniu dyrektorów i koordynatorów wychowania zdrowotnego placówek oświatowo-wychowawczych. Różnorodność przedsięwzięć prewencji zdrowotnej była możliwa dzięki dobrej współpracy ze Starostwem Powiatu Międzychodzkiego, Urzędem Miasta i Gminy w Międzychodzie, Urzędem Gminy Sieraków i Kwilcz oraz mediami lokalnymi.

1.10. Pomoc społeczna i wsparcie rodziny

Powiat Międzychodzki dysponuje następującymi zasobami w zakresie placówek działających w obszarze pomocy społecznej:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Międzychodzie;
- Ośrodki Pomocy Społecznej w każdej gminie;
- dwa ponadgminne domy pomocy społecznej:
 - w Łęczeczkach – przeznaczony dla 135 osób w podeszłym wieku,
 - w Pitce - Zamyślinie – przeznaczony dla 100 dorosłych, niepełnosprawnych intelektualnie i dla 40 osób w podeszłym wieku;
- Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi w Chrzypsku Wielkim;
- Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz z zaburzeniami psychicznymi w Międzychodzie.

Zadania z zakresu pomocy społecznej w Powiecie realizowane są na podstawie następujących programów:

- Strategia Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2016-2024,
- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Powiatu Międzychodzkiego na lata 2016 – 2030 ,
- Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej w powiecie międzychodzkiem w latach 2021 – 2023,
- Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie międzychodzkiem na lata 2016 – 2030,
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Wsparcia Ofiar Przemocy,
- Program współpracy samorządu powiatowego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami uprawnionymi działającymi na terenie powiatu międzychodzkiego na rok 2023

Jednostką realizującą zadania powiatu z zakresu pomocy społecznej jest **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Międzychodzie**. PCPR m.in. udziela pomocy w formie interwencji kryzysowej, polegającej na czasowym umieszczeniu w rodzinach zastępczych dzieci całkowicie pozbawionych opieki będących w sytuacjach kryzysowych.

W ramach realizacji programu współpracy z organizacjami pozarządowymi Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Międzychodzie w roku 2023 w sferze dotyczącej działań na rzecz osób niepełnosprawnych kontynuowało współpracę ze Stowarzyszeniem Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Tęcza” z Kwilcza w zakresie prowadzenia Warsztatów Terapii Zajęciowej w Kwilczu. W roku 2023 z Powiatu Międzychodzkiego w warsztatach przebywało łącznie 26 osób. Liczba miejsc w placówce wynosi 25. W 2022 roku było to 28 osób, natomiast w 2021 roku 25 osób.

W ramach diagnozowania zjawiska przemocy w rodzinie PCPR współpracuje z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W trakcie spotkań z wychowankami rodzin zastępczych, rodzinami zastępczymi oraz rodzicami biologicznymi przekazuje informacje na temat sposobów rozpoznawania osób zażywających narkotyki, substancji psychotropowych i alkoholu.

Uświadamiamy też opiekujących się jak i samych podopiecznych – nastolatków, o konsekwencjach prawnych spożywania ww. używek. PCPR jest w stałym systematycznym kontakcie z Komendą Powiatową Policji, szkołami, ośrodkami pomocy społecznej w zakresie informowania o sytuacji podopiecznych w środowisku, jak i zapobiegania sytuacjom, w których występuje przemoc.

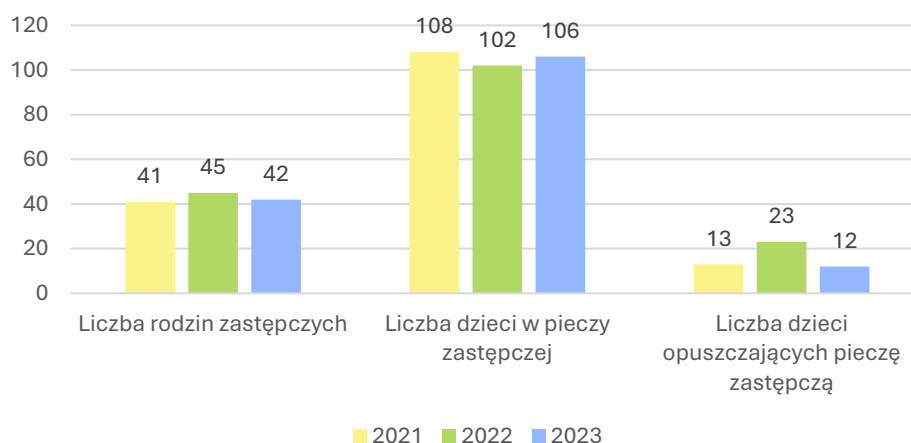
Pieczna zastępcza

W 2023 roku zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej realizowało Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Międzychodzie. PCPR podejmowało działania w celu stworzenia systemowych rozwiązań wspierających rodzinę oraz rozwój pieczy zastępczej. Przede wszystkim podejmowano starania w celu pozyskania kandydatów na rodziny zastępcze poprzez udostępnianie informacji na portalu społecznościowym Facebook, oraz rozpowszechnianie informacji na temat rodzinnej formy pieczy zastępczej podczas II Rodzinnego Pikniku Mundurowego organizowanego przez Powiat Międzychodzki.

Na dzień 31 grudnia 2023 liczba dzieci w pieczy zastępczej wyniosła 106. Powiat ponosił odpłatność za 88 dzieci. W rodzinnej pieczy zastępczej z terenu powiatu międzychodzkiego przebywało 70 dzieci natomiast w instytucjonalnej pieczy zastępczej 18. Liczba dzieci z innych powiatów przebywających w pieczy zastępczej na terenie Powiatu wyniosła 18, w tym w rodzinnej pieczy zastępczej 15, a w instytucjonalnej 3. W 2023 roku funkcjonowały 42 rodziny zastępcze, w tym: 2 rodziny zawodowe, 18 rodzin niezawodowych i 22 rodziny spokrewnione. W roku 2023 utworzono 7 nowych rodzin zastępczych (4 niezawodowe, 3 spokrewnione), natomiast rozwiązano 9 rodzin.

Liczba rodzin zastępczych w latach 2021-2023 wynosiła średnio 43, liczba dzieci w pieczy zastępczej średnio 105, a liczba dzieci opuszczających pieczę zastępczą – 16 (przy czym warto zauważyć, iż w roku 2022 pieczę opuściło aż 23 dzieci).

Wykres 11. Wskaźniki dotyczące pieczy zastępczej w Powiecie Międzychodzkiem

Źródło: Raport o stanie Powiatu Międzychodzkiego 2021/22/23.

W Chrzypsku Wielkim działa Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego „Nasz Dom”. Placówka ta prowadzona jest przez Stowarzyszenie „Przyszłość” na zlecenie Powiatu Międzychodzkiego. Placówka przeznaczona jest dla 14 wychowanków i nie zabezpiecza w pełni potrzeb powiatu w zakresie umieszczania dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

W roku 2023 Powiat Międzychodzki/Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Międzychodzie zawarło umowę na realizację projektu pn. „Wsparcie deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w podregionie leszczyńskim”. Projekt finansowany jest ze środków Programu „Fundusze Europejskie dla Wielkopolski

na lata 2021-2027” w ramach działania 6.15 Wsparcie rodziny i systemu pieczy zastępczej. Partnerem wiodącym jest Województwo Wielkopolskie/Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, a pozostałymi partnerami jest 9 powiatów, w tym Powiat Międzychodzki/Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Międzychodzie. Celem projektu jest zwiększenie dostępności i poszerzenie zakresu usług wspierających dla 566 osób (z powiatu międzychodzkiego dla 54 osób) tj. dzieci i młodzieży przebywającej w pieczy zastępczej oraz wsparcie 9 powiatowych systemów pieczy zastępczej i ich pracowników realizujących zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w okresie od 1.10.2023 r. do 30.06.2029 r. Grupę docelową stanowią dzieci i młodzież przebywające w różnych formach pieczy zastępczej, ich rodziny biologiczne, rodziny zastępcze oraz ich otoczenie, usamodzielniający się i usamodzielnieni wychowankowie pieczy zastępczej a także podmioty i osoby realizujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Domy Pomocy Społecznej

W roku 2023 na 275 miejsc do naszych domów przyjęto ogółem 56 osób, o osiem więcej niż w roku 2022. W tym samym roku odeszło z domów pomocy społecznej 59 osób (9 więcej niż w roku 2022). Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. w domach przebywało 256 mieszkańców

Środowiskowe Domy Samopomocy

Środowiskowe Domy Samopomocy działające w Międzychodzie i Chrzypsku Wielkim zabezpieczają występujące na terenie gmin powiatu potrzeby w zakresie wsparcia dziennego osób niepełnosprawnych. Ponadto w każdej gminie działają świetlice socjoterapeutyczne lub opiekuńczo - wychowawcze (w gminie Chrzypsko -1, w gminie Międzychód – 7, tj. w miejscowościach: Międzychód 2, Kamionna, Łowyń, Głazewo, Mniszki i Radgoszcz , w gminie Sieraków - 1 tj. w Sierakowie, w gminie Kwilcz - 9 tj. w miejscowościach: Kwilcz, Lubosz, Rozbitek, Mościejewo, Mechnacz, Miłostowo, Kurnatowice, Daleszynek, Chudobczyce).

1.11. Otoczenie powiatu i współpraca samorządowa

Program współpracy samorządu powiatowego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami uprawnionymi działającymi na terenie Powiatu Międzychodzkiego na rok 2023 r. przyjęty został uchwałą nr XLIV/258/2022 Rady Powiatu Międzychodzkiego z dnia 03 listopada 2022 r.

Głównym założeniem Programu było umacnianie i budowanie współpracy oraz partnerstwa pomiędzy Powiatem Międzychodzkiem a organizacjami pozarządowymi, poprzez realizację zadań mających na celu:

- zwiększenie roli organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych Powiatu Międzychodzkiego,
- zwiększenie aktywności i roli powiatu w zakresie promocji działań realizowanych przez organizacje pozarządowe,
- poprawę jakości życia mieszkańców, poprzez zaspokajanie potrzeb mieszkańców Powiatu, w szczególności w zakresie: ochrony zdrowia, opieki społecznej, pomocy prawnej, kultury, kultury fizycznej, aktywności społecznej,
- zaspokajanie potrzeb edukacyjnych i opiekuńczo -wychowawczych dzieci i młodzieży,
- umacnianie w społecznej świadomości poczucia odpowiedzialności za rozwój lokalnego środowiska,
- integrację podmiotów realizujących zadania publiczne,
- wspieranie programów i zadań realizowanych przez organizacje,
- promocję Powiatu.

W ramach współpracy samorządu powiatowego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami uprawnionymi działającymi na terenie powiatu międzychodzkiego w roku 2023 podpisano umowy na 13 zadań, które zostały zrealizowane w ramach kultury fizycznej, sportu i kultury. Ogółem na współrealizację zadań wydatkowano kwotę 25 500,00 zł. Dla porównania w roku 2022 podpisano umowy na 16 zadań, które zostały zrealizowane w ramach kultury fizycznej, sportu i kultury. Ogółem na współrealizację zadań wydatkowano kwotę 24 000,00 zł.

Przykładowy wykaz zadań współorganizowanych w zakresie zdrowego stylu życia i sportu w Powiecie Międzychodzkiem w 2023 roku:

- zawody w pływaniu na Byle Czym, zawody pływackie dla młodzieży, zawody kajakowe dla dorosłych;
- Powiatowy Turniej Halowej Piłki Siatkowej o puchar Starosty Powiatu Międzychodzkiego z okazji Święta Niepodległości;
- IV Turniej o Puchar Starosty Kop Sportowy oraz Tysiąc;
- Wakacje z koszykówką Edycja VI;
- Powiatowy Turniej Piłki Plażowej kategoria mężczyzn;
- Zawody sportowe „Poznaj siebie”;
- LXIV Ogólnopolski Wysokokwalifikowany Rajd Pieszy na szlakach powiatu międzychodzkiego;
- XXX rajd Harcerski „Zapałka’18”.

Przykładowy wykaz zadań współorganizowanych w ramach wsparcia w zakresie kultury w Powiecie Międzychodzkiem w 2023 roku :

- Konkurs Plastyczny dla dzieci i młodzieży powiatu międzychodzkiego organizowany przez Stowarzyszenie Artystyczne „DRZEWCIE 2002”;
- „Róbszum Festival 10 „ organizowany przez Stowarzyszenie Krzewienia Kultury Niezależnej „Róbszum”;
- Kwilecki Rajd Rowerowy w ramach „Narodowego Czytania 2023”;
- Kwileckie Kolędziołki;
- 25. Sierakowska Wiosna Klasyków.

Ewidencja Stowarzyszeń zwykłych, działających na terenie Powiatu Międzychodzkiego:

Zielony Międzychód

- Cel: ochrona przyrody, edukacja ekologiczna, współpraca z władzami, promowanie zachowań proekologicznych.
- Środki działania: organizowanie imprez społecznych, ekologicznych, inicjowanie projektów proekologicznych.

Kreatywni z Puszczy

- Cel: promocja kultury, sztuki, ochrona dziedzictwa narodowego, organizacja wydarzeń artystycznych.
- Środki działania: organizacja kursów, szkoleń, warsztatów artystycznych, wspieranie artystów.

Club Motocyklowy „Sharks MC Poland”

- Cel: Wspieranie pasji motocyklowej, organizowanie spotkań i imprez integracyjnych.
- Środki działania: Spotkania, imprezy motocyklowe.

Stowarzyszenie Przyjaciół Sönberga

- Cel: propagowanie dorobku kulturalnego i sportowego Sierakowa, nauka języka niemieckiego.

- Środki działania: współpraca z szkołami, klubami sportowymi, organizacja wypoczynku dzieci i młodzieży.

Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Szpitala Powiatowego w Międzychodzie

- Cel: promocja działalności szpitala, wsparcie działań profilaktycznych, współpraca z władzami.
- Środki działania: publikacje, wystawy, akcje profilaktyki zdrowotnej.

Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Dzieci, Młodzieży i Dorosłych "Międzychód-Razem"

- Cel: upowszechnianie sportu, współpraca z władzami, inicjatywy społeczne.
- Środki działania: organizowanie imprez, zawodów, obozów, współpraca w zakresie edukacji i kultury fizycznej.

Stowarzyszenie dla Chóru Lutnia

- Cel: popularyzacja muzyki, organizacja koncertów i festiwali, współpraca z instytucjami kulturalnymi.
- Środki działania: organizacja koncertów, wyjazdy szkoleniowe, współpraca z władzami i środowiskiem muzycznym.

Stowarzyszenie Biznes i Współpraca

- Cel: promocja społecznej odpowiedzialności biznesu, organizacja wydarzeń edukacyjnych.
- Środki działania: konferencje, szkolenia, seminaria, działania z zakresu ochrony zdrowia i środowiska.

Stowarzyszenie Trójboju Siłowego Międzychód

- Cel: promowanie zdrowego trybu życia, organizowanie zawodów sportowych.
- Środki działania: organizowanie zajęć sportowych, zawodów, integracja lokalnego środowiska.

Towarzystwo Współpracy Kulturalnej z Miastem Weinstadt

- Cel: współpraca kulturalna z Weinstadt, organizacja spotkań i wydarzeń promujących obie miejscowości.
- Środki działania: współpraca z władzami, organizacja imprez kulturalnych.

Stowarzyszenie Przyjaciół Kubowa

- Cel: integracja mieszkańców wsi, działania prozdrowotne, turystyka, promocja regionu.
- Środki działania: organizowanie spotkań, wyjazdów turystycznych, działań prozdrowotnych.

Stowarzyszenie Biegaj z Nami

- Cel: promowanie aktywności fizycznej, organizacja wydarzeń biegowych, pomoc w walce z uzależnieniami.
- Środki działania: organizowanie zawodów biegowych, spotkań integracyjnych.

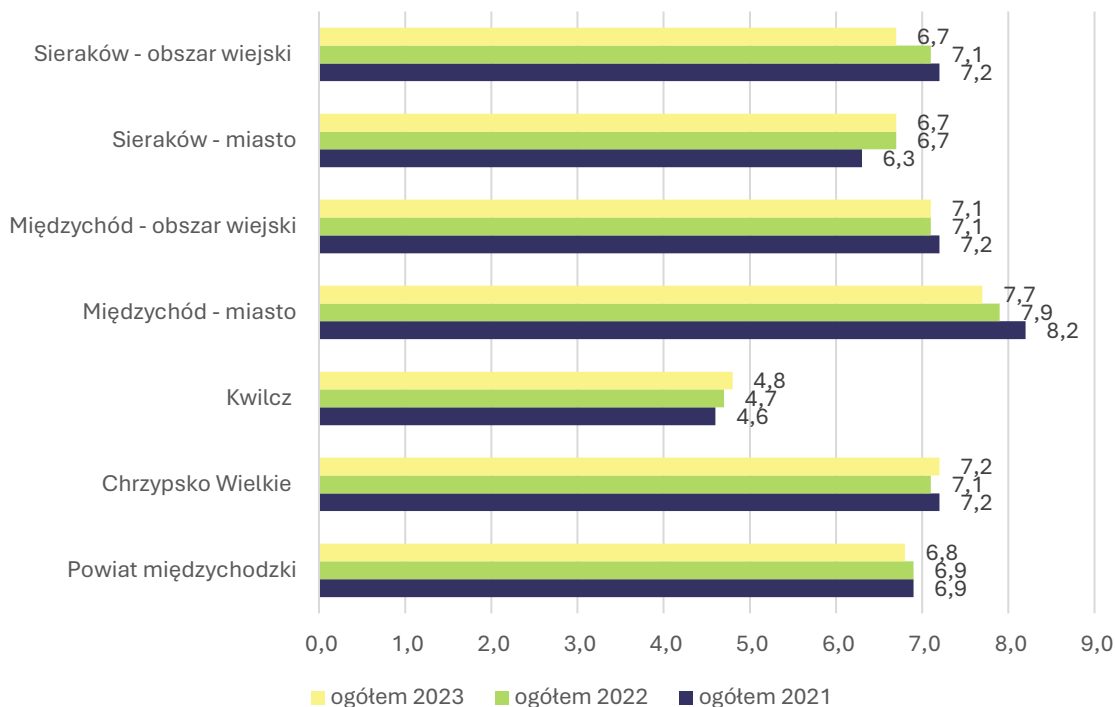
Stowarzyszenie Koralik

- Cel: integracja lokalnej społeczności, działalność charytatywna, pomoc potrzebującym.
- Środki działania: organizowanie zbiórek charytatywnych, pomoc dla osób w trudnej sytuacji.

Powiat Międzychodzki zgodnie z ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz.U. z n2021 r. poz. 945 ze zm.) wyłonił w drodze konkursu i powierzył prowadzenie jednego punktu nieodpłatnej pomocy prawnej w roku 2023 organizacji pozarządowej – Fundacji TOGATUS PRO BONO z siedzibą w Olsztynie. Fundacja prowadziła punkt nieodpłatnej pomocy prawnej w następujących lokalizacjach: w Sierakowie, Kwilczu i Chrzypsku Wielkim. Z pomocy prawnej skorzystały łącznie 275 osób uprawnionych. Fundacja w ramach realizacji zadań z zakresu edukacji prawnej wydała liczne informatory, artykuły, przeprowadziła konkurs „Tędy na prawo”, oraz nagrała filmy o różnej tematyce prawnej. W roku 2023 Powiat przeznaczył kwotę 64 020,00 zł na prowadzenie punktu.

Wykres poniżej przedstawia wskaźnik fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców w gminach Powiatu Międzychodzkiego. Najwyższą wartość osiąga miasto Międzychód.

Wykres 12. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w gminach Powiatu Międzychodzkiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Gminy Powiatu Międzychodzkiego są członkami Lokalnej Grupy Działania „Puszcza Notecka” (LGD PN). Obszar LGD „Puszcza Notecka”, który objęty jest Strategią rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność położony jest w zachodniej części woj. wielkopolskiego. Jest to zwarty przestrzennie teren składający się z 8 jednostek administracyjnych (gminy: Chrzypsko Wielkie, Kwilcz, Międzychód, Obrzycko gmina wiejska, Obrzycko gmina miejska, Ostroróg, Sieraków i Wronki) zajmujący łączną powierzchnię 123 754 ha. Obszar funkcjonowania LGD Puszcza Notecka od lat zaliczany jest do najważniejszych turystycznych destynacji w Wielkopolsce i zachodniej Polsce. Uwarunkowania przyrodnicze i istniejąca baza turystyczna powodują, że rokrocznie teren ten odwiedzany jest licznie przez turystów. Sektor wypoczynkowo-rekreacyjny ma istotne znaczenie w lokalnej gospodarce.

Podstawę rozwoju turystyki stanowią na tym obszarze korzystne uwarunkowania środowiskowe, do których zaliczyć należy atrakcyjny, czysty, pojezierny krajobraz („Kraina Stu Jezior”), położenie na Wielkiej Pętli Wielkopolski oraz duży udział lasów (m.in. Puszcza Notecka). Znaczenie turystyki wynika również z interesującego zasobu kulturowego – dostępnych dla odwiedzających zabytków i innych obiektów rekreacyjnych. Istniejąca baza turystyczno-rekreacyjna rozwijana jest na tym terenie już od lat 30. ubiegłego wieku. Sektor turystyczny odgrywa szczególne znaczenie w gminach Powiatu Międzychodzkiego.

Powiat Międzychodzki jest również członkiem Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Wielkopolski. Stanowi on jedną z największych organizacji jednostek samorządu terytorialnego na szczeblu regionalnym. Działa od 1991 roku, aktualnie skupiając 121 gmin i 14 powiatów w Wielkopolsce. Gmina Międzychód współtworzy, będąc członkiem tego stowarzyszenia, działania na rzecz integracji poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego oraz ma możliwość wymiany doświadczeń i inicjatyw skierowanych na rozwój Wielkopolski.

1.12. Bezpieczeństwo publiczne

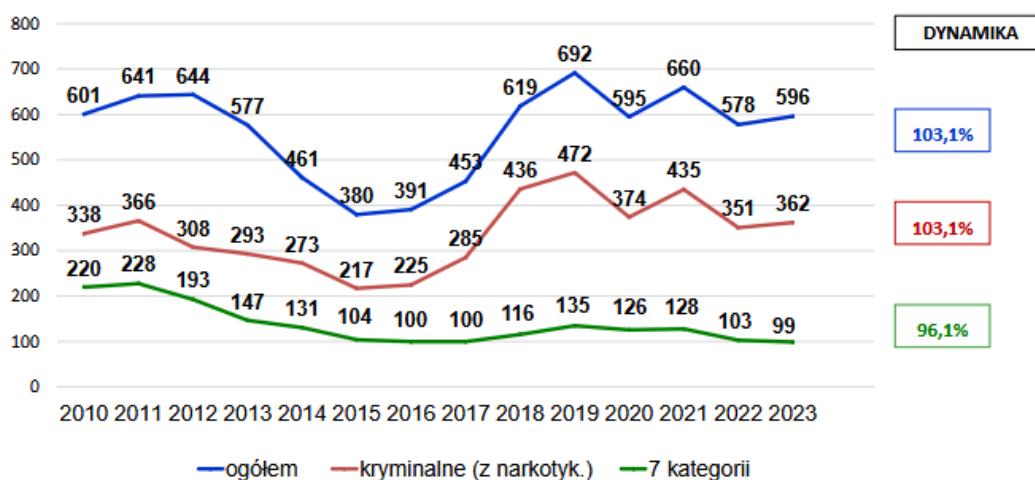
Do zadań własnych Powiatu należy utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, ochrona przeciwpowodziowa, w tym wyposażenie i utrzymanie powiatowego magazynu przeciwpowodziowego, ochrona przeciwpożarowa i zapobieganie innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska, jak również działania w obszarze obronności. Na terenie Powiatu Międzychodzkiego funkcjonuje Powiatowa Komenda Policji w Międzychodzie. Działają tu dwa wydziały – kryminalny oraz prewencji i ruchu drogowego. W Sierakowie znajduje się Komisariat Policji. Teren Powiatu podzielony jest na 9 rejonów. Każdy z nich ma swojego dzielnicowego. Stan kadrowy funkcjonariuszy wynosił w roku 2023 łącznie 72 policjantów, z czego 55 w jednostce międzychodzkiej. Komenda dysponuje łącznie 16 radiowozami oznakowanymi i nieoznakowanymi.

W latach 2010–2023 liczba wszczętych postępowań ogółem utrzymywała się na dość stabilnym poziomie, z niewielkimi fluktuacjami. Postępowania kryminalne związane z narkotykami wykazują wyraźny wzrost, szczególnie od roku 2018, co może wskazywać na zwiększoną aktywność organów ścigania w tym zakresie. Liczba postępowań z kategorii 7 pozostaje na niskim poziomie, ale z tendencją wzrostową w ostatnich latach. Dynamika pokazuje, że wzrost ogólnej liczby postępowań wyniósł 103,1%.

Rysunek 13. Postępowania wszczęte w latach 2010-2023 w Powiecie Międzychodzkiem

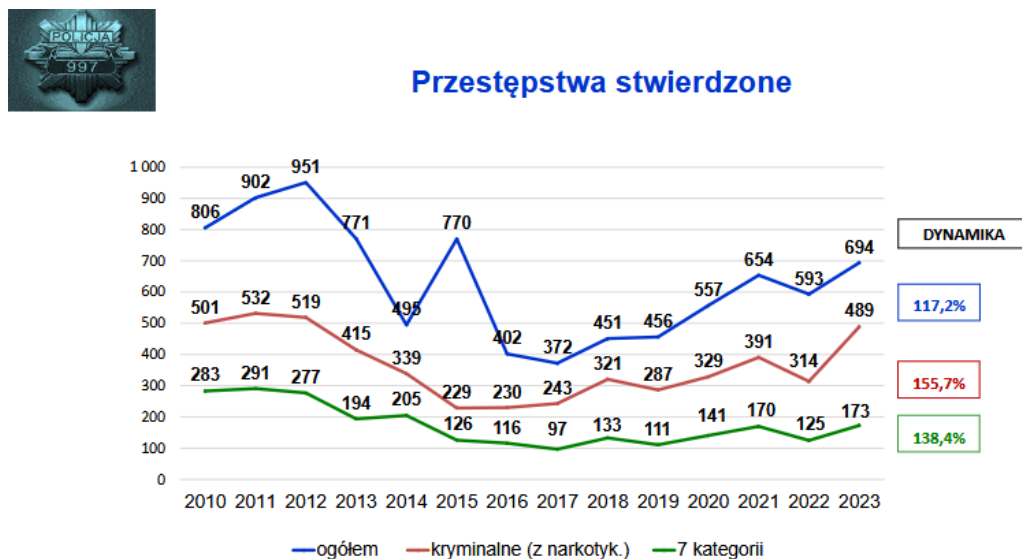
Postępowania wszczęte

Źródło: Stan bezpieczeństwa i porządku publicznego w powiecie międzychodzkiem w roku 2023.

Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem wykazuje zmienność z tendencją spadkową w latach 2015–2019, a następnie wzrost od roku 2020. Przestępstwa związane z narkotykami rosną od 2018 roku, osiągając wyraźny szczyt w 2023 roku. Kategorie 7 mają stosunkowo niewielką liczbę przestępstw, ale odnotowano ich wzrost w ostatnich latach. Dynamika pokazuje znaczący wzrost liczby przestępstw związanych z narkotykami (157,7%) w porównaniu do ogólnego wzrostu (117,7%).

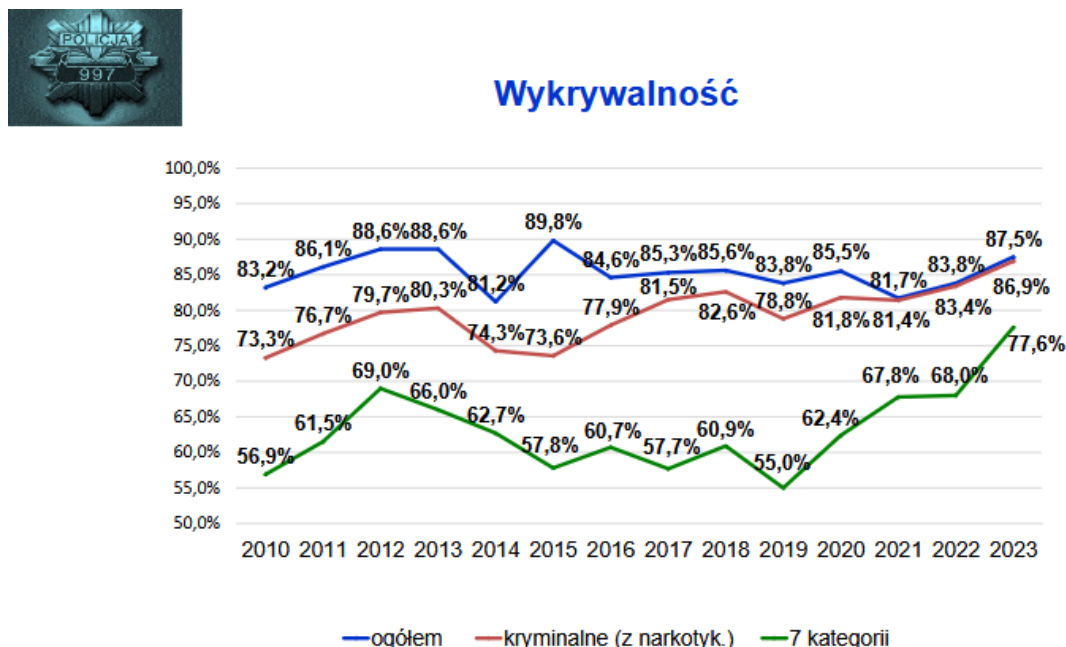
Rysunek 14. Przestępstwa stwierdzone w Powiecie Międzychodzkiem w latach 2010-2023

Źródło: Stan bezpieczeństwa i porządku publicznego w powiecie międzychodzkiem w roku 2023.

Wskaźnik wykrywalności przestępstw ogółem utrzymuje się na wysokim poziomie, regularnie przekraczając 90%. Wykrywalność przestępstw narkotykowych jest nieco niższa, ale także stabilna, z lekkim wzrostem w ostatnich latach. Kategoria 7 charakteryzuje się znacznie niższym wskaźnikiem wykrywalności, co może wskazywać na trudności w rozwiązywaniu tych spraw. Ogólna tendencja wykrywalności pozostaje pozytywna, co świadczy o skuteczności działań organów ścigania.

Rysunek 15. Wykrywalność przestępstw w Powiecie Międzychodzkiem w latach 2010-2023

Źródło: Stan bezpieczeństwa i porządku publicznego w powiecie międzychodzkiem w roku 2023.

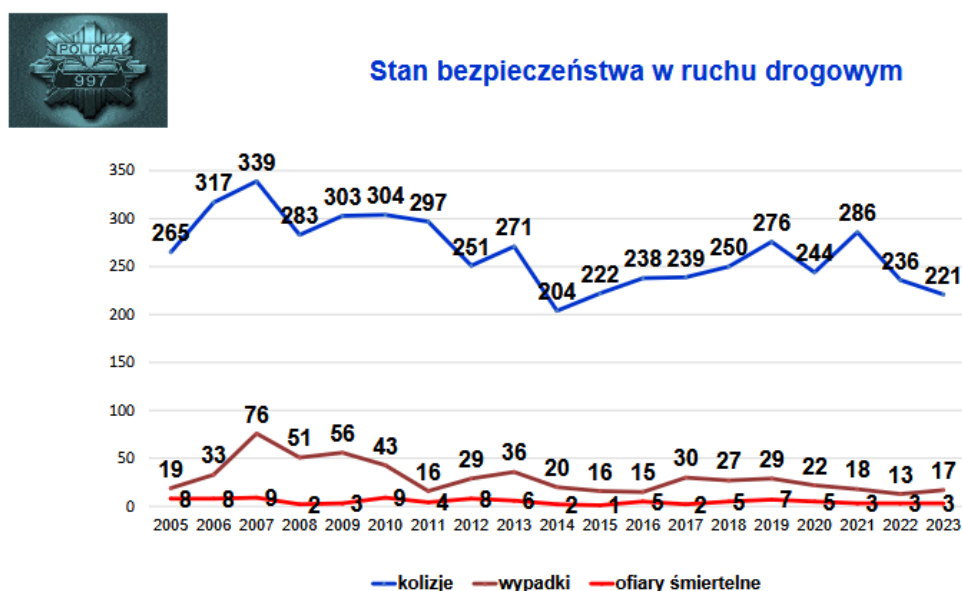
Dane dla Powiatu Międzychodzkiego wskazują na wzrost liczby przestępstw i postępowań związanych z narkotykami, co może świadczyć o nasileniu problemu lub większej skuteczności wykrywania. Wykrywalność pozostaje na wysokim poziomie, co jest pozytywnym wskaźnikiem działań służb. Warto

zwrócić uwagę na wzrost dynamiki w kategorii 7, która wymaga szczegółowej analizy w celu poprawy skuteczności działań.

Liczba kolizji w latach 2005–2023 wykazuje duże wahania, z wyraźnym szczytem w 2008 roku (339 przypadków). Od 2014 roku obserwuje się ogólną tendencję spadkową, z wyjątkiem niewielkich wzrostów w 2018 i 2021 roku. Rok 2023 zakończył się najniższą liczbą kolizji od 2005 roku (221 przypadków). Liczba wypadków drogowych osiągnęła najwyższy poziom w 2008 roku (76 przypadków), po czym systematycznie spadała, osiągając stabilizację w latach 2014–2023 na poziomie około 15–29 przypadków rocznie. Rok 2023 odnotował 17 wypadków, co wskazuje na poprawę bezpieczeństwa. Najwyższą liczbę ofiar śmiertelnych zanotowano w 2008 roku (9 przypadków). W kolejnych latach liczba ta znacząco spadła i wahała się między 0 a 5 przypadkami rocznie. W 2023 roku odnotowano 3 ofiary śmiertelne, co jest stosunkowo niskim wynikiem. Wykres wskazuje na poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym w Powiecie Międzychodzkiem na przestrzeni lat, szczególnie w zakresie liczby kolizji i wypadków. Pomimo sporadycznych wzrostów liczba ofiar śmiertelnych pozostaje na niskim poziomie, co może świadczyć o skuteczności działań prewencyjnych oraz poprawie infrastruktury drogowej.

Rysunek 16. Stan bezpieczeństwa w ruchu drogowym w Powiecie Międzychodzkiem w latach 2005-2023

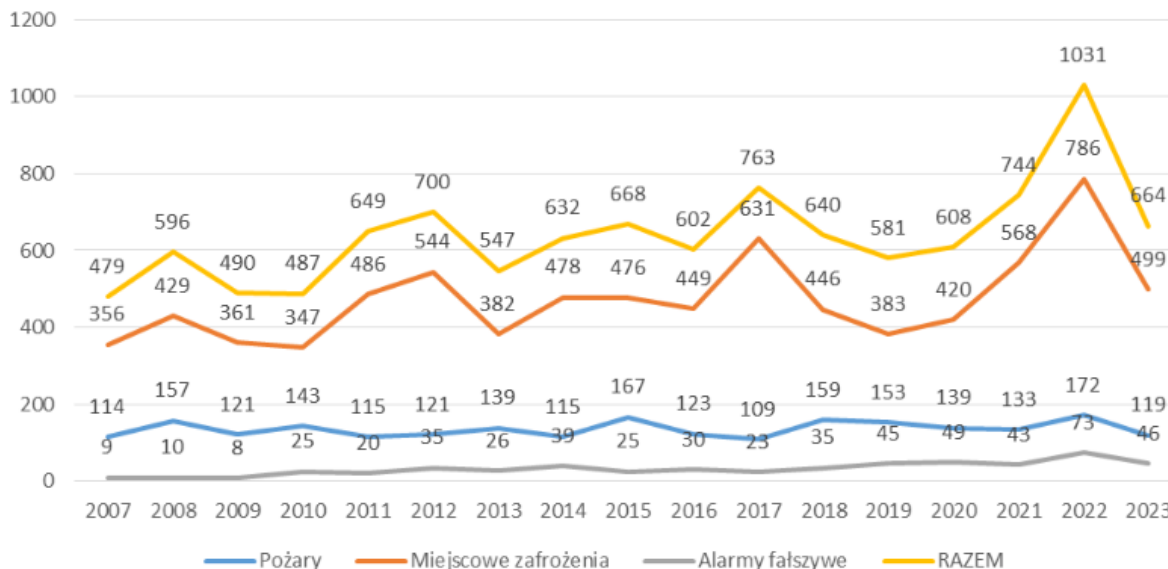
Źródło: Stan bezpieczeństwa i porządku publicznego w powiecie międzychodzkiem w roku 2023.

Policjanci KPP Międzychód realizują cykliczne działania „NIELAT” mające na celu ograniczenie przestępczości i demoralizacji nieletnich, ze szczególnym uwzględnieniem przestępczości narkotykowej. Prowadzą również programy profilaktyczne dla uczniów dotyczące zagrożeń związanych z narkotykami, cyberprzestępczością i pedofilią. Regularnie organizowane są akcje promujące bezpieczeństwo, takie jak „Kręci mnie bezpieczeństwo” czy „Bezpieczna droga do szkoły” oraz kontrole obozów harcerskich. Wspólnie z Państwową Inspekcją Pracy policjanci prowadzą działania profilaktyczne dotyczące bezpieczeństwa przy pracach polowych.

Za bezpieczeństwo pożarowe i ratownictwo w Powiecie Międzychodzkiem odpowiada **Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Międzychodzie**. Na terenie Powiatu znajduje się 10 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej wchodzące w skład Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego oraz dwadzieścia osiem Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych spoza systemu, a także jedna jednostka Ratowniczo-Gaśnicza PSP.

W latach 2007–2023 w Powiecie Międzychodzkiem liczba zdarzeń ogółem wykazywała tendencję wzrostową, osiągając szczyt w 2021 roku, a następnie spadając w kolejnych latach. Najwięcej zdarzeń dotyczyło miejscowych zagrożeń, które dominowały w strukturze interwencji. Liczba pożarów utrzymywała się na stabilnym poziomie z niewielkimi wahaniami, natomiast alarmy fałszywe, choć stanowiły najmniejszy odsetek, wykazały wzrost w ostatnich latach. Ogólny spadek liczby zdarzeń po 2021 roku może wskazywać na poprawę sytuacji w regionie.

Rysunek 17. Miejscowe zagrożenia, pożary oraz alarmy fałszywe w Powiecie Międzychodzkiem w latach 2007-2023

Źródło: Sprawozdanie z realizacji zadań KP PSP w Międzychodzie z realizacji zadań za 2023 rok.

W ruchu kołowym największe zagrożenia stanowi droga krajowa nr 24 łącząca miasta wojewódzkie Poznań i Gorzów Wlkp. Na odcinku Karolewice - Sterki oraz droga wojewódzka nr 160 na odcinku Lewice –Sowia Góra i droga wojewódzka nr 182 na odcinku Międzychód – Dąbrowa. Na wymienionych odcinkach dróg rok rocznie notuje się kilkadziesiąt wypadków komunikacyjnych.

Zadania Powiatu Międzychodzkiego w ramach porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli zostały ujęte w Powiatowym Programie Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Porządku Publicznego i Bezpieczeństwa Obywateli na Lata 2020-2024. Głównym celem tego programu jest poprawa bezpieczeństwa publicznego społeczności, doskonalenie wspólnych zintegrowanych działań dla zwalczania nieprawidłowości, patologii oraz przestępczości w życiu gospodarczym i społecznym.

Powiat Międzychodzki położony jest **na terenie ryzyka powodziowego**. Obszarami narażonymi na skutki ewentualnej powodzi są przede wszystkim tereny związane z przebiegiem dolin rzecznych oraz lokalizacją zbiorników wodnych. Ochrona przed powodzią nie powinna skupiać się wyłącznie na metodach technicznych, ale również na stosowaniu metod nietechnicznych, np. zalesianiu wododziałów, odtwarzaniu naturalnej retencji wód, zapobieganiu lokalizacji zabudowy na terenach zalewowych oraz sterowaniu systemem melioracji szczegółowej.

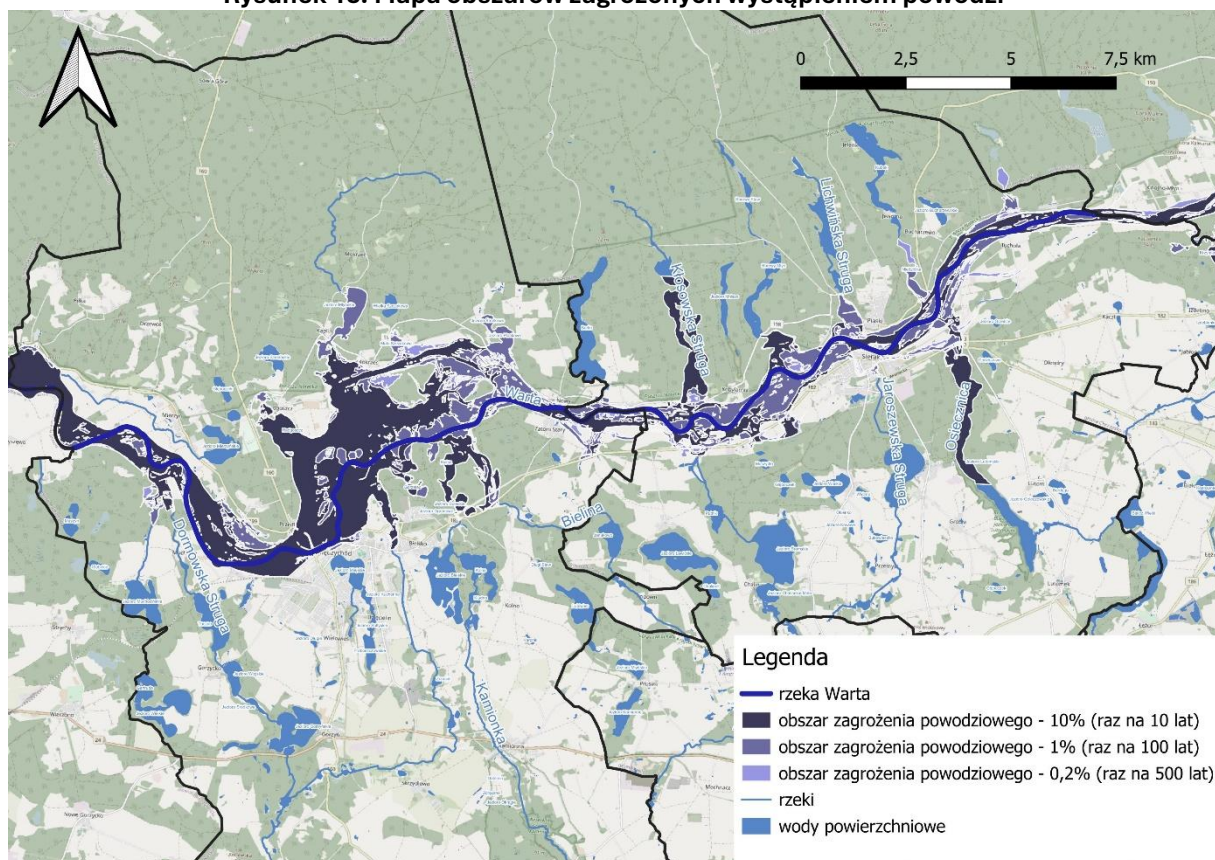
Powiat (w części administrowanej przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu), znajduje się:

- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi $p=1\%$,

- częściowo na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi $p=10\%$,
- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, tj. obszarze między linią brzegu, a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne,
- częściowo na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi $p=0,2\%$,
- częściowo na obszarze narażonym na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

Wyniki przeanalizowanych scenariuszy wskazują na zwiększone prawdopodobieństwo występowania powodzi błyskawicznych, wywołanych silnymi opadami, mogących powodować zalewanie obszarów, na których nieodpowiednio prowadzona jest gospodarka przestrzenna. Ochrona przed powodzią nie powinna skupiać się wyłącznie na metodach technicznych, ale również stosować metody nietechniczne tj. zalesianie wododziałów, odtwarzanie naturalnej retencji na terenach dolin rzecznych i w lasach, przywracanie retencji glebowo-gruntowej, spowalnianie odpływu wód przez renaturyzację cieków, zapobieganie lokalizacji zabudowy na terenach zalewowych i sterowanie systemem melioracji szczegółowej itp. Warto dodać, że wraz ze zmniejszeniem prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi wzrasta zasięg przestrzenny potencjalnych zniszczeń.

Rysunek 18. Mapa obszarów zagrożonych wystąpieniem powodzi

Źródło: opracowanie własne.

Przed ewentualną powodzią mieszkańców powiatu chronią wały przeciwpowodziowe na Warcie o ogólnej długości 9,58 km:

- obiekt Mierzyn (P) – długość 7600m, lokalizacja: km 117+000 – 123+350 rzeka Warta, obręb Mierzyn, gmina Międzychód,
- obiekt Muchocin (L) – długość 1980m, lokalizacja: km 121+500 – 123+100 rzeka Warta, obręb Muchocin, gmina Międzychód.

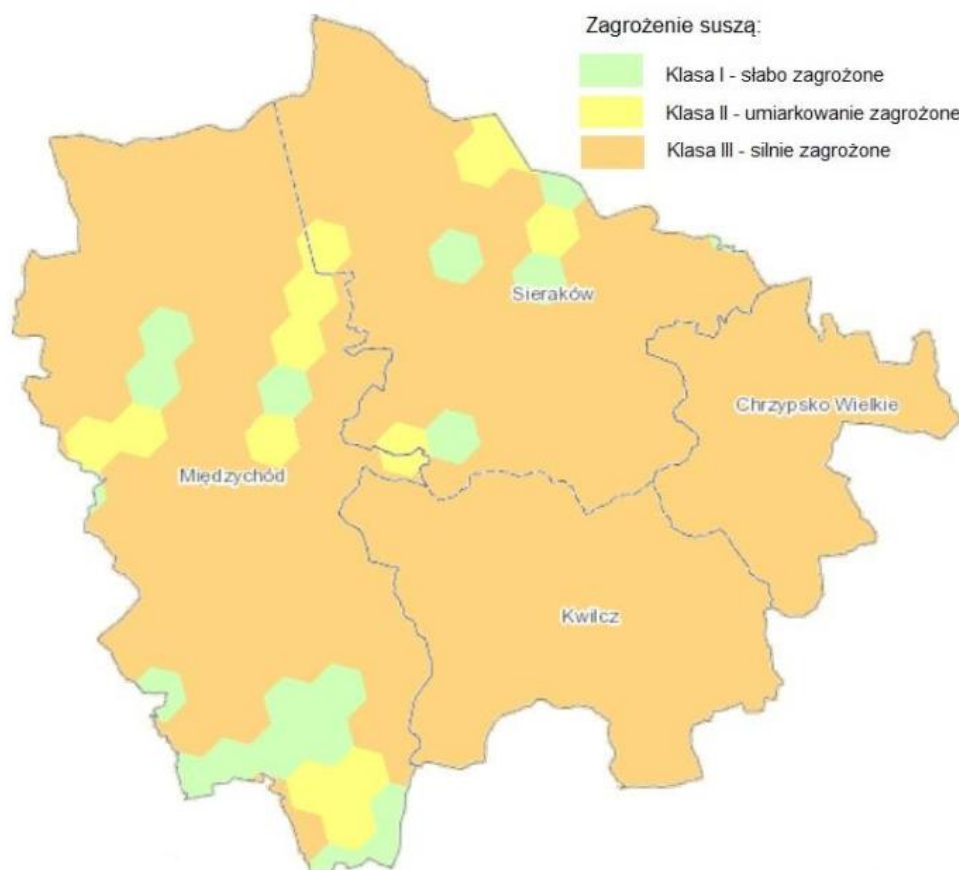
Na Warcie znajdują się również budowle regulacyjne służące do regulacji przepływu w rzece oraz ochronie dna i brzegów przed erozją. Ostrogi to poprzeczne do brzegu konstrukcje faszynowo- kamienne, mające na celu odsunięcie nurtu od brzegu i koncentrację nurtu. Dzięki zastosowaniu ostróg możliwe jest utrzymanie warunków żeglugowych, szczególnie istotnych dla pracy łodołamaczy. Jednocześnie ostrogi redukują erozję brzegową i chronią wały przeciwpowodziowe, zwłaszcza w miejscach, gdzie stopa wału znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie linii brzegowej. Działanie ostróg można wzmocnić budując tamy równoległe łączące krańce dwóch ostróg. Na terenie Powiatu Międzychodzkiego na rzece Warta jest 1461 budowli regulacyjnych.

Zagrożenia ekologiczne na terenie Powiatu mogą stanowić w głównej mierze:

- Rurociąg Naftowy "Przyjaźń" (zasuwa w miejscowości Wierzbno) - tranzyt przez gminy Międzychód i Kwilcz;
- Gazociąg z gazem ziemnym zaazotowanym (Stacja redukcyjna w m. Wierzbno) – tranzyt przez gm. Międzychód;
- Gazociąg Tranzytowy DN 1400 - tranzyt przez gm. Międzychód i gm. Kwilcz.

Opracowany został Plan przeciwdziałania skutkom suszy, który został przyjęty rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. 2021 poz. 1615). Plan określa, w jaki sposób w najbliższych latach podejmowane będą działania dotyczące zarządzania zasobami wodnymi, zarządzania kryzysowego i szacowania strat spowodowanych suszą. Celem jest ograniczenie jej skutków, przez optymalne działania, zarówno techniczne – w tym inwestycyjne, jak i nietechniczne – np. poprzez edukację społeczną. Istotne w procesie przeciwdziałania temu zjawisku są różnego typu działania związane z powiększaniem dyspozycyjnych zasobów wodnych – zarówno z zakresu dużej, jak i małej retencji. PPSS jest dokumentem nie tylko dla urzędników państwowych, ale również dla przedsiębiorców oraz osób indywidualnych.

Z mapy zagrożenia suszą wynika, że większość obszaru Powiatu Międzychodzkiego jest silnie zagrożona suszą. Jedynie niewielkie obszary w gminie Międzychód i Sieraków są zagrożone suszą w stopniu słabym i umiarkowanym.

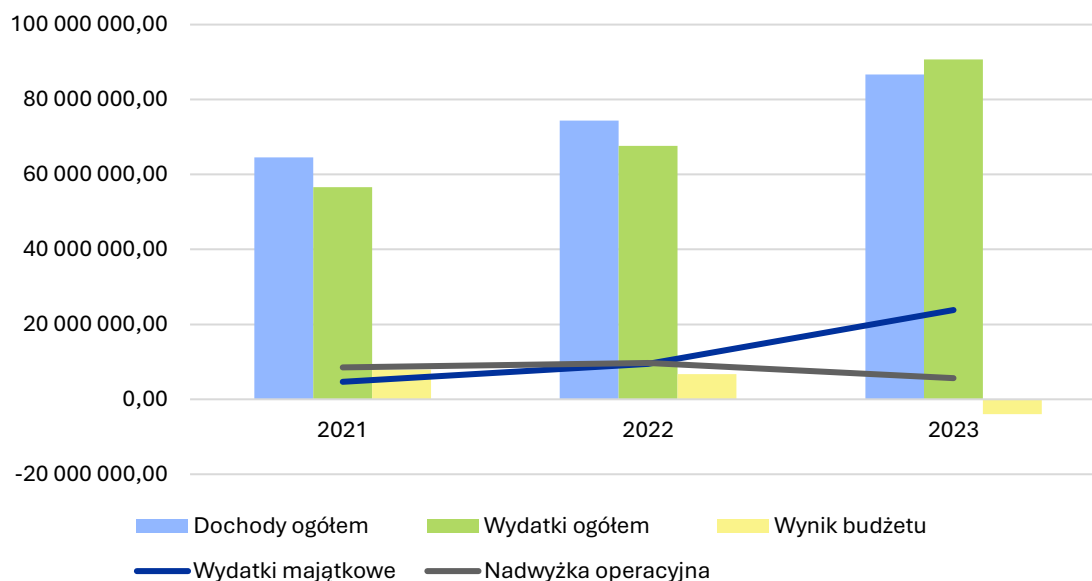
Rysunek 19. Zagrożenie suszą na terenie Powiatu Międzychodzkiego

Źródło: Plany przeciwdziałania skutkom suszy – Hydroportal.

1.13. Stan finansów samorządowych

Struktura dochodów i wydatków

W latach 2021-2023 dochody Powiatu Międzychodzkiego corocznie wzrastały z poziomu 64,6 mln zł w 2021 roku do 86,7 mln zł w 2023 roku. Największy wzrost nastąpił w 2023 roku, kiedy to dochody zwiększyły się o 12,3mln zł w porównaniu z rokiem poprzednim. Tendencję wzrostową miały również wydatki powiatu, jednak w 2023 roku, ze względu na znaczny wzrost wydatków inwestycyjnych, przewyższyły one dochody budżetu, co skutkowało ujemnym wynikiem budżetu. Negatywnym aspektem jest fakt, że w 2023 roku zmniejszyła się nadwyżka operacyjna, czyli różnica między dochodami a wydatkami bieżącymi, co może negatywnie wpływać na stabilność budżetu. We wspomnianym roku wynosiła ona 5,6 mln zł stanowiąc 7% dochodów ogółem.

Wykres 13. Wykonanie budżetu Powiatu Międzychodzkiego w latach 2021-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela poniżej przedstawia kształtowanie się wskaźników finansowych Powiatu Międzychodzkiego w latach 2021-2023 na tle powiatów województwa wielkopolskiego, a także wszystkich powiatów w Polsce. Wynika z niej, że przeliczając dochody ogółem na mieszkańca, Powiat Międzychodzki osiągał lepsze wyniki na tle średnich dla grup porównawczych. Co więcej, corocznie one wzrastały. Korzystny wynik uzyskały również dochody własne na mieszkańca będąc na prawie dwukrotnie wyższym poziomie w stosunku do średniej dla wszystkich powiatów w Wielkopolsce.

Tabela 17. Średnie wartości wskaźników finansowych Powiatu Międzychodzkiego na tle grupy porównawczej w latach 2021-2023

Wskaźnik	2021	2022	2023	średnia w latach 2021-2023		
				Powiat Międzychodzki	powiaty woj. wlkp.	powiaty Polski
Dochody ogółem na mieszkańca (zł)	1 797,80	2 080,17	2 436,30	2 104,76	1 165,09	1 062,42
Dochody własne na mieszkańca (zł)	893,25	1 022,55	933,21	949,67	477,03	389,89
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem (%)	49,69	49,16	38,30	45,72	41,29	36,93
Udział dochodów z PIT i CIT w dochodach ogółem (%)	15,13	19,49	9,50	14,71	21,79	18,45
Udział dochodów własnych w wydatkach ogółem (%)	56,65	54,06	36,63	49,11	40,87	36,94
Wskaźnik samofinansowania (udział nadwyżki operacyjnej i dochodów majątkowych w wydatkach majątkowych) (%)	270,09	171,48	83,39	174,99	97,28	102,54
Zdolność kredytowa (udział nadwyżki operacyjnej w dochodach ogółem) (%)	13,24	13,03	6,50	10,92	7,31	6,72

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Biorąc pod uwagę strukturę budżetu, wyniki dla Powiatu Międzychodzkiego są również bardziej korzystne w stosunku do średniej dla powiatów, biorąc pod uwagę udział dochodów własnych w budżecie powiatu. Obrazują one lokalny potencjał społeczno-gospodarczy jednostki. Średni udział dochodów własnych do dochodów ogółem wynosił 46%, podczas gdy średnia dla powiatów Wielkopolski kształtowała się na poziomie 41%. Wysoki był również poziom pokrycia wydatków budżetu dochodami własnymi (49% w stosunku do 41% dla powiatów województwa wielkopolskiego). Niekorzystnym jest jednak fakt, że corocznie te wskaźniki maleją, zmniejszając przy tym poziom samodzielności finansowej jednostki. Co

więcej, wśród dochodów własnych, dochody z PIT i CIT nie odgrywają tak znaczącej roli w strukturze budżetu, jak w większości powiatów. Ich średni udział w latach 2021-2023 wynosił około 15%, podczas gdy średnia dla powiatów przewyższała 18%. Największą część dochodów własnych stanowią wpływy z usług (około 40%), w szczególności w zakresie prowadzenia Domów Pomocy Społecznej.

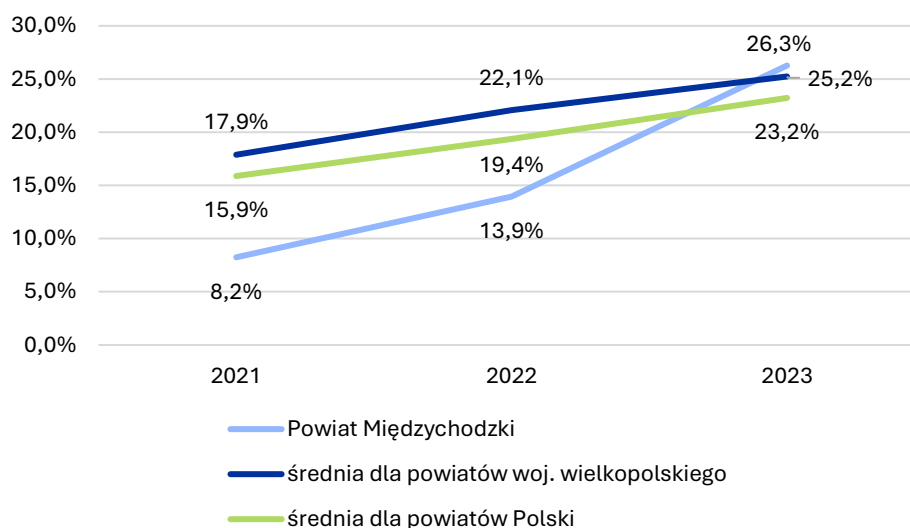
Kolejnym wskaźnikiem zaprezentowanym w tabeli jest wskaźnik samofinansowania. Określa on możliwości powiatu do samodzielnego finansowania realizowanych zadań inwestycyjnych i wyrażony jest przez udział nadwyżki operacyjnej i dochodów majątkowych w wydatkach majątkowych. W Powiecie Międzychodzkiem, w latach 2021-2022, ze względu na niski poziom wydatków inwestycyjnych w stosunku do osiągniętej nadwyżki operacyjnej i dochodów majątkowych, kształtował się on na wysokim poziomie, jednak w 2023 roku zmniejszył się na skutek znacznego wzrostu wydatków majątkowych.

Ostatni wskaźnik przedstawia średni udział nadwyżki operacyjnej w stosunku do dochodów budżetowych, który informuje o potencjalnych zdolnościach i możliwościach jednostki do spłaty zobowiązań oraz finansowania wydatków o charakterze inwestycyjnym. Zakłada się, że jednostka o stabilnej sytuacji finansowej powinna osiągać ten wskaźnik na poziomie 5-10%. Dla Powiatu Międzychodzkiego wynosił on średnio około 11%, co było wyższym wynikiem w stosunku do grup porównawczych, jednak w ostatnim roku analizy znacznie się zmniejszył.

Działalność inwestycyjna

W latach 2021-2023 wydatki majątkowe Powiatu Międzychodzkiego corocznie się zwiększały – 8,5 mln zł w 2021 roku do 23,8 mln zł w 2023 roku przewyższając w ostatnim roku analizy średnie wartości dla powiatów województwa wielkopolskiego i całego kraju.

Wykres 14. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem Powiatu Międzychodzkiego na tle województwa i kraju w latach 2021-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela poniżej przedstawia wykonanie wydatków majątkowych w latach 2021-2023 w Powiecie Międzychodzkiem wg działów klasyfikacji budżetowej. Najwięcej inwestycji przeprowadzono w dziale 600 Transport i łączność. Średnio w analizowanych latach wyniosły one 4,9 mln zł (prawie 40% poniesionych wydatków majątkowych), z czego 13,8 mln zł wydatkowano w 2023 roku. Największą inwestycją w tym roku była przebudowa drogi powiatowej nr 1718P Międzychód – Stare Gorzycko wraz z wykonaniem przebudowy odprowadzenia wód deszczowych z pasa drogi powiatowej nr 1718P na kwotę prawie 9 mln zł. Zadanie to

było wyznaczone do realizacji przy udziale środków finansowych funduszu Polski Ład, a kwota dofinansowania wynosiła 8,5 mln zł.

Kolejną istotną pozycję w budżecie powiatu stanowiły wydatki majątkowe w dziale 801 Oświata i wychowanie (3,5 mln zł; około 27%) oraz 852 Pomoc społeczna (2,3 mln zł; 18%). Wydatki w pozostałych działach nie przekraczały 10% całości wydatków majątkowych.

Tabela 18. Wykonanie wydatków majątkowych w latach 2021-2023 w Powiecie Międzychodzkiem wg działów klasyfikacji budżetowej

Dział	Wyszczególnienie	2021	2022	2023	średnia	udział
600	Transport i łączność	451 713,25	610 061,59	13 775 540,35	4 945 771,73	39,13%
801	Oświata i wychowanie	186 865,68	7 346 750,00	2 883 434,00	3 472 349,89	27,47%
852	Pomoc społeczna	654 269,65	158 392,02	6 029 895,18	2 280 852,28	18,04%
851	Ochrona zdrowia	2 521 962,36	522 994,68	268 585,82	1 104 514,29	8,74%
754	Bezp. publ. i ochrona przeciwpożarowa	0,00	328 590,00	324 999,00	217 863,00	1,72%
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	660 256,23	0,00	114 999,99	258 418,74	2,04%
750	Administracja publiczna	39 298,50	166 491,07	106 179,75	103 989,77	0,82%
700	Gospodarka mieszkaniowa	0,00	196 238,57	110 951,27	102 396,61	0,81%
630	Turystyka	58 546,94	60 355,15	83 348,56	67 416,88	0,53%
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narod.	13 000,00	5 000,00	123 800,00	47 266,67	0,37%
020	Leśnictwo	80 000,00	0,00	0,00	26 666,67	0,21%
710	Działalność usługowa	0,00	37 269,00	0,00	12 423,00	0,10%
Razem wydatki majątkowe		4 665 912,61	9 432 142,08	23 821 733,92	12 639 929,54	100,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Największą inwestycją w dziale 801 Oświata i wychowanie było zadanie pn. „Poprawa atrakcyjności placówek oświatowych Powiatu Międzychodzkiego poprzez budowę dwóch boisk sportowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą”. W ramach powyższego zadania w Zespole Szkół Technicznych w Międzychodzie oraz Zespole Szkół Nr 2 w Międzychodzie wykonane zostały boiska wielofunkcyjne wraz oświetleniem, ciągi piesze i jezdne, parkingi oraz aranżacja terenów zielonych. Wartość całego zadania wyniosła prawie 7,2 mln zł, z czego kwota 5,4 mln zł pochodziła z Programu Inwestycji Strategicznych „Polski Ład” oraz 300 tys. zł z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych i zrealizowano je w 2022 roku. Natomiast w 2023 roku sfinansowane zostały częściowe koszty realizacji zadania pn. „Rozwój powiatowej infrastruktury sportowej poprzez budowę sali gimnastycznej przy Liceum Ogólnokształcącym w Międzychodzie wraz z przebudową budynku szkoły” na kwotę prawie 2,8 mln zł (w tym 0,9 mln zł ze środków Powiatu, a kwota 1,8 mln zł na poczet środków z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych).

Z kolei w dziale 852 Pomoc społeczna najwięcej środków wydatkowano w 2023 roku i głównie obejmowały one inwestycje w zakresie rozwoju infrastruktury społecznej na terenach popegeerowskich Powiatu Międzychodzkiego poprzez budowę terenów rekreacyjnych przy DPS Piłka-Zamyślin (kwota: 2,2 mln zł, w tym Rządowy Fundusz Polski Ład :Program Inwestycji Strategicznych – 1,9 mln zł) oraz termomodernizacji budynków DPS w Łęczeczkach (kwota: 3,7 mln zł, w tym Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych – 3,1 mln zł).

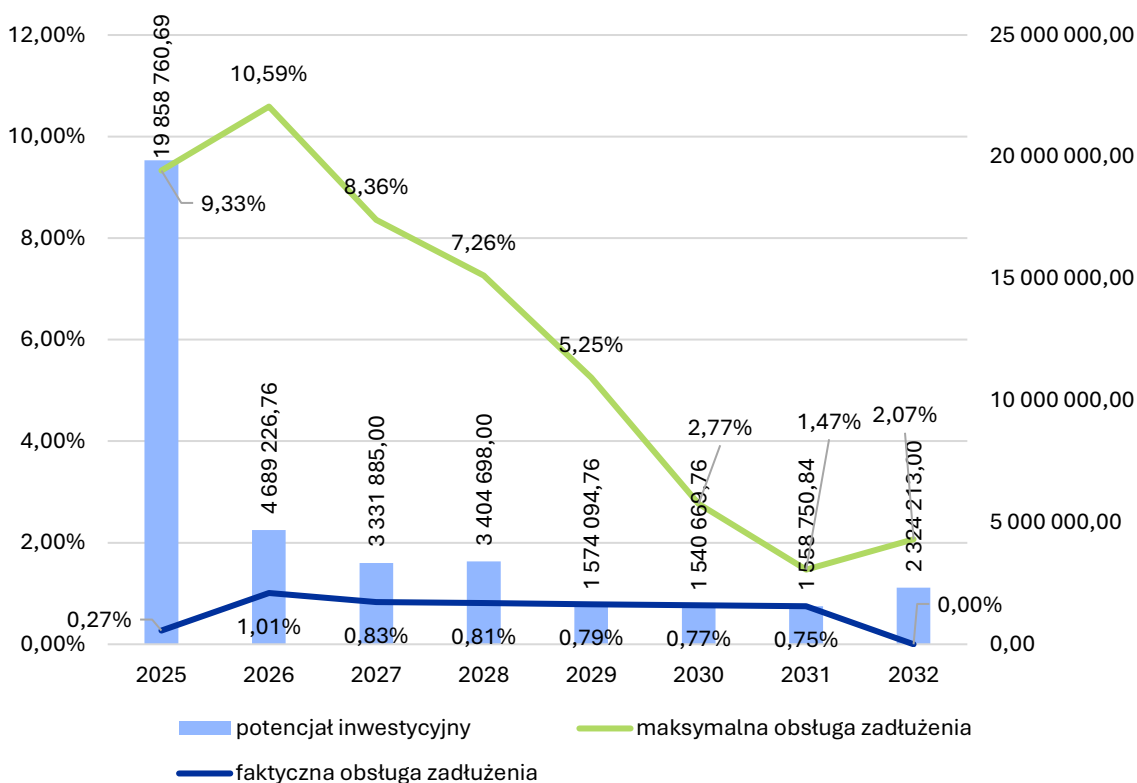

Potencjał inwestycyjny

Wykres poniżej przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2032 zgodnie z projektem Wieloletniej Prognozy Finansowej na 2025 rok (Uchwała Nr 25/26/2024 Zarządu Powiatu Międzychodzkiego z dnia 14 listopada 2024 r. w sprawie projektu uchwały o Wieloletniej Prognozie Finansowej Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2032). Pozwala on na ocenę możliwości inwestycyjno-kredytowych powiatu w przyszłości.

Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań jednostki w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Jak wynika z wykresu, obecny kształt obsługi zadłużenia Powiatu Międzychodzkiego pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań. Najniższa różnica między wskaźnikami występuje w 2031 roku i wynosi 0,72 p.p. Na koniec 2024 roku przewidywana kwota zadłużenia wynosi 191,9 tys. zł, z kolei na koniec 2025 roku kwotę długu planuje się na poziomie 95,9 tys. zł.

Wykres 15. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2032

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały Nr 25/26/2024 Zarządu Powiatu Międzychodzkiego z dnia 14 listopada 2024 r. w sprawie projektu uchwały o Wieloletniej Prognozie Finansowej Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2032.

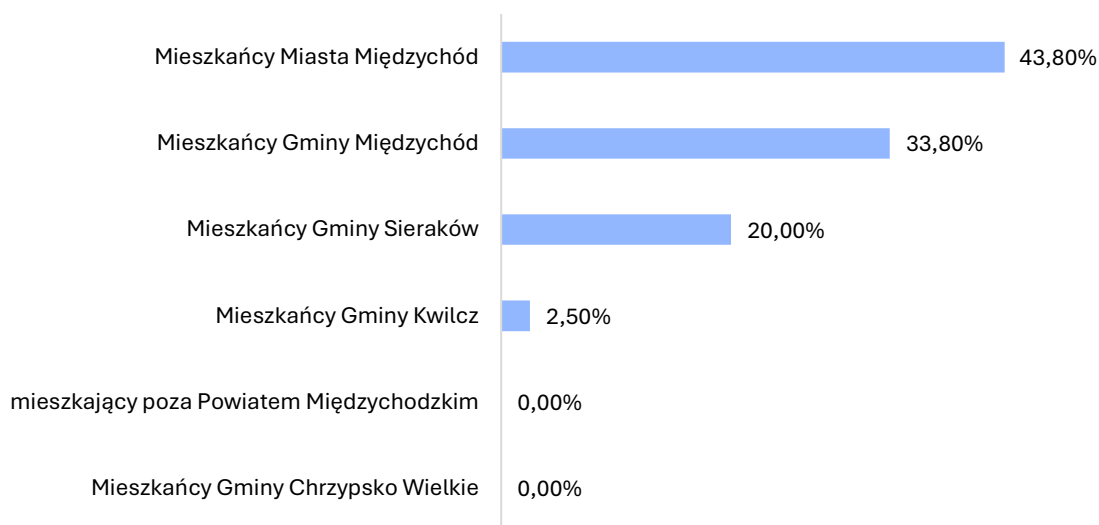
Dodatkowo na wykresie przedstawiono potencjał inwestycyjny powiatu rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2025-2032. Wynika z niego, że potencjał inwestycyjny w tym okresie wyniesie około 38,3 mln zł, z czego prawie 19,9 mln zł wydatkowane będzie w 2025 roku. W większości zaplanowane inwestycje dotyczyć będą rozwoju powiatowej infrastruktury drogowej polegającego na rozbudowie drogi powiatowej nr 1735P Kwilcz – Miłostowo – Krzyżkówko (etap II) o łącznej wartości prawie 10 mln zł (inwestycja zaplanowana do 2025 roku), a także rozwoju infrastruktury społeczno-edukacyjnej na terenach popegeerowskich oraz

konserwacji unikatowych sarkofagów Rodu Opalińskich oraz prace restauratorskie i budowlane w Muzeum Zamek Opalińskich w Sierakowie (kolejno 3,2 mln zł i 1,2 mln zł w 2025 roku).

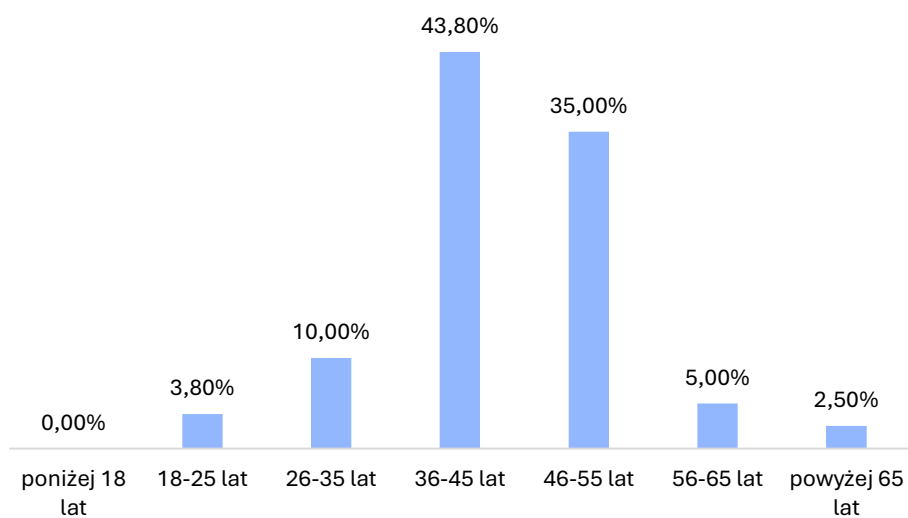
2. OCENA JAKOŚCI ŻYCIA W POWIECIE MIĘDZYCHODZKIM NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADAŃ ANKIETOWYCH

W celu pogłębienia diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Powiatu Międzychodzkiego przeprowadzono badanie ankietowe, które miało formę kwestionariusza online. Głównym celem było pozyskanie opinii mieszkańców na temat jakości życia w Powiecie, identyfikacja ich potrzeb oraz określenie priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Badanie trwało **od 3 do 30 stycznia 2025 roku**. Respondenci udzielali odpowiedzi na pytania zamknięte oraz jedno pytanie otwarte, dotyczące różnych obszarów takich jak gospodarka, infrastruktura, środowisko i przestrzeń, społeczeństwo, edukacja, turystyka, rekreacja i kultura. Zebrano łącznie **80 wypełnionych ankiet**. Wśród uczestników badania przeważały kobiety (77,5%) oraz mieszkańcy Miasta Międzychód (43,80%). Pod względem wieku najwięcej respondentów mieściło się w przedziałach 36-45 lat (43,80%) oraz 46-55 lat (35,00%). Analizując poziom wykształcenia, większość ankietowanych posiadała wykształcenie wyższe (63,80%) oraz było osobami pracującymi (78,80%). Szczegółowe dane przedstawione są na poniższych wykresach.

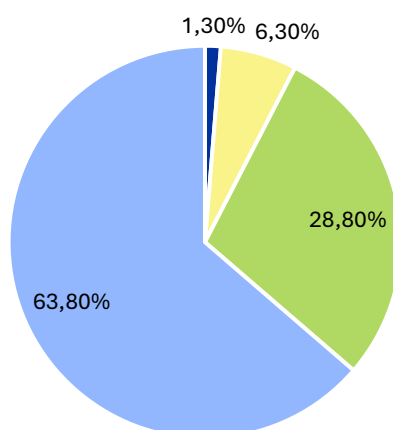
Wykres 16. Respondenci według miejsca zamieszkania

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

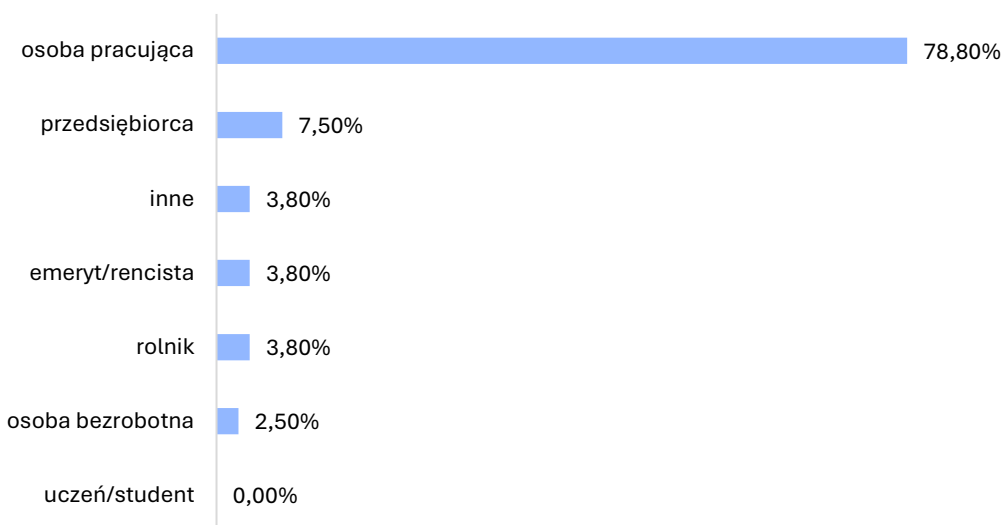
Wykres 17. Respondenci według wieku

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Wykres 18. Respondenci według wykształcenia

■ podstawowe ■ zawodowe ■ średnie ■ wyższe

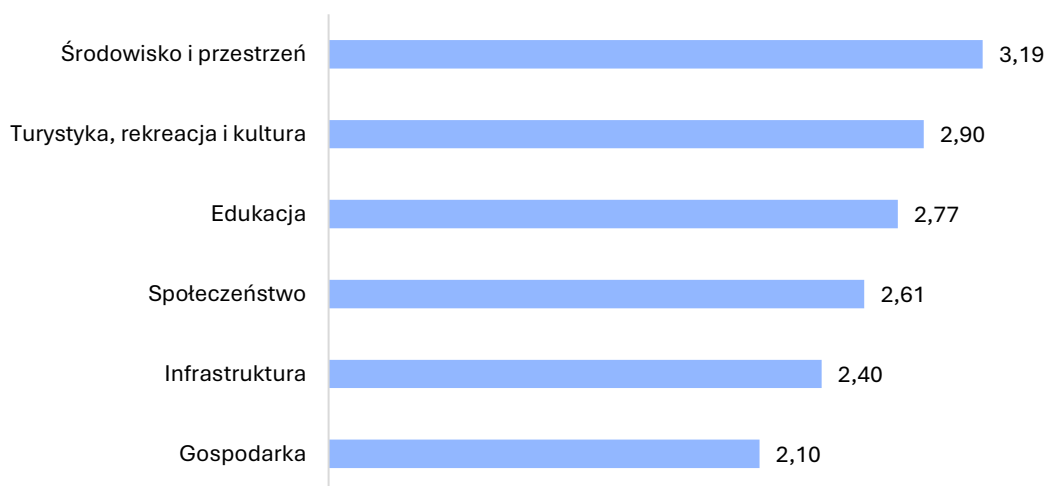
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Wykres 19. Respondenci według zatrudnienia

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Ocena sytuacji Powiatu Międzychodzkiego

W ankiecie, mieszkańcy Powiatu Międzychodzkiego zostali poproszeni o ocenę różnych obszarów funkcjonowania regionu w skali od 1 do 5 (gdzie 1 oznacza bardzo złą ocenę, a 5 bardzo dobrą). Najlepsze opinie uzyskały działania dotyczące środowiska i przestrzeni, osiągając średnią ocenę 3,19 oraz turystyki, rekreacji i kultury, które uzyskały średnią ocenę 2,90. Natomiast najniższe oceny zostały przyznane gospodarce, która osiągnęła średnią ocenę 2,10 oraz infrastrukturze, ocenionej na 2,40. Średnia ocen dla wszystkich obszarów wyniosła 2,66.

Wykres 20. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

W przeprowadzonym badaniu, najniższe oceny otrzymały: połączenia komunikacyjne z większymi miastami, notując wynik 1,44, a także dostępność transportu zbiorowego oraz specjalistycznej opieki medycznej, których wynik wynosił poniżej 2. Z drugiej strony, najwyższe noty przyznano walorom środowiska przyrodniczego powiatu z oceną 4,18, a także atrakcyjność turystyczną powiatu (3,66), co potwierdza analiza przeprowadzona w poprzednim rozdziale. Szczegółowe wyniki przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Oceny poszczególnych obszarów według ankietowanych

Gospodarka	
Dostępność instytucji i placówek usługowych	2,50
Atrakcyjność inwestycyjną powiatu	2,46
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie powiatu	2,43
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie powiatu	2,15
Dostępność transportu zbiorowego (publicznego, prywatnego)	1,60
Połączenia komunikacyjne z większymi miastami	1,44
Infrastruktura	
Jakość dróg w powiecie, w tym dojazdowych do sąsiednich miejscowości	2,86
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych	2,44
Sieć ścieżek pieszo-rowerowych na terenie powiatu	2,43
Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)	2,29
Rozwój instalacji pozyskujących energię z OZE na terenie powiatu	2,23
Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (np. osób starszych, osób z niepełnosprawnościami)	2,09
Środowisko i przestrzeń	
Walory środowiska przyrodniczego powiatu	4,18
Jakość powietrza na terenie powiatu	3,39
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)	3,36
Czystość wód powierzchniowych	3,23
Ofertę powiatu w działaniach wspierających ochronę środowiska	2,44
Świadomość ekologiczną mieszkańców	2,43
Społeczeństwo	
Jakość funkcjonowania i obsługi klientów w Starostwie Powiatowym	3,28
Wsparcie dzieci i młodzieży (m.in. w Ośrodku Wsparcia, Ośrodku Szkolno-Wychowawczym, Domu Dziecka)	3,15
Współpracę Starostwa Powiatowego z organizacjami pozarządowymi	3,00
Dostępność wsparcia oferowanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	2,96
Atrakcyjność powiatu jako miejsca zamieszkania	2,91
Organizację i skuteczność działania systemu pomocy społecznej na terenie powiatu	2,75
Wsparcie osób ze szczególnymi potrzebami (m.in. w Domach Pomocy Społecznej)	2,74
Jakość programów wsparcia oferowanych przez Powiatowy Urząd Pracy	2,72
Aktywność społeczną mieszkańców	2,63
Jakość funkcjonowania placówek opieki zdrowotnej na terenie powiatu	2,05
Dostęp do podstawowej opieki medycznej	2,04
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej	1,65
Edukacja	
Jakość infrastruktury w szkołach ponadpodstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych) na terenie powiatu	3,30
Dostępność szkół ponadpodstawowych na terenie powiatu	3,25
Jakość kształcenia w szkołach ponadpodstawowych na terenie powiatu	2,63
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach ponadpodstawowych na terenie powiatu	2,55
Dostępność wsparcia dla nauczycieli, rodziców i dzieci oferowanego przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną	2,49

Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach ponadpodstawowych na terenie powiatu	2,25
Turystyka, rekreacja i kultura	
Atrakcyjność turystyczną powiatu	3,66
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej	3,00
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej na terenie powiatu	2,95
Poziom bazy gastronomicznej	2,84
Działania promocyjne powiatu, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów	2,50
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych	2,39

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników z ankiet.

Pożądane priorytety rozwojowe

W ramach przeprowadzonej ankiety, uczestnicy zostali poproszeni również o wskazanie głównych priorytetów rozwojowych dla powiatu, które powinny być szczególnie uwzględnione w trakcie realizacji strategii. Najczęściej wyróżniane obszary to poprawa dostępu do opieki zdrowotnej (73,80%), poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego (56,30%), stworzenie sieci ścieżek pieszo-rowerowych na obszarze całego powiatu (43,80%) oraz podniesienie poziomu nauczania w szkołach ponadpodstawowych (40,00%). Szczegółowe informacje przedstawione są na poniższym wykresie.

Ponadto, mieszkańcy poproszeni zostali o wskazanie wizytówki Powiatu Międzychodzkiego, która może stanowić o jego konkurencyjności i wyróżniać go na tle innych jednostek. Najczęściej wskazywano na walory przyrodnicze (m.in. lasy, jeziora, krajobraz), baza turystyczna (m.in. ośrodki wypoczynkowe, turystyka piesza i rowerowa), a także położenie geograficzne i mieszkańcy powiatu.

Wykres 21. Główne priorytety rozwoju Powiatu Międzychodzkiego według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Zagrożenie dla bezpieczeństwa Powiatu Międzychodzkiego

Uczestnicy badania zostali zapytani o zdanie na temat największych zagrożeń dla bezpieczeństwa w Powiecie Międzychodzkiem, z możliwością zaznaczenia trzech aspektów. W rezultacie, najczęściej wskazywanym obszarem był brak perspektyw rozwoju na obszarze powiatu (86,30%). Dodatkowo, wśród innych odpowiedzi pojawiły się: przestępczość, wandalizm (35%), kryzys społeczno-gospodarczy (23,80%), znaczne natężenie ruchu drogowego (22,5%), zagrożenie suszą (21,3%) i innymi ekstremalnymi zjawiskami atmosferycznymi (20%).

Wykres 22. Zagrożenia dla bezpieczeństwa Powiatu Międzychodzkiego według respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników z ankiet.

3. ANALIZA SWOT DLA POWIATU MIĘDZYCHODZKIEGO

Analiza SWOT jest uniwersalnym narzędziem służącym do określania kluczowych czynników wpływających na rozwój jednostki lub organizacji, obejmując zarówno elementy wewnętrzne (mocne i słabe strony), jak i zewnętrzne (szanse i zagrożenia).

Stanowi ona jeden z fundamentów planowania strategicznego, ponieważ pomaga dostrzec realne możliwości i ograniczenia, a tym samym ułatwia podejmowanie trafnych decyzji rozwojowych.

Przedstawiona poniżej tabela SWOT opracowana została na podstawie diagnozy społeczno-gospodarczej Powiatu Międzychodzkiego, uwzględniając dane statystyczne, dokumenty wewnętrzne oraz wnioski z przeprowadzonych badań ankietowych wśród mieszkańców.

W kontekście tej analizy „mocne strony” (Strengths) i „słabe strony” (Weaknesses) opisują charakterystyczne cechy powiatu wynikające z jego wewnętrznego potencjału bądź ograniczeń.

Z kolei „szanse” (Opportunities) i „zagrożenia” (Threats) odnoszą się do czynników wykraczających poza bezpośredni wpływ władz i mieszkańców, ponieważ są zakorzenione w otoczeniu zewnętrznym (rynek, regulacje, trendy społeczne i gospodarcze).

Właściwe zidentyfikowanie wszystkich tych czynników umożliwia tworzenie racjonalnych programów rozwoju, w których decyzje są dobrze uzasadnione danymi i opiniami interesariuszy.

Analiza SWOT staje się tym skuteczniejsza, im precyzyjniej dobrane są informacje i wskaźniki, które pozwalają na obiektywną ocenę kondycji regionu.

Dzięki temu dokument stanowi punkt wyjścia do wypracowania konkretnych kierunków i projektów, które mogą wzmocnić dotychczasowy potencjał powiatu oraz przeciwdziałać ewentualnym zagrożeniom.

Tabela 20. Analiza SWOT dla Powiatu Międzyżódzkiego

Mocne strony (Strengths)	Słabe strony (Weaknesses)	Szanse (Opportunities)	Zagrożenia (Threats)
- Wyjątkowe walory przyrodnicze (lasy, liczne jeziora, Puszcza Notecka) sprzyjające rozwojowi turystyki i rekreacji. - Marka „Kraina 100 Jezior” oraz rozwinięta baza wypoczynkowa przyciągająca turystów i budująca pozytywny wizerunek powiatu. - Ponadprzeciętna liczba miejsc noclegowych i wysoka frekwencja turystyczna wspierająca lokalną gospodarkę. - Rozpoznawalne marki lokalnych produktów z wieloletnią tradycją. - Bogate dziedzictwo historyczno-kulturowe (zabytki, rezydencje, muzea) uzupełniające ofertę przyrodniczą. - Dobrze rozwinięte instytucje wsparcia (PCPR, DPS-y, WTZ) zmniejszające wykluczenie społeczne. - Dość wysoki udział dochodów własnych w budżecie powiatu zwiększający niezależność finansową.	- Systematyczny spadek liczby ludności i ujemne saldo migracji osłabiające potencjał demograficzny. - Zwiększająca się liczba dzieci w pieczy zastępczej, brak chętnych rodzin zastępczych oraz przepiętna placówka opiekuńczo-wychowawcza. - Niewystarczające połączenia transportowe (brak czynnych linii kolejowych, rzadkie kursy busów) utrudniające mobilność mieszkańców. - Niskie zarobki i wysoka stopa bezrobocia w porównaniu do średniej wojewódzkiej. - Ograniczona dostępność lekarzy specjalistów wydłużająca kolejki. - Braki w spójnej sieci ścieżek rowerowych ograniczające rozwój turystyki aktywnej. - Zróżnicowana i częściowo niewystarczająca infrastruktura edukacyjna (szkolna, sportowa) utrudniająca optymalny rozwój młodzieży.	- Planowana rewitalizacja linii kolejowych (Szamotuły–Międzyżódz, Międzyżódz–Skwierzyna), która znacząco poprawi dostępność transportową powiatu. - Narastający trend turystyki przyrodniczej i aktywnej sprzyjający rozwojowi usług wypoczynkowych i proekologicznych. - Wzrost popularności produktów regionalnych i zdrowego stylu życia wzmacniający lokalne rolnictwo i przetwórstwo. - Wzmocnienie szkolnictwa zawodowego w odpowiedzi na potrzeby rynku poprawiające szanse młodzieży i rozwój gospodarki. - Rozbudowa bazy sportowo-rekreacyjnej w szkołach i gminach przyciągająca uczniów i promuje prozdrowotne postawy. - Współpraca samorządów i organizacji pozarządowych (m.in. w LGD) pozwalające skuteczniej realizować lokalne inicjatywy.	- Dalsze starzenie się społeczeństwa i brak zastępowalności pokoleń utrudniające rozwój społeczno-gospodarczy. - Brak perspektyw rozwojowych w odczuciu mieszkańców może utrwalić wyjazdy młodych i dobrze wykształconych osób. - Skutki zmian klimatycznych (susze, podtopienia) generujące straty w rolnictwie, leśnictwie i infrastrukturze. - Zwiększenie zanieczyszczeń powietrza poprzez działalność spalarni oraz ferm. - Słaba dostępność opieki medycznej przy wzroście liczby seniorów obciążająca budżet powiatu. - Konkurencja innych regionów turystycznych i niedostateczna promocja obniżająca atrakcyjność powiatu. - Restrykcje środowiskowe na terenach chronionych utrudniające rozbudowę infrastruktury i inwestycje przemysłowe.

CZĘŚĆ 2: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU

1. MISJA I WIZJA

Strategia Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 jest kluczowym dokumentem, w którym na podstawie diagnozy aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz opinii mieszkańców, określono zarówno mocne strony decydujące o potencjale Powiatu, jak i obszary problemowe, którym w kolejnych latach należy poświęcić szczególną uwagę. W procesie tworzenia i realizacji Strategii istotne jest określenie misji i wizji Powiatu. Są to dwa elementy ukazujące w sposób czytelny i spójny najważniejsze kierunki rozwoju.

Misja koncentruje się na podstawowych wartościach, które stanowią fundament dla działań władz Powiatu oraz jego mieszkańców, mających na celu rozwój potencjału regionu. Stanowi zatem drogowskaz, w jakim kierunku rozwijać się będzie Powiat Międzychodzki oraz jakie wartości uznaje za nadrzędne. To także odpowiedź na pytania: Kim jesteśmy? Czym się zajmujemy? Co jest naszym priorytetem?

Dynamiczny, zrównoważony, przyjazny mieszkańcom obszar, w którym rozwój gospodarczy idzie w parze z dbałością o środowisko, kulturę i jakość życia.

Z kolei wizja to obraz Powiatu, który będzie efektem realizacji przyjętych w Strategii działań. Ukazuje Powiat Międzychodzki w perspektywie strategicznej – do 2035 roku. Wizja została wypracowana przy aktywnym udziale mieszkańców. Ma on podkreślać przyjęte w misji wartości oraz ich wpływ na kształtującą się rzeczywistość. Celem wizji jest motywowanie i inspirowanie do działania zarówno władz Powiatu jak i jego mieszkańców na rzecz osiągnięcia przedstawionych w Strategii celów.

W 2035 roku Powiat Międzychodzki to bezpieczny, przyjazny i zrównoważony region, który efektywnie wykorzystuje swoje bogactwo przyrodnicze i kulturowe. Dzięki współpracy i innowacjom rozwija nowoczesną infrastrukturę, dbając o potrzeby obecnych i przyszłych pokoleń.

Powiat Międzychodzki – Kraina Stu Jezior dobrym miejscem do życia.

Powiat Międzychodzki skupiać się będzie zatem na działaniach, których celem jest zagwarantowanie zrównoważonego i spójnego rozwoju całego obszaru, dbając o podnoszenie jakości życia mieszkańców. Budowa potencjału Powiatu i wzmacnianie jego konkurencyjności opierać się będzie nie tylko na wspieraniu innowacyjności gospodarki głównie opartej na turystyce, ale także na rozszerzaniu i poprawie jakości usług społecznych oraz czerpaniu z bogatej tradycji i historii regionu. Na podstawie przyjętych misji i wizji opracowano cele oraz priorytetowe zadania, które stanowią praktyczne narzędzie realizacji założeń Strategii.

2. CELE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ W PODZIALE NA OBSZARY STRATEGICZNE

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy sytuacji gospodarczej, społecznej i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także w procesie konsultacji przeprowadzonych z władzami Powiatu w formie wywiadu pogłębionego oraz z mieszkańcami w formie ankiety, dążąc do osiągnięcia stanu Powiatu Międzychodzkiego opisanego w wizji rozwoju, określono 3 cele strategiczne, a dla każdego z nich przyjęto cele operacyjne, które stanowią ich uszczegółowienie.

CELE STRATEGICZNE		
Cel strategiczny I: Innowacyjna gospodarka oparta na turystyce i wspierająca przedsiębiorczość mieszkańców	Cel strategiczny II: Zrównoważony i spójny rozwój przestrzenny Powiatu Międzychodzkiego przy zachowaniu jego walorów przyrodniczych	Cel strategiczny III: Poprawa jakości życia społeczności lokalnej poprzez dostęp do usług zdrowotnych, edukacyjnych i pomocy społecznej na wysokim poziomie
CELE OPERACYJNE		
1.1: Wykorzystanie zasobów turystycznych i kulturowych do rozbudowy oferty rekreacyjno-wypoczynkowej	2.1: Lepsza dostępność komunikacyjna i przestrzenna	3.1: Podwyższenie standardu i unowocześnienie oferty edukacyjnej
1.2: Rozwój przedsiębiorczości oraz przeciwdziałanie bezrobociu	2.2: Ochrona środowiska naturalnego i przeciwdziałanie zmianom klimatu	3.2: Podwyższenie standardu świadczonej usługi pomocy społecznej, wzmacnianie pieczy zastępczej i przeciwdziałanie wykluczeniu
1.3: Promocja Powiatu Międzychodzkiego i jego oferty turystyczno- gospodarczej		3.3: Wzrost bezpieczeństwa na terenie Powiatu Międzychodzkiego

Wskazane cele strategiczne oraz operacyjne wynikają z wniosków płynących z opracowanej diagnozy oraz opinii mieszkańców i władz Powiatu na temat sytuacji w regionie oraz najistotniejszych wyzwań.

Cel strategiczny I

Innowacyjna gospodarka oparta na turystyce i wspierająca przedsiębiorczość mieszkańców

Powiat Międzychodzki, stynący m.in. z Pojezierza Międzychodzko-Sierakowskiego i Puszczy Noteckiej, ma ogromny potencjał turystyczny. Działania w tym obszarze mają na celu rozwinięcie istniejących atrakcji, tworzenie nowej infrastruktury oraz wprowadzenie form promocji, które podniosą rozpoznawalność regionu. Drugim filarem jest stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości tak, aby mieszkańcy chętniej podejmowali inicjatywy gospodarcze, a poziom bezrobocia spadał dzięki aktywizacji zawodowej i odpowiedniemu dostosowaniu oferty edukacyjnej do realiów rynku pracy.

Cel operacyjny 1.1

Wykorzystanie zasobów turystycznych i kulturowych do rozbudowy oferty rekreacyjno-wypoczynkowej

- Inwestycje w infrastrukturę turystyczną (szlaki piesze i rowerowe, miejsca widokowe, pomosty i kąpieliska) z myślą o różnych grupach odwiedzających.
- Organizacja wydarzeń i akcji promocyjnych (festiwale, targi lokalnych produktów, rajdy i spływy kajakowe).
- Stworzenie rozpoznawalnego produktu lokalnego oraz wydarzenia będącymi wizytówką Powiatu na bazie istniejących zasobów.
- Zwiększenie potencjału bazy noclegowej i gastronomicznej, także w formie agroturystyki czy obiektów nawiązujących do lokalnego dziedzictwa.
- Podkreślanie unikalnych miejsc i obiektów zabytkowych (zamki, kościoły, parki krajobrazowe), aby wyróżnić Powiat na tle innych regionów.
- Rozbudowa i wspieranie działań realizowanych przez Muzeum Zamek Opalińskich w Sierakowie (powiatową instytucję kultury).
- Wspieranie działań właścicieli obiektów zabytkowych w zakresie ich utrzymania, promocji i udostępniania dla innych osób.

Cel operacyjny 1.2

Rozwój przedsiębiorczości oraz przeciwdziałanie bezrobociu

- Rozwój narzędzi aktywizacji zawodowej (szkolenia, kursy specjalistyczne, doradztwo dla osób poszukujących pracy), realizowanych przez powiatowe służby.
- Wsparcie kształcenia zawodowego dopasowanego do lokalnego rynku (m.in. branża turystyczna, leśna, rolno-spożywcza).
- Współpraca z organizacjami otoczenia biznesu, które świadczą doradztwo i oferują instrumenty finansowe sprzyjające rozwojowi małych i średnich firm.

Cel operacyjny 1.3

Promocja Powiatu Międzychodzkiego i jego oferty turystyczno-gospodarczej

- Wspieranie działań na rzecz wykorzystania lokalnych zasobów naturalnych i walorów klimatycznych w kierunku rozwoju funkcji uzdrowiskowych w Gminie Międzychód oraz Podejmowanie inicjatyw sprzyjających promocji i tworzeniu warunków dla ewentualnego wyznaczenia obszaru ochrony uzdrowiskowej w Powiecie.
- Promowanie wydarzeń o randze ponadlokalnej (np. festiwali, konferencji, zawodów sportowych) wzmacniających rozpoznawalność powiatu.
- Promowanie regionu jako miejsca 'work-life' balance dającego możliwość obcowania z przyrodą i zdalnej pracy.
- Promowanie miejsc/produktów rolnictwa ekologicznego jako wizytówka regionu.
- Zintegrowane kampanie promocyjne w mediach społecznościowych i na platformach turystycznych.
- Stworzenie nowoczesnych narzędzi informacyjnych (aplikacja mobilna, interaktywna strona internetowa) ułatwiających dostęp do bazy atrakcji i usług.
- Współpraca międzynarodowa (udział w targach branżowych, projekty unijne, wymiany młodzieżowe) rozszerzająca krąg potencjalnych gości i inwestorów.
- Wspieranie działań związanych z tworzeniem materiałów promocyjnych w postaci przewodników, map i publikacji tematycznych o walorach historycznych, przyrodniczych i kulturowych powiatu międzychodzkiego.
- Nawiązanie zagranicznej współpracy partnerskiej.

Cel strategiczny II

Zrównoważony i skoordynowany rozwój przestrzenny z poszanowaniem cennych obszarów przyrodniczych

Aby Powiat funkcjonował spójnie, niezbędne jest udoskonalenie sieci komunikacyjnej, rozwój niskoemisyjnych form transportu oraz poprawa standardu dróg. Ważne jest także utrzymanie dobrej jakości środowiska – lasy i jeziora są bowiem istotną wartością regionu, którą należy chronić przed degradacją. Współdziałanie z gminami, sąsiednimi powiatami czy instytucjami regionalnymi ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia harmonijnego zagospodarowania przestrzennego i realizacji wspólnych projektów.

Cel operacyjny 2.1

Lepsza dostępność komunikacyjna i przestrzenna

- Prace modernizacyjne na drogach powiatowych, poprawiające bezpieczeństwo i płynność ruchu.
- Opracowanie strategii rozwoju przestrzennego powiatu uwzględniającej potrzeby mieszkańców.
- Tworzenie spójnej sieci transportu publicznego wewnątrz Powiatu oraz poza jego granice.
- Rewitalizacja linii kolejowych.
- Promowanie nisko- i zeroemisyjnych rozwiązań: przystanki rowerowe, parkingi P+R, pojazdy elektryczne w komunikacji.

- Poszerzanie dostępu do szerokopasmowego Internetu i e-usług w administracji, co usprawnia obsługę mieszkańców na odległość.
- Usuwanie barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej, by wszyscy mieszkańcy mieli równy dostęp do usług.
- Współpraca w zakresie modernizacji dróg wyższej kategorii.

Cel operacyjny 2.2

Ochrona środowiska naturalnego i przeciwdziałanie zmianom klimatu

- Wspieranie rolnictwa ekologicznego i zrównoważonej gospodarki leśnej, minimalizującej negatywny wpływ na przyrodę.
- Termomodernizacja obiektów publicznych oraz propagowanie odnawialnych źródeł energii.
- Ochrona unikalnych zasobów przyrodniczych w celu spełnienia funkcji ekologicznych, krajobrazowych i społeczno-kulturowych.
- Budowa i modernizacja urządzeń retencyjnych w celu zapobiegania suszy i powodziom.
- Monitorowanie i reagowanie na potencjalne zagrożenia ekologiczne (zanieczyszczenia powietrza, wód i gleby) poprzez edukację ekologiczną i interwencje kontrolne.
- Ograniczanie budowy ferm wielkoprzemysłowych w celu ochrony zasobów wody i jakości powietrza.

Cel strategiczny III

Poprawa jakości życia społeczności lokalnej poprzez rozwinięte usługi w dziedzinie zdrowia, edukacji i pomocy społecznej

W celu umocnienia więzi mieszkańców z Powiatem Międzychodzki, konieczne jest utrzymanie wysokiego poziomu usług publicznych. Starzenie się społeczeństwa, a także potrzeby osób z różnymi dysfunkcjami wymagają tworzenia nowych placówek opiekuńczych i społecznych. Z kolei kształcenie młodzieży w kierunkach odpowiadających lokalnym trendom rynku pracy pozwoli zahamować wyjazd młodych osób za granicę Powiatu.

Cel operacyjny 3.1

Podwyższenie standardu i unowocześnienie oferty edukacyjnej

- Modernizacja i doposażenie szkół ponadpodstawowych, w tym sale laboratoryjne, pracownie praktycznej nauki zawodu.
- Współpraca z firmami, uczelniami i instytucjami, aby tworzyć programy kształcenia praktycznego (staże, praktyki).
- Podwyższanie kompetencji nauczycieli m.in. w zakresie cyfryzacji, metodyki, a także zarządzania projektami edukacyjnymi.
- Promowanie szkolnictwa specjalnego i inkluzyjnego, tak by każda osoba niezależnie od niepełnosprawności miała realne szanse edukacyjne.
- Poprawa jakości infrastruktury kulturalnej oraz oferty kulturalnej dla wszystkich grup społecznych.

Cel operacyjny 3.2

Podwyższenie standardu świadczonych usług pomocy społecznej, wzmacnianie pieczy zastępczej i przeciwdziałanie wykluczeniu

- Podnoszenie standardu usług w domach pomocy społecznej.
- Podnoszenie kwalifikacji kadr socjalnych i pracowników opieki nad seniorami oraz osobami z niepełnosprawnościami.
- Wdrażanie programów aktywizacyjnych (warsztaty, integracje kulturalne i sportowe) dla grup zagrożonych wykluczeniem.
- Wsparcie rodzin zastępczych (szkolenia, doradztwo, dodatkowe świadczenia), tak by dzieci w trudnej sytuacji miały jak najlepsze warunki rozwoju.
- Propagowanie tworzenia nowych rodzin zastępczych.
- Tworzenie rodzinnych domów dziecka oraz utworzenie kolejnej placówki opiekuńczo-wychowawczej z miejscami interwencyjnym dla dzieci pozbawionych opieki.

Cel operacyjny 3.3

Wzrost bezpieczeństwa na terenie Powiatu Międzychodzkiego

- Rozwój i modernizacja wyposażenia służb ratowniczych (m.in. jednostek OSP i ratownictwa medycznego).
- Poprawa bezpieczeństwa drogowego (kampanie edukacyjne, lepsze oznakowanie, oświetlenie, odnowa przejść dla pieszych).
- Współpraca między służbami: policją, strażą pożarną, inspekcjami – w celu skoordynowania akcji w sytuacjach kryzysowych.
- Profilaktyka zagrożeń poprzez działania informacyjne dotyczące cyberbezpieczeństwa, uzależnień czy przemocy w rodzinie.

3. SPÓJNOŚĆ KIERUNKÓW ROZWOJU Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Cele strategiczne oraz cele operacyjne ujęte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów, wyzwań oraz potencjału rozwojowego Powiatu Międzychodzkiego, a ich realizacja w konsekwencji doprowadzić ma do osiągnięcia przyjętej wizji. Cele Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 są również spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej. Komplementarność celów wyznaczonych w Strategii z innymi działaniami oraz priorytetami pozwoli podnieść skuteczność i efektywność realizacji dokumentu, a jednocześnie zachować zgodność z kierunkami rozwoju całego regionu. Przyniesie także dodatkowy efekt synergii wynikający z koordynacji działań, co pozwoli uzyskać lepsze rezultaty przy wykorzystaniu dostępnych nakładów.

Ponadto spójność celów Strategii z celami polityk regionalnej, krajowej i wspólnotowej zwiększa szanse na pozyskanie finansowania na działania rozwojowe Powiatu.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku przyjęta przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwałą nr XVI/287/20 z dnia 27 stycznia 2020 r. stanowi podstawowy i nadrzędny dokument strategiczny regionu, przesądzający o kierunkach prowadzonej przez samorząd województwa wielkopolskiego polityki, a także przenoszący na poziom regionalny ustalenia dokumentów przyjętych przez rząd Rzeczypospolitej Polskiej i Komisję Europejską. Jej treść uwzględnia zatem zapisy projektów dokumentów wspólnotowych dotyczących polityki spójności po 2020 roku, strategii krajowych jak Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (SOR), czy Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR). Strategia ustanawia także ramy do tworzenia bardziej szczegółowych dokumentów na poziomie lokalnym.

W Strategii przyjęto, że rozwój Wielkopolski przebiegać będzie według modelu funkcjonalnego, zakładającego zrównoważony terytorialnie rozwój regionu, wzajemnie korzystne relacje zarówno w przestrzeni, jak i w układzie sfer gospodarczych i społecznych, a także powiązania międzyinstytucjonalne i partnerskie współdziałanie. Zrównoważony terytorialnie rozwój oznacza realizację solidarnej polityki publicznej z uwzględnianiem specyfiki poszczególnych terytoriów, w tym występujących różnic rozwojowych oraz konieczność orientacji działań na mieszkańców mogących optymalnie wykorzystać lokalny potencjał dla poprawy swoich warunków życia.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku wskazuje cztery cele strategiczne:

- 1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców.**
- 2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu.**
- 3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski.**
- 4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem**

Rysunek 20. Cele strategiczne i zasady horyzontalne Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku

Źródło: Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.

Ponadto w dokumencie wskazano zasady horyzontalne, które dotyczą priorytetowych kierunków rozwoju, których realizacja wywołuje efekt synergii. Pozwalają one efektywniej wykorzystywać posiadane zasoby i skuteczniej konkurować na globalnym rynku:

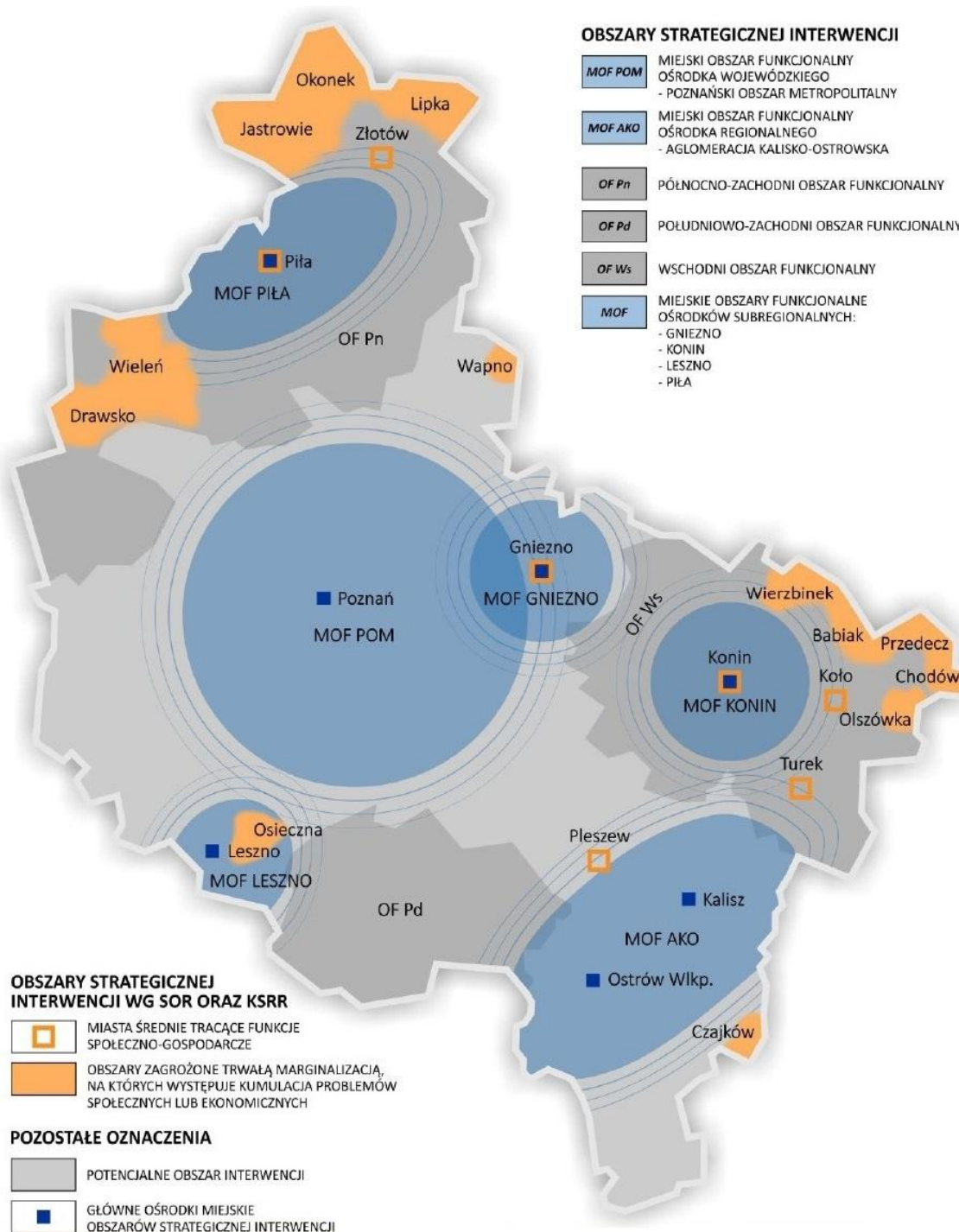
- **Rozwój innowacyjny,**
- **Rozwój inkluzywny,**
- **Rozwój z poszanowaniem ładu przestrzennego,**
- **Rozwój zrównoważony.**

W Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku wskazano również obszary strategicznej interwencji (OSI), które są podstawą terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Projektowanie interwencji przebiegać będzie zgodnie z zasadami wielopoziomowego zarządzania, subsydiarności, partycypacji społecznej, w dialogu z partnerami społeczno-gospodarczymi.

Powiat Międzychodzki zakwalifikowany został do Północno-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego (PnZOF). Jest to obszar wyróżniający się wysokim udziałem terenów cennych przyrodniczo na tle województwa. W jego granicach wyodrębnia się rejony o dużych zwartych kompleksach leśnych. Zasoby i walory środowiska odgrywają istotną rolę w kształtowaniu równowagi ekosystemu przyrodniczego nie tylko Wielkopolski, ale i całego kraju. Ze względu na duże walory przyrodnicze i środowiskowe zaleca się, aby rolnictwo na terenie PnZOF miało charakter ekologiczny.

Rysunek 21. Obszary strategicznej interwencji w Wielkopolsce o indykatywnym zasięgu

Źródło: Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.

Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku oraz z kluczowymi kierunkami działań wyznaczonymi dla Północno- zachodniego Obszaru Funkcjonalnego w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.

Tabela 21. Spójność Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 ze Strategią Rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO DO 2030 ROKU	KLUCZOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ DLA PÓŁNOCNO-ZACHODNIEGO OBSZARU FUNKcjONALNEGO	STRATEGIA ROZWOJU POWIATU MIĘDZYCHODZKIEGO NA LATA 2025-2035
Cel strategiczny 1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców 1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy	• budowanie wizerunku i marki PnZOF jako terenu atrakcyjnego inwestycyjnie, • pozyskiwanie nowych inwestorów • rozwój rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego, rozwój specjalizacji rolniczych w szczególności rolnictwa ekologicznego i certyfikowanego, nowoczesnego sadownictwa • stymulowanie rozwoju gospodarczego opartego na koncepcji „zielonego wzrostu”, w tym ekoinnowacyjności • rozwój MŚP i zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw • aktywizowanie osób bezrobotnych, zagrożonych i wykluczonych społecznie • podniesienie jakości kształcenia i dopasowanie oferty edukacyjnej szkół do lokalnego rynku pracy, wsparcie rozwoju infrastruktury edukacyjnej wysokiej jakości, upowszechnienie kształcenia ustawicznego i możliwości przekwalifikowani • przygotowanie terenów inwestycyjnych wokół ośrodków miejskich jako wsparcie rozwoju przemysłu i przedsiębiorczości na terenie PnZOF	Cel strategiczny I: Innowacyjna gospodarka oparta na turystyce i wspierająca przedsiębiorczość mieszkańców Cel operacyjny 1.1: Wykorzystanie zasobów turystycznych i kulturowych do rozbudowy oferty rekreacyjno-wypoczynkowej Cel operacyjny 1.2: Rozwój przedsiębiorczości oraz przeciwdziałanie bezrobociu. Cel strategiczny III: Poprawa jakości życia społeczności lokalnej poprzez dostęp do usług zdrowotnych, edukacyjnych i pomocy społecznej na wysokim poziomie Cel operacyjny 3.1: Podwyższenie standardu i unowocześnienie oferty edukacyjnej
Cel strategiczny 2: Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie	• poprawa dostępu do specjalistycznej opieki medycznej, usług przeciwdziałających negatywnym skutkom procesów demograficznych (m.in. rozwój usług opiekuńczych, w tym opieki nad dziećmi)	Cel strategiczny I: Innowacyjna gospodarka oparta na turystyce i wspierająca przedsiębiorczość mieszkańców Cel operacyjny 1.1:

2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu	• rozwój usług zwiększających atrakcyjność osiedleńczą • rozwój kapitału społecznego przez wsparcie działalności kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej • wsparcie potencjału turystycznego obszaru, ze szczególnym uwzględnieniem Wielkiej Pętli Wielkopolski, modernizacji infrastruktury turystycznej szlaku wodnego Doliny Noteci • projektowanie nowych szlaków turystycznych, tworzenie sieci tras turystyki krajoobrazowej i kwalifikowanej oraz zaplecza obsługi ruchu turystycznego z uwzględnieniem walorów zabytkowych zespołów urbanistycznych i ruralistycznych PnZOF, wspieranie rozwoju bazy wypoczynkowej na terenach wiejskich, w szczególności agroturystyki • wykorzystanie walorów przyrodniczych dla poprawy jakości życia, rozwoju usług prozdrowotnych, leczniczych i rehabilitacyjnych • wspieranie aktywności mieszkańców i rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego m.in. przez tworzenie odpowiednich warunków do powstawania nowych podmiotów ekonomii społecznej, w tym NGO oraz wykorzystanie już istniejących	Wykorzystanie zasobów turystycznych i kulturowych do rozbudowy oferty rekreacyjno-wypoczynkowej Cel operacyjny 1.3: Promocja Powiatu Międzychodzkiego i jego oferty turystyczno-gospodarczej Cel strategiczny III: Poprawa jakości życia społeczności lokalnej poprzez dostęp do usług zdrowotnych, edukacyjnych i pomocy społecznej na wysokim poziomie Cel operacyjny 3.2: Podwyższenie standardu świadczonych usług pomocy społecznej, wzmacnianie pieczy zastępczej i przeciwdziałanie wykluczeniu
Cel strategiczny 3: Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej	• poprawa dostępności komunikacyjnej PnZOF i zwiększenie dostępu do stolicy regionu, m.in. poprzez budowę dróg S10 i S11 oraz rozbudowę i modernizację pozostałych dróg krajowych i wojewódzkich • wzmacnianie wewnętrznej spójności komunikacyjnej PnZOF przez rozwój lokalnej infrastruktury drogowej, transportu niskoemisyjnego, tworzenie sieci ścieżek rowerowych, rozwój sieci komunikacji autobusowej, integrację systemów transportu zbiorowego i	Cel strategiczny II: Zrównoważony i spójny rozwój przestrzenny Powiatu Międzychodzkiego przy zachowaniu jego walorów przyrodniczych Cel operacyjny 2.1: Lepsza dostępność komunikacyjna i przestrzenna Cel operacyjny 2.2: Ochrona środowiska naturalnego i przeciwdziałanie zmianom klimatu

	budowę węzłów przesiadkowych • rozwój infrastruktury kolejowej (budowa linii kolejowej nr 236 i 390 na trasie Wągrowiec-Rogoźno–Czarnków oraz odtworzenie linii kolejowej w kierunku Międzychodu) • wykorzystanie potencjału lotniska w Pile dla wzrostu gospodarczego przez wzmocnienie jego funkcji CARGO i wykorzystanie do użytku cywilnego, w tym turystyki biznesowej (budowa terminala do obsługi małego ruchu lotniczego) • ochrona różnorodności i krajobrazu, zapewnienie trwałości i ciągłości systemów leśnych, upowszechnienie edukacji ekologicznej wśród dzieci i młodzieży • zapobieganie skażeniom wód gruntowych będących efektem działalności rolniczej • kompleksowe wykorzystanie istniejących potencjałów umożliwiających zwiększenie dywersyfikacji źródeł energii, zastosowanie innowacyjnych technologii w energetyce • zmniejszenie emisji substancji szkodliwych do atmosfery • poprawa efektywności energetycznej, ze szczególnym uwzględnieniem budynków użyteczności publicznej	
Cel strategiczny D: 4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem 4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju	• rewitalizacja obszarów zdegradowanych, nadanie nowych funkcji obszarom zmarginalizowanym położonym przy granicy województwa (skuteczne wykorzystanie krajowego instrumentu OSI) • prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej, zapobieganie zmianie sposobu użytkowania gruntów o wysokich walorach rolniczych za pomocą instrumentów programowych i skutecznego systemu ich wdrażania • rozwój współpracy samorządów lokalnych, partnerów samorządowych i społecznych podnoszącej efektywność i zasadność	Cel strategiczny I: Innowacyjna gospodarka oparta na turystyce i wspierająca przedsiębiorczość mieszkańców Cel operacyjny 1.2: Rozwój przedsiębiorczości oraz przeciwdziałanie bezrobociu Cel strategiczny II: Zrównoważony i spójny rozwój przestrzenny Powiatu Międzychodzkiego przy zachowaniu jego walorów przyrodniczych Cel operacyjny 2.1:

	realizowanych inwestycji, doskonalenie i upowszechnienie metod partycypacji społecznej we współzarządzaniu (wykorzystanie w tym celu aktywnych lokalnych organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej)	Lepsza dostępność komunikacyjna i przestrzenna Cel operacyjny 2.2: Ochrona środowiska naturalnego i przeciwdziałanie zmianom klimatu
--	---	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.

4. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, MONITORING I EWALUACJA

Przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 jest kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, jak i ewaluację. Poprzez gromadzenie i analizę danych, wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Starostwa oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka, wydział lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, Starostwo Powiatowe, jednostki organizacyjne powiatu, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Zarząd Powiatu, Rada Powiatu oraz odpowiednie komórki Starostwa Powiatowego w Międzychodzie, jednostki organizacyjne i partnerzy Powiatu.

Dodatkowo, rekomenduje się przyjęcie lub aktualizację szczegółowych planów i programów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji działań danego celu strategicznego. Stanowiąc będą one podstawę do koordynacji podmiotowej, przedmiotowej, przestrzennej i czasowej ich realizacji oraz zapewnienia niezbędnych źródeł ich finansowania (własnych i zewnętrznych). Powinny one zawierać:

- termin rozpoczęcia i zakończenia (część z nich może mieć charakter ciągły, np. w zakresie bezpieczeństwa publicznego - w tej sytuacji nie określa się terminu jego zakończenia),
- etapy realizacji (w sytuacji jeśli jest to pożądane lub niezbędne z punktu widzenia jego specyfiki),
- określenie podmiotu odpowiedzialnego za jego wykonanie oraz podmiotów współpracujących lub współodpowiedzialnych,
- koszty finansowe, społeczne (w kategoriach korzyści lub niekorzyści dla mieszkańców lub ich części) i ekologiczne związane z jego realizacją,
- źródła finansowania,
- spodziewane efekty z jego realizacji dla mieszkańców Powiatu, gospodarki lokalnej, ochrony środowiska przyrodniczego, finansów Powiatu, itp.).

Wdrażając Strategię, powiat będzie dbać o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Powiat będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez podmioty z jej otoczenia.

Powiat Międzychodzki będzie dążyć do wprowadzenia rozwiązań związanych z inteligentnym zarządzaniem, wykorzystując nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne. Narzędzia te zapewnią sprawną pracę Starostwa Powiatowego, jednostek podległych, ale również wpłyną na ochronę środowiska i możliwości pomiaru jakości życia w Powiecie Międzychodzkiem.

W celu wdrożenia praktyki angażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Powiatu, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych częściach Powiatu.

Powiat Międzychodzki na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, m.in. w ramach **Funduszy Europejskich dla Wielkopolski 2021-2027**;
- Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (**PS WPR 2023-2027**);
- ogólnopolskie programy operacyjne;
- środki Krajowego Programu Odbudowy;
- programy rządowe, w tym m.in. Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Dostępność Plus oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Wielkopolskiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przez podmioty publiczne i prywatne.

Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 będzie głównym dokumentem określającym kierunki wsparcia finansowanego ze środków Unii Europejskiej w województwie wielkopolskim w okresie budżetowym 2021-2027.

W ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak:

- **EFRR** – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- **FS** – Fundusz Spójności,
- **EFS+** – Europejski Fundusz Społeczny+.

Do programów krajowych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą m.in.:

- **FEnIKS** – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,
- **FENG** – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
- **FERS** – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- **FERC** – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy,
- **PTFE** – Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich,
- **FEPŻ** – Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa,
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne powiatu wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację zadań określonych w Strategii. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Powiatu, takie jak udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w Strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek Starostwa Powiatowego w Międzychodzie oraz jednostek organizacyjnych Powiatu.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami wchodzącymi w skład Powiatu Międzychodzkiego oraz Województwem Wielkopolskim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania. Efektem tej współpracy będzie niewątpliwie podniesienie efektywności wydatkowania środków finansowych z budżetu, lepsze zaspokajanie zbiorowych potrzeb społecznych, umacnianie poczucia podmiotowości mieszkańców oraz uzyskanie możliwości wczesnego reagowania na problemy lokalne, a w konsekwencji wzrost jakości życia mieszkańców powiatu i poprawę warunków funkcjonowania podmiotów gospodarczych.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Powiatu oraz wieloletnia prognoza finansowa. Powiat będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiający spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczane będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Powiatu, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczane będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Powiatu.

Zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2032 (uchwała Nr 25/26/2024 Zarządu Powiatu Międzychodzkiego z dnia 14 listopada 2024 r.), potencjał inwestycyjny w tym okresie wyniesie około 38,3 mln zł, z czego prawie 19,9 mln zł wydatkowane będzie w 2025 roku. W większości zaplanowane inwestycje dotyczyć będą rozwoju powiatowej infrastruktury drogowej polegającej na rozbudowie drogi powiatowej nr 1735P Kwilcz – Miłostowo – Krzyżkówko (etap II) o łącznej wartości prawie 10 mln zł (inwestycja zaplanowana do 2025 roku), a także rozwoju infrastruktury społeczno-edukacyjnej na terenach popegeerowskich oraz konserwacji unikatowych sarkofagów Rodu Opalińskich oraz prace restauratorskie i budowlane w Muzeum Zamek Opalińskich w Sierakowie (kolejno 3,2 mln zł i 1,2 mln zł w 2025 roku).

Z kolei efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie Powiatu, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 30a ust. 1 ustawy o samorządzie powiatowym. Zgodnie z powyższą ustawą „Raport obejmuje podsumowanie działalności zarządu w roku poprzednim, w szczególności realizacją polityk, programów, strategii, uchwał rady powiatu i budżetu obywatelskiego”. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Monitoring działań będzie odbywać się również za pomocą wskaźników, które zostały określone dla danych celów operacyjnych, co prezentuje poniższa tabela.

Tabela 22. Wskaźniki monitorujące Strategię Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035

Cel operacyjny	Przykładowe wskaźniki	Źródło danych
Cel operacyjny 1.1 Wykorzystanie zasobów turystycznych i kulturowych do rozbudowy oferty rekreacyjno-wypoczynkowej	- Liczba nowo powstałych lub zmodernizowanych odcinków szlaków pieszych i rowerowych (km) - Nakłady finansowe na infrastrukturę turystyczną (PLN/rok) - Liczba zorganizowanych imprez turystycznych i rekreacyjnych w roku (szt.) - Liczba certyfikowanych produktów lokalnych (szt.) - Liczba miejsc noclegowych w Powiecie (szt.) - Średnie roczne obłożenie obiektów noclegowych (%) - Liczba zrealizowanych projektów renowacyjnych / konserwatorskich w zabytkach	Starostwo w Międzychodzie GUS BDL
Cel operacyjny 1.2 Rozwój przedsiębiorczości oraz przeciwdziałanie bezrobociu	- Liczba osób objętych szkoleniami / kursami zawodowymi w skali roku (os.) - Liczba uczniów uczestniczących w praktykach / stażach zawodowych (os.) - Liczba wspólnych inicjatyw (szkoleń, projektów, eventów) realizowanych z organizacjami otoczenia biznesu (os.) - Liczba nowo zarejestrowanych MŚP (mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa) (szt.)	Starostwo w Międzychodzie PUP w Międzychodzie GUS BDL
Cel operacyjny 1.3 Promocja Powiatu Międzychodzkiego i jego oferty turystyczno-gospodarczej	- Liczba imprez o zasięgu co najmniej regionalnym (szt.) - Łączna szacunkowa liczba uczestników wydarzeń ponadlokalnych (os.) - Liczba obserwujących / fanów w oficjalnych kanałach Powiatu (os.) - Średni zasięg / liczba wyświetleń postów - Liczba podpisanych umów o partnerstwie z zagranicznymi samorządami (szt.)	Starostwo w Międzychodzie
Cel operacyjny 2.1 Lepsza dostępność komunikacyjna i przestrzenna	- Liczba kilometrów wyremontowanych dróg powiatowych w skali roku (km/rok) - Roczna liczba wypadków i kolizji drogowych na drogach powiatowych (wypadki/rok) - Status prac rewitalizacyjnych (%) - Źródło danych: Powiat Międzychodzki (koordynacja projektów kolejowych), spółki kolejowe - Liczba pasażerów korzystających z połączeń kolejowych (po otwarciu / modernizacji) (os.) - Procent taboru komunikacji publicznej o napędzie niskoemisyjnym (%) - Odsetek gospodarstw domowych z dostępem do szybkiego Internetu (%) - Liczba budynków publicznych dostosowanych do potrzeb osób o ograniczonej mobilności (szt.) - Długość zmodernizowanych odcinków dróg krajowych / wojewódzkich na terenie Powiatu (km)	Starostwo w Międzychodzie GUS BDL
Cel operacyjny 2.2 Ochrona środowiska naturalnego	- Liczba gospodarstw rolnych z certyfikatem ekologicznym (szt.) - Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji (szt.) - Łączna moc zainstalowanych OZE (kW)	Starostwo w Międzychodzie

i przeciwdziałanie zmianom klimatu	- Liczba odnotowanych podtopień / zagrożeń powodziowych (szt.) - Wskaźniki jakości powietrza (np. PM10, PM2,5)	GUS BDL
Cel operacyjny 3.1 Podwyższenie standardu i unowocześnienie oferty edukacyjnej	- Liczba placówek ponadpodstawowych zmodernizowanych / wyposażonych (szt.) - Wartość nakładów finansowych na modernizację infrastruktury szkolnej (PLN) - Odsetek uczniów realizujących praktyki / staże zawodowe (%) - Liczba nauczycieli uczestniczących w szkoleniach doskonalących (os.) - Liczba klas integracyjnych / szkół specjalnych na terenie Powiatu (szt.) - Liczba zrealizowanych inwestycji / modernizacji w obiektach kulturalnych (szt.) - Frekwencja na wydarzeniach kulturalnych (os.)	Starostwo w Międzychodzie GUS BDL
Cel operacyjny 3.2 Podwyższenie standardu świadczonych usług pomocy społecznej, wzmacnianie pieczy zastępczej i przeciwdziałanie wykluczeniu	- Liczba mieszkań chronionych (szt.) - Odsetek pracowników pomocy społecznej, którzy ukończyli dodatkowe szkolenia / kursy (%) - Liczba realizowanych programów aktywizacyjnych (szt.) - Odsetek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej (%) - Liczba nowopowstałych rodzin zastępczych (%)	Starostwo w Międzychodzie GUS BDL
Cel operacyjny 3.3 Wzrost bezpieczeństwa na terenie Powiatu Międzychodzkiego	- Liczba jednostek OSP / służb ratowniczych wyposażonych w nowoczesny sprzęt (szt.) - Liczba szkoleń specjalistycznych dla strażaków / ratowników medycznych (szt.) - Liczba kampanii edukacyjnych / akcji profilaktycznych dotyczących bezpieczeństwa drogowego (szt.) - Liczba wypadków (szt.) - Liczba zgłoszeń dotyczących przemocy w rodzinie i przypadków cyberprzestępczości (szt.)	Starostwo w Międzychodzie GUS BDL

Źródło: opracowanie własne.

Dodatkowo, narzędziem wspomagającym monitorowanie wdrażania Strategii będzie tabela ewaluacyjna stanowiąca Załącznik nr 2 do niniejszego dokumentu. W tabeli znajduje się miejsce na wprowadzenie jednostki odpowiedzialnej za realizację celów, a także kolumny z planowaną datą wykonania zadania oraz datą faktyczną. Na podstawie tego uzupełniona zostanie ostatnia część tabeli ewaluacyjnej, zawierająca informacje o stanie realizacji zadania. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części osiągnięto założony cel operacyjny, a dalej strategiczny.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1: Wzór ankiety

Szanowni Państwo,

Zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety w celu przygotowania Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego. Prosimy Państwa o zastanowienie się i udzielenie odpowiedzi na poniższe pytania. Wyniki ankietyzacji będą wykorzystane w procesie formułowania celów rozwoju powiatu i wyboru obszarów priorytetowych. Ankieta ma charakter anonimowy.

1. Jak Pan/Pani ocenia jakość życia w powiecie? (Prosimy o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższych tabel)

W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę.

GOSPODARKA

Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Atrakcyjność inwestycyjną powiatu						
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie powiatu						
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie powiatu						
Dostępność transportu zbiorowego (publicznego, prywatnego)						
Połączenia komunikacyjne z większymi miastami						
Dostępność instytucji i placówek usługowych						

INFRASTRUKTURA

Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Sieć ścieżek pieszko-rowerowych na terenie powiatu						
Jakość dróg powiatowych, dojazdowych do sąsiednich miejscowości						
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych						
Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)						
Rozwój instalacji pozyskujących energię z OZE na terenie powiatu						
Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (np. osób starszych, osób z niepełnosprawnościami)						

ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ

Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie</i>	1	2	3	4	5

	<i>mam zdania</i>					
Walory środowiska przyrodniczego						
Jakość powietrza na terenie powiatu						
Czystość wód powierzchniowych						
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)						
Świadomość ekologiczną mieszkańców						
Ofertę powiatu w działaniach wspierających ochronę środowiska						

SPOŁECZEŃSTWO

<i>Jak oceniasz:</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Atrakcyjność powiatu jako miejsca zamieszkania						
Aktywność społeczną mieszkańców						
Organizację i skuteczność działania systemu pomocy społecznej na terenie powiatu						
Dostęp do podstawowej opieki medycznej						
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej						
Jakość funkcjonowania placówek opieki zdrowotnej na terenie powiatu						
Wsparcie osób ze szczególnymi potrzebami (m.in. w Domach Pomocy Społecznej)						
Wsparcie dzieci i młodzieży (m.in. w Ośrodku Wsparcia, Ośrodku Szkolno-Wychowawczym, Domu Dziecka)						
Dostępność wsparcia oferowanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie						
Jakość programów wsparcia oferowanych przez Powiatowy Urząd Pracy						
Jakość funkcjonowania i obsługi klientów w Starostwie Powiatowym						
Współpracę Starostwa Powiatowego z organizacjami pozarządowymi						

EDUKACJA

<i>Jak oceniasz:</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Dostępność szkół ponadpodstawowych na terenie powiatu						
Jakość kształcenia w szkołach ponadpodstawowych na terenie powiatu						
Jakość infrastruktury w szkołach ponadpodstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych) na terenie powiatu						
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach ponadpodstawowych na terenie powiatu						
Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach ponadpodstawowych na terenie powiatu?						
Dostępność wsparcia dla nauczycieli, rodziców i dzieci oferowanego przez Poradnię psychologiczno-Pedagogiczną						

TURYSTYKA, REKREACJA, KULTURA

<i>Jak oceniasz:</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Atrakcyjność turystyczną powiatu						
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej na terenie powiatu						
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej						
Poziom bazy gastronomicznej						
Działania promocyjne powiatu, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów						
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych						

2. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w powiecie międzychodzkiem w okresie realizacji Strategii:

- ☐ poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
- ☐ poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego
- ☐ stworzenie spójnej sieci ścieżek pieszo-rowerowych na obszarze całego powiatu
- ☐ rozwój oferty sportowej i turystycznej
- ☐ rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
- ☐ poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- ☐ zwiększenie dostępu do Internetu
- ☐ rozwój usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną (przez Internet)

- ☐ poprawa sprawności funkcjonowania Starostwa Powiatowego i podległych mu jednostek
- ☐ wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
- ☐ poprawa świadomości ekologicznej mieszkańców
- ☐ poprawa dostępu do świadczeń w zakresie pomocy społecznej
- ☐ zwiększenie dostępności do programów mających na celu zmniejszenie bezrobocia i patologii społecznych
- ☐ poprawa dostępu do opieki zdrowotnej
- ☐ promocja powiatu, w tym promocja turystyczna
- ☐ rozwój współpracy międzynarodowej
- ☐ podniesienie poziomu nauczania w szkołach ponadpodstawowych
- ☐ modernizacja i wyposażenie szkół ponadpodstawowych
- ☐ stworzenie atrakcyjnej oferty zajęć pozalekcyjnych dla młodzieży
- ☐ poprawa bezpieczeństwa publicznego
- ☐ modernizacja energetyczna budynków publicznych i wielorodzinnych budynków mieszkaniowych
- ☐ wspieranie działań i organizacja wydarzeń kulturalnych, artystycznych oraz organizacji pozarządowych
- ☐ wsparcie rozwoju rolnictwa
- ☐ inne (jakie?)

3. Co Pana/i zdaniem jest największym potencjałem powiatu międzychodzkiego:

☐

4. Co Pana/i zdaniem stanowi największe zagrożenie dla bezpieczeństwa w powiecie międzychodzkiem (lub proszę o zaznaczenie 3 aspektów):

- ☐ zagrożenie powodziowe
- ☐ zagrożenie suszą
- ☐ ekstremalne zjawiska atmosferyczne spowodowane zmianami klimatu
- ☐ przestępczość, wandalizm
- ☐ znaczne natężenie ruchu drogowego
- ☐ cyberprzestępczość
- ☐ kryzys społeczno-gospodarczy związany z epidemią COVID-19 oraz konfliktami zbrojnymi
- ☐ brak perspektyw rozwoju na terenie powiatu
- ☐ inne (jakie?)

METRYCZKA (prosimy o wpisanie znaku X w odpowiednie pola)

Jestem mieszkańcem:

- ☐ Miasta Międzychód
- ☐ Gminy Międzychód
- ☐ Gminy Sieraków
- ☐ Gminy Kwilcz
- ☒ Gminy Chrzypsko Wielkie
- ☐ Gminy poza powiatem międzychodzkiem

PŁEĆ:

- ☐ kobieta
- ☐ mężczyzna

WIEK:

- ☐ poniżej 18 lat
- ☐ 18-30 lat
- ☐ 31-40 lat
- ☐ 41-50 lat
- ☐ 51-60 lat
- ☐ powyżej 60 lat

JAKIE JEST PANI/PANA WYKSZTAŁCENIE?

- ☐ podstawowe
- ☐ zawodowe
- ☐ średnie
- ☐ wyższe

ZATRUDNIENIE:

- ☐ uczeń
- ☐ student
- ☐ rolnik
- ☐ przedsiębiorca
- ☐ osoba pracująca
- ☐ osoba bezrobotna
- ☐ emeryt / rencista
- ☐ inne (jakie?)

Dziękujemy za poświęcony czas i wypełnienie ankiety.

Załącznik 2: Tabela ewaluacyjna

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
Wykorzystanie zasobów turystycznych i kulturowych do rozbudowy oferty rekreacyjno-wypoczynkowej	Inwestycje w infrastrukturę turystyczną (szlaki piesze i rowerowe, miejsca widokowe, pomosty i kąpieliska) z myślą o różnych grupach odwiedzających.				
	Organizacja wydarzeń i akcji promocyjnych (festiwale, targi lokalnych produktów, rajdy i spływy kajakowe).				
	Stworzenie rozpoznawalnego produktu lokalnego oraz wydarzenia będącymi wizytówką Powiatu na bazie istniejących zasobów.				
	Zwiększenie potencjału bazy noclegowej i gastronomicznej, także w formie agroturystyki czy obiektów nawiązujących do lokalnego dziedzictwa.				
	Podkreślanie unikalnych miejsc i obiektów zabytkowych (zamki, kościoły, parki krajobrazowe), aby wyróżnić Powiat na tle innych regionów.				
	Rozbudowa i wspieranie działań realizowanych przez Muzeum Zamek Opalińskich w Sierakowie (powiatową instytucję kultury).				
	Wspieranie działań właścicieli obiektów zabytkowych w zakresie ich utrzymania, promocji i udostępniania dla innych osób				
Rozwój przedsiębiorczości oraz przeciwdziałanie bezrobociu	Rozwój narzędzi aktywizacji zawodowej (szkolenia, kursy specjalistyczne, doradztwo dla osób poszukujących pracy), realizowanych przez powiatowe służby.				
	Wsparcie kształcenia zawodowego dopasowanego do lokalnego rynku (m.in. branża turystyczna, leśna, rolno-spożywcza).				
	Współpraca z organizacjami otoczenia biznesu, które świadczą doradztwo i oferują instrumenty finansowe sprzyjające rozwojowi małych i średnich firm.				
Promocja Powiatu Międzychodzkiego i jego oferty turystyczno-gospodarczej	Wspieranie działań na rzecz wykorzystania lokalnych zasobów naturalnych i walorów klimatycznych w kierunku rozwoju funkcji uzdrowiskowych w Gminie Międzychód oraz Podejmowanie inicjatyw sprzyjających promocji i tworzeniu warunków dla ewentualnego wyznaczenia obszaru ochrony uzdrowiskowej w Powiecie				
	Promowanie wydarzeń o randze ponadlokalnej (np. festiwali, konferencji, zawodów sportowych) wzmacniających rozpoznawalność powiatu.				
	Promowanie regionu jako miejsca 'work-life' balance dającego możliwość obcowania z przyrodą i zdalnej pracy.				

Promowanie miejsc/produktów rolnictwa ekologicznego jako wizytówka regionu.				
Zintegrowane kampanie promocyjne w mediach społecznościowych i na platformach turystycznych.				
Stworzenie nowoczesnych narzędzi informacyjnych (aplikacja mobilna, interaktywna strona internetowa) ułatwiających dostęp do bazy atrakcji i usług.				
Współpraca międzynarodowa (udział w targach branżowych, projekty unijne, wymiany młodzieżowe) rozszerzająca krąg potencjalnych gości i inwestorów.				
Wspieranie działań związanych z tworzeniem materiałów promocyjnych w postaci przewodników, map i publikacji tematycznych o walorach historycznych, przyrodniczych i kulturowych powiatu międzychodzkiego.				
Nawiązanie zagranicznej współpracy partnerskiej.				

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
Lepsza dostępność komunikacyjna i przestrzenna	Prace modernizacyjne na drogach powiatowych, poprawiające bezpieczeństwo i płynność ruchu.				
	Opracowanie strategii rozwoju przestrzennego powiatu uwzględniającej potrzeby mieszkańców.				
	Tworzenie spójnej sieci transportu publicznego wewnątrz Powiatu oraz poza jego granice.				
	Rewitalizacja linii kolejowych.				
	Promowanie nisko- i zeroemisyjnych rozwiązań: przystanki rowerowe, parkingi P+R, pojazdy elektryczne w komunikacji.				
	Poszerzanie dostępu do szerokopasmowego Internetu i e-usług w administracji, co usprawnia obsługę mieszkańców na odległość.				
	Usuwanie barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej, by wszyscy mieszkańcy mieli równy dostęp do usług.				
	Współpraca w zakresie modernizacji dróg wyższej kategorii.				
Ochrona środowiska naturalnego i przeciwdziałanie zmianom klimatu	Wspieranie rolnictwa ekologicznego i zrównoważonej gospodarki leśnej, minimalizującej negatywny wpływ na przyrodę.				
	Ochrona unikalnych zasobów przyrodniczych w celu spełnienia funkcji ekologicznych, krajobrazowych i społeczno-kulturowych.				
	Termomodernizacja obiektów publicznych oraz propagowanie odnawialnych źródeł energii.				
	Budowa i modernizacja urządzeń retencyjnych w celu zapobiegania suszy i powodziom.				
	Monitorowanie i reagowanie na potencjalne zagrożenia ekologiczne (zanieczyszczenia powietrza, wód i gleby) poprzez edukację ekologiczną i interwencje kontrolne.				
	Ograniczanie budowy ferm wielkoprzemysłowych w celu ochrony zasobów wody i jakości powietrza.				

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
Podwyższenie standardu i unowocześnienie oferty edukacyjnej	Modernizacja i doposażenie szkół ponadpodstawowych, w tym sale laboratoryjne, pracownie praktycznej nauki zawodu.				
	Współpraca z firmami, uczelniami i instytucjami, aby tworzyć programy kształcenia praktycznego (staże, praktyki).				
	Podwyższanie kompetencji nauczycieli m.in. w zakresie cyfryzacji, metodyki, a także zarządzania projektami edukacyjnymi.				
	Promowanie szkolnictwa specjalnego i inkluzyjnego, tak by każda osoba niezależnie od niepełnosprawności miała realne szanse edukacyjne.				
	Poprawa jakości infrastruktury kulturalnej oraz oferty kulturalnej dla wszystkich grup społecznych.				
Podwyższenie standardu świadczonych usług pomocy społecznej, wzmacnianie pieczy zastępczej i przeciwdziałanie wykluczeniu	Podnoszenie standardu usług w domach pomocy społecznej.				
	Podnoszenie kwalifikacji kadr socjalnych i pracowników opieki nad seniorami oraz osobami z niepełnosprawnościami.				
	Wdrażanie programów aktywizacyjnych (warsztaty, integracje kulturalne i sportowe) dla grup zagrożonych wykluczeniem.				
	Wsparcie rodzin zastępczych (szkolenia, doradztwo, dodatkowe świadczenia), tak by dzieci w trudnej sytuacji miały jak najlepsze warunki rozwoju.				
	Tworzenie rodzinnych domów dziecka oraz utworzenie kolejnej placówki opiekuńczo-wychowawczej z miejscami interwencyjnym dla dzieci pozbawionych opieki.				
	Propagowanie tworzenia nowych rodzin zastępczych.				
Wzrost bezpieczeństwa na terenie Powiatu Międzychodzkiego	Rozwój i modernizacja wyposażenia służb ratowniczych (m.in. jednostek OSP i ratownictwa medycznego).				
	Poprawa bezpieczeństwa drogowego (kampanie edukacyjne, lepsze oznakowanie, oświetlenie, odnowa przejść dla pieszych).				
	Współpraca między służbami: policją, strażą pożarną, inspekcjami – w celu skoordynowania akcji w sytuacjach kryzysowych.				
	Profilaktyka zagrożeń poprzez działania informacyjne dotyczące cyberbezpieczeństwa, uzależnień czy przemocy w rodzinie.				

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO STRATEGII ROZWOJU POWIATU MIĘDZYCHODZKIEGO NA LATA 2025-2035

Data opracowania: 1 sierpnia 2025 roku

Wykonawca prognozy:

Nina Jędrusik

Nina Jędrusik

Spis treści

1.	Informacje o prognozie oddziaływania na środowisko.....	6
1.1.	Podstawy formalno-prawne sporządzania prognozy	6
1.2.	Zakres i cel prognozy	7
1.3.	Metody opracowania prognozy.....	9
1.3.1.	Źródła informacji.....	9
1.3.2.	Analiza oddziaływań inwestycji na poszczególne komponenty środowiska	10
2.	Informacje o zawartości i głównych celach Strategii oraz jej powiązaniach z innymi dokumentami ..	11
2.1.	Zawartość i cele Strategii	11
2.2.	Powiązania Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego z innymi dokumentami strategicznymi, z uwzględnieniem ich celów ochrony środowiska i wyznaczanych kierunków działań .	16
2.2.1.	Dokumenty na poziomie międzynarodowym i wspólnotowym	16
2.2.2.	Dokumenty na poziomie krajowym.....	20
2.2.3.	Dokumenty na szczeblu regionalnym	24
2.2.4.	Dokumenty na szczeblu lokalnym	28
3.	Aktualny stan środowiska na terenie Powiatu Międzychodzkiego	30
3.1.	Położenie.....	30
3.2.	Demografia.....	32
3.3.	Infrastruktura techniczna	36
3.3.1.	Transport i komunikacja	36
3.3.2.	Ruch budowlany	38
3.3.3.	Sieć elektroenergetyczna	39
3.3.4.	Sieć gazowa	39
3.3.5.	Sieć telekomunikacyjna	39
3.3.6.	Pozostała infrastruktura techniczna.....	39
3.4.	Istniejący stan środowiska	40
3.4.1.	Ochrona klimatu i jakość powietrza	40
3.4.1.1.	Ochrona klimatu.....	40
3.4.1.2.	Jakość powietrza	42
3.4.2.	Zagrożenia hałasem	48
3.4.2.1.	Hałas przemysłowy	49
3.4.2.2.	Hałas komunikacyjny	50
3.4.3.	Pola elektromagnetyczne	53
3.4.4.	Gospodarowanie wodami.....	54
3.4.4.1.	Charakterystyka JCWPd i JCWP	55
3.4.4.2.	Zagrożenie powodziowe	67
3.4.4.3.	Susze	69
3.4.5.	Gospodarka wodno-ściekowa	71
3.4.6.	Ukształtowanie terenu, budowa geologiczna i zasoby kopalin	72
3.4.7.	Powierzchnia ziemi i gleby	76

3.4.8.	Gospodarka odpadami.....	78
3.4.9.	Zabytki i krajobraz	82
3.4.10.	Zasoby przyrodnicze	88
3.4.11.	Zapobieganie poważnym awariom	116
4.	Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu.....	116
5.	Przewidywane oddziaływanie na środowisko	118
5.1.	Różnorodność biologiczna, fauna i flora, obszary chronione oraz cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000	118
5.2.	Zdrowie i bezpieczeństwo ludzi	135
5.3.	Wody powierzchniowe i podziemne.....	138
5.4.	Powietrze i klimat	143
5.5.	Powierzchnia ziemi, krajobraz i gleby.....	145
5.6.	Klimat akustyczny	148
5.7.	Zasoby naturalne	150
5.8.	Zabytki i dobra materialne	150
5.9.	Wzajemne oddziaływanie między poszczególnymi komponentami oraz oddziaływanie skumulowane	151
6.	Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem projektowanego dokumentu	153
7.	Zagrożenia wynikające z braku realizacji projektowanego dokumentu	160
8.	Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	163
9.	Napotkane trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy	163
10.	Rekomendacje i wnioski do ostatecznej wersji dokumentu	164
11.	Rozwiązania alternatywne do zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem wyboru i opisem metod ich oceny lub wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych	165
12.	Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień niniejszego dokumentu oraz częstotliwości jej prowadzenia	167
13.	Streszczenie w języku niespecjalistycznym	169
14.	Spis rysunków	173
15.	Spis tabel.....	174
16.	Oświadczenie autora Prognozy oddziaływania na środowisko o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2	175

1. Informacje o prognozie oddziaływania na środowisko

1.1. Podstawy formalno-prawne sporządzania prognozy

Podstawą opracowania prognozy oddziaływania na środowisko jest ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U z 2024 poz. 1112 ze zm.). Według zapisów art. 46 ust. 1 pkt 1, pkt 2 i pkt 3 ww. Ustawy, przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty:

- planu ogólnego gminy oraz planu zagospodarowania przestrzennego, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także koncepcji rozwoju kraju, strategii rozwoju, programu, polityki publicznej i dokumentu programowego, z zakresu polityki rozwoju, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- polityki, strategii, planu i programu w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywany lub przyjmowany przez organy administracji, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- polityki, strategii, planu i programu innego niż wymienione w pkt 1 i 2, którego realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000, jeżeli nie jest on bezpośrednio związany z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynika z tej ochrony.

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane także w przypadku projektu dokumentu innego niż wymieniony w art. 46 ust. 1 oraz w przypadku projektu zmiany takiego dokumentu, jeżeli w uzgodnieniu z właściwym organem, o którym mowa w art. 57 ustawy, organ opracowujący projekt stwierdzi, że realizacja postanowień danego dokumentu albo jego zmiany może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.

Projekt Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko podlega opiniowaniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Przedmiotowe dokumenty zostaną także udostępnione społeczeństwu w celu zapewnienia jego udziału w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

1.2.Zakres i cel prognozy

Prognoza oddziaływania na środowisko zawiera identyfikację potencjalnych oddziaływań na środowisko, będących wynikiem realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 oraz ocenę natężenia tych oddziaływań. Jej celem jest analiza potencjalnego oddziaływania na środowisko przedsięwzięć oraz realizacji założeń wskazanego wyżej dokumentu

Zgodnie z zapisami art. 53 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U z 2024 poz. 1112 ze zm.), organ opracowujący projekt dokumentu uzgadnia z właściwymi organami (o których mowa w art. 57 i 58) zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko. Uzgodnienia dokonuje się w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku o uzgodnienie.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu po zapoznaniu się z wnioskiem Starosty Powiatu Międzychodzkiego, w piśmie znak: WPP-I.410.40.2025.MC.1 z dnia 12 maja 2025 roku uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035. W piśmie organ ten wskazał, że prognoza powinna być opracowana zgodnie z art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 ustawy ooś.

Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w piśmie znak: DN-NS.9011.816.2025 z dnia 20 czerwca 2025 roku również uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035. W piśmie organ ten wskazał, że prognoza powinna być opracowana zgodnie z art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 ustawy ooś.

Zgodnie z art. 51 ust. 2 ustawy ooś, prognoza oddziaływania na środowisko powinna zawierać:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- oświadczenie autora, a w przypadku, gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy,

- datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku, gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów - imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów.

Dokument ten powinien również określać, analizować i oceniać:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną,
 - ludzi,
 - zwierzęta,
 - rośliny,
 - wodę,
 - powietrze,
 - powierzchnię ziemi,
 - krajobraz,
 - klimat,
 - zasoby naturalne,
 - zabytki,
 - dobra materialne

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Prognoza oddziaływania na środowisko powinna także przedstawiać:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego

dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,

- biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru - rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Ponadto, zgodnie z art. 52 ust. 1 i 2:

- Prognoza oddziaływania na środowisko, została opracowana stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowana do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem,
- w Prognozie zostały uwzględnione informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania.

1.3. Metody opracowania prognozy

Prognoza została opracowana zgodnie z zaleceniami zawartymi w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U z 2024 poz. 1112 ze zm.).

Przy sporządzaniu niniejszego dokumentu zastosowano metody statystyczne i porównawcze, analizy i oceny dostosowane do stanu współczesnej wiedzy. Autor kierował się swoją wiedzą i doświadczeniem stosownie do stanu wiedzy współczesnej. Wszystkie zastosowane metody oceny są dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu. Część dotyczącą oceny oddziaływania na środowisko w projektowanym opracowaniu przedstawiono opisowo wraz z merytorycznym uzasadnieniem.

Oceny dokonano w oparciu o analizę poszczególnych elementów środowiska w zależności od zagrożeń stwarzanych przez oddziaływanie na środowisko planowanych kierunków działań.

1.3.1. Źródła informacji

Podczas opracowania Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 oraz prognozy oddziaływania na środowisko wykorzystano następujące dokumenty stanowiące na szczeblu międzynarodowym, krajowym oraz regionalnym:

- Traktat Lizboński,
- Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,
- Ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030,

- Europejski Zielony Ład,
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020),
- Europejska Konwencja Krajobrazowa,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Polityka wodna Państwa do 2030 r.,
- Krajowy Program Ochrony Powietrza,
- Krajowy Program Gospodarki Odpadami,
- Polityka energetyczna Polski do 2040 r.,
- Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej,
- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry,
- Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku,
- Program Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego do roku 2030,
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+,
- Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej.

1.3.2. Analiza oddziaływań inwestycji na poszczególne komponenty środowiska

Podczas opracowania prognozy, w celu określenia wpływu i skutków planowanych kierunków działań na stan środowiska, przeprowadzono dokładną analizę wpływu każdego z nich na poszczególne obszary środowiska. Przyjęto, że obszarami tymi są wymienione w art. 51 ust. 2 pkt. 2 lit. e ustawy o oś. tj. „przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.”

2. Informacje o zawartości i głównych celach Strategii oraz jej powiązaniach z innymi dokumentami

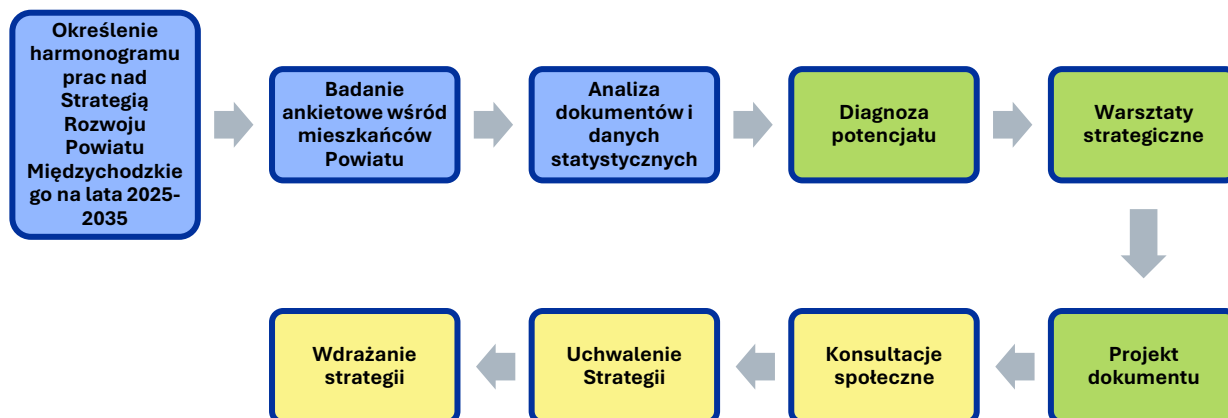
2.1. Zawartość i cele Strategii

Przedmiotem opracowania w niniejszej Prognozie jest projekt Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035, będąca podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania powiatem. Strategia określa strategiczne kierunki rozwoju w perspektywie do 2035 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz powiatu, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne, czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów strategicznych obowiązujących w powiecie międzychodzkiem, a także jest spójna z dokumentami wyższego rzędu – Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w powiecie podczas jej obowiązywania.

Dokument został opracowany na podstawie aktualnych dokumentów wewnętrznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym dokumentem prawnym wykorzystywanym podczas przygotowania Strategii była ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym. Ponadto wzięto pod uwagę zapisy poprzedniej Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2016-2024. Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców. Proces tworzenia Strategii poprzedzono pogłębioną analizą sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu, warsztatami strategicznymi z przedstawicielami Starostwa Powiatowego w Międzychodzie oraz jednostek organizacyjnych. Następnie projekt Strategii został poddany konsultacjom społecznym.

Poniższy schemat przedstawia poszczególne etapy prac nad Strategią.

Strategia Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 jest kluczowym dokumentem, w którym na podstawie diagnozy aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz opinii mieszkańców, określono zarówno mocne strony decydujące o potencjale Powiatu, jak i obszary problemowe, którym w kolejnych latach należy poświęcić szczególną uwagę. W procesie tworzenia i realizacji Strategii istotne jest określenie misji i wizji Powiatu. Są to dwa elementy ukazujące w sposób czytelny i spójny najważniejsze kierunki rozwoju.

Misja koncentruje się na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom powiatu i jego mieszkańcom w działaniach zmierzających do rozbudowy potencjału regionu. Stanowi zatem jasny drogowskaz, w jakim kierunku rozwijać się będzie Powiat Międzychodzki oraz jakie wartości uznaje za nadrzędne. To także odpowiedź na pytania: Kim jesteśmy? Czym się zajmujemy? Co jest naszym priorytetem? Uwzględniając przyjęte założenia MISJA powiatu międzychodzkiego brzmi:

Dynamiczny, zrównoważony, przyjazny mieszkańcom obszar, w którym rozwój gospodarczy idzie w parze z dbałością o środowisko, kulturę i jakość życia

Z kolei wizja to obraz Powiatu, który będzie efektem realizacji przyjętych w Strategii działań. Ukazuje Powiat Międzychodzki w perspektywie strategicznej – do 2035 roku. Wizja została wypracowana przy aktywnym udziale mieszkańców. Ma on podkreślać przyjęte w misji wartości oraz ich wpływ na kształtującą się rzeczywistość. Celem wizji jest motywowanie i inspirowanie do działania zarówno władz Powiatu jak i jego mieszkańców na rzecz osiągnięcia przedstawionych w Strategii celów. Uwzględniając przyjęte założenia WIZJA powiatu międzychodzkiego brzmi:

W 2035 roku Powiat Międzychodzki to bezpieczny, przyjazny i zrównoważony region, który efektywnie wykorzystuje swoje bogactwo przyrodnicze i kulturowe. Dzięki współpracy i innowacjom rozwija nowoczesną infrastrukturę, dbając o potrzeby obecnych i przyszłych pokoleń.

Powiat Międzychodzki – Kraina Stu Jezior dobrym miejscem do życia.

Powiat Międzychodzki skupiać się będzie zatem na działaniach, których celem jest zagwarantowanie zrównoważonego i spójnego rozwoju całego obszaru, dbając o podnoszenie jakości życia mieszkańców. Budowa potencjału Powiatu i wzmacnianie jego konkurencyjności opierać się będzie nie tylko na wspieraniu innowacyjności gospodarki głównie opartej na turystyce, ale także na rozszerzaniu i poprawie jakości usług

społecznych oraz czerpaniu z bogatej tradycji i historii regionu. Na podstawie przyjętych misji i wizji opracowano cele oraz priorytetowe zadania, które stanowią praktyczne narzędzie realizacji założeń Strategii.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy sytuacji gospodarczej, społecznej i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także w procesie konsultacji przeprowadzonych z władzami Powiatu w formie wywiadu pogłębionego oraz z mieszkańcami w formie ankiety, dążąc do osiągnięcia stanu Powiatu Międzychodzkiego opisanego w wizji rozwoju, określono 3 cele strategiczne, a dla każdego z nich przyjęto cele operacyjne, które stanowią ich uszczegółowienie.

CELE STRATEGICZNE		
Cel strategiczny I: Innowacyjna gospodarka oparta na turystyce i wspierająca przedsiębiorczość mieszkańców	Cel strategiczny II: Zrównoważony i spójny rozwój przestrzenny Powiatu Międzychodzkiego przy zachowaniu jego walorów przyrodniczych	Cel strategiczny III: Poprawa jakości życia społeczności lokalnej poprzez dostęp do usług zdrowotnych, edukacyjnych i pomocy społecznej na wysokim poziomie

Następnie przedstawiono zestawienie celi strategicznych wraz z odpowiadającymi im celami operacyjnymi. Realizacja założonych celów będzie kluczowym elementem dla osiągnięcia zakładanych rezultatów rozwoju Powiatu Międzychodzkiego.

CELE STRATEGICZNE		
Cel strategiczny I: Innowacyjna gospodarka oparta na turystyce i wspierająca przedsiębiorczość mieszkańców	Cel strategiczny II: Zrównoważony i spójny rozwój przestrzenny Powiatu Międzychodzkiego przy zachowaniu jego walorów przyrodniczych	Cel strategiczny III: Poprawa jakości życia społeczności lokalnej poprzez dostęp do usług zdrowotnych, edukacyjnych i pomocy społecznej na wysokim poziomie
CELE OPERACYJNE		
1.1: Wykorzystanie zasobów turystycznych i kulturowych do rozbudowy oferty rekreacyjno-wypoczynkowej	2.1: Lepsza dostępność komunikacyjna i przestrzenna	3.1: Podwyższenie standardu i unowocześnienie oferty edukacyjnej
1.2: Rozwój przedsiębiorczości oraz przeciwdziałanie bezrobociu	2.2: Ochrona środowiska naturalnego i przeciwdziałanie zmianom klimatu	3.2: Podwyższenie standardu świadczonych usług pomocy społecznej, wzmacnianie pieczy zastępczej i przeciwdziałanie wykluczeniu
1.3: Promocja Powiatu Międzychodzkiego i jego oferty turystyczno-gospodarczej		3.3: Wzrost bezpieczeństwa na terenie Powiatu Międzychodzkiego

Do każdego z celów operacyjnych wskazano szereg kierunków działań.

Cel strategiczny I

Innowacyjna gospodarka oparta na turystyce i wspierająca przedsiębiorczość mieszkańców

Cel operacyjny 1.1 Wykorzystanie zasobów turystycznych i kulturowych do rozbudowy oferty rekreacyjno-wypoczynkowej

- Inwestycje w infrastrukturę turystyczną (szlaki piesze i rowerowe, miejsca widokowe, pomosty i kąpieliska) z myślą o różnych grupach odwiedzających.
- Organizacja wydarzeń i akcji promocyjnych (festiwale, targi lokalnych produktów, rajdy i spływy kajakowe).
- Stworzenie rozpoznawalnego produktu lokalnego oraz wydarzenia będącymi wizytówką Powiatu na bazie istniejących zasobów.
- Zwiększenie potencjału bazy noclegowej i gastronomicznej, także w formie agroturystyki czy obiektów nawiązujących do lokalnego dziedzictwa.
- Podkreślanie unikalnych miejsc i obiektów zabytkowych (zamki, kościoły, parki krajobrazowe), aby wyróżnić Powiat na tle innych regionów.
- Rozbudowa i wspieranie działań realizowanych przez Muzeum Zamek Opalińskich w Sierakowie (powiatową instytucję kultury).
- Wspieranie działań właścicieli obiektów zabytkowych w zakresie ich utrzymania, promocji i udostępniania dla innych osób.

Cel operacyjny 1.2 Rozwój przedsiębiorczości oraz przeciwdziałanie bezrobociu

- Rozwój narzędzi aktywizacji zawodowej (szkolenia, kursy specjalistyczne, doradztwo dla osób poszukujących pracy), realizowanych przez powiatowe służby.
- Wsparcie kształcenia zawodowego dopasowanego do lokalnego rynku (m.in. branża turystyczna, leśna, rolno-spożywcza).
- Współpraca z organizacjami otoczenia biznesu, które świadczą doradztwo i oferują instrumenty finansowe sprzyjające rozwojowi małych i średnich firm.

Cel operacyjny 1.3 Promocja Powiatu Międzychodzkiego i jego oferty turystyczno-gospodarczej

- Promowanie wydarzeń o randze ponadlokalnej (np. festiwali, konferencji, zawodów sportowych) wzmacniających rozpoznawalność powiatu.
- Promowanie regionu jako miejsca 'work-life' balance dającego możliwość obcowania z przyrodą i zdalnej pracy.
- Promowanie miejsc/produktów rolnictwa ekologicznego jako wizytówka regionu.
- Zintegrowane kampanie promocyjne w mediach społecznościowych i na platformach turystycznych.
- Stworzenie nowoczesnych narzędzi informacyjnych (aplikacja mobilna, interaktywna strona internetowa) ułatwiających dostęp do bazy atrakcji i usług.
- Współpraca międzynarodowa (udział w targach branżowych, projekty unijne, wymiany młodzieżowe) rozszerzająca krąg potencjalnych gości i inwestorów.
- Wspieranie działań związanych z tworzeniem materiałów promocyjnych w postaci przewodników, map i publikacji tematycznych o walorach historycznych, przyrodniczych i kulturowych powiatu międzychodzkiego.
- Nawiązanie zagranicznej współpracy partnerskiej.

Cel strategiczny II

Zrównoważony i skoordynowany rozwój przestrzenny z poszanowaniem cennych obszarów przyrodniczych

Cel operacyjny 2.1 Lepsza dostępność komunikacyjna i przestrzenna

- Prace modernizacyjne na drogach powiatowych, poprawiające bezpieczeństwo i płynność ruchu.
- Opracowanie strategii rozwoju przestrzennego powiatu uwzględniającej potrzeby mieszkańców.
- Tworzenie spójnej sieci transportu publicznego wewnątrz Powiatu oraz poza jego granice.
- Rewitalizacja linii kolejowych.
- Promowanie nisko- i zeroemisyjnych rozwiązań: przystanki rowerowe, parkingi P+R, pojazdy elektryczne w komunikacji.
- Poszerzanie dostępu do szerokopasmowego Internetu i e-usług w administracji, co usprawnia obsługę mieszkańców na odległość.
- Usuwanie barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej, by wszyscy mieszkańcy mieli równy dostęp do usług.
- Współpraca w zakresie modernizacji dróg wyższej kategorii.

Cel operacyjny 2.2 Ochrona środowiska naturalnego i przeciwdziałanie zmianom klimatu

- Wspieranie rolnictwa ekologicznego i zrównoważonej gospodarki leśnej, minimalizującej negatywny wpływ na przyrodę.
- Termomodernizacja obiektów publicznych oraz propagowanie odnawialnych źródeł energii.
- Ochrona unikalnych zasobów przyrodniczych w celu spełnienia funkcji ekologicznych, krajobrazowych i społeczno-kulturowych.
- Budowa i modernizacja urządzeń retencyjnych w celu zapobiegania suszy i powodziom.
- Monitorowanie i reagowanie na potencjalne zagrożenia ekologiczne (zanieczyszczenia powietrza, wód i gleby) poprzez edukację ekologiczną i interwencje kontrolne.
- Ograniczanie budowy ferm wielkoprzemysłowych w celu ochrony zasobów wody i jakości powietrza.

Cel strategiczny III

Poprawa jakości życia społeczności lokalnej poprzez rozwinięte usługi w dziedzinie zdrowia, edukacji i pomocy społecznej

Cel operacyjny 3.1 Podwyższenie standardu i unowocześnienie oferty edukacyjnej

- Modernizacja i doposażenie szkół ponadpodstawowych, w tym sale laboratoryjne, pracownie praktycznej nauki zawodu.
- Współpraca z firmami, uczelniami i instytucjami, aby tworzyć programy kształcenia praktycznego (staże, praktyki).
- Podwyższanie kompetencji nauczycieli m.in. w zakresie cyfryzacji, metodyki, a także zarządzania projektami edukacyjnymi.
- Promowanie szkolnictwa specjalnego i inkluzywnego, tak by każda osoba niezależnie od niepełnosprawności miała realne szanse edukacyjne.
- Poprawa jakości infrastruktury kulturalnej oraz oferty kulturalnej dla wszystkich grup społecznych.

Cel operacyjny 3.2 Podwyższenie standardu świadczonych usług pomocy społecznej, wzmacnianie pieczy zastępczej i przeciwdziałanie wykluczeniu

- Podnoszenie standardu usług w domach pomocy społecznej.
- Podnoszenie kwalifikacji kadr socjalnych i pracowników opieki nad seniorami oraz osobami z niepełnosprawnościami.
- Wdrażanie programów aktywizacyjnych (warsztaty, integracje kulturalne i sportowe) dla grup zagrożonych wykluczeniem.
- Wsparcie rodzin zastępczych (szkolenia, doradztwo, dodatkowe świadczenia), tak by dzieci w trudnej sytuacji miały jak najlepsze warunki rozwoju.
- Propagowanie tworzenia nowych rodzin zastępczych.
- Tworzenie rodzinnych domów dziecka oraz utworzenie kolejnej placówki opiekuńczo-wychowawczej z miejscami interwencyjnym dla dzieci pozbawionych opieki.

Cel operacyjny 3.3 Wzrost bezpieczeństwa na terenie Powiatu Międzychodzkiego

- Rozwój i modernizacja wyposażenia służb ratowniczych (m.in. jednostek OSP i ratownictwa medycznego).
- Poprawa bezpieczeństwa drogowego (kampanie edukacyjne, lepsze oznakowanie, oświetlenie, odnowa przejść dla pieszych).
- Współpraca między służbami: policją, strażą pożarną, inspekcjami – w celu skoordynowania akcji w sytuacjach kryzysowych.
- Profilaktyka zagrożeń poprzez działania informacyjne dotyczące cyberbezpieczeństwa, uzależnień czy przemocy w rodzinie.

2.2. Powiązania Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego z innymi dokumentami strategicznymi, z uwzględnieniem ich celów ochrony środowiska i wyznaczanych kierunków działań

Wyznaczone w projekcie Strategii cele operacyjne oraz kierunki działań powiązane są z ochroną środowiska przyrodniczego. Strategia określa cele, kierunki i zadania, które odnoszą się do poszczególnych obszarów interwencji. Według założeń, podejmowane działania korzystnie wpłyną na poprawę stanu środowiska, racjonalną gospodarkę zasobami, ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko. Wykreowane cele i kierunki są także zgodne z celami ochrony środowiska wyznaczanymi przez dokumenty wyższego szczebla.

2.2.1. Dokumenty na poziomie międzynarodowym i wspólnotowym

Traktat Lizboński jest dokumentem, w którym Unii Europejskiej nadano jednolitą strukturę i osobowość prawną. Traktat wyposażył Unię w instrumenty potrzebne do sprostania przyszłym wyzwaniom, z którymi przyjdzie zmierzyć się Wspólnocie, a także te, dzięki którym spełnione mogą zostać oczekiwania społeczeństwa. W dokumencie zawarto kilka priorytetowych zasad funkcjonowania Unii Europejskiej. Podkreślono, że kształtowanie się zjednoczonej Europy musi odbywać się na przejrzystych i demokratycznych zasadach, sprawnie działającej unii państw członkowskich. Zgodnie z treścią traktatu Wspólnotę Europejską należy budować w myśl zasady: „Europa praw i wartości, wolności, solidarności i bezpieczeństwa”. Traktat zakłada także zwiększenie się znaczenia Europy na arenie międzynarodowej. Najważniejszym, z perspektywy ochrony środowiska, jest fakt, iż Traktat Lizboński wprowadził specjalną

podstawę prawną dotyczącą „solidarności energetycznej” oraz podkreślił konieczność zwalczania zmian klimatycznych (bez konkretnych zobowiązań krajów członkowskich). W świetle Traktatu Lizbońskiego w projekcie Strategii we właściwy sposób uwzględniono kwestie poruszane w jednym z najważniejszych dokumentów Unii Europejskiej.

Za kluczowy dokument strategiczny na poziomie unijnym uznaje się **Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu**. Strategia stanowi odpowiedź na kryzys gospodarczy, jednocześnie uwzględnia nowe wyzwania związane z procesem globalizacji oraz rosnącą potrzebę racjonalnego wykorzystania surowców. W celu osiągnięcia powyższych założeń opracowano trzy podstawowe, powiązane ze sobą priorytety: wzrost inteligentny, zrównoważony rozwój oraz wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu. W zakresie zmian klimatu i zrównoważonego wykorzystania energii przyjęto następujące założenia:

- zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do poziomu emisji z roku 1990;
- zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w ogólnym zużyciu energii o 20%;
- poprawa efektywności energetycznej o 20%.

Zadania zaplanowane do realizacji w Strategii przyczynią się do osiągnięcia ww. założeń w zakresie zmian klimatu i zrównoważonego wykorzystania energii. W projekcie Strategii zaplanowano m.in. następujące projekty oraz realizowane w ramach nich zadania, które mogą przyczynić się do realizacji założeń wymienionych w Strategii Europa 2020:

- Termomodernizacja obiektów publicznych oraz propagowanie odnawialnych źródeł energii.
- Ograniczanie budowy ferm wielkoprzemysłowych w celu ochrony zasobów wody i jakości powietrza.
- Promowanie nisko- i zeroemisyjnych rozwiązań: przystanki rowerowe, parkingi P+R, pojazdy elektryczne w komunikacji.

Cele polityki energetycznej na szczeblu Unii Europejskiej określają obecnie **Ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030**. Najważniejsze z nich to:

- ograniczenie o co najmniej 40% emisji gazów cieplarnianych (w stosunku do poziomu z 1990 r.);
- zapewnienie co najmniej 32% udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii;
- poprawa efektywności energetycznej o co najmniej 32,5%.

Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 40% jest realizowane za pomocą unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji, rozporządzenia w sprawie wspólnego wysiłku redukcyjnego z celami redukcyjnymi państw członkowskich i rozporządzenia w sprawie użytkowania gruntów, zmiany użytkowania gruntów i leśnictwa. Tym sposobem wszystkie sektory przyczynią się do osiągnięcia 40% celu redukcji poprzez zmniejszenie emisji CO₂ i zwiększenie pochłaniania gazów cieplarnianych. Cele wyznaczone do osiągnięcia w Strategii są w pełni zgodne z celami polityki energetycznej wskazanymi w Ramach polityki

klimatyczno-energetycznej do roku 2030 (ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, wzrost wykorzystania energii z OZE, poprawa efektywności energetycznej).

Inicjatywy polityczne, które mają pomóc UE osiągnąć neutralność klimatyczną do 2050 r. przedstawia z kolei Komunikat Komisji Europejskiej o europejskim zielonym Ładzie. UE zobowiązała się osiągnąć neutralność klimatyczną do 2050 r. Realizacja tego celu będzie wymagała transformacji społeczno-gospodarczej w Europie: racjonalnej kosztowo i sprawiedliwej oraz zrównoważonej społecznie. **Europejski Zielony Ład** (EZŁ, ang. European Green Deal) to strategia rozwoju, która ma przekształcić Unię Europejską w obszar neutralny klimatycznie. Jest odpowiedzią na kryzys klimatyczny i silne procesy degradacji środowiska. Europejski Zielony Ład zawiera plan działań umożliwiających:

- bardziej efektywne wykorzystanie zasobów dzięki przejściu na czystą gospodarkę o obiegu zamkniętym;
- przeciwdziałanie utracie różnorodności biologicznej i zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń.

W Komunikacie omówiono konieczne inwestycje i dostępne narzędzia finansowe. Wyjaśniono, w jaki sposób zapewnić transformację, która będzie sprawiedliwa i sprzyjająca włączeniu społecznemu. Do 2050 r. UE chce stać się kontynentem neutralnym dla klimatu. Osiągnięcie tego celu będzie wymagało działań we wszystkich sektorach gospodarki, takich jak:

- inwestycje w technologie przyjazne dla środowiska;
- wspieranie innowacji przemysłowych;
- wprowadzanie czystszych, tańszych i zdrowszych form transportu prywatnego i publicznego;
- obniżenie emisyjności sektora energii;
- zapewnienie większej efektywności energetycznej budynków;
- współpraca z partnerami międzynarodowymi w celu poprawy światowych norm środowiskowych.

Realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w Strategii oraz osiągnięcie celów nakreślonych w dokumencie przyczynią się do osiągnięcia neutralności klimatycznej Unii Europejskiej do 2050 roku (m.in. dzięki obniżeniu emisyjności sektora energii, zapewnieniu większej efektywności energetycznej budynków, wprowadzenie czystszych form transportu publicznego i prywatnego, inwestycje w technologie przyjazne środowisku). W realizacji założeń dokumentu EZŁ mogą pomóc m.in. następujące kierunki działań wymienione w Strategii:

- Rewitalizacja linii kolejowych.
- Promowanie nisko- i zeroemisyjnych rozwiązań: przystanki rowerowe, parkingi P+R, pojazdy elektryczne w komunikacji.

Głównym celem **Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020)** jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do

zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę.

Cele szczegółowe i kierunki interwencji Strategii, które odnoszą się do aspektów zmian klimatycznych i są spójne z zapisami Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego:

- Cel operacyjny 2.2. Ochrona środowiska naturalnego i przeciwdziałanie zmianom klimatu:
 - Wspieranie rolnictwa ekologicznego i zrównoważonej gospodarki leśnej, minimalizującej negatywny wpływ na przyrodę.
 - Termomodernizacja obiektów publicznych oraz propagowanie odnawialnych źródeł energii.
 - Ochrona unikalnych zasobów przyrodniczych w celu spełnienia funkcji ekologicznych, krajobrazowych i społeczno-kulturowych.
 - Budowa i modernizacja urządzeń retencyjnych w celu zapobiegania suszy i powodziom.
 - Monitorowanie i reagowanie na potencjalne zagrożenia ekologiczne (zanieczyszczenia powietrza, wód i gleby) poprzez edukację ekologiczną i interwencje kontrolne.
 - Ograniczanie budowy ferm wielkoprzemysłowych w celu ochrony zasobów wody i jakości powietrza.

Wszelkie działania podejmowane w ramach Strategii będą spójne z założeniami SPA2020. Do realizacji zaplanowane zostały zadania, których celem jest przede wszystkim poprawa stanu środowiska, zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska czy zapewnienie bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię.

Europejska Konwencja Krajobrazowa została sporządzona we Florencji 20 października 2000 r. Jest jedynym aktem międzynarodowym w całości dedykowanym tematyce krajobrazu. Konwencja została ratyfikowana przez Polskę 27 września 2004 r., a weszła w życie 1 stycznia 2005 r. Celem Europejskiej Konwencji Krajobrazowej jest promowanie ochrony, gospodarki i planowania krajobrazu oraz organizowanie współpracy europejskiej w tym zakresie, opartej na wymianie doświadczeń, specjalistów i tworzeniu dobrej praktyki krajobrazowej. Konwencja traktuje krajobraz jako ważny element życia ludzi zamieszkujących w miastach i na wsiach, na obszarach zdegradowanych, pospolitych, jak również odznaczających się wyjątkowym pięknem, dlatego swoim zasięgiem obejmuje terytorium całej Polski.

W celu realizacji zapisów Konwencji, Strony podejmują działania zmierzające m.in. do:

- prawnego uznania krajobrazów jako istotnego komponentu otoczenia ludzi;
- ustanowienia procedur udziału społeczeństwa w procesach planowania
- zarządzania krajobrazem;
- uwzględniania kwestii krajobrazowych we wszelkich działaniach związanych z zarządzaniem przestrzenią.

Ponadto Strony Konwencji zobowiązane są do identyfikacji, charakterystyki oraz oceny własnych krajobrazów, określenia dla nich celów jakości, a także podnoszenia świadomości społecznej oraz współpracy transgranicznej.

Wszystkie cele oraz kierunki działań zaplanowane w ramach Strategii będą uwzględniać lokalne warunki krajobrazowe, tak aby ukierunkowywać i harmonizować rozwój przestrzenny i gospodarczy ze specyfiką terenu gminy. Zmiany gospodarcze i społeczne, a także środowiskowe to nakładające się na siebie czynniki, których nie da się niekiedy uniknąć, ale powinno się je ograniczyć w stosunku do oddziaływania na krajobraz. W Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego wskazano m.in. następujące kierunki działań, które są spójne z Europejską Konwencją Krajobrazową:

- Opracowanie strategii rozwoju przestrzennego powiatu uwzględniającej potrzeby mieszkańców.
- Ochrona unikalnych zasobów przyrodniczych w celu spełnienia funkcji ekologicznych, krajobrazowych i społeczno-kulturowych.
- Ograniczanie budowy ferm wielkoprzemysłowych w celu ochrony zasobów wody i jakości powietrza.

2.2.2. Dokumenty na poziomie krajowym

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Strategia ta jest zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne.

Głównym celem Strategii jest efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co stworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Dookreśla on zatem II cel szczegółowy Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 będzie realizowany w oparciu o trzy uzupełniające się cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy I: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym,
- Cel szczegółowy II: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych,
- Cel szczegółowy III: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Zadania zaplanowane w Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego wpisują się w cele zaplanowane w KSRR, w tym m.in. poprzez następujące kierunki działań:

- Tworzenie spójnej sieci transportu publicznego wewnątrz Powiatu oraz poza jego granice.

- Rewitalizacja linii kolejowych.
- Promowanie nisko- i zeroemisyjnych rozwiązań: przystanki rowerowe, parkingi P+R, pojazdy elektryczne w komunikacji.
- Monitorowanie i reagowanie na potencjalne zagrożenia ekologiczne (zanieczyszczenia powietrza, wód i gleby) poprzez edukację ekologiczną i interwencje kontrolne.
- Ograniczanie budowy ferm wielkoprzemysłowych w celu ochrony zasobów wody i jakości powietrza.

Jednym z instrumentów wdrożenia postanowień dyrektywy 91/271/EWG jest **VI aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych**. Celem tego opracowania jest realizacja ujętych w nim inwestycji, co wpłynie na ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków. Realizacja założenia KPOŚK wpłynie pozytywnie na ochronę środowiska wodnego. KPOŚK jest dokumentem strategicznym, w którym oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji, o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) większej od 2 000, w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych.

W ramach Strategii zaplanowano również działania wpływające pozytywnie na ochronę środowiska wodnego m.in. poprzez:

- Wspieranie rolnictwa ekologicznego i zrównoważonej gospodarki leśnej, minimalizującej negatywny wpływ na przyrodę.
- Ochronę unikalnych zasobów przyrodniczych w celu spełnienia funkcji ekologicznych, krajobrazowych i społeczno-kulturowych.
- Budowę i modernizację urządzeń retencyjnych w celu zapobiegania suszy i powodziom.

Głównym celem **Polityki wodnej Państwa do 2030 r.** jest zapewnienie mieszkańcom dostępu do czystej i zdrowej wody oraz ograniczenie zagrożeń wywoływanych przez powódzie i susze. Nastąpi to w połączeniu z utrzymaniem dobrego stanu wód i związanych z nimi ekosystemów, przy zaspokojeniu uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki, poprawie spójności terytorialnej i dążeniu do wyrównania dysproporcji regionalnych. Działania zaplanowane w ramach Strategii są zbieżne z założeniami Polityki wodnej Państwa, ponieważ wpłyną między innymi na zaspokojenie potrzeb ludności w zaopatrzenie w wodę oraz na ograniczenia zagrożeń wywoływanych przez suszę. Następujące kierunki wpisane do Strategii są spójne z założeniami Polityki wodnej Państwa do 2030:

- Wspieranie rolnictwa ekologicznego i zrównoważonej gospodarki leśnej, minimalizującej negatywny wpływ na przyrodę.
- Ochronę unikalnych zasobów przyrodniczych w celu spełnienia funkcji ekologicznych, krajobrazowych i społeczno-kulturowych.
- Budowę i modernizację urządzeń retencyjnych w celu zapobiegania suszy i powodziom.

- Monitorowanie i reagowanie na potencjalne zagrożenia ekologiczne (zanieczyszczenia powietrza, wód i gleby) poprzez edukację ekologiczną i interwencje kontrolne.
- Ograniczanie budowy ferm wielkoprzemysłowych w celu ochrony zasobów wody i jakości powietrza.

Na poziomie ogólnopolskim obowiązuje również **Krajowy Program Ochrony Powietrza**. Głównym celem tego dokumentu jest poprawa jakości powietrza na terenie kraju, w szczególności na obszarach, w których zostały przekroczone standardy emisyjne. W Programie za jeden z kluczowych problemów uznano emisję pyłów zawieszonych PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu. W celu rozwiązania problemów zaproponowano rozwiązania techniczne, finansowe i organizacyjne. Polityka ochrony powietrza koordynowana będzie za pomocą Partnerstwa na rzecz poprawy jakości powietrza w Polsce, która zrzesza organy rządowe i samorządowe. W Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego przewidziano zadania, które mogą przyczynić się do realizacji założeń Krajowego Programu Ochrony Powietrza. Są to działania polegające na: termomodernizacji budynków, ograniczanie budowy ferm wielkoprzemysłowych, wspieranie rolnictwa ekologicznego i zrównoważonej gospodarki leśnej.

Polityka energetyczna Polski do 2040 r. wyznacza ramy transformacji energetycznej w Polsce. Zawiera strategiczne przesądzenia w zakresie doboru technologii służących budowie niskoemisyjnego systemu energetycznego. Ustawowym celem polityki energetycznej państwa jest bezpieczeństwo energetyczne, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko. Cele szczegółowe PEP2040 obejmują cały łańcuch dostaw energii – od pozyskania surowców, przez wytwarzanie i dostawy energii (przesył i rozdziel), po sposób jej wykorzystania i sprzedaży. Każdy z ośmiu celów szczegółowych PEP2040 przyczynia się do realizacji trzech elementów celu polityki energetycznej państwa i służy transformacji energetycznej Polski.

Działania zaplanowane w Strategii wpisują się przede wszystkim w cel szczegółowy 8. Poprawa efektywności energetycznej, w ramach którego przewidziano działania polegające na termomodernizacji budynków. Inwestycje polegające w szczególności na termomodernizacji budynków wpłyną zarówno na zapewnienie bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię oraz poprawę stanu środowiska.

Głównym celem **Polityki Ekologicznej Państwa 2030 - strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej** jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Państwa poprzez stworzenie ram dla zrównoważonego rozwoju. Dokument zakłada trzy etapy zaplanowanych do realizacji celów, od realizacji celów krótkoterminowych poprzedzających ubieganie się o członkostwo w UE aż do realizacji celów długoterminowych obejmujących założenia Strategii zrównoważonego rozwoju Polski do 2025 roku. Strategia Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego wspiera przebudowę modelu produkcji i konsumpcji w kierunku poprawy efektywności energetycznej oraz minimalizacji negatywnego oddziaływania gospodarki na zdrowie i środowisko, co w znacznym stopniu wpływa na realizację założeń Polityki Ekologicznej

Państwa. W Strategii zaplanowano m.in. następujące kierunki działań, które wpisują się w założenia Polityki ekologicznej Państwa do 2030 r.:

- Wspieranie rolnictwa ekologicznego i zrównoważonej gospodarki leśnej, minimalizującej negatywny wpływ na przyrodę.
- Ochrona unikalnych zasobów przyrodniczych w celu spełnienia funkcji ekologicznych, krajobrazowych i społeczno-kulturowych.
- Budowa i modernizacja urządzeń retencyjnych w celu zapobiegania suszy i powodziom.
- Monitorowanie i reagowanie na potencjalne zagrożenia ekologiczne (zanieczyszczenia powietrza, wód i gleby) poprzez edukację ekologiczną i interwencje kontrolne.
- Ograniczanie budowy ferm wielkoprzemysłowych w celu ochrony zasobów wody i jakości powietrza.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry uwzględnia uwagi oraz wytyczne Komisji Europejskiej opracowane w ramach Wspólnej strategii wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej, a także dokumenty oceny pierwszych planów. Ponadto, dokument ten uwzględnia zintegrowane podejście w zakresie zarządzania wodami, a także powiązania pomiędzy zarządzaniem wodami a celami środowiskowymi ustalonymi zgodnie z RDW. Najważniejszym celem planowania w gospodarce wodnej jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju dla obszaru dorzecza Odry, przy jednoczesnym zabezpieczeniu potrzeb dotyczących gospodarki wodnej. Jedną z priorytetowych kwestii w procesie planowania inwestycji związanych z gospodarką wodną jest implementacja założeń Ramowej Dyrektywy Wodnej 2000/60/WE (RDW) z dnia 23 października 2000 r. w celu zagwarantowania ochrony zasobów środowiska naturalnego, a także nie pogorszenie jego stanu.

Realizacja ustaleń projektowanego dokumentu nie spowoduje nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” przyjętym rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry. W Strategii zaplanowano m.in. następujące zadania wpisujące się w cele Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry:

- Ochrona unikalnych zasobów przyrodniczych w celu spełnienia funkcji ekologicznych, krajobrazowych i społeczno-kulturowych.
- Budowa i modernizacja urządzeń retencyjnych w celu zapobiegania suszy i powodziom.
- Monitorowanie i reagowanie na potencjalne zagrożenia ekologiczne (zanieczyszczenia powietrza, wód i gleby) poprzez edukację ekologiczną i interwencje kontrolne.
- Ograniczanie budowy ferm wielkoprzemysłowych w celu ochrony zasobów wody i jakości powietrza.

2.2.3. Dokumenty na szczeblu regionalnym

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku przyjęta przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwałą nr XVI/287/20 z dnia 27 stycznia 2020 r. stanowi podstawowy i nadrzędny dokument strategiczny regionu, przesądzający o kierunkach prowadzonej przez samorząd województwa wielkopolskiego polityki.

W Strategii przyjęto, że rozwój Wielkopolski przebiegać będzie według modelu funkcjonalnego, zakładającego zrównoważony terytorialnie rozwój regionu, wzajemnie korzystne relacje zarówno w przestrzeni, jak i w układzie sfer gospodarczych i społecznych, a także powiązania międzyinstytucjonalne i partnerskie współdziałanie. Zrównoważony terytorialnie rozwój oznacza realizację solidarnej polityki publicznej z uwzględnianiem specyfiki poszczególnych terytoriów, w tym występujących różnic rozwojowych oraz konieczność orientacji działań na mieszkańców mogących optymalnie wykorzystać lokalny potencjał dla poprawy swoich warunków życia.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku wskazuje cztery cele strategiczne:

- Cel strategiczny 1: Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców.
- Cel strategiczny 2: Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu.
- Cel strategiczny 3: Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski.
- Cel strategiczny 4: Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.

Ponadto w dokumencie wskazano zasady horyzontalne, które dotyczą priorytetowych kierunków rozwoju, których realizacja wywołuje efekt synergii. Pozwalają one efektywniej wykorzystywać posiadane zasoby i skuteczniej konkurować na globalnym rynku:

- Rozwój innowacyjny.
- Rozwój inkluzywny.
- Rozwój z poszanowaniem ładu przestrzennego.
- Rozwój zrównoważony.

Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO DO 2030 ROKU	STRATEGIA ROZWOJU POWIATU MIĘDZYCHODZKIEGO NA LATA 2025-2035
Cel strategiczny 1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców 1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy	Cel strategiczny I: Innowacyjna gospodarka oparta na turystyce i wspierająca przedsiębiorczość mieszkańców Cel operacyjny 1.1: Wykorzystanie zasobów turystycznych i kulturowych do rozbudowy oferty rekreacyjno-wypoczynkowej Cel operacyjny 1.2: Rozwój przedsiębiorczości oraz przeciwdziałanie bezrobociu. Cel strategiczny III: Poprawa jakości życia społeczności lokalnej poprzez dostęp do usług zdrowotnych, edukacyjnych i pomocy społecznej na wysokim poziomie Cel operacyjny 3.1: Podwyższenie standardu i unowocześnienie oferty edukacyjnej
Cel strategiczny 2: Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wkluczeniom 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu	Cel strategiczny I: Innowacyjna gospodarka oparta na turystyce i wspierająca przedsiębiorczość mieszkańców Cel operacyjny 1.1: Wykorzystanie zasobów turystycznych i kulturowych do rozbudowy oferty rekreacyjno-wypoczynkowej Cel operacyjny 1.3: Promocja Powiatu Międzychodzkiego i jego oferty turystyczno-gospodarczej Cel strategiczny III: Poprawa jakości życia społeczności lokalnej poprzez dostęp do usług zdrowotnych, edukacyjnych i pomocy społecznej na wysokim poziomie Cel operacyjny 3.2: Podwyższenie standardu świadczonych usług pomocy społecznej, wzmacnianie pieczy zastępczej i przeciwdziałanie wykluczeniu

Cel strategiczny 3: Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej	Cel strategiczny II: Zrównoważony i spójny rozwój przestrzenny Powiatu Międzychodzkiego przy zachowaniu jego walorów przyrodniczych Cel operacyjny 2.1: Lepsza dostępność komunikacyjna i przestrzenna Cel operacyjny 2.2: Ochrona środowiska naturalnego i przeciwdziałanie zmianom klimatu
Cel strategiczny D: 4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem 4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju	Cel strategiczny I: Innowacyjna gospodarka oparta na turystyce i wspierająca przedsiębiorczość mieszkańców Cel operacyjny 1.2: Rozwój przedsiębiorczości oraz przeciwdziałanie bezrobociu Cel strategiczny II: Zrównoważony i spójny rozwój przestrzenny Powiatu Międzychodzkiego przy zachowaniu jego walorów przyrodniczych Cel operacyjny 2.1: Lepsza dostępność komunikacyjna i przestrzenna Cel operacyjny 2.2: Ochrona środowiska naturalnego i przeciwdziałanie zmianom klimatu

W dniu 25 marca 2019 r. uchwałą Nr V/70/19, Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwalił **Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania**. Plan ten jest najważniejszym dokumentem Samorządu Województwa Wielkopolskiego określającym politykę przestrzenną w granicach administracyjnych regionu, w tym dla miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego. Plan określa model rozwoju przestrzennego, cele polityki przestrzennej i kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa oraz rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, a także zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych. Strategia Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego pisuje się w założenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego.

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Wielkopolskiego do roku 2030 przyjęto Uchwałą Zarządu Województwa Wielkopolskiego Nr 2826 z dnia 22 października 2020 r. W Programie dokonano diagnozy aktualnego stanu środowiska, infrastruktury ochrony środowiska, analizy czynników wewnętrznych i zewnętrznych mających wpływ na dalsze planowanie strategii województwa w zakresie ochrony środowiska - mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w postaci analizy SWOT. W oparciu o diagnozę stanu środowiska województwa wielkopolskiego, zdefiniowane zagrożenia i problemy oraz prognozowane zmiany stanu środowiska, cele i kierunki interwencji Programu oraz typy zadań zgłoszonych przez samorządy dla poszczególnych obszarów interwencji. Realizacja zaproponowanych zadań nie dotyczy wszystkich jednostek i będzie uzależniona od uwarunkowań prawnych oraz środowiskowych. Wszystkie działania zaplanowane w ramach Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego są spójne z założeniami Programu ochrony środowiska dla Województwa Wielkopolskiego do roku 2030.

Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej przyjęty został przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego Uchwałą XXI/391/2020 w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej”. Celem tego dokumentu jest poprawa jakości powietrza i dotrzymanie norm jakości powietrza na obszarach, gdzie występują przekroczenia. Dokument zawiera analizę przyczyn występowania wysokich stężeń substancji oraz wskazuje działania naprawcze mające na celu ich redukcję do poziomów nieprzekraczających norm. W ramach planowanych działań naprawczych skoncentrowano się przede wszystkim na ograniczaniu emisji powierzchniowej, będącej główną przyczyną przekroczeń poziomu docelowego w zakresie benzo(a)pirenu oznaczanego w pyłe zawieszonym PM10. W celu poprawy stanu i jakości powietrza atmosferycznego, w Programie ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej wyznaczono działania naprawcze obejmujące:

- ograniczenie emisji z ogrzewania indywidualnego w komunalnym zasobie mieszkaniowym i budynkach użyteczności publicznej w gminach strefy wielkopolskiej,
- zachęty finansowe na modernizację budynków mieszkalnych oraz na wymianę kotłów, pieców i palenisk w gminach strefy wielkopolskiej,
- inwentaryzacja źródeł ogrzewania indywidualnego na terenie gmin,
- kontrola realizacji uchwały ograniczającej stosowanie paliw stałych,
- termomodernizacja budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej,
- obniżenie emisji komunikacyjnej poprzez regularne utrzymywanie czystości ulic oraz zakaz używania spalinowych i elektrycznych dmuchaw do liści w gminach miejskich i miastach w gminach miejsko-wiejskich,
- ochrona i zwiększanie udziału zieleni w przestrzeni gmin miejskich strefy wielkopolskiej,
- edukacja ekologiczna,
- zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego.

Działania te znajdują odzwierciedlenie w zapisach projektu Strategii przede wszystkim w celu operacyjnym 2.2: Ochrona środowiska naturalnego i przeciwdziałanie zmianom klimatu.

2.2.4. Dokumenty na szczeblu lokalnym

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Międzychodzkiego na lata 2024-2030 jest podstawowym narzędziem do realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska w powiecie międzychodzkiem.

W programie wyznaczono następujące cele i kierunki działań:

Obszar interwencji - Ochrona klimatu i jakości powietrza

Cel: Ochrona jakości powietrza

Kierunki interwencji:

- Wspieranie ograniczania zużycia energii i gospodarki niskoemisyjnej,
- Rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii,
- Ograniczanie emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Obszar interwencji - Zagrożenia hałasem

Cel: Ograniczenie zagrożeń dla środowiska powodowanych ponadnormatywną emisją hałasu

Kierunki interwencji:

- Ograniczenie emisji hałasu do środowiska,

Obszar interwencji - Pola elektromagnetyczne

Cel: Zapobieganie ponadnormatywnej emisji pól elektromagnetycznych

Kierunki interwencji:

- Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym,

Obszar interwencji - Gospodarowanie wodami

Cel: Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych

Kierunki interwencji:

- Ograniczenie dopływu zanieczyszczeń i ochrona jakości wód,

Cel: Ochrona mieszkańców przed powodzią i suszą

Kierunki interwencji:

- Ochrona przed powodzią i podtopieniami,
- Przeciwdziałanie skutkom suszy poprzez zwiększanie retencji,

Obszar interwencji - Gospodarka wodno-ściekowa

Cel: Wzmocnienie dostępności infrastruktury wodno-kanalizacyjnej

Kierunki interwencji:

- Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
- Rozbudowa infrastruktury zbierania i oczyszczania ścieków, w szczególności na terenach wiejskich,

Obszar interwencji – Zasoby geologiczne

Cel: Ochrona zasobów geologicznych

Kierunki interwencji:

- Zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczenie presji na środowisko związane z eksploatacją i poszukiwaniem kopalin,

Obszar interwencji – Gleby

Cel: Ochrona gleb przed degradacją

Kierunki interwencji:

- Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi,

Obszar interwencji - Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Cel: Prawidłowa gospodarka odpadami

Kierunki interwencji:

- Zapobieganie powstawania odpadów,
- Ograniczenie oddziaływania odpadów na środowisko,

Obszar interwencji - Zasoby przyrodnicze

Cel: Ochrona i zrównoważone użytkowanie zasobów przyrodniczych

Kierunki interwencji:

- Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,

Obszar interwencji - Zagrożenia poważnymi awariami

Cel: Utrzymanie stanu bez incydentów o znamionach poważnych awarii

Kierunki interwencji:

- Utrzymanie sprawnego systemu zapobiegania poważnym awariom,

Obszar interwencji – Edukacja ekologiczna

Cel: Świadome ekologicznie społeczeństwo

Kierunki interwencji:

- Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji,

Obszar interwencji – Monitoring środowiska

Cel: Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska

Kierunki interwencji:

- Usprawnienie systemu kontroli, zarządzania ochroną środowiska oraz monitoringiem środowiska.

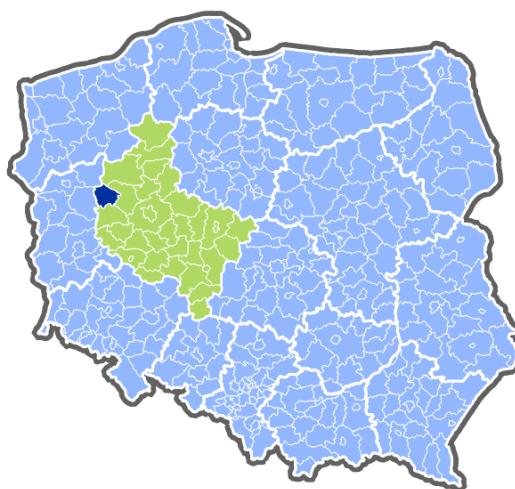
Strategia Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 wykazuje zgodność z Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Międzychodzkiego na lata 2024-2030 z perspektywą na lata 2017-2020 przede wszystkim poprzez cel strategiczny II: Zrównoważony i spójny rozwój przestrzenny Powiatu Międzychodzkiego przy zachowaniu jego walorów przyrodniczych.

3. Aktualny stan środowiska na terenie Powiatu Międzychodzkiego

3.1. Położenie

Powiat Międzychodzki zlokalizowany jest w zachodniej części województwa wielkopolskiego, przy jego granicy z województwem lubuskim, nad rzeką Wartą. Swoim zasięgiem obejmuje 4 gminy: dwie gminy miejsko-wiejskie (Międzychód, Sieraków) oraz dwie gminy wiejskie (Chrzypsko Wielkie, Kwilcz), a na jego terenie znajduje się 111 jednostek osadniczych, w tym dwa miasta – Międzychód i Sieraków. Sąsiaduje:

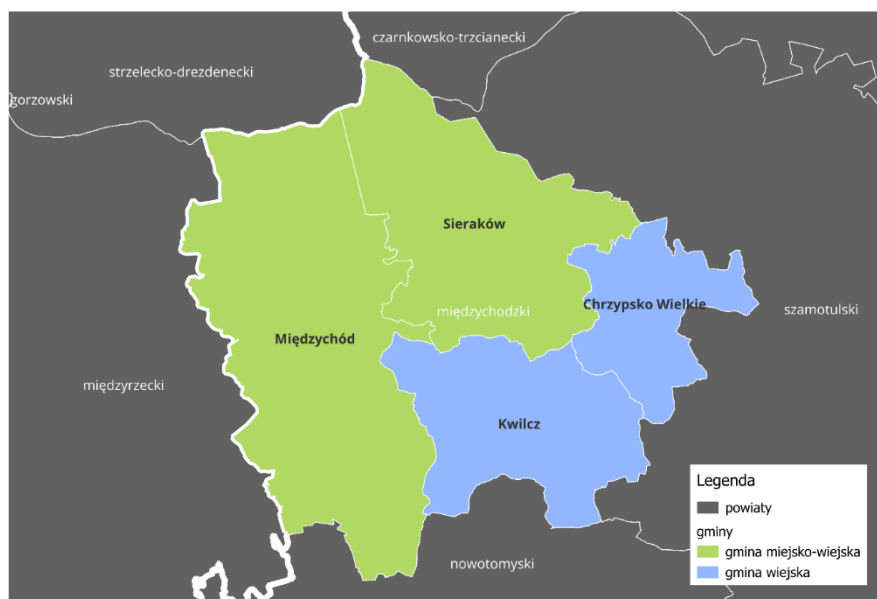
- od północy: z powiatem strzelecko-drezdeneckim (województwo lubuskie) i czarnkowsko-trzcianeckim (województwo wielkopolskie),
- od wschodu: z powiatem szamotulskim (województwo wielkopolskie),
- od południa: z powiatem nowotomyskim (województwo wielkopolskie),
- od zachodu: z powiatem międzyszyckim (województwo lubuskie).

Rysunek 1. Położenie Powiatu Międzychodzkiego na tle kraju i województwa

Źródło: projekt Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035.

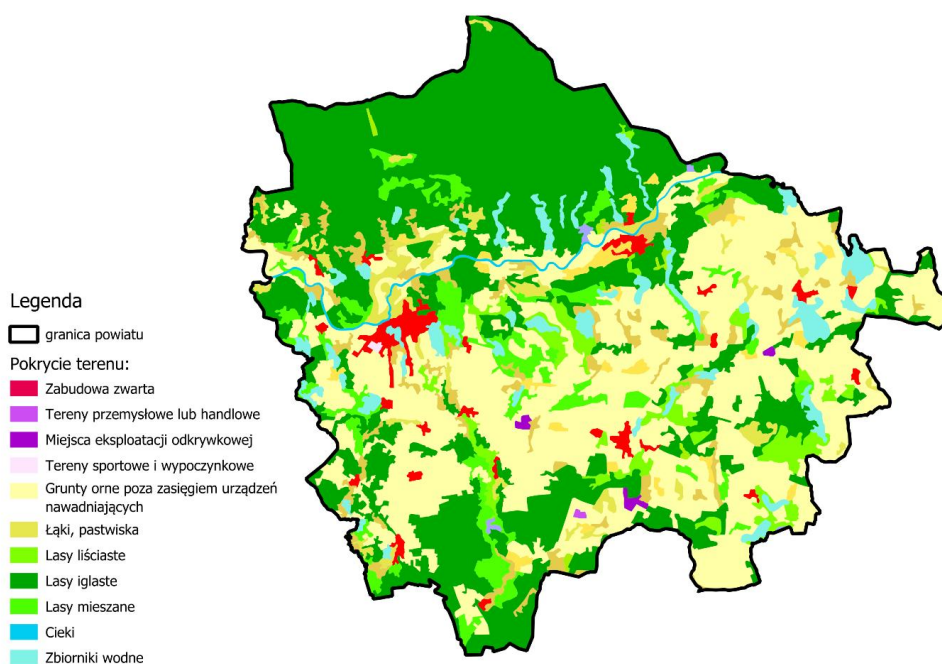
Według danych GUS w 2023 roku Powiat Międzychodzki zamieszkiwało 36 751 osób, tym samym sytuując go na 1. miejscu wśród powiatów o najmniejszej liczbie mieszkańców w województwie wielkopolskim oraz na 23. miejscu wśród powiatów dla całego kraju. Powierzchnia Powiatu wynosi 736 km², co stanowi 2,47% powierzchni województwa wielkopolskiego. Największy udział w strukturze powierzchni jednostki zajmują obszary wiejskie (łącznie 97,1%), a w szczególności obszar wiejski gminy Międzychód (40,8%).

Rysunek 2. Gminy Powiatu Międzychodzkiego

Źródło: projekt Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035.

Pod względem struktury użytkowania gruntów, największy udział stanowią grunty leśne (46,4%) oraz użytki rolne (43,6%). Z kolei grunty pod wodami zajmują 5,2% powierzchni powiatu, a ich udział jest większy niż gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (3,6%). Ponadto na terenie powiatu znajduje się ponad 100 jezior o różnej wielkości i głębokości w mocno pofałdowanym, polodowcowym krajobrazie Pojezierza Międzychodzko-Sierakowskiego, ale także m.in. Puszcza Notecka, centralnie położony Sierakowski Park Krajobrazowy, wstęga Warty oraz lasy bogate w grzyby i zwierzynę płową, przez co obszar ten nazywany jest „Krajiną 100 Jezior”.

Rysunek 3. Struktura użytkowania terenu Powiatu Międzychodzkiego

Źródło: projekt Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035.

3.2. Demografia

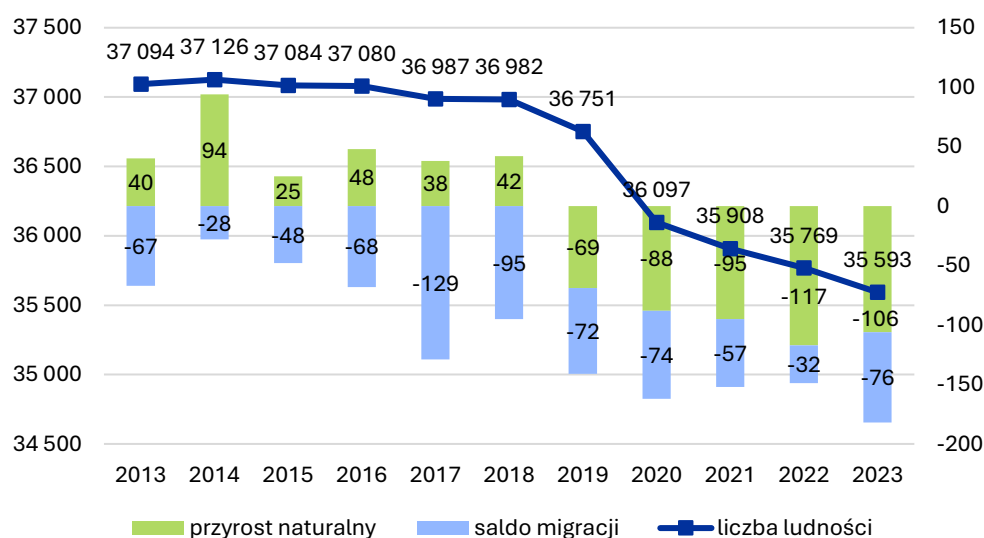
Według danych GUS, na koniec 2023 roku liczba ludności Powiatu Międzychodzkiego wynosiła 35 593 osoby, z czego 50,1% zamieszkiwało gminę Międzychód (17 828). Z kolei najmniejszą liczbę ludności odnotowano w tym samym roku w gminie Chrzypsko Wielkie (3 194). Co więcej, na przestrzeni badanego okresu liczba mieszkańców powiatu corocznie spadała – zjawisko to najsilniej dotyczyło gminę Międzychód i Chrzypsko Wielkie (średnia dynamika na poziomie 99,5%).

Tabela 1. . Liczba mieszkańców Powiatu Międzychodzkiego w latach 2021-2023

JST	2021	2022	2023	udział w 2023 r.	średnia dynamika
Powiat Międzychodzki	35 908	35 769	35 593	100,0%	99,5%
Gmina Chrzypsko Wielkie	3 213	3 226	3 194	9,0%	99,5%
Gmina Kwilcz	6 133	6 121	6 080	17,1%	99,6%
Gmina Międzychód	18 015	17 914	17 828	50,1%	99,5%
Gmina Sieraków	8 547	8 508	8 491	23,9%	99,6%

Źródło: projekt Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035.

Analizując procesy demograficzne można zauważyć, że w ujęciu dziesięcioletnim procesy demograficzne w powiecie wskazują na stopniowy, choć niewielki spadek liczby ludności od 2014 roku. Główną przyczyną tego trendu było ujemne saldo migracji – z terenu powiatu wyprowadzało się więcej osób, niż się do niego wprowadzało. W latach 2019–2020 nastąpił gwałtowny spadek liczby mieszkańców, co było związane przede wszystkim z korektą danych GUS po przeprowadzeniu Narodowego Spisu Powszechnego. Dodatkowo w tym okresie doszło do zmiany trendu w zakresie przyrostu naturalnego – od 2019 roku wskaźnik ten osiąga wartości ujemne i z każdym rokiem ulega pogorszeniu. Od 2020 roku obserwuje się wyraźne i dynamiczne tempo spadku liczby ludności w powiecie. Jest ono skutkiem zarówno pogłębiającego się ujemnego przyrostu naturalnego, jak i utrzymującego się niekorzystnego salda migracji.

Rysunek 4. Zmiany demograficzne Powiatu Międzychodzkiego w latach 2013-2023

Źródło: projekt Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035.

Jednym z kluczowych czynników wpływających na spadek liczby ludności w Powiecie Międzychodzkiem były niekorzystne procesy migracyjne. Analiza danych zawartych w poniższej tabeli wskazuje, że saldo migracji w powiecie pozostawało ujemne we wszystkich analizowanych okresach. W latach 2021–2023 najwyższe średnie tempo odpływu ludności odnotowano w gminie Sieraków, gdzie wskaźnik wyniósł -2,39 osób na 1 tysięcy mieszkańców. Na tle regionu sytuacja Powiatu Międzychodzkiego jest niekorzystna. Podczas gdy średnie wskaźniki salda migracji dla województwa wielkopolskiego w analizowanym okresie były dodatnie, dane z powiatu stanowią sygnał ostrzegawczy. Powinny one skłaniać władze samorządowe do podejmowania działań mających na celu zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej regionu oraz zatrzymanie odpływu ludności.

Tabela 2. Saldo migracji na 1 tys. ludności w latach 2021-2023

JST	2021	2022	2023	średnia 2021-2023
Woj. wielkopolskie	0,57	0,40	0,58	0,52
Powiat Międzychodzki	-1,58	-0,89	-2,13	-1,53
Gmina Chrzypsko Wielkie	-4,02	0,62	0,00	-1,13
Gmina Kwilcz	-1,96	-1,63	-1,96	-1,85
Gmina Międzychód	-0,50	-1,06	-1,73	-1,10
Gmina Sieraków	-2,68	-0,59	-3,89	-2,39

Źródło: projekt Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035.

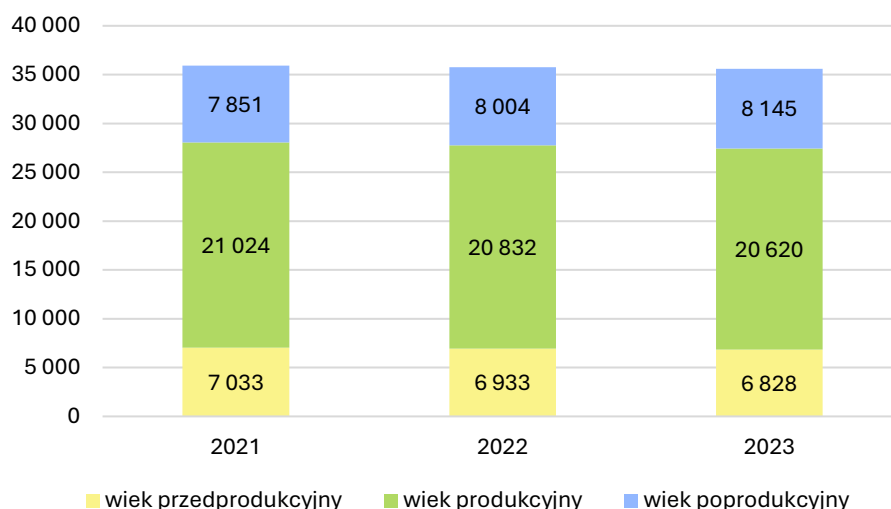
W latach 2021–2023 na spadek liczby ludności w Powiecie Międzychodzkiem wpływał również ujemny przyrost naturalny odnotowywany we wszystkich gminach. Najbardziej niekorzystna sytuacja demograficzna występowała w gminie Chrzypsko Wielkie, gdzie negatywny trend zaznaczał się najsilniej. Warto również podkreślić, że wskaźnik przyrostu naturalnego dla powiatu pozostaje niższy niż średnia dla województwa wielkopolskiego. Taka dysproporcja dodatkowo pogłębia niekorzystne zmiany demograficzne i stanowi wyzwanie dla lokalnej polityki społecznej oraz planowania rozwoju regionu.

Tabela 3. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności w latach 2021-2023

JST	2021	2022	2023	średnia 2021-2023
Woj. wielkopolskie	-2,74	-2,16	-2,18	-2,36
Powiat Międzychodzki	-2,64	-3,27	-2,97	-2,96
Gmina Chrzypsko Wielkie	-2,47	-4,36	-7,48	-4,77
Gmina Kwilcz	1,79	-1,63	-1,79	-0,54
Gmina Międzychód	-3,55	-3,23	-2,74	-3,17
Gmina Sieraków	-3,96	-4,11	-2,59	-3,55

Źródło: projekt Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035.

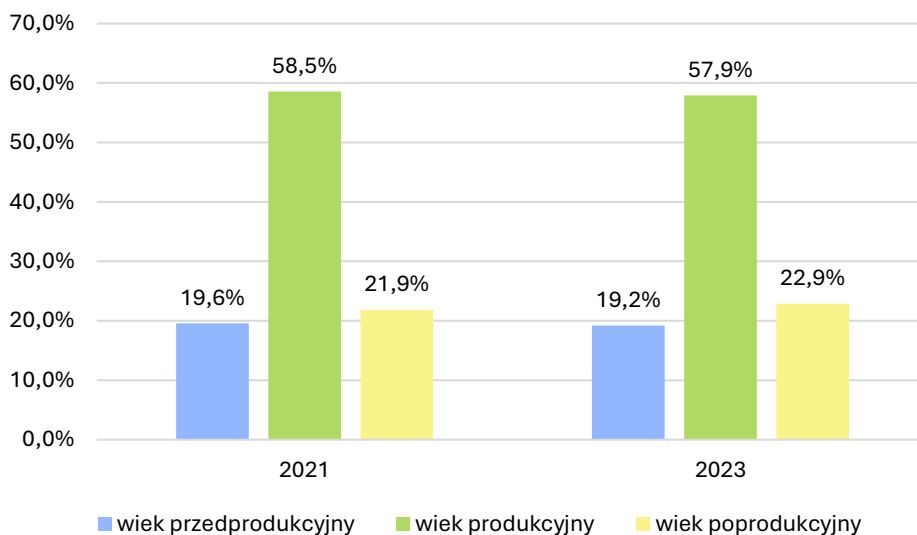
Ujemny przyrost naturalny w Powiecie Międzychodzkiem stanowi bezpośrednią konsekwencję niekorzystnych zmian w strukturze wiekowej mieszkańców. W latach 2021–2023 odnotowano znaczący wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym (+294), przy równoczesnym spadku liczby osób w wieku produkcyjnym (-404) oraz przedprodukcyjnym (-205). Dane te wskazują na postępujący proces starzenia się społeczeństwa. Zmiany te wpisują się w szerszy, ogólnopolski trend demograficzny, charakteryzujący się rosnącą liczbą seniorów oraz malejącą dzietnością.

Rysunek 5. Struktura wieku mieszkańców Powiatu Międzychodzkiego w latach 2021-2023

Źródło: projekt Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035.

W 2021 roku osoby w wieku produkcyjnym stanowiły 58,5% populacji Powiatu Międzychodzkiego, osoby w wieku poprodukcyjnym – 21,9%, a w wieku przedprodukcyjnym – 19,6%. Na przestrzeni analizowanego okresu udział osób w wieku produkcyjnym zmniejszył się o 0,6 punktu procentowego, natomiast udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym wzrósł o 1 punkt procentowy. Tendencja ta prowadzi do narastających dysproporcji w strukturze wiekowej ludności powiatu.

Rysunek 6. Udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w całkowitej liczbie mieszkańców

Źródło: projekt Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035.

W 2023 roku odsetek mieszkańców w wieku kreatywnym w Powiecie Międzychodzkiem był niższy niż średnia dla województwa wielkopolskiego, a dynamika jego spadku była wyraźnie szybsza. Wskazuje to na niekorzystną sytuację demograficzną w skali całego powiatu. Jednocześnie zauważa się znaczące zróżnicowanie tego wskaźnika na poziomie gminnym – najwyższy udział osób w wieku kreatywnym odnotowano w gminie Kwilcz (12,6%), a najniższy w gminie Chrzypsko Wielkie (11,5%).

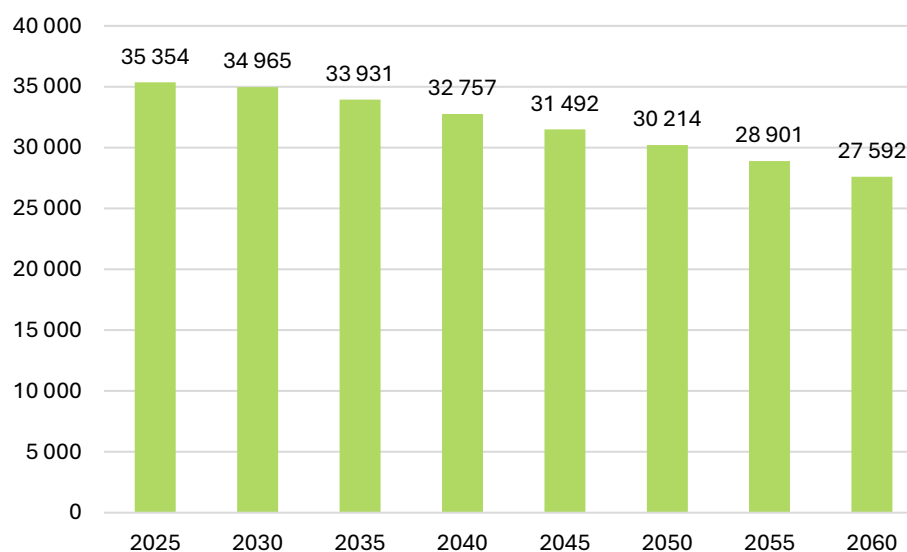
Równie niepokojące są dane dotyczące senioralnego obciążenia demograficznego. W 2023 roku wskaźnik ten dla powiatu był wyższy niż średnia wojewódzka i wykazywał szybsze tempo wzrostu, co może świadczyć o dalszym pogarszaniu się sytuacji w przyszłości. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w gminie Chrzypsko Wielkie (31,9%), a najniższą w gminie Kwilcz (26,6%). Najdynamiczniejszy wzrost obciążenia demograficznego zanotowano w gminie Międzychód, gdzie w latach 2021–2023 wskaźnik wzrósł aż o 109%. Na tej podstawie można stwierdzić, że najmniej korzystną strukturę wiekową posiada gmina Chrzypsko Wielkie – ze względu na najwyższy poziom obciążenia demograficznego – natomiast najkorzystniejszą sytuację odnotowano w gminie Kwilcz.

Tabela 4. Mieszkańcy w wieku kreatywnym oraz senioralne obciążenie demograficzne w Powiecie Międzychodzkiem

JST	mieszkańcy w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem (%)			ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym (%)		
	2021	2023	dynamika	2021	2023	dynamika
Woj. wielkopolskie	13,6	12,8	94,09%	26,8	28,7	107,09%
Powiat Międzychodzki	12,9	12,1	93,66%	28,1	30,3	107,83%
Gmina Chrzypsko Wielkie	12,7	11,5	90,51%	30,2	31,9	105,63%
Gmina Kwilcz	13,9	12,6	90,73%	24,7	26,6	107,69%
Gmina Międzychód	12,6	12,0	95,25%	28,9	31,5	109,00%
Gmina Sieraków	12,9	12,1	93,83%	28,3	30,1	106,36%

Źródło: projekt Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035.

Opracowane przez Główny Urząd Statystyczny prognozy demograficzne do 2060 roku wskazują, że w ciągu najbliższych dekad populacja Powiatu Międzychodzkiego będzie konsekwentnie spadać, aż do poziomu około 28 tys. osób. Prognozy te zależne są jednak od wielu czynników i mogą ulec w przyszłości zmianie, jednak potwierdzają wykazane powyżej tendencje.

Rysunek 7. Prognoza liczby mieszkańców Powiatu Międzychodzkiego do 2060 r.

Źródło: projekt Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035.

3.3. Infrastruktura techniczna

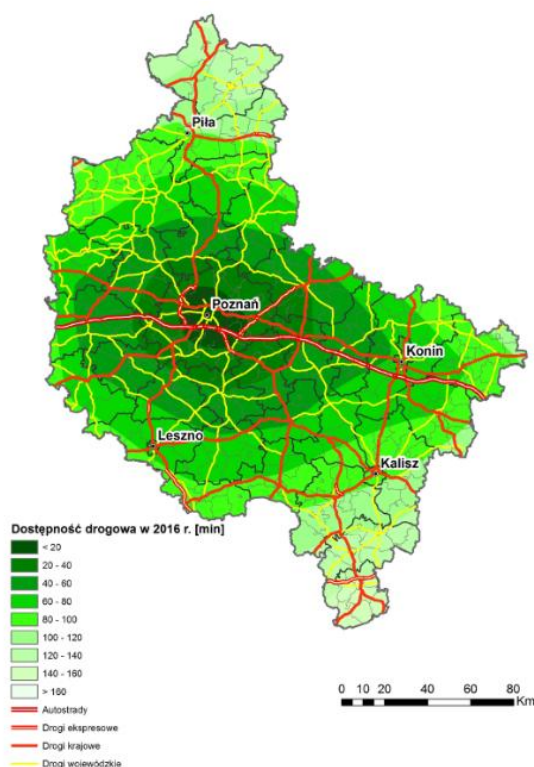
3.3.1. Transport i komunikacja

Układ komunikacyjny Powiatu Międzychodzkiego oparty jest na sieci dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych oraz gminnych. Główną arterią transportową pozostaje droga krajowa nr 24, o długości 27,825 km, przebiegająca przez powiat na osi zachód–wschód (Poznań – Kostrzyn nad Odrą). Trasa ta prowadzi przez miejscowości: Karolewice, Lubosz, Pólko, Orzeszkowo i Kwilcz (gmina Kwilcz) oraz Kamionna i Gorzyń (gmina Międzychód).

Na terenie powiatu nie przebiegają autostrady ani drogi ekspresowe. Najbliższymi drogami szybkiego ruchu są:

- Autostrada A2 (Świecko – Kukuryki), położona na południe od powiatu. Dojazd z Międzychodu do najbliższych węzłów (Trzciel lub Nowy Tomyśl, ok. 40 km) zajmuje około 40 minut.
- Droga ekspresowa S3 (Świnoujście – Lubawka), której najbliższy węzeł – Skwierzyna Południe – zlokalizowany jest w odległości ok. 30 km od Międzychodu.

Dzięki temu mieszkańcy powiatu mają stosunkowo dogodne połączenia z najbliższymi ośrodkami wojewódzkimi. Szacowany czas dojazdu wynosi: ok. 50 minut do Gorzowa Wielkopolskiego, ok. 1 godziny 15 minut do Zielonej Góry oraz ok. 1 godziny 30 minut do Poznania

Rysunek 8. Czasowa dostępność Poznania z regionu w transporcie drogowym w 2016 roku

Źródło: Bul R., 2016, Wpływ infrastruktury transportowej na zmiany dostępności czasowej Poznania z obszaru województwa wielkopolskiego w latach 2010-2016, Prace Komisji Geografii Komunikacji PTG, 19(2), 16-30.

Przez teren Powiatu Międzychodzkiego przebiegają trzy linie kolejowe: nr 368 (Szamotuły – Międzychód), nr 363 (Międzychód – Skwierzyna) oraz nr 373 (Międzychód – Zbąszyń). Obecnie dwie z nich – nr 368 i 373 – zostały wyłączone z eksploatacji, natomiast dla linii nr 363 rozpoczęto procedurę jej formalnej likwidacji.

Istotną rolę w systemie transportowym Powiatu Międzychodzkiego odgrywają drogi wojewódzkie i powiatowe. Łączna długość dróg wojewódzkich na terenie powiatu wynosi 133,74 km, natomiast dróg powiatowych – 199,06 km. Obie te kategorie stanowią główny szkielet lokalnej sieci komunikacyjnej, obsługując ruch o znaczeniu ponadgminnym. Mniejszą, choć wciąż ważną rolę pełnią drogi gminne, których łączna długość w powiecie wynosi 296,26 km.

Poniższa tabela przedstawia stan dróg gminnych, powiatowych oraz ścieżek rowerowych w Powiecie Międzychodzkiem na tle danych krajowych i wojewódzkich. Na uwagę zasługuje wyjątkowo niska gęstość dróg o nawierzchni twardej, która w 2023 roku wyniosła zaledwie 37,9 km na 100 km². Również udział dróg o nawierzchni twardej i twardej ulepszonej w ogólnej długości dróg powiatowych jest w Powiecie Międzychodzkiem niższy niż średnie wartości dla województwa i kraju. Wskaźnik ten wyniósł ponad 84%, podczas gdy średnia wojewódzka i krajowa kształtowała się na poziomie ok. 96%.

Tabela 5. Stan dróg i ścieżek rowerowych w Powiecie Międzychodzkiem na tle województwa i kraju w 2023 roku

JST	drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ²	udział dróg o nawierzchni twardej i twardej ulepszonej do dróg powiatowych ogółem	drogi dla rowerów na 100 km ²	udział dróg dla rowerów będących pod zarządem starostwa do dróg dla rowerów ogółem
Polska	86,3	96,43%	6,87	20,73%
Woj. wielkopolskie	90,4	96,58%	9,45	31,68%
Powiat Międzychodzki	37,9	84,32%	1,32	27,84%

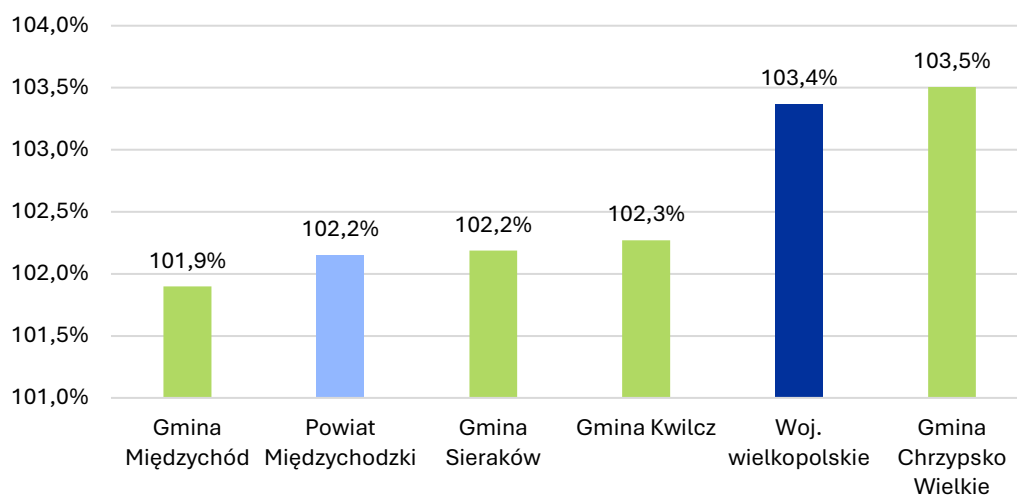
Źródło: projekt Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035.

Pod względem infrastruktury rowerowej Powiat Międzychodzki również wypada niekorzystnie. W 2023 roku długość ścieżek rowerowych na 100 km² wyniosła jedynie 1,32 km – wartość ta była ponad siedmiokrotnie niższa niż średnia województwa wielkopolskiego. Całkowita długość ścieżek rowerowych należących do powiatu wynosiła 2,7 km, co stanowiło około 28% całkowitej sieci dróg rowerowych zlokalizowanych na jego terenie.

Powiat Międzychodzki nie organizuje publicznego transportu zbiorowego. Należy jednak dodać, że na terenie Powiatu organizowane są połączenia w ramach PTZ przez związek powiatowo-gminny "Wielkopolski Transport Regionalny" na linii komunikacyjnej Międzychód- Sieraków- Poznań oraz Sieraków- Poznań. Poza tym przez teren Powiatu i na terenie Powiatu przebiegają linie komunikacyjne przewozów komercyjnych, zapewniające naszym mieszkańcom dostęp do transportu publicznego. Głównym przewoźnikiem w tym zakresie jest PKS Gorzów Wielkopolski oraz Lokalna Komunikacja Mikrobusowa Stanisław Baran.

3.3.2. Ruch budowlany

Zasób mieszkaniowy w Powiecie Międzychodzkiem wykazuje tendencję wzrostową. W latach 2021–2023 liczba lokali mieszkalnych wzrosła z 13,1 tys. do 13,5 tys., co oznacza dynamikę na poziomie 102,2%. Wzrost ten był szczególnie widoczny w gminie Chrzypsko Wielkie, gdzie zasób mieszkaniowy zwiększył się o 103,5%. Najniższą dynamikę wzrostu odnotowano w gminie Międzychód – 101,9%.

Rysunek 9. Przyrost zasobów mieszkaniowych w Powiecie Międzychodzkiem w latach 2021-

Źródło: projekt Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035.

Ruch budowlany w Powiecie Międzychodzkiem w latach 2021–2023 został zobrazowany m.in. poprzez analizę liczby wydanych pozwoleń na budowę. Dane wskazują, że zarówno liczba pozwoleń ogółem, jak i liczba przeliczona na 1 tys. mieszkańców wykazują trend spadkowy – każdego roku ich liczba maleje. Jednocześnie tempo tego spadku jest niższe niż w województwie wielkopolskim, co oznacza relatywnie łagodniejszą dynamikę tego zjawiska w skali powiatu. Na tle województwa powiat wyróżnia się również wysokim udziałem pozwoleń na budowę nowych budynków mieszkalnych. W 2023 roku aż 75% wszystkich wydanych pozwoleń dotyczyło nowego budownictwa mieszkaniowego, podczas gdy w województwie wielkopolskim udział ten wyniósł 55%. Największy udział pozwoleń na budynki mieszkalne odnotowano w gminie Kwilcz – 79%.

Tabela 6. Ruch budowlany w Powiecie Międzychodzkiem w latach 2021-2023

JST	ogółem w 2023	przyrost 2021-2023 (%)	na 1 tys. mieszkańców w 2023	w tym (%):		
				nowe budynki mieszkalne	nowe budynki zbiorowego zamieszkania oraz niemieszkalne i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	pozwolenia i zgłoszenia z projektem w oparciu o MPZP (%)
Woj. wielkopolskie	13 042	-0,37	3,74	55,02	44,98	38,50
Powiat Międzychodzki	165	-0,28	4,64	75,15	24,85	32,12

Źródło: projekt Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035.

3.3.3. Sieć elektroenergetyczna

Przez teren Powiatu Międzychodzkiego przebiegają linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV i 220 kV, a także linie napowietrzne średniego i niskiego napięcia. Szczególne znaczenie ma linia elektroenergetyczna o napięciu 400 kV relacji Krajnik – Plewiska, która przecina południową część gminy Kwilcz oraz gminę Międzychód. Stanowi ona istotny element krajowego systemu elektroenergetycznego, wchodząc w skład strategicznej sieci przesyłowej 400/220 kV. Z kolei w północnej części gminy Kwilcz przebiega linia 110 kV relacji Plewiska – Sieraków – Międzychód, pełniąca funkcję zasilania lokalnego systemu energetycznego.

Zgodnie z danymi GUS, w 2023 roku w Powiecie Międzychodzkiem było 7 279 odbiorców energii elektrycznej. Z kolei łączne zużycie energii wyniosło 12 220,9 MWh.

3.3.4. Sieć gazowa

Przez teren Powiatu Międzychodzkiego przebiegają 2 gazociągi:

- Gazociąg z gazem ziemnym zaazotowanym (Stacja redukcyjna w m. Wierzbno) – tranzyt przez gminę Międzychód,
- Gazociąg Tranzytowy DN 1400 - tranzyt przez gminę Międzychód i gminę Kwilcz.

Zgodnie z danymi GUS, 2023 roku dostęp do gazu posiadało 40,5% mieszkańców Powiatu Międzychodzkiego. Łączna liczba odbiorców (gospodarstw domowych) wynosiła 5 232, natomiast zużycie gazu kształtowało się na poziomie 33 373,8 MWh.

3.3.5. Sieć telekomunikacyjna

Powiat Międzychodzki zalicza się do regionów o dobrze rozwiniętej infrastrukturze telekomunikacyjnej. W zakresie telefonii komórkowej mieszkańcy mają dostęp do usług świadczonych przez wszystkich głównych operatorów działających na polskim rynku, tj. Orange, Play, Plus oraz T-Mobile.

Dodatkowo na terenie powiatu funkcjonują węzły Wielkopolskiej Sieci Szerokopasmowej, zlokalizowane w miejscowościach: Chrzypsko Wielkie, Kamionna, Krzyżówko, Kwilcz, Lubosz, Łowyń, Międzychód oraz Sieraków. Obecność tych węzłów zapewnia możliwość skutecznego i szerokiego dostępu do internetu szerokopasmowego, co znacząco wpływa na wyrównywanie szans rozwojowych wszystkich gmin w powiecie i wspiera rozwój cyfrowej gospodarki oraz e-usług publicznych.

3.3.6. Pozostała infrastruktura techniczna

Przez teren Powiatu Międzychodzkiego przebiega również rurociąg Naftowy "Przyjaźń" (zasuwa w miejscowości Wierzbno) - tranzyt przez gminy Międzychód i Kwilcz.

3.4. Istniejący stan środowiska

3.4.1. Ochrona klimatu i jakość powietrza

3.4.1.1. Ochrona klimatu

Powiat Międzychódzki znajduje się w środkowej dzielnicy klimatycznej, obejmującej strefę klimatu umiarkowanego. Jest to obszar wzajemnego oddziaływania i przenikania się wpływów morskich i kontynentalnych, co skutkuje dużą zmiennością warunków pogodowych. Klimat kształtowany jest głównie przez masy powietrza polarno-morskiego napływające z północnego zachodu. Powiat leży na pograniczu dzielnicy pomorskiej i lubuskiej.

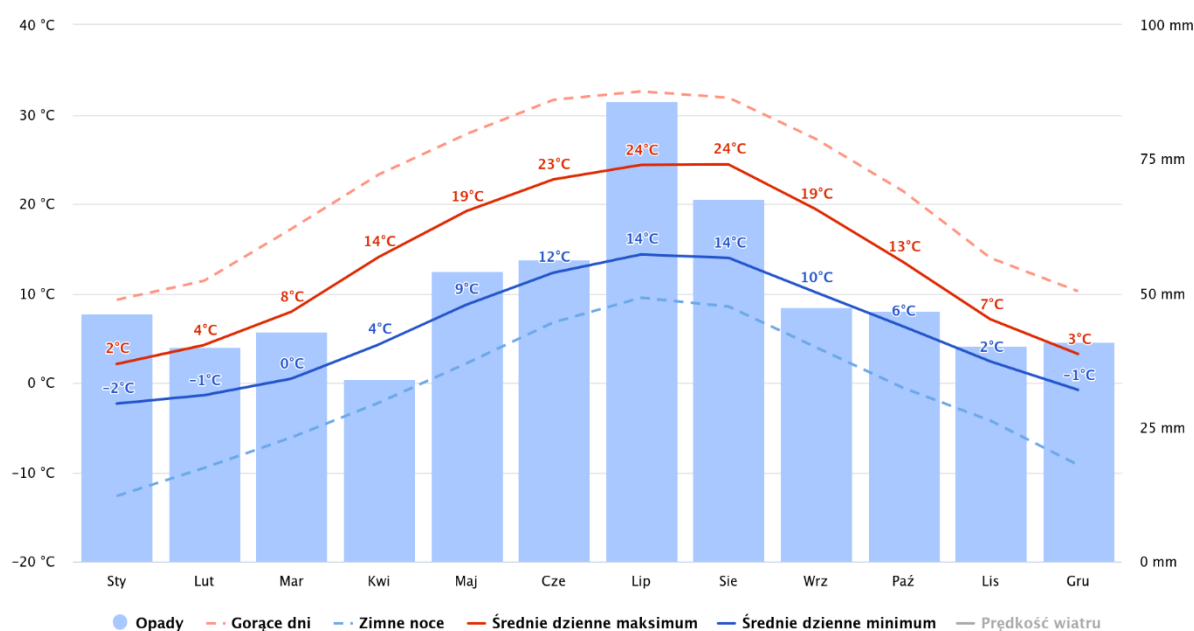
Średnia roczna temperatura powietrza (na podstawie wielolecia) wynosi 8,2°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą 18,2°C, natomiast najzimniejszym – styczeń, z temperaturą średnią na poziomie -1,9°C. Średnia wilgotność powietrza utrzymuje się na poziomie 83%.

Charakterystyczne są niskie roczne sumy opadów, wynoszące około 550 mm. Przymrozki występują średnio przez 100 dni w roku, natomiast okres wegetacyjny trwa od 210 do 220 dni. Pokrywa śnieżna zalega przeciętnie przez około 50 dni.

Międzychód

52.60°N, 15.90°E (37 m n.p.m.).

Model: ERA5T.

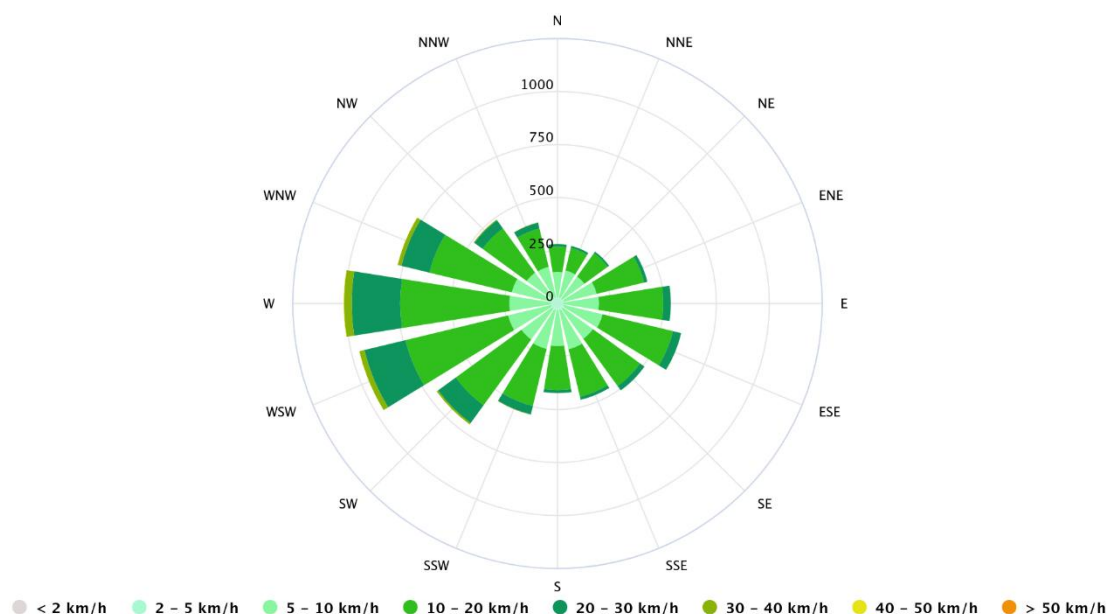
Rysunek 10. Wykres średnich temperatur i opadów w ciągu roku dla Gminy Międzychód

Źródło: <https://www.meteoblue.com>

Dominującym kierunkiem wiatrów są wiatry zachodnie, stanowiące 42,7% wszystkich obserwacji. Mają one zazwyczaj słabą siłę, mieszczącą się w przedziale od 2 do 5 m/s.

Międzychód

52.60°N, 15.90°E (37 m n.p.m.).
Model: ERA5T.

Rysunek 11. Róża wiatrów dla Gminy Międzychód

Źródło: <https://www.meteoblue.com>

Występujące na terenie Powiatu Międzychodzkiego kompleksy leśne dgrzywają istotną rolę w kształtowaniu lokalnego mikroklimatu. Tworzą one korzystne warunki termiczne i wilgotnościowe, łagodząc dobowe i roczne wahania temperatur. Dodatkowo przyczyniają się do ograniczania stężenia zanieczyszczeń gazowych i tłumienia hałasu, co pozytywnie wpływa na jakość środowiska, szczególnie na terenach zurbanizowanych. Ukształtowanie terenu również wpływa na lokalne warunki klimatyczne. Tereny płaskie charakteryzują się bardziej stabilną temperaturą oraz dobrymi warunkami wentylacyjnymi, co sprzyja rozpraszaniu zanieczyszczeń i poprawie jakości powietrza. Z kolei obszary pagórkowate, szczególnie doliny, obniżenia terenu i niecki, wykazują tendencję do kumulowania zanieczyszczeń ze względu na ograniczoną cyrkulację powietrza. Jednak sprzyjające warunki wietrzne mogą łagodzić te negatywne zjawiska, zapewniając lepsze przewietrzanie nawet w trudniejszych warunkach ukształtowania terenu.

Różnorodność form rzeźby terenu, będąca wynikiem procesów młodogłacialnych, wpływa na lokalną zmienność zjawisk klimatycznych i meteorologicznych, takich jak wiatry lokalne. Dzięki temu Powiat Międzychodzki charakteryzuje się stosunkowo korzystnymi warunkami klimatycznymi w porównaniu do innych obszarów o podobnym charakterze geograficznym.

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 wskazuje na cele i kierunki działań adaptacyjnych, które należy podejmować w następujących sektorach:

- gospodarki wodnej,
- rolnictwa,

- leśnictwa,
- różnorodności biologicznej,
- zdrowia,
- energetyki,
- budownictwa,
- transportu,
- gospodarki przestrzennej i obszarach:
 - prawnie chronionych,
 - obszarach górskich,
 - strefie wybrzeża,
 - obszarach zurbanizowanych.

Wrażliwość tych sektorów została określona w oparciu o przyjęte dla SPA 2020 scenariusze zmian klimatu. Zaproponowano cele, kierunki działań oraz konkretne działania, które korespondują z dokumentami strategicznymi, w szczególności Strategią Rozwoju Kraju - Polska 2030 oraz innymi strategiami rozwoju i jednocześnie stanowią ich niezbędne uzupełnienie w kontekście adaptacji. Obecnie jednak żadna z gmin Powiatu Międzychodzkiego nie posiada opracowanego Planu adaptacji do zmian klimatu.

3.4.1.2. Jakość powietrza

Uchwałą Nr XXI/391/2020 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 13 lipca 2020 roku został przyjęty Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej. Program ochrony powietrza jest dokumentem, który wskazuje istotne powody wystąpienia przekroczeń norm jakości powietrza w odniesieniu do ww. zanieczyszczeń w strefie wielkopolskiej oraz określa skuteczne i możliwe do zrealizowania działania, których wdrożenie spowoduje poprawę jakości powietrza i dotrzymanie norm określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. z 2021 poz. 845).

Ocena jakości powietrza dokonywana jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Ocena jakości powietrza prowadzona jest pod kątem ochrony zdrowia i pod kątem ochrony roślin. Ocena jakości powietrza wykonywana jest na obszarze stref. Dla terenu województwa wielkopolskiego obowiązują wymienione niżej strefy:

- **strefa aglomeracja poznańska obejmująca Poznań** – miasto o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- **strefa miasto Kalisz** – miasto o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy,
- **strefa wielkopolska** obejmująca pozostały obszar województwa.

Zgodnie z podziałem na strefy, teren Powiatu Międzychodzkiego położony jest w obrębie stref wielkopolskiej.

Wynikiem oceny, zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia, jak i kryteriów dla ochrony roślin, dla wszystkich substancji podlegających ocenie, jest zaliczenie strefy do jednej z poniższych klas:

- **klasy A** – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych,
- **klasy B** – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji,
- **klasy C** – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny powiększony o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalny i poziomy docelowy,
- **klasy D1** – jeżeli poziom stężenia ozonu nie przekracza poziomu celu długoterminowego,
- **klasy D2** – jeżeli poziom stężenia ozonu przekracza poziom celu długoterminowego.

W związku z tym, określając stan jakości powietrza na terenie Powiatu Międzychodzkiego kierowano się wynikami pomiarów dla strefy wielkopolskiej. Oceny przeprowadza się z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych:

- ze względu na ochronę zdrowia ludzi – dla wszystkich stref,
- ze względu na ochronę roślin – dla strefy wielkopolskiej.

Ocena pod kątem ochrony zdrowia obejmuje: dwutlenek azotu NO₂, dwutlenek siarki SO₂, benzen C₆H₆, ołów Pb, arsen As, nikiel Ni, kadm Cd, benzo(a)piren B(a)P, pył PM₁₀, pył PM_{2,5}, ozon O₃, tlenek węgla CO. Z kolei ocena pod kątem ochrony roślin obejmuje: dwutlenek siarki SO₂, tlenki azotu NO_x, ozon O₃.

Pomiary, na podstawie których wykonywane są oceny, prowadzone są metodą automatyczną i manualną, w oparciu o metodyki referencyjne, a urządzenia podlegają stałemu nadzorowi metrologicznemu Centralnego Laboratorium Badawczego. Oceny wspomagane są modelowaniem matematycznym.

Zgodnie z raportem Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Departamentu Monitoringu Środowiska, Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Poznaniu „Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2024”, dla strefy wielkopolskiej stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu oznaczanego w pyłe zawieszonym PM₁₀. Z kolei dokonując oceny dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} dla poziomu dopuszczalnego I fazy – wartości obowiązującej dla roku 2024 – strefa wielkopolska uzyskała klasę A1.

Dokonując klasyfikacji dodatkowej:

- w przypadku ozonu odnosząc otrzymane wyniki do poziomu celu długoterminowego strefę wielkopolską zaliczono do klasy D2,
- w przypadku pyłu PM_{2,5} dla poziomu dopuszczalnego I fazy – strefa wielkopolska uzyskała klasę A.

Tabela 7. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów stanowiących w celu ochrony zdrowia – dane za rok 2024

Nazwa strefy	Symbol klasy dla poszczególnych substancji											
	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5
wielkopolska	A	A	A	A	A ¹	A	A	A	A	A	C	A ¹

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport za rok 2024.

Ocena pod kątem ochrony roślin prowadzona jest wyłącznie dla strefy wielkopolskiej. Klasyfikację wykonano na podstawie wyników pomiarów automatycznych prowadzonych w stałych punktach pomiarowych. Jako metodę uzupełniającą na potrzeby rocznej oceny jakości powietrza w województwie wykorzystano modelowanie jakości powietrza oraz obiektywne szacowanie.

W efekcie oceny przeprowadzonej dla 2024 roku w zakresie dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz ozonu strefę wielkopolską zaliczono do klasy A. W dodatkowej klasyfikacji w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego dla ozonu strefie przypisano klasę D2.

Tabela 8. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin – dane za rok 2024

Nazwa strefy	Symbol klasy dla poszczególnych substancji		
	SO ₂	NO _x	O ₃
wielkopolska	A	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport za rok 2024.

W Programie ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej wyodrębnione zostały obszary przekroczeń średniodobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, obszary przekroczeń średniorocznego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz obszary przekroczeń średniorocznego poziomu docelowego B(a)P w strefie wielkopolskiej w 2018 roku. Zgodnie z Programem część obszaru Powiatu Międzychodzkiego zaliczona została do obszaru przekroczeń średniorocznego poziomu docelowego B(a)P.

Na ogólny poziom emisji zanieczyszczeń powietrza w województwie wielkopolskim wpływają trzy podstawowe typy emisji: powierzchniowa, punktowa oraz liniowa. Jakość powietrza kształtowana jest nie tylko przez lokalne źródła, ale również przez napływ zanieczyszczeń z innych regionów Polski i Europy. Istotnym źródłem emisji są działalności związane z eksploatacją zasobów naturalnych, takich jak węgiel brunatny, gaz ziemny, sól kamienna, a także piaski, żwiry i surowce ilaste wykorzystywane w produkcji ceramiki budowlanej. Ponadto, ze względu na wysoki udział rolnictwa w strukturze gospodarki regionu, także ten sektor znacząco przyczynia się do emisji zanieczyszczeń – m.in. przez działalność hodowlaną, nawożenie czy spalanie biomasy.

Zgodnie z danymi Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami (KOBiZE), największy udział w emisji wybranych zanieczyszczeń wykazuje sektor komunalno-bytowy. Dotyczy to w szczególności benzo(a)pirenu oraz pyłu zawieszonego PM_{2,5} i PM₁₀, których źródłem są głównie indywidualne źródła ogrzewania, szczególnie w sezonie grzewczym. Emisja punktowa odgrywa dominującą rolę w emisji tlenków siarki, natomiast w przypadku tlenków azotu największy udział ma transport drogowy. Dodatkowo, znaczącym źródłem pyłu zawieszonego (PM₁₀ i PM_{2,5}) są znajdujące się na terenie województwa wyrobiska oraz haldy przemysłowe.

Emisja niska pochodzi przede wszystkim z indywidualnych gospodarstw domowych oraz niewielkich, lokalnych źródeł, takich jak piece domowe, kotłownie czy kominki. Zazwyczaj wiąże się ona ze spalaniem paliw stałych (węgla, drewna) oraz paliw płynnych (oleju opałowego) wykorzystywanych do celów grzewczych. Procesy te prowadzą do emisji szeregu zanieczyszczeń, takich jak pył zawieszony PM₁₀ i PM_{2,5}, tlenki azotu, tlenki siarki, węglowodory oraz inne substancje organiczne. Emisja niska ma istotny wpływ na jakość powietrza, zwłaszcza w sezonie zimowym, gdy znacząco wzrasta zapotrzebowanie na ogrzewanie. Sprzyja to powstawaniu smogu, szczególnie w obszarach zurbanizowanych i gęsto zaludnionych. Sieć ciepłowniczą posiada jedynie miasto Międzychód. Sieć zarządzana jest przez Międzychódzkie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Międzychodzie.

Spalanie gazu ziemnego wiąże się ze znacznie niższą emisją gazów cieplarnianych w porównaniu do paliw stałych. Przez teren Powiatu Międzychódzkiego przebiega gazociąg przesyłowy DN 300, doprowadzający gaz z obszarów górniczych Grotów, Lubiatów i Międzychód. Odbiorcy na terenie powiatu zaopatrywani są w gaz ziemny wysokometanowy typu E. Dystrybucją gazu ziemnego na obszarze gmin Międzychód, Sieraków i Kwilcz zajmuje się Polska Spółka Gazownictwa – Oddział Zakład Gazowniczy w Poznaniu. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, w 2023 roku dostęp do sieci gazowej posiadało 40,5% mieszkańców powiatu, co stanowi istotną alternatywę dla tradycyjnych, wysokoemisyjnych źródeł ciepła.

Głównym źródłem **emisji punktowej** są duże zakłady przemysłowe, elektrownie, elektrociepłownie, rafinerie, fabryki oraz inne wielkoskalowe instalacje produkcyjne. W wyniku ich działalności do atmosfery trafiają przede wszystkim gazy cieplarniane (głównie dwutlenek węgla), tlenki azotu, tlenki siarki, pyły zawieszone, metale ciężkie oraz inne zanieczyszczenia pochodzenia przemysłowego. Emisja punktowa ma istotny wpływ na zmiany klimatyczne i stan środowiska, przyczyniając się do globalnego ocieplenia, powstawania kwaśnych deszczy, a także zanieczyszczenia powietrza i degradacji ekosystemów wodnych.

Na terenie Powiatu Międzychódzkiego funkcjonują głównie małe i średnie podmioty gospodarcze. Część z tych podmiotów gospodarczych wytwarza zanieczyszczenia, które emitowane są do atmosfery. Emisja substancji zanieczyszczających z zakładów przemysłowych odbywa się na podstawie wydanych pozwoleń zintegrowanych i decyzji na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza. Marszałek Województwa Wielkopolskiego wydał 8 pozwoleń zintegrowanych:

- Ferma Drobiu Mirosław Frąckowiak - Instalacja do chowu drobiu drobiu w m. Kaczlin, gm. Sieraków o obsadzie większej niż 40 000 stanowisk,
- Ferma Drobiu Radgoszcz - Instalacja do chowu drobiu o łącznej liczbie 210 000 stanowisk zlokalizowana na terenie Fermy Drobiu w miejscowości Radgoszcz, gm. Międzychód,
- J&J TUCZPOL sp. z o.o. - Instalacja do hodowli trzody chlewnej o obsadze 1024 stanowisk dla macior na terenie Fermy Loch w Mechnaczu,
- Przedsiębiorstwo Produkcji Rolnej Agrifarm sp. z o.o. - Instalacja do chowu trzody chlewnej na terenie Fermy Tuczu Trzody Chlewnej w Miłostowie, gm. Kwilcz,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe MARBO Bohdan Marciniak - Instalacja przeznaczon do produkcji pianki poliuretanowej zlokalizowanej w miejscowości Bielsko, Zakład Utylizacji Odpadów CLEAN CITY Sp. z o.o. - Instalacja do produkcji paliwa alternatywnego, zlokalizowana na terenie Zakładu Utylizacji Odpadów Clean City Sp. z o.o., w m. Mnichy,
- Zakład Utylizacji Odpadów CLEAN CITY Sp. z o.o. - Eksploatacja kwatery nr 2 - sektory 1 (A i B), 2 (A i B) i 3A składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Mnichy
- Zakład Utylizacji Odpadów CLEAN CITY Sp. z o.o. - Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych.

W latach 2021-2022 Marszałek wydał dwa pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza na terenie Powiatu Międzychodzkiego. Natomiast Starosta Międzychodzki wydał dwa pozwolenia zintegrowane:

- BA Glass Poland Sp. z o. o. - Instalacja do produkcji szkła opakowaniowego o zdolności produkcyjnej ponad 20 Mg wytopu szkła na dobę,
- ABP Poland Sp. z o.o. - Instalacja do obróbki i przetwórstwa, poza wyłączone pakowaniem produktów spożywczych lub paszy z przetworzonych lub nieprzetworzonych surowców pochodzenia zwierzęcego innych niż wyłącznie mleko, o zdolności produkcyjnej ponad 75 Mg wyrobów gotowych na dobę¹.

Emisja komunikacyjna powstaje przede wszystkim wzdłuż dróg o dużym natężeniu ruchu kołowego. Źródłem emisji są zarówno pojazdy prywatne, jak i środki transportu publicznego. Zanieczyszczenia powstają w wyniku spalania paliw w silnikach, ale również w procesach ścierania nawierzchni drogowej, opon, okładzin hamulcowych, a także poprzez unoszenie pyłu drogowego. W związku z ruchem pojazdów do atmosfery trafiają m.in.: tlenki azotu, pyły zawieszone, węglowodory aromatyczne, tlenek i dwutlenek węgla oraz metale ciężkie. Związki te wpływają negatywnie na jakość powietrza i przyczyniają się do wzrostu stężenia ozonu w dolnej warstwie atmosfery (troposferze). Skala emisji komunikacyjnej zależy od wielu czynników, w tym: natężenia i płynności ruchu, rodzaju silnika i jego stanu technicznego, zastosowania systemów ograniczania emisji (np. filtrów cząstek stałych), rodzaju paliwa oraz stanu technicznego drogi. Najbardziej narażone na wpływ emisji liniowej są tereny przyległe do głównych ciągów komunikacyjnych.

¹ Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Międzychodzkiego na lata 2024-2030

Warto podkreślić, że substancje emitowane przez transport drogowy zanieczyszczają nie tylko powietrze, lecz również glebę i – w dalszej kolejności – wody powierzchniowe i podziemne, poprzez proces wymywania zanieczyszczeń z powierzchni gruntu.

Układ komunikacyjny Powiatu Międzychodzkiego obejmuje sieć dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych, co wiąże się z potencjalnym wzrostem narażenia mieszkańców na zanieczyszczenia komunikacyjne. W przypadku emisji pyłu szczególne znaczenie ma tzw. emisja pozaspalinowa, wynikająca nie z samego spalania paliwa, lecz ze zużycia elementów eksploatacyjnych pojazdów, takich jak opony czy okładziny hamulcowe, a także z degradacji nawierzchni drogowej. Dodatkowo istotnym źródłem zanieczyszczeń jest wtórny unos pyłów z powierzchni jezdni. Skala emisji pozaspalinowej zależy bezpośrednio od czynników takich jak: typ i stan nawierzchni, rodzaj pobocza (utwardzone lub nieutwardzone), a także częstotliwość czyszczenia i konserwacji dróg.

Dnia 8 grudnia 2017 roku Sejmik Województwa Wielkopolskiego podjął Uchwałę nr XXXIX/941/17 w sprawie wprowadzenia, na obszarze województwa wielkopolskiego, ograniczeń lub zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, tzw. Uchwałę Antysmogową. Zgodnie z wyżej wymienioną uchwałą od 1 maja 2018 r. obowiązuje zakaz stosowania najgorszej jakości paliw stałych, np. bardzo drobnego miatu lub węgla brunatnego czy flotokoncentratu. Ponadto, wprowadzone zostały ograniczenia dla kotłów oraz tzw. miejscowych ogrzewaczy, np. kominków i pieców. Wszystkie nowe kotły po 1 maja 2018 r. muszą zapewnić możliwość wyłącznie automatycznego podawania paliwa, wysoką efektywność energetyczną oraz dotrzymanie norm emisyjnych. Nie mogą również posiadać rusztu awaryjnego oraz możliwości jego zamontowania.

Zgodnie z zapisami uchwały kotły zainstalowane przed wejściem w życie uchwały antysmogowej i nie spełniające jej wymagań będą musiały być wymienione w 2 etapach:

- do 1 stycznia 2024 r. – w przypadku kotłów bezklasowych,
- do 1 stycznia 2028 r. – w przypadku kotłów spełniających wymagania dla klasy 3 lub 4 według normy PN-EN 303-5:2012.

Z kolei kotły tzw. 5 klasy, zainstalowane przed wejściem w życie uchwał, będą mogły być użytkowane dożywotnio. Ponadto miejscowe ogrzewacze pomieszczeń (piece, kominki, kozy) zainstalowane przed wejściem w życie uchwały antysmogowej i nie spełniające ich wymagań będą musiały być wymienione do 1 stycznia 2026 r. Przedmiotowa Uchwała została zmieniona Uchwałą nr XXXVI/700/21 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 29 listopada 2021 r.

Wykaz planowanych działań naprawczych w strefie wielkopolskiej przedstawiono poniżej:

- WpZOA Ograniczenie emisji z ogrzewania indywidualnego w komunalnym zasobie mieszkaniowym i budynkach użyteczności publicznej w gminach strefy wielkopolskiej,

- WpDOT Zachęty finansowe na modernizację budynków mieszkalnych oraz na wymianę kotłów, pieców i palenisk w gminach strefy wielkopolskiej,
- WpIZE Inwentaryzacja źródeł ogrzewania indywidualnego na terenie gmin,
- WpKUA Kontrola realizacji uchwały ograniczającej stosowanie paliw stałych,
- WpTMB Termomodernizacja budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej,
- WpMMU Obniżenie emisji komunikacyjnej poprzez regularne utrzymywanie czystości ulic oraz zakaz używania spalinowych i elektrycznych dmuchaw do liści w gminach miejskich i miastach w gminach miejsko-wiejskich,
- WpZUZ Ochrona i zwiększanie udziału zieleni w przestrzeni gmin miejskich strefy wielkopolskiej,
- WpEEK Edukacja ekologiczna,
- WpPZP Zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego.

3.4.2. Zagrożenia hałasem

Pojęcie hałasu definiuje ustawa Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 54 ze zm.), za hałas uznaje się wszystkie dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz. Emisja hałasu jest jednym ze źródeł zanieczyszczeń środowiska, który może być szkodliwy dla zdrowia człowieka oraz stanu środowiska.

Na podstawie definicji hałasu określonej w Dyrektywie 2002/49/WE odnoszącej się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku, hałas w środowisku można podzielić wg źródła powstawania na:

- hałas emitowany przez środki transportu: ruch drogowy, ruch kolejowy, ruch samolotowy,
- hałas pochodzący z obszarów działalności przemysłowej.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez:

- utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie,
- zmniejszanie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Głównym źródłem informacji o hałasie w środowisku jest Państwowy Monitoring Środowiska. Jest to system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia i rozpowszechniania informacji o środowisku, powołany na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska. Innym ze źródeł są Mapy akustyczne przedstawiające oddziaływanie hałasu komunikacyjnego przygotowywane przez zarządców dróg, linii kolejowych i portów lotniczych.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. 2014 poz. 112). Źródłami hałasu, dla których ustalono dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku są:

- drogi lub linie kolejowe, w tym torowiska tramwajowe poza pasem drogowym,
- starty, lądowania i przeloty statków powietrznych,

- linie elektroenergetyczne,
- instalacje i pozostałe obiekty oraz grupy źródeł hałasu.

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w 2023 roku opracował Ocenę stanu akustycznego środowiska na terenie województwa wielkopolskiego w roku 2022. Ocena została przygotowana przede wszystkim na podstawie wyników pomiarów hałasu wykonanych w roku 2022, zgromadzonych w bazie danych EHAŁAS oraz strategicznych map hałasu. W ramach oceny jeden z punktów pomiarowych zlokalizowany był na terenie Powiatu Międzychodzkiego – w gminie Międzychód.

3.4.2.1. Hałas przemysłowy

Zagadnienia związane z hałasem przemysłowym są dobrze rozpoznane, a występujące konflikty mają zazwyczaj charakter lokalny. Obowiązujące przepisy prawne, dostępne technologie oraz metody redukcji hałasu umożliwiają zazwyczaj skuteczne eliminowanie zagrożeń wynikających z emisji akustycznej. Zgodnie z przepisami, działalność zakładów przemysłowych nie może prowadzić do przekraczania ustalonych standardów emisyjnych, ani powodować naruszenia norm jakości środowiska poza terenem, do którego prowadzący działalność posiada tytuł prawny. W przypadku istnienia obszaru ograniczonego użytkowania – również poza jego granicami.

W sytuacji stwierdzenia – na podstawie pomiarów – przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu, organy ochrony środowiska wydają decyzję określającą dopuszczalny poziom hałasu. Inspektorzy Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska kontrolują podmioty zobowiązane do przestrzegania tych norm. W przypadku ich naruszenia mogą zostać nałożone administracyjne kary pieniężne. W skrajnych przypadkach – gdy emisja hałasu prowadzi do poważnego pogorszenia stanu środowiska lub zagraża zdrowiu bądź życiu ludzi – Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska ma prawo wstrzymać działalność zakładu w zakresie niezbędnym do zapobieżenia dalszym negatywnym skutkom.

Poziom hałasu przemysłowego jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od wielu czynników, m.in.: rodzaju stosowanych maszyn i urządzeń, izolacyjności akustycznej budynków (hał), rodzaju procesów technologicznych oraz funkcji urbanistycznej terenów sąsiednich. Charakterystyczne dla hałasu przemysłowego są jego zmienność (praca zmianowa) oraz występowanie krótkotrwałych epizodów o wysokim natężeniu.

Hałas przemysłowy na terenie Powiatu Międzychodzkiego stanowi zagrożenie lokalne, koncentrujące się głównie w obrębie terenów przylegających do zakładów produkcyjnych i usługowych. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, w 2023 roku w powiecie zarejestrowanych było 4 188 podmiotów gospodarczych.

Na poziom hałasu przemysłowego wpływają także wszystkie źródła hałasu znajdujące się w obrębie zakładów, zarówno te zlokalizowane na otwartej przestrzeni (źródła punktowe), jak i w obiektach zamkniętych (źródła wtórne). Do punktowych źródeł hałasu należą m.in.: czerpnie powietrza, wentylatory,

sprężarki i inne urządzenia techniczne usytuowane na zewnątrz budynków. Z kolei wtórne źródła hałasu związane są z funkcjonowaniem hal produkcyjnych, w których hałas generowany przez maszyny i urządzenia przenika do środowiska przez ściany, stropy, okna i drzwi.

3.4.2.2. Hałas komunikacyjny

Głównym źródłem hałasu, który wpływa na klimat akustyczny jest hałas związany z transportem, który jest hałasem typu liniowego. Stanowi on jednocześnie jedno z najpowszechniejszych i najbardziej uciążliwych źródeł hałasu, ze względu na obszar, na który oddziałuje oraz liczbę ludności narażoną na jego oddziaływanie. Ponadto wraz ze wzrostem liczby samochodów wzrasta znacznie natężenie ruchu drogowego. Z badań wynika, że narażenie na hałas stanowi istotne zagrożenie dla zdrowia publicznego oraz wykazuje tendencję wzrostową.

Na poziom hałasu wpływ mają przede wszystkim:

- natężenie ruchu komunikacyjnego,
- udział transportu ciężkiego w strumieniu ruchu,
- prędkość ruchu pojazdów,
- typ i stan techniczny pojazdów,
- nachylenie drogi,
- stan nawierzchni oraz płynność ruchu.

W rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z 2014 r., poz. 112) określono standardy akustyczne dla poszczególnych rodzajów terenów, różniących się sposobem zagospodarowania i pełnionymi funkcjami. W przypadku hałasu drogowego i kolejowego, obowiązujące wartości wskaźników długookresowych określone przywołanym rozporządzeniem Ministra Środowiska, mieszczą się w przedziałach:

- dla poziomu dziennie-wieczorno-nocnego LDWN – 50–70 dB,
- dla długookresowego poziomu hałasu w porze nocy LN – 45–65 dB,
- dla wskaźnika krótkookresowego poziomu równoważnego w porze dnia LAeqD – 50-68 dB,
- dla wskaźnika krótkookresowego poziomu równoważnego w porze nocy LAeqN – 45-60 dB.

Wymagania względem hałasu lotniczego przedstawiają się następująco:

- wartość dopuszczalna poziomu dziennie-wieczorno-nocnego LDWN odpowiada wartości dopuszczalnej równoważnego poziomu hałasu w porze dnia LAeqD – 55–60 dB,
- wartość dopuszczalna długookresowego poziomu hałasu w porze nocy LN odpowiada wartości dopuszczalnej równoważnego poziomu hałasu w porze nocy LAeqN – 45–50 dB.

Na potrzeby oceny stanu klimatu akustycznego środowiska, na obszarach objętych przekroczeniami dopuszczalnych wartości poziomu hałasu w środowisku przyjmuje się następującą klasyfikację:

- stan niedobry – przekroczenie wartości dopuszczalnej poziomu hałasu do 10 dB,
- stan zły – przekroczenie wartości dopuszczalnej poziomu hałasu powyżej 10 dB i do 20 dB,
- stan bardzo zły – przekroczenie wartości dopuszczalnej poziomu hałasu powyżej 20 dB.

Zachowanie wartości dopuszczalnych poziomu hałasu nie zawsze gwarantuje eliminację uciążliwości akustycznych w środowisku. Ustalone normy są kompromisem pomiędzy potrzebą zachowania komfortu akustycznego a aktualnymi technicznymi, technologicznymi i ekonomicznymi możliwościami ograniczania emisji hałasu.

Hałas komunikacyjny stanowi główne źródło uciążliwości akustycznych w środowisku, zarówno ze względu na jego powszechność, szeroki zasięg oddziaływania, jak i liczbę ludności narażonej na jego oddziaływanie. W Powiecie Międzychodzkiem źródłem tego rodzaju hałasu są przede wszystkim: droga krajowa nr 24, drogi wojewódzkie oraz rozbudowana sieć dróg powiatowych i gminnych. Mechanizm powstawania hałasu generowanego przez transport drogowy jest złożony i zależy od wielu czynników. Wśród głównych źródeł dźwięku można wyróżnić: hałas silnika, hałas toczenia (wynikający ze styku opon z nawierzchnią), hałas aerodynamiczny (powstający na skutek turbulentnych przepływów powietrza wokół karoserii pojazdu), a w przypadku pojazdów ciężarowych – dodatkowo wibracje konstrukcji, np. drgania naczep podczas jazdy po nierównościach. Hałas silnika ma największe znaczenie przy niskich prędkościach, natomiast przy prędkościach średnich i wyższych dominuje hałas toczenia. Przy bardzo dużych prędkościach dodatkowo istotny staje się hałas aerodynamiczny. Oba te typy emisji rosną wraz ze wzrostem prędkości pojazdu, co prowadzi do wniosku, że im szybszy ruch, tym wyższy poziom generowanego hałasu.

Na intensywność hałasu komunikacyjnego wpływają również czynniki takie jak: natężenie i płynność ruchu drogowego, struktura strumienia pojazdów (udział pojazdów ciężkich), stan techniczny pojazdów, a także jakość i typ nawierzchni drogowej. Dodatkowo istotną rolę odgrywa tzw. emisja pozaspalinowa, obejmująca hałas i pył pochodzące ze zużycia opon, okładzin hamulcowych oraz nawierzchni, a także wtórny unoszący się z jezdni. Skala tej emisji zależy m.in. od rodzaju nawierzchni, utwardzenia poboczy oraz częstotliwości czyszczenia dróg. W rezultacie, tereny położone w bezpośrednim sąsiedztwie intensywnie użytkowanych dróg są szczególnie narażone na oddziaływanie hałasu komunikacyjnego i związane z nim negatywne skutki środowiskowe oraz zdrowotne.

W 2023 roku Główny Inspektorat Ochrony Środowiska opracował Ocenę stanu akustycznego środowiska na terenie województwa wielkopolskiego w roku 2022. W ocenie zawarte zostały wyniki pomiarowe wykonane w ramach generalnego pomiaru hałasu przy drogach wojewódzkich w roku 2021, w ramach którego jeden punkt pomiarowy zlokalizowany został w Międzychodzie. Przeprowadzone pomiary hałasu wykazały przekroczenie dopuszczalnej wartości poziomu hałasu w obrębie drogi wojewódzkiej nr 160 – zarówno w porze dziennej, jak i nocnej.

Tabela 9. Wyniki pomiarów poziomu hałasu i natężenia ruchu pojazdów wykonanych w otoczeniu drogi wojewódzkiej nr 160 w Międzychodzie

Nr drogi	Lokalizacja punktu pomiarowego	Równoważny poziom hałasu L_{Aeq} [dB]	Odległość zabudowy [m]	Natężenie ruchu [pojazdy/h]	
				Ogółem	Pojazdy ciężkie
160	Międzychód, ul. Poznańska 17, w odległości 10 m od drogi, zabudowa jednorodzinna	65,7	15	484	90
	jw. pora nocy	59,0	15	52	18

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny stanu akustycznego na terenie województwa wielkopolskiego w roku 2022, GIOŚ 2023.

Z kolei zgodnie Mapą akustyczną dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie na terenie województwa wielkopolskiego, wykazano przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu na terenie Powiatu Międzychodzkiego – wzdłuż drogi krajowej nr 24².

wskaźnik L_{DWN} przekroczenie wartości dopuszczalnych	Przedział przekroczeń poziomu dopuszczalnego dla hałasu drogowego, wskaźnik L_{DWN}				
	< 5 dB	5 - 10 dB	10 - 15 dB	15 - 20 dB	> 20 dB
	Stan warunków akustycznych				
	Niedobry	Zły		Bardzo zły	
Powierzchnia obszarów narażonych w danym zakresie [km ²]	0,079	0,047	0,015	0,000	0,000
Liczba lokali mieszkalnych w danym zakresie [w setkach]	0,302	0,220	0,010	0,000	0,000
Liczba narażonych mieszkańców w danym zakresie [w setkach]	0,993	0,732	0,033	0,000	0,000
Liczba budynków szkolnych i przedszkolnych w danym zakresie	0	0	0	0	0
Liczba budynków służby zdrowia, opieki społecznej i socjalnej w danym zakresie	0	0	0	0	0
Inne obiekty budowlane z punktu widzenia ochrony przed hałasem	0	0	0	0	0

Rysunek 12. Przekroczenie wartości dopuszczalnych według wskaźnika LDWN – powiat międzychodzki

Źródło: Mapa akustyczna dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie na terenie województwa wielkopolskiego.

wskaźnik L_N przekroczenie wartości dopuszczalnych	Przedział przekroczeń poziomu dopuszczalnego dla hałasu drogowego, wskaźnik L_N				
	0 - 5 dB	5 - 10 dB	10 - 15 dB	15 - 20 dB	> 20 dB
	Stan warunków akustycznych				
	Niedobry	Zły		Bardzo zły	
Powierzchnia obszarów narażonych w danym zakresie [km ²]	0,084	0,012	0,000	0,054	0,000
Liczba lokali mieszkalnych w danym zakresie [w setkach]	0,262	0,238	0,010	0,000	0,000
Liczba narażonych mieszkańców w danym zakresie [w setkach]	0,863	0,787	0,033	0,000	0,000
Liczba budynków szkolnych i przedszkolnych w danym zakresie	0	1	0	0	0
Liczba budynków służby zdrowia, opieki społecznej i socjalnej w danym zakresie	0	0	0	0	0
Inne obiekty budowlane z punktu widzenia ochrony przed hałasem	0	0	0	0	0

Rysunek 13. Przekroczenie wartości dopuszczalnych według wskaźnika LN – powiat międzychodzki

Źródło: Mapa akustyczna dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie na terenie województwa wielkopolskiego.

² Mapa akustyczna dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie na terenie województwa wielkopolskiego, maj 2018 r.

Analizując wyniki przekroczeń poziomu hałasu wzdłuż drogi krajowej nr 24 wnioskować można, że mieszkańcy Powiatu Międzychodzkiego narażeni są na ponadnormatywne oddziaływanie hałasu drogowego zarówno w porze dziennej, jak i nocnej.

wskaźnik L_{DWN} poziomy dźwięku w środowisku	Przedział poziomów dźwięku, wskaźnik L_{DWN}				
	55-60 dB	60-65 dB	65-70 dB	70-75 dB	>75 dB
Powierzchnia obszarów ekspozowanych w danym zakresie [km ²]	4,935	2,434	1,074	0,591	0,463
Liczba lokali mieszkalnych w danym zakresie [w setkach]	0,899	0,596	0,272	0,268	0,030
Liczba ekspozowanych mieszkańców w danym zakresie [w setkach]	2,997	1,996	0,896	0,885	0,100

Rysunek 14. Poziomy dźwięku w środowisku określone przez wskaźnik L_{DWN} – powiat międzychodzki

Źródło: Mapa akustyczna dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie na terenie województwa wielkopolskiego.

wskaźnik L_N poziomy dźwięku w środowisku	Przedział poziomów dźwięku, wskaźnik L_N				
	55-60 dB	60-65 dB	65-70 dB	70-75 dB	>75 dB
Powierzchnia obszarów ekspozowanych w danym zakresie [km ²]	4,094	1,937	0,888	0,482	0,332
Liczba lokali mieszkalnych w danym zakresie [w setkach]	0,780	0,540	0,273	0,165	0,010
Liczba ekspozowanych mieszkańców w danym zakresie [w setkach]	2,621	1,788	0,898	0,544	0,033

Rysunek 15. Poziomy dźwięku w środowisku określone przez wskaźnik L_N – powiat międzychodzki

Źródło: Mapa akustyczna dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie na terenie województwa wielkopolskiego.

Ponadto przez teren Powiatu Międzychodzkiego przebiegają trzy linie kolejowe: nr 368 (Szamotuły – Międzychód), nr 363 (Międzychód – Skwierzyna) oraz nr 373 (Międzychód – Zbąszyń). Obecnie dwie z nich – nr 368 i 373 – zostały wyłączone z eksploatacji, natomiast dla linii nr 363 rozpoczęto procedurę jej formalnej likwidacji. Należy jednak zaznaczyć, że planowana jest rewitalizacja linii kolejowej nr 368 relacji Szamotuły – Międzychód, która ma potrwać do 2029 roku, a pociągi pasażerskie mają wrócić nie wcześniej niż po okresie 5 lat. Obok planowanej do rewitalizacji linii kolejowej nr 368 Międzychód- Szamotuły, planowany jest również remont odcinka linii nr 363 Międzychód- Skwierzyna i dalej do Gorzowa Wielkopolskiego. Zagrożenie hałasem związane z eksploatacją szlaku kolejowego jest szczególnie odczuwalne w bezpośrednim sąsiedztwie torowisk. Poziom hałasu na terenach przylegających do linii kolejowych zależy od wielu czynników, w tym: natężenia ruchu, udziału pociągów towarowych w ogólnej liczbie składów, prędkości i płynności przejazdu, lokalizacji torów, stanu technicznego taboru i infrastruktury kolejowej, ukształtowania terenu oraz odległości pierwszej linii zabudowy od skrajnego toru.

3.4.3. Pola elektromagnetyczne

Zagadnienia związane z ochroną przed polami elektromagnetycznymi reguluje ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647), która definiuje pola elektromagnetyczne jako pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwości od 0 Hz do 300 GHz, które tworzą zakres promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego.

Zgodnie z zapisami ww. ustawy, ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na utrzymaniu poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach, także zmniejszenie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymywane.

Monitoring pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzony jest przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w sposób ujednolicony dla całego kraju od 2008 roku. Monitoring pól elektromagnetycznych realizowany jest w oparciu o Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2019 poz. 2448).

Na terenie Powiatu Międzychodzkiego znajdują się 2 punkty pomiarowe wyznaczone w ramach monitoringu badawczego poziomów pól elektromagnetycznych w 2023 roku. Punkty te zlokalizowane w gminie Chrzypsko Wielkie przy ul. Sierakowskiej 8 oraz w gminie Kwilcz przy ul. Gumnej 13. Poniżej zaprezentowano wyniki pomiarów dla tych punktów.

Tabela 10. Wyniki pomiaru pól elektromagnetycznych na terenie Powiatu Międzychodzkiego wykonanych w ramach monitoringu badawczego w województwie wielkopolskim w 2023 roku

Powiat Międzychodzki	Lokalizacja	Wynik pomiaru [V/m]	Wartość maksymalna (E _{max}) [V/m]	Niepewność pomiaru [V/m]	Wartość wskaźnika poziomu emisji pól elektromagnetycznych WME
	Chrzypsko Wielkie	<0,8	1,1	0,7	0,06
	Kwilcz	<0,8	1,1	0,7	0,06

Źródło: Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2022 w województwie wielkopolskim, GIOŚ 2024.

Analiza przedstawionych wyników pozwala stwierdzić, że na terenie Powiatu Międzychodzkiego nie wystąpiło przekroczenie poziomu dopuszczalnego wynoszącego dla wysokich częstotliwości od 28 V/m do 61 V/m.

3.4.4. Gospodarowanie wodami

Przez środek Powiatu, w ogólnym kierunku równoleżnikowym, przepływa rzeka Warta –największa rzeka Wielkopolski. Przedziela ona powiat międzychodzki na dwa, różne pod względem krajobrazowym, obszary. Część północna czyli wielki rejon międzyrzecza warciańsko-noteckiego, pokryty jest piaszczystymi wydłami. Znajdują się tutaj liczne jeziora rynnowe o charakterystycznym wydłużonym kształcie. Prawie cały obszar porośnięty jest lasami sosnowymi, należącymi do Puszczy Noteckiej. W części południowej, z kolei, mieszczą się wzgórza moreny czołowej oraz liczne jeziora.

Na obszarze Powiatu występuje wiele rzek i cieków wodnych: Warta, Mogilnica Górna, Dopływ z jez. Krzymień. Osiecznica, Mianka, Szczanica, dopływ z jez. Kubek, Jaroszeńska Struga, Lichwińska Struga, Śremska Struga, Kłosowska Struga, dopływ z jez. Barlin, Kamionka, dopływ z Miłostowa, dopływ z jez. Młyńskiego, dopływ ze Skrzydlewa, dopływ z jez. Miejskiego, dopływ z Kaplina, Dormowska Struga, dopływ

z Drzewiec, doptyw z Pitki, doptyw spod Strychów, doptyw spod Chudobczyc, doptyw z jez. Linie, Struga Świechocińska, Struga Górską, Struga Młyńska, doptyw z jez. Chojno, doptyw z jez. Bucharzewskie, doptyw ze Stawu Chalińskiego, Bielina, doptyw z jez. Jesiniówek, Struga Mierzyńska, Struga Kobylińska, Borowy Rów, Doptyw z Bielejewa, Struga Winnogórska, doptyw z jez. Wierzbno, kanał Gertruda-Muchocińskie, doptyw z jez. Wielkiego, Goleczawianka, doptyw z Kwilcza, Struga Kuchenna, Struga Piaskowa, doptyw z jez. Kuchennego, doptyw z Radgoszczy.

3.4.4.1. Charakterystyka JCWPd i JCWP

Ramowa Dyrektywa Wodna (RDW) jest dokumentem, który porządkuje i nadzoruje istniejące europejskie przepisy prawne w zakresie wód oraz ma na celu ochronę wszystkich wód przed zanieczyszczeniami u źródła. Na jej podstawie wyznaczone zostały jednolite części wód: powierzchniowych (JCWP) oraz podziemnych (JCWPd), które stanowią podstawowe jednostki gospodarki wodnej. JCWP obejmuje wody powierzchniowe, takie jak: rzeki, jeziora, wody przybrzeżne i przejściowe. Głównym celem wyodrębnienia tych jednostek jest ocena stanu jakościowego i ilościowego wód w obszarze danej JCW.

Zgodnie ze wskazanym podziałem, Powiat Międzychodzki zlokalizowany jest w obrębie 4 JCWPd:

- JCWPd nr 60,
- JCWPd nr 34,
- JCWPd nr 41,
- JCWPd nr 59.

Krótką charakterystykę tych obszarów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Charakterystyka JCWPd na terenie Powiatu Międzychodzkiego

Numer JCWPd	Kod UE	Stan	Stan chemiczny	Stan ilościowy	Cel dla stanu chemicznego	Cel dla stanu ilościowego	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
60	GW600060	dobry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	zagrożona ilościowo i chemicznie
34	GW600034	dobry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	niezagrożona
41	GW600041	dobry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	niezagrożona
59	GW600059	dobry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	niezagrożona

Źródło: opracowanie własne na podstawie karty.apgw.gov.pl

Analizowane JCWPd charakteryzują się dobrym stanem – również pod względem chemicznym i ilościowym. Większość JCWPd nie jest zagrożona pod względem nieosiągnięcia wyznaczonych dla nich celów środowiskowych – wyjątek stanowi tylko JCWPd nr 60, która zagrożona jest zarówno pod względem chemicznym, jak i ilościowym.

Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną (RDW), implementowaną ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne, jednolite części wód podziemnych są jednostkami wydzielonymi dla potrzeb zarządzania wodami, w tym planowania w gospodarowaniu wodami. Dla tych jednostek w kolejnych cyklach planistycznych sporządzane są programy działań, służące osiągnięciu ustalonych dla nich celów środowiskowych. W odniesieniu do wód podziemnych (art. 59 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r.– Prawo wodne) celem środowiskowym jest:

- zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do nich zanieczyszczeń,
- zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa ich stanu,
- ich ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem tych wód, tak aby osiągnąć ich dobry stan.

Monitoring jakości wód podziemnych jest częścią Państwowego Monitoringu Środowiska, koordynowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ). Badania wykonywane są na poziomie krajowym w ramach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego. Badania jakości wód podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzone są przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie.

Na terenie Powiatu Międzychodzkiego nie występują punkty pomiarowe w ramach prowadzonych badań wód podziemnych. Punktami najbliższymi położonymi powiatu są punkty zlokalizowane w powiecie szamotulskim oraz nowotomyskim. Wykaz wraz z krótką charakterystyką tych wskazanych punktów pomiarowych został przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela 12. Wyniki monitoringu diagnostycznego stanu chemicznego JCWPd w 2023 roku w punktach pomiarowych zlokalizowanych najbliżej Powiatu Międzychodzkiego w województwie wielkopolskim

Miejscowość	Numer ID	Rodzaj punktu pomiarowego	Użytkowanie terenu	Rok badań	Klasa jakości 2023 końcowa
Duszniki (gm. Duszniki)	3355	st. wiercona	Zabudowa miejska luźna	2023	III
Gaj Wielki (gm. Kaźmierz)	5897	st. wiercona	Grunty orne	2023	III
Wojnowice (gm. Opałenica)	3358	st. wiercona	Zabudowa miejska luźna	2023	III

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań diagnostycznego stanu chemicznego w 2023 roku PIG PIB na zlecenie GIOŚ.

Ocenę stanu wód powierzchniowych wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) na podstawie wyników klasyfikacji stanu lub potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego, uzyskanych w reprezentatywnym punkcie pomiarowo-kontrolnym. Jednolita część wód powierzchniowych to oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych taki jak: jezioro, zbiornik, strumień, rzeka lub kanał, część strumienia, rzeki lub kanału, wody przejściowe lub pas wód przybrzeżnych. Zarówno stan ekologiczny naturalnych jednolitych części wód oraz potencjał ekologiczny silnie zmienionych i sztucznych jednolitych części wód określa się na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz na podstawie wyników badań elementów wspierających, czyli elementów

hydromorfologicznych i elementów fizykochemicznych. Stan ekologiczny jednolitych części wód klasyfikuje się nadając im jedną z pięciu klas jakości.

Stan chemiczny określany jest na podstawie wyników badań substancji priorytetowych i innych zanieczyszczeń chemicznych, prowadzonych w reprezentatywnych punktach pomiarowo-kontrolnych w odniesieniu do środowiskowych norm jakości określonych aktualnym rozporządzeniu Ministra Środowiska.

Zgodnie z danymi PGW Wody Polskie, Powiat Międzychodzki położony jest w obrębie 37 JCWP, w tym 16 JCWP rzecznych oraz 21 JCWP jeziornych:

- Miąta (RW600011188929),
- Warta od Samy do Kamionki (RW60001218759),
- Kamiennik (RW600010188924),
- Śremska Struga (RW600009187549),
- Jaroszeńska Struga (RW600009187529),
- Męcinka (RW600018187789),
- Dopytyw ze Starej Jabłonki (RW60001918787514),
- Dormowska Struga (RW600010175032),
- Czarna Woda od dopływu spod Chudobczyc do ujścia (RW60001118787299),
- Warta od Kamionki do Obry (RW600012187799),
- Gościmka (RW600010188969),
- Kamionka (RW60001518769),
- Mogilnica do Mogilnicy Wschodniej (RW6000101856839),
- Czarna Woda do Dopływu spod Chudobczyc (RW60001018787219),
- Lubiątka (RW600010188949),
- Osiecznica (Oszczynica) (RW600018187499),
- Jaroszewskie (LW10287),
- Śremskie (LW10292),
- Kłosowskie (LW10294),
- Bielskie (LW10298),
- Ławickie (LW10301),
- Barlin (LW10295),
- Lutomskie (LW10285),
- Lichwińskie (LW10288),
- Tuczo (LW10317),
- Gorzyńskie (LW10315),
- Muchocińskie (LW10321),
- Wielkie (LW10320),
- Kubek (LW10286),

- Dobrzyczno (LW10131),
- Pniewy (LW10132),
- Krzymień (LW10266),
- Chrzypskie (LW10273),
- Białokoskie (LW10274),
- Wielkie (LW10276),
- Kuchenne (LW10279),
- Luboszek (LW10130).

Wykaz wraz z krótką charakterystyką tych JCWP został przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela 13. Charakterystyka JCWP na terenie Powiatu Międzychodzkiego

Nazwa	Typ	Status	Stan (ogólny)	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Wskaźniki determinujące stan/ potencjał ekologiczny	Wskaźniki determinujące stan chemiczny	Cel środowiskowy	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
Miata	rzeka nizinna	silnie zmieniona część wód	zły stan wód	umiarkowany potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	OWO; makrobezkręgowce, ichtiofauna	związki tributylowy; bromowane difenyletery, rtęć	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributylowy(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Warta od Samy do Kamionki	wielka rzeka nizinna	silnie zmieniona część wód	zły stan wód	umiarkowany potencjał ekologiczny	stan chemiczny dobry	BZT5, azot ogólny, azot azotanowy; fitoplankton	nie dotyczy	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Warta w obrębie JCWP (dla jesiotra); zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Warta w obrębie JCWP (dla troci wędrownej oraz węgorza europejskiego) dobry stan chemiczny	zagrożona
Kamiennik	potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna część wód	zły stan wód	zły stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	nie dotyczy; makrobezkręgowce, ichtiofauna	benzo(a)piren; nie dotyczy	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Śremska Struga	potok lub strumień nizinny	naturalna część wód	zły stan wód	zły stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	nie dotyczy; makrobezkręgowce, ichtiofauna	benzo(g,h,i)perylen, fluoranten; bromowane	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki	zagrożona

							difenyloetery, rtęć, heptachlor	- II klasa jakości; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(g,h,i)perylen(w),fluoranten(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	
Jaroszewska Struga	potok lub strumień nizinny	naturalna część wód	brak danych	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	brak danych	nie dotyczy	nie dotyczy	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D dobry stan chemiczny	zagrożona
Męcinka	rzeka w systemie rzeczno-jeziorowym Pojezierzy	naturalna część wód	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	BZT5; makrobezkręgowce	benzo(g,h,i)perylen; bromowane difenyloetery, rtęć, heptach	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych dobry stan chemiczny	zagrożona
Dopływ ze Starej Jabłonki	potok w systemie rzeczno-jeziorowym Pojezierzy Łososiowy	naturalna część wód	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny dobry	BZT5, przewodność; makrofity, ichtiofauna	nie dotyczy; bromowane difenyloetery, rtęć	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
Dormowska Struga	potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna część wód	brak danych	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	stan chemiczny dobry	nie dotyczy; makrofity, bezkręgowce, ichtiofauna	nie dotyczy	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D dobry stan chemiczny	zagrożona
Czarna Woda od dopływu spod Chudobczyc do ujścia	rzeka nizinna	naturalna część wód	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	nie dotyczy; ichtiofauna	związki tributyllocyny; bromowane difenyloetery, rtęć, heptachlor	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributyllocyny(w)] poniżej stanu dobrego,	zagrożona

								dla pozostałych wskaźników - stan dobry	
Warta od Kamionki do Obry	wielka rzeka nizinna	silnie zmieniona część wód	zły stan wód	słaby potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	azot ogólny, azot azotanowy; fitoplankton, makrobezkręgowce, ichtiofauna	związki tributylowy; bromowane difenyletery	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Warta w obrębie JCWP (dla jesiotra); zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Warta w obrębie JCWP (dla troci wędrownej oraz węgorza europejskiego) stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributylowy(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Gościmka	potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna część wód	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	BZT5, azot amonowy, fosfor ogólny, fosfor fosforanowy (V); makrobezkręgowce	nie dotyczy; bromowane difenyletery, rtęć	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych dobry stan chemiczny dobry stan ekologiczny	zagrożona
Kamionka	potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk	naturalna część wód	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	przewodność, azot ogólny, azot amonowy; makrofity, makrobezkręgowce	benzo(a)piren, benzo(g,h,i)perylen; bromowane difenyletery, rtęć, heptachlor	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), benzo(g,h,i)perylen(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Mogilnica do Mogilnicy Wschodniej	potok lub strumień nizinny piaszczysty	silnie zmieniona część wód	zły stan wód	zły potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	BZT5, OWO, przewodność, azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy, fosfor ogólny, fosfor fosforanowy (V); makrofity,	nie dotyczy; bromowane difenyletery, rtęć, heptachlor	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D dobry stan chemiczny	zagrożona

						makrobezkręgowce, ichtiofauna			
Czarna Woda do Dopytywu spod Chudobczyc	potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna część wód	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	BZT5, przewodność, azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy, fosfor ogólny, fosfor fosforanowy (V); nie dotyczy	benzo(a)piren, benzo(b)fluoranten, benzo(g,h,i)perylen; nie dotyczy	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), benzo(b)fluoranten(w), benzo(g,h,i)perylen(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Lubiatka	potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna część wód	brak danych	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	stan chemiczny dobry	nie dotyczy	nie dotyczy	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D dobry stan chemiczny	zagrożona
Osiecznica (Oszczynica)	rzeka w systemie rzeczno-jeziorowym Pojezierzy	silnie zmieniona część wód	zły stan wód	umiarkowany potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	BZT5, przewodność, azot ogólny, fosfor ogólny, fosfor fosforanowy (V); makrobezkręgowce	benzo(a)piren, benzo(b)fluoranten, benzo(g,h,i)perylen; bromowane difenyletery, rtęć, heptachlor	dobry potencjał ekologiczny stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), benzo(b)fluoranten(w), benzo(g,h,i)perylen(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Kłósowskie	jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane	naturalna część wód	zły stan wód	zły stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	przezroczystość, azot og, fosfor og; PMPL, ESMI, LMI	nie dotyczy; Bromowane difenyletery, Heptachlor	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [PMPL, LMI]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości) dobry stan chemiczny	zagrożona
Tuczno	jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości	naturalna część wód	zły stan wód	brak danych	stan chemiczny poniżej dobrego	nie dotyczy	Benzo(a)piren; nie dotyczy	dobry stan ekologiczny stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona

	współczynnik a Schindlera, stratyfikowane								
Lichwińskie	jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnik a Schindlera, polimiktyczne	naturalna część wód	brak danych	brak danych	stan chemiczny dobry	nie dotyczy	nie dotyczy	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	niezagrożona
Śremskie	jezioro na podłożu wapiennym, o małej wartości współczynnik a Schindlera, stratyfikowane	naturalna część wód	zły stan wód	zły stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	azot og, fosfor og; nie dotyczy	Benzo(b)fluoranten , Benzo(g,h,i)perylen ; Benzo(a)piren, Heptachlor	dobry stan ekologiczny stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(b)fluoranten (w) benzo(g,h,i)perylen (w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Bielskie	jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnik a Schindlera, stratyfikowane	naturalna część wód	zły stan wód	zły stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	przezroczystość, azot og; LMI	nie dotyczy; Bromowane difenyloetery, Rtęć	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [LMI]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości) dobry stan chemiczny	zagrożona
Ławickie	jezioro na podłożu wapiennym, o małej wartości współczynnik a Schindlera, stratyfikowane	naturalna część wód	zły stan wód	zły stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	fosfor og; PMPL, LMI	Benzo(g,h,i)perylen ; Bromowane difenyloetery, Rtęć, Heptachlor	dobry stan ekologiczny stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(g,h,i)perylen (w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Jaroszewskie	jezioro na podłożu wapiennym, o małej wartości współczynnik a Schindlera,	naturalna część wód	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny dobry	azot og, fosfor og; PMPL	nie dotyczy	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona

	stratyfikowane								
Lutomskie	jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane	naturalna część wód	zły stan wód	zły stan ekologiczny	stan chemiczny dobry	przezroczystość, azot og, przewodność; PMPL, ESMI	Benzo(a)piren; nie dotyczy	dobry stan ekologiczny stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren (w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Barlin	jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, polimiktyczne	naturalna część wód	zły stan wód	zły stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	przezroczystość, azot og, fosfor og; PMPL, ESMI, LMI	Benzo(a)piren, Benzo(b)fluoranten, Benzo(g,h,i)perylen, Benzo(k)fluoranten; Bromowane difenyletery, Rtęć, Heptachlor	dobry stan ekologiczny stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren (w) benzo(b)fluoranten (w) benzo(g,h,i)perylen (w) benzo(k)fluoranten (w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Gorzyńskie	jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane	naturalna część wód	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	nie dotyczy; LMI	Benzo(a)piren, Benzo(g,h,i)perylen; Bromowane difenyletery	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [LMI]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości) stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren (w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry Wymagania dla elementów biologicznych Podstawa wymagania rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25.06.2021 r.	zagrożona
Muchocińskie	jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane	naturalna część wód	brak danych	brak danych	stan chemiczny dobry	brak danych	nie dotyczy	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	niezagrożona
Wielkie	jezioro na podłożu wapiennym, o dużej	naturalna część wód	brak danych	brak danych	stan chemiczny dobry	nie dotyczy	nie dotyczy	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	niezagrożona

	wartości współczynnik a Schindlera, polimiktyczne								
Kubek	jeziro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnik a Schindlera, polimiktyczne	naturalna część wód	zły stan wód	zły stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	azot og, fosfor og; PMPL	Benzo(a)piren; nie dotyczy	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
Dobrzyczo	jeziro na podłożu wapiennym, o małej wartości współczynnik a Schindlera, stratyfikowane	naturalna część wód	zły stan wód	zły stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	przezroczystość, azot og, fosfor og; PMPL, ESMI	nie dotyczy; Bromowane difenyletery, Heptachlor	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
Pniewy	jeziro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnik a Schindlera, polimiktyczne	naturalna część wód	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	przezroczystość, azot og; PMPL	Kadm; nie dotyczy	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
Krzymień	jeziro na podłożu wapiennym, o małej wartości współczynnik a Schindlera, stratyfikowane	silnie zmieniona część wód	zły stan wód	zły potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	azot og, fosfor og; PMPL, ESMI, LMI	Benzo(a)piren, Benzo(g,h,i)perylen; nie dotyczy	dobry potencjał ekologiczny stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren (w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Chrzypskie	jeziro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnik a Schindlera,	naturalna część wód	zły stan wód	zły stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	przezroczystość, azot og, fosfor og; nie dotyczy	Kadm; nie dotyczy	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	niezagrożona

	stratyfikowane								
Białokoskie	jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika a Schindlera, stratyfikowane	naturalna część wód	zły stan wód	zły stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	przezroczystość, azot og; PMPL, ESMI	Benzo(a)piren; nie dotyczy	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
Wielkie	jezioro na podłożu wapiennym, o małej wartości współczynnika a Schindlera, stratyfikowane	naturalna część wód	zły stan wód	zły stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	przezroczystość, azot og, fosfor og; PMPL	Benzo(a)piren; nie dotyczy	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
Kuchenne	jezioro na podłożu wapiennym, o małej wartości współczynnika a Schindlera, stratyfikowane	naturalna część wód	brak danych	brak danych	stan chemiczny dobry	nie dotyczy	nie dotyczy	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	niezagrożona
Luboszek	jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika a Schindlera, polimiktyczne	naturalna część wód	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny dobry	azot og; PMPL	nie dotyczy Stan (ogólny) zły stan wód	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona

Źródło: karty.apgw.gov.pl.

Wszystkie JCWP zlokalizowane w obrębie Powiatu Międzychodzkiego charakteryzują się złym stanem wód, w związku z czym są one zagrożone ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych. Brak zagrożenia stwierdzono tylko w przypadku 4 JCWP jeziornych – JCWP Lichwiańskie, JCWP Muchocińskie, JCWP Wielkie oraz JCWP Chrzypskie. W ocenie stanu JCWP uwzględnia się wyniki klasyfikacji stanu lub potencjału ekologicznego (stan ekologiczny – dla wód naturalnych, potencjał ekologiczny – dla wód sztucznych i silnie zmienionych) oraz stanu chemicznego. W przypadku analizowanych JCWP obserwuje się, że posiadają one umiarkowany, słaby lub zły stan/potencjał ekologiczny. Natomiast biorąc pod uwagę stan chemiczny JCWP, to analizowane JCWP posiadają stan chemiczny dobry lub stan chemiczny poniżej dobrego.

W celu prawidłowego gospodarowania wodami tworzy się Plany gospodarowania wodami dla obszaru dorzecza. Powiat Międzychodzki w całości położony jest na obszarze dorzecza Odry. Obecnie obowiązujący zaktualizowany Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (PGW) został zatwierdzony przez Radę Ministrów i opublikowany w dniu 23 lutego 2023 r. w drodze rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. 2023 poz. 335). Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry ustala następujące cele środowiskowe:

- dla jednolitych części wód – będących w dobrym stanie/potencjalnie ekologicznym, utrzymanie tego stanu/potencjału,
- dla naturalnych części wód – osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego, utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego,
- dla silnie zmienionych i sztucznych części wód – osiągnięcie co najmniej dobrego potencjału ekologicznego, utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego.

3.4.4.2. Zagrożenie powodziowe

Powódź to w rozumieniu art. 16 pkt. 43 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1087 ze zm.) czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, w szczególności wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych.

Mapy zagrożenia powodziowego (MZP) i mapy ryzyka powodziowego (MRP) to dokumenty planistyczne, których obowiązek opracowania wynika z dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dyrektywa Powodziowa). Za sporządzenie projektów map zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego odpowiedzialne jest Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

Mapy zagrożenia powodziowego sporządza się dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego, tj. obszarów na których stwierdza się istnienie znaczącego ryzyka powodziowego lub jego wystąpienie jest prawdopodobne. Mapy ryzyka powodziowego określają wartości potencjalnych strat powodziowych oraz przedstawiają obiekty narażone na zalanie w przypadku wystąpienia powodzi o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia. Są to obiekty, które pozwalają na ocenę ryzyka powodziowego dla zdrowia i życia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej, czyli grupy, dla których należy ograniczyć negatywne skutki powodzi zgodnie z celami Dyrektywy Powodziowej.

Powiat Międzychodzki położony jest na terenie ryzyka powodziowego. Obszarami narażonymi na skutki ewentualnej powodzi są przede wszystkim tereny związane z przebiegiem dolin rzecznych oraz lokalizacją zbiorników wodnych. Ochrona przed powodzią nie powinna skupiać się wyłącznie na metodach technicznych, ale również na stosowaniu metod nietechnicznych, np. zalesianiu wododziałów, odtwarzaniu naturalnej retencji wód, zapobieganiu lokalizacji zabudowy na terenach zalewowych oraz sterowaniu systemem melioracji szczegółowej.

Powiat (w części administrowanej przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu), znajduje się:

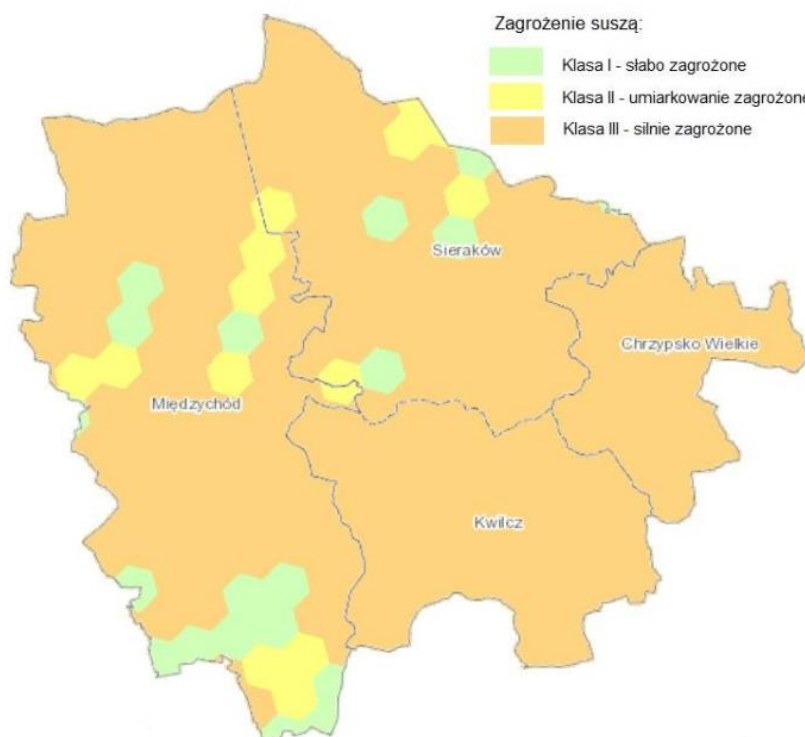
- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi $p=1\%$,
- częściowo na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi $p=10\%$,
- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, tj. obszarze między linią brzegu, a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne,
- częściowo na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi $p=0,2\%$, częściowo na obszarze narażonym na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

Ponadto na terenie Powiatu Międzychodzkiego występuje zwiększone prawdopodobieństwo występowania powodzi błyskawicznych, wywołanych silnymi opadami, mogących powodować zalewanie obszarów, na których nieodpowiednio prowadzona jest gospodarka przestrzenna. Ochrona przed powodzią nie powinna skupiać się wyłącznie na metodach technicznych, ale również stosować metody nietechniczne tj. zalesianie wododziałów, odtwarzanie naturalnej retencji na terenach dolin rzecznych i w lasach, przywracanie retencji glebowo-gruntowej, spowalnianie odpływu wód przez renaturyzację cieków, zapobieganie lokalizacji zabudowy na terenach zalewowych i sterowanie systemem melioracji szczegółowej itp. Warto dodać, że wraz ze zmniejszeniem prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi wzrasta zasięg przestrzenny potencjalnych zniszczeń.

- hydrologiczną,
- hydrogeologiczną.

W dniu 3 września 2021 roku minister właściwy do spraw gospodarki wodnej ogłosił rozporządzenie w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS). Akt prawny został ustanowiony na mocy Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. (Dz. U. z 2021 r., poz. 1615). Plan przeciwdziałania skutkom suszy został opracowany na lata 2021–2027. Zgodnie z ustawą – Prawo wodne – dokument ten podlega obowiązkowej aktualizacji nie rzadziej niż co sześć lat. PPSS stanowi kluczowy dokument planistyczny w zakresie zarządzania zasobami wodnymi, którego podstawowym celem jest wskazanie strategicznych kierunków działań pozwalających na ograniczenie ryzyka wystąpienia skutków suszy oraz zapobieganie kryzysowi wodnemu w Polsce. Główna intencja dokumentu została wyrażona już w jego tytule – jako systemowe przeciwdziałanie skutkom suszy.

Z mapy zagrożenia suszą wynika, że zdecydowana większość obszaru Powiatu Międzychodzkiego znajduje się w strefie silnego zagrożenia wystąpienia suszy. Jedynie niewielkie fragmenty gmin Międzychód i Sieraków charakteryzują się niższym stopniem zagrożenia – określanym jako słaby lub umiarkowany. W związku z tym, wszelkie działania należy realizować z uwzględnieniem zapisów planu przeciwdziałania skutkom suszy.

Rysunek 17. Zagrożenie suszą na terenie Powiatu Międzychodzkiego

Źródło: projekt Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035.

W Planie przeciwdziałania skutkom suszy nie wskazano żadnych zadań inwestycyjnych przewidzianych do realizacji na terenie Powiatu Międzychodzkiego.

3.4.5. Gospodarka wodno-ściekowa

Zgodnie z danymi GUS, w 2023 roku w Powiecie Międzychodzkiem do sieci wodociągowej posiadało 91,8% mieszkańców. Z kolei dostęp do sieci kanalizacyjnej posiadało tylko 67,1% mieszkańców, co wskazuje na znaczną dysproporcję pomiędzy rozwojem infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej na opisywanym obszarze. Niski odsetek mieszkańców posiadających przyłącze do sieci kanalizacyjnej jest zjawiskiem niekorzystnym, ponieważ może przyczyniać się pogorszenia stanu środowiska przyrodniczego w powiecie poprzez emisję zanieczyszczeń płynnych do wód gruntowych oraz gleb, co w rezultacie może doprowadzić do ich zakwaszenia oraz degradacji biosfery.

Na terenie powiatu międzychodzkiego funkcjonuje 20 ujęć wody, z których woda pobierana jest przy pomocy 44 studni, z warstw trzeciorzędowych i czwartorzędowych. Wszystkie ujęcia posiadają stację uzdatniania wody oraz ustanowioną strefę ochrony bezpośredniej³. Natomiast żadne ujęcie wody nie ma wyznaczonej strefy ochrony pośredniej. Na terenie powiatu znajduje się również wiele ujęć wód powierzchniowych (z licznych jezior). Mieszkańcy, z odpowiednimi pozwoleniami, nawadniają dzięki nim pola oraz stawy⁴.

Natomiast nieczystości płynne z terenu Powiatu Międzychodzkiego odprowadzane są do 5 oczyszczalni ścieków, które zlokalizowane są w gminie Międzychód, gminie Kwilcz, gminie Lubosz, gminie Chrzypsko Wielkie oraz gminie Sieraków. W poniższej tabeli przedstawiono podstawowe parametry tych instalacji.

Tabela 14. Podstawowe parametry techniczne oczyszczalni ścieków zlokalizowanych w obrębie Powiatu Międzychodzkiego

Lokalizacja	Miejscowości obsługiwane	Rodzaj oczyszczalni	Projektowana przepustowość maksymalna [m ³ /d]	Projektowana maksymalna wydajność RLM	Bezpośredni odbiornik ścieków oczyszczonych
Międzychód	Gmina Międzychód	mechaniczno - biologiczna	4 000	30 000	rzeka Warta
Kwilcz	Kwilcz, Rozbitek, Mechnacz, Orzeszkowo	biologiczna	550	550	Struga Kwilcka (poprzez staw stabilizacyjny)
Lubosz	Lubosz, Daleszynek	biologiczna SBR	240	240	ziemia
Chrzypsko Wielkie	Chrzypsko Wielkie, Charcice	mechaniczno-biologiczna z podwyższonym usuwaniem biogenów	390,0	3250	Rzeka Osiecznica
Sieraków	Sieraków, Grobia, Kłosowice, Lutom	biologiczna	1250	6250	Rzeka Warta

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Międzychodzkiego na lata 2024-2030.

³ Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Międzychodzkiego na lata 2024-2030

⁴ Prognoza Oddziaływania na Środowisko dla Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2016-2024

W miejscach z rozproszoną zabudową oraz tam, gdzie nie ma możliwości technicznych lub ze względów ekonomicznych budowane są indywidualne systemy oczyszczania ścieków. Urzędy Miast i Gmin Powiatu Międzychodzkiego na bieżąco prowadzoną ewidencję zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Na koniec 2022 roku liczba zbiorników bezodpływowych wynosiła 2 209 sztuk, a przydomowych oczyszczalni ścieków 334 sztuk⁵.

Ponadto na terenie Powiatu Międzychodzkiego zostały wyznaczone trzy aglomeracje w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK):

- Aglomeracja Sieraków – obejmuje swym zasięgiem tereny objęte systemem kanalizacji zbiorczej (miejscowości: Sieraków, Grobia, Kłosowice, Lutom) zakończone oczyszczalnią ścieków w Sierakowie.
- Aglomeracja Międzychód – obejmuje swym zasięgiem tereny objęte systemem kanalizacji zbiorczej (miejscowości: Bielsko, Dzieścielin, Głazewo, Gorzyń, Kamionna, Kaplin, Łowyń, Mierzyn, Muchocin, Przedlesie, Piłka, Radgoszcz, Wielowieś) zakończone oczyszczalnią ścieków w Międzychodzie.
- Aglomeracja Kwilcz – obejmuje swym zasięgiem tereny objęte systemem kanalizacji zbiorczej (miejscowości: Kwilcz, Mechnacz, Rozbitek) zakończone oczyszczalnią ścieków w m. Kwilcz.

3.4.6. Ukształtowanie terenu, budowa geologiczna i zasoby kopalin

Zgodnie z podziałem Polski wg J. Kondrackiego na krainy fizyczno-geograficzne, Powiat Międzychodzki położony jest w obrębie:

- Megaregion: Pozaalpejska Europa Środkowa,
- Prowincja: Niż Środkowoeuropejski,
- Podprowincja: Pojezierza Południowobałtyckie,
- Makroregiony: Pojezierza Wielkopolskie i Pradolina Toruńsko-Eberswaldzka,
- Mezoregiony:
 - Pojezierze Poznańskie – mezoregion położony w środkowo-zachodniej Polsce, stanowiący część większego obszaru Pojezierzy Południowobałtyckich. Obejmuje tereny między innymi wokół Poznania, rozciągając się wzdłuż doliny Warty i obejmując fragmenty województwa wielkopolskiego. Charakterystyczną cechą regionu jest duża liczba jezior polodowcowych, które ukształtowały się w wyniku ostatniego zlodowacenia bałtyckiego. Krajobraz Pojezierza Poznańskiego cechuje się płaskorówninnym terenem, urozmaiconym przez morenowe wzniesienia, rynny jeziorne i doliny rzeczne.
 - Kotlina Gorzowska – mezoregion położony w północno-zachodniej części Polski, w obrębie Niziny Południowowielkopolskiej, należący do makroregionu Pradoliny Toruńsko-

⁵ Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Międzychodzkiego na lata 2024-2030

Eberswaldzkiej. Rozciąga się wzdłuż doliny dolnej Warty, na północ od Gorzowa Wielkopolskiego, obejmując m.in. tereny na pograniczu województw lubuskiego i wielkopolskiego. Region ten charakteryzuje się płaską, szeroką doliną o równinnym krajobrazie, z licznymi starorzeczami, torfowiskami oraz terenami podmokłymi. Ukształtowanie terenu jest wynikiem działalności lodowca oraz późniejszych procesów rzecznych. Dominującą formacją geomorfologiczną są osady fluwiogłacjalne i rzeczne.

- Pojezierze Lubuskie – mezoregionu położony w zachodniej części Polski, należący do makroregionu Pojezierzy Południowobałtyckich. Rozciąga się na pograniczu województw lubuskiego i wielkopolskiego, obejmując m.in. fragmenty zachodniego Powiatu Międzychodzkiego. Krajobraz Pojezierza Lubuskiego cechuje się dużym urozmaicheniem terenu, będącym efektem działalności lodowca podczas ostatniego zlodowacenia bałtyckiego. Obszar ten charakteryzuje się obecnością licznych jezior rynnowych i polodowcowych, pagórkowatymi formami morenowymi oraz szerokimi pasmami sandrowymi i wysoczyznami.

Powiat Międzychodzki charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu, typową dla obszarów młodogłacjalnych. Kształt krajobrazu został uformowany w wyniku działalności lądolodu skandynawskiego oraz procesów fluwiogłacjalnych związanych z wodami roztopowymi. Na terenie powiatu występują liczne formy polodowcowe, takie jak: moreny denne i czołowe, ozy, kemy, sandry oraz rynny jeziorne. Teren powiatu obejmuje fragmenty kilku mezoregionów, m.in. Pojezierza Poznańskiego, Pojezierza Lubuskiego i Kotliny Gorzowskiej, co przekłada się na dużą zmienność krajobrazu – od pagórkowatych wysoczyzn po równinne obniżenia dolinne.

Na szczególną uwagę zasługuje ciąg jezior rynnowych i polodowcowych, występujących głównie w gminach Sieraków i Międzychód, tworzących efektowne zespoły jeziorne wpisane w otoczenie leśne. Znaczną część powierzchni powiatu pokrywają również kompleksy leśne Puszczy Noteckiej, wpływające na naturalny charakter krajobrazu. Dolina Warty, będąca osią hydrograficzną regionu, przecina południową część powiatu i stanowi ważny element krajobrazowy oraz przyrodniczy. Jej szerokie terasy i płaskie obniżenia kontrastują z wyraźnie ukształtowanymi wzgórzami morenowymi i piaszczystymi wysoczyznami. W obrębie doliny oraz licznych jezior występują także torfowiska, obniżenia bezodpływowe oraz tereny podmokłe, wzmacniające zróżnicowanie przestrzenne powiatu.

Na terenie Powiatu Międzychodzkiego dominują obszary leśne oraz użytkowane rolniczo, które odgrywają istotną rolę zarówno w kontekście przyrodniczym, jak i gospodarczym. Teren ten charakteryzuje się warstwami osadów o zróżnicowanej genezie i miąższości, które odzwierciedlają skomplikowaną historię geologiczną regionu.

Podłoże geologiczne tworzą utwory mezozoiczne, głównie osady triasowe i kredowe, przykryte przez osady paleogeńsko-neogeńskie o charakterze mułkowo-ilastym. Warstwy te reprezentowane są przez mioceńskie kompleksy mułków, glin i piasków, których ukształtowanie zostało w znacznym stopniu zmodyfikowane przez działalność lodowca i późniejsze procesy erozyjne oraz głacitektoniczne.

Na powierzchni dominują utwory czwartorzędowe, związane głównie z plejstoceniowymi zlodowaceniami. Najstarsze kompleksy glacialne tworzą gliny zwałowe (lodowcowe), natomiast młodsze – piaski podglinowe, kolejne warstwy glin oraz piaski i żwiry pochodzenia wodnolodowcowego, odkładane przez wody roztopowe. Dolina Warty oraz system rynien jeziornych i zagłębień terenowych wypełnione są osadami holoceniowymi, głównie piaskami rzecznyymi, żwirami, torfami oraz namułami organicznymi. W zagłębieniach bezodpływowych często występują mułki, gytie, torfy niskie oraz lokalnie kreda jeziorna – szczególnie w obszarach sąsiadujących z jeziorami rynnowymi.

Występowanie złóż kopalin na terenie powiatu determinuje jego budowa geologiczna. Główne surowce mineralne tutaj zlokalizowane to ropa naftowa, gaz ziemny i kruszywa naturalne⁶.

Zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego, na terenie Powiatu Międzychodzkiego znajduje się 50 złóż surowców naturalnych. W poniższej tabeli przedstawiono podstawową charakterystykę złóż w powiecie wraz z ich stanem zagospodarowania.

Tabela 15. Wykaz złóż zlokalizowanych w obrębie Powiatu Międzychodzkiego

Nazwa złoża	Kopalina	Powierzchnia [ha]	Stan zagospodarowania
Chudobczyce	piaski i żwiry	16,7900	złoże rozpoznane szczegółowo
Dormowo	piaski i żwiry	0,9111	eksploatacja złoża zaniechana
Dzięcielina MS	piaski i żwiry	1,9951	złoże rozpoznane szczegółowo
Głazewo MK	piaski i żwiry	20,2529	złoże rozpoznane szczegółowo
Głazewo TN	piaski i żwiry	121,7868	złoże eksploatowane okresowo
Głazewo TN1	piaski i żwiry	1,7469	eksploatacja złoża zaniechana
Gorzycko I	piaski i żwiry	0,5380	złoże skreślone z bilansu zasobów
Grobina MD	piaski i żwiry	0,3200	złoże eksploatowane okresowo
Grotów	gazy ziemne	1 534,0000	złoże zagospodarowane
	ropy naftowe	1 534,0000	złoże zagospodarowane
Kamionna EG	piaski i żwiry	0,3000	złoże rozpoznane szczegółowo
Kłósowice	węgle brunatne	99 999,9900	złoże o zasobach prognostycznych

⁶ Prognoza Oddziaływania na Środowisko dla Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2016-2024

Kłosowice	surowce ilaste ceramiki budowlanej	1,3000	złoże skreślone z bilansu zasobów
Kopalnia Wanda	węgle brunatne	1,2800	złoże rozpoznane szczegółowo
Krzyżkówko MD	piaski i żwiry	5,6338	złoże rozpoznane szczegółowo
Kwilcz KR.	piaski i żwiry	8,1400	złoże rozpoznane szczegółowo
Lewice	piaski i żwiry	5,2100	złoże zagospodarowane
Lubiatów	ropy naftowe	20,4200	złoże zagospodarowane
	gazy ziemne	1,4100	złoże zagospodarowane
Łężce	piaski i żwiry	3,9819	złoże rozpoznane szczegółowo
Łężce DS	piaski i żwiry	2,0000	złoże rozpoznane szczegółowo
Łężce I	piaski i żwiry	1,6814	eksploatacja złoża zaniechana
Łężce II	piaski i żwiry	10,8916	eksploatacja złoża zaniechana
Łężce III	piaski i żwiry	6,5154	złoże eksploatowane okresowo
Łęczeczki MŁ	piaski i żwiry	52,0364	złoże rozpoznane szczegółowo
Mechnacz	piaski i żwiry	5,8189	złoże zagospodarowane
Mechnacz II	piaski i żwiry	8,8426	złoże zagospodarowane
Mechnacz III	piaski i żwiry	1,8670	złoże skreślone z bilansu zasobów
Mechnacz KR	piaski i żwiry	5,6774	złoże rozpoznane szczegółowo
Międzychód	gazy ziemne	1 775,0000	złoże zagospodarowane
Miłostowo	piaski i żwiry	5,1100	złoże eksploatowane okresowo
Miłostowo GG	piaski i żwiry	1,1889	złoże rozpoznane szczegółowo
Miłostowo II	piaski i żwiry	14,7000	złoże eksploatowane okresowo
Miłostowo KD	piaski i żwiry	1,8860	złoże skreślone z bilansu zasobów
Miłostowo KD I	piaski i żwiry	5,1922	złoże eksploatowane okresowo
Miłostowo KR.	piaski i żwiry	46,7300	złoże rozpoznane szczegółowo
Prusim	piaski i żwiry	2,6214	eksploatacja złoża zaniechana
Prusim I	piaski i żwiry	17,4119	złoże zagospodarowane
Prusim II	piaski i żwiry	4,5043	złoże rozpoznane szczegółowo

Rozbitek	piaski i żwiry	15,0586	złoże eksploatowane okresowo
Sieraków	ropy naftowe	207,4000	kopalnia w budowie lub ekspl. próbna
	gazy ziemne	207,4000	kopalnia w budowie lub ekspl. próbna
Sieraków	surowce ilaste ceramiki budowlanej	10,1900	eksploatacja złoża zaniechana
Stara Dąbrowa	piaski i żwiry	35,0793	eksploatacja złoża zaniechana
Stara Dąbrowa I-Wschód	piaski i żwiry	46,3800	złoże zagospodarowane
Stara Dąbrowa I-Zach.	piaski i żwiry	14,7600	eksploatacja złoża zaniechana
Tuczepy	piaski i żwiry	37,9200	złoże rozpoznane szczegółowo
Wielowieś	piaski i żwiry	8,5087	eksploatacja złoża zaniechana
Wielowieś U	piaski i żwiry	0,7571	złoże rozpoznane szczegółowo
Wielowieś-S	piaski i żwiry	1,9727	eksploatacja złoża zaniechana
Wielowieś-T	piaski i żwiry	1,6000	eksploatacja złoża zaniechana
Wiktorowo	piaski i żwiry	6,1700	eksploatacja złoża zaniechana
Wiktorowo - pole C	piaski i żwiry	4,3700	eksploatacja złoża zaniechana

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego.

Zgodnie z danymi Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej, na terenie Powiatu Międzychodzkiego nie występuje zagrożenie ruchów masowych oraz brak jest udokumentowanych osuwisk.

3.4.7. Powierzchnia ziemi i gleby

Powiat Międzychodzki jest powiatem o charakterze leśno-rolniczym. Na obszarze gminy Sieraków dominują gleby brunatne i piaszkowe różnych typów. Głównie wykształcone z piaszków luźnych i słabo-gliniastych. Następne grupy to: mady, czarne ziemie, torfowe, murszowo-torfowe, mułowo- torfowe, glejowe. Gleby brunatne występują na wysoczyznach w pasie przyjeziornym i wzdłuż krawędzi doliny Warty. Zaliczane są do kompleksów pszennych i żytnich. Wartość bonitacyjna tych gleb odpowiada II, III i IV klasie. Kompleksy najżyźniejszych gleb wytworzyły się w otoczeniu Lutomka oraz wokół Grobi i Jaroszewa. Gleby bielcowe powstały pod lasami iglastymi, przeważnie na piaskach. Wartość tych gleb mieści się w V i VI klasie. Zaliczane są do kompleksów żytnich. Pomimo licznych i dużych zagłębień terenu, stosunkowo niewielki jest udział gleb hydrogeniczych. W dolinie Warty występują mady, głównie lekkie. Charakteryzują się dużą produktywnością i zaliczane są do kompleksów żytnich. Jakość użytkowa tych gleb to klasa IVb-VI. Tereny leśne stanowią 57,4% powierzchni ogólnej gminy Sieraków. Natomiast tereny rolne – 28,3% powierzchni ogólnej gminy. Ponad 50% ogólnej powierzchni gruntów ornych charakteryzuje się niskimi klasami bonitacyjnymi (V, VI i VIz). Wśród gleb dobrych klas IIIa i b oraz IVa i b największy udział – 40% ich ogólnej

powierzchni posiadają klasy IV. W użytkach zielonych zdecydowanie dominują również gleby niskich klas bonitacyjnych – V i VI, które łącznie stanowią 74% ogólnej powierzchni użytków zielonych. Wg oceny kompleksowej i przydatności dla rolnictwa w gminie Kwilcz można wyróżnić:

- rejon gleb b. dobrych o dużej żyzności, z przewagą kompleksu 2 (pszennego dobrego) i (żytniego b. dobrego), z klasami III i IV; obejmuje on Kwilcz i tereny na północny-zachód od Kwilcza i Orzeszkowa,
- rejon gleb o mniejszej żyzności z przewagą kompleksu 4 (żytniego b. dobrego) i 5 (żytniego dobrego), z kl. III, IV i V; obejmuje: Prusim, Mechnacz, Kurnatowice, Upartowo, Mościejewo, Lubosz, Chudobczyce,
- rejon gleb słabych z przewagą kompleksu 6 (żytniego słabego) i 7 (żytniego b. słabego), z kl. V i VI; obejmuje tereny wsi Miłostowo, Stara Dąbrowa, obszar na pd. od Rozbitka, Mechnacza i Daleszyna oraz na zachód od Chudobczyc⁷.

Na terenie gminy Chrzypsko Wielkie brak jest gleb kompleksu pszennego bardzo dobrego /1/, oraz kompleksów zbożowo pastewnych: mocnego /8/ i słabego /9/. Kompleks pszenno-dobry /2/ stanowi ca 8%, a kompleks pszenno-wadliwy /3/ około 4%. Również kompleks żytni bardzo dobry /4/, zwany pszenno-żytnim to niecałe 7%. Najwięcej, bo aż 40% stanowią gleby kompleksu żytniego dobrego /5/ i prawie tyle samo gleby kompleksu żytniego słabego /6/. Poza wymienionymi występują jeszcze gleby kompleksu żytniego najłagodszego /7/ - ca 3%. Określając ogólnie stopień funkcjonalnej przydatności gleb, to kompleksy glebowe od 2-5 zaliczyć można do korzystnych dla rozwoju produkcji rolnej, od 6-7 mało przydatne dla produkcji rolnej, natomiast korzystne dla rozwoju funkcji pozarolniczych. Gleby występujące na obszarze powiatu w większości zaklasyfikowane zostały do średnich i niższych klas bonitacyjnych. Gleby klas I i II w ogóle nie występują, a gleby klasy III w bardzo małej ilości⁸.

Stan gleb na terenie Powiatu Międzychodzkiego oceniany jest jako ogólnie dobry, jednak zauważa się, że są one narażone na szereg potencjalnych zagrożeń wynikających głównie z działalności człowieka. Szczególną uwagę zwraca się na obszary położone w bezpośrednim sąsiedztwie głównych dróg, gdzie czynniki środowiskowe i komunikacyjne mogą w dłuższej perspektywie przyczyniać się do pogarszania jakości gleb. Jednym z kluczowych zagrożeń może być podwyższony poziom zakwaszenia gleb, który – choć obecnie nie jest krytyczny – w przypadku jego nasilania się, mógłby wpływać negatywnie także na wody powierzchniowe. Gleby przylegające do pasów drogowych są ponadto narażone na oddziaływanie spalin samochodowych, zawierających m.in. metale ciężkie (takie jak ołów) oraz wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne. Dodatkowe ryzyko stanowi zasolenie spowodowane stosowaniem soli drogowej zimą. Z punktu widzenia zagrożeń długofalowych, istotna może być również presja rolnictwa intensywnego. Nadmierne stosowanie nawozów mineralnych i chemicznych środków ochrony roślin może prowadzić do akumulacji zanieczyszczeń w glebie. Wysiew monokultur oraz brak rotacji upraw osłabiają strukturę gleby, zmniejszają

⁷ Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Międzychodzkiego na lata 2024-2030

⁸ Prognoza Oddziaływania na Środowisko dla Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2016-2024

jej żyzność i zwiększają podatność na erozję. Nie bez znaczenia pozostaje również urbanizacja i rozwój infrastruktury, które prowadzą do trwałego zabudowywania terenów rolniczych i leśnych. Procesy te wiążą się z uszczelnianiem powierzchni, co ogranicza naturalną infiltrację wód opadowych i przyczynia się do spadku aktywności biologicznej gleb.

Zagrożeniem dla gleb mogą być także zanieczyszczenia przemysłowe, w tym metale ciężkie i substancje chemiczne emitowane przez zakłady produkcyjne, a także niewłaściwe składowanie odpadów przemysłowych i komunalnych. Eksploatacja surowców mineralnych (jak piasek, żwir, torf) wiąże się z ryzykiem przekształcenia rzeźby terenu i zniszczenia warstwy gleby, zwłaszcza w przypadku braku właściwej rekultywacji. Z kolei w kontekście komunikacyjnym, istotna jest również emisja pozaspalinowa, wynikająca z zużycia opon, klocków hamulcowych oraz wtórnego unosu pyłów drogowych. Zanieczyszczenia komunikacyjne mogą przedostawać się do gleby również poprzez oleje, smary i inne związki ropopochodne. Dodatkowo, nieprawidłowe gospodarowanie wodami opadowymi i powierzchniowymi może przyczyniać się do procesów erozji, szczególnie na terenach nachylonych i podmokłych. Ryzyko degradacji gleby może także wzrosnąć w wyniku zmian użytkowania terenu, takich jak wylesianie czy przekształcanie gruntów leśnych w tereny rolnicze i budowlane. W obszarach intensywnie użytkowanych turystycznie, degradacja gleb może postępować w wyniku zagęszczania podłoża, rozbudowy infrastruktury oraz niewystarczającej ochrony przyrody.

Monitoring chemizmu gleb ornych Polski realizowany jest przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach. Na terenie województwa wielkopolskiego zlokalizowanych jest 17 punktów pomiarowych, jednak żaden z nich nie jest położony na terenie Powiatu Międzychodzkiego.

3.4.8. Gospodarka odpadami

Powiat wykonuje zadania publiczne o charakterze ponadgminnym, a jego funkcje mają charakter uzupełniający w stosunku do gminy. Gminy natomiast zobowiązane są do wypełniania zadań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi wynikającymi m.in. z ustawy o odpadach (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1587 ze zm.) oraz Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1469 ze zm.) i rozporządzeń wykonawczych.

Odpady komunalne zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1587 ze zm.) to odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych; niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne pozostają niesegregowanymi (zmieszanymi) odpadami komunalnymi, nawet jeżeli zostały poddane czynności przetwarzania odpadów, która nie zmieniła w sposób znaczący ich właściwości.

Zarządzaniem systemem gospodarki odpadami komunalnymi zajmują się poszczególne gminy z terenu Powiatu Międzychodzkiego. Zgodnie z przepisami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi stanowi dochód gminy. Z pobranych od właścicieli nieruchomości opłat pokrywane są koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, które obejmują koszty:

- odbierania, transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych;
- tworzenia i utrzymania punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych;
- obsługi administracyjnej tego systemu,
- edukacji ekologicznej w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi.

Odpady komunalne odbierane są przez firmy wyłonione w przetargach, według ustalonego harmonogramu dostarczanego mieszkańcom. Odbiór odpadów komunalnych z terenu gmin Powiatu Międzychodzkiego odbywa się w dwóch systemach:

- workowym i pojemnikowym – dla budynków jednorodzinnych,
- pojemnikowym – dla budynków wielolokalowych.

Z nieruchomości odbierane są odpady niesegregowane (zmieszane) oraz selektywnie zebrane tj.: metale i tworzywa sztuczne, papier i tektura, szkło oraz bioodpady. Zasady w zakresie selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych ustalane są przez poszczególne gminy w uchwalanych regulaminach utrzymania czystości i porządku na terenie danej gminy⁹.

Dodatkowo mieszkańcy poszczególnych gmin mogą oddawać wybrane frakcje odpadów do Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), który funkcjonuje w następujących lokalizacjach:

- gmina Międzychód: ul. Bolesława Chrobrego 24 A w Międzychodzie,
- gmina Sieraków: ul. Towarowa 8 w Sierakowie,
- gmina Kwilcz: ul. 1 Maja 1B w Kwilczu,
- gmina Chrzypsko Wielkie: ul. Rolna 8a w Chrzypsku Wielkim.

Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2023 poz. 1469) gminy zobowiązane są do ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. Dla 2022 roku nie ma wymaganego poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Dz. U. 2017 poz. 2412) przedstawia wymagany poziom do 16 lipca 2020 r, który wynosił do 35%. Poszczególne gminy w 2022 roku osiągnęły następujące poziomy:

⁹ Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Międzychodzkiego na lata 2024-2030

- Gmina Chrzypsko Wielkie – 34,23%,
- Gmina Kwilcz – 2,16%,
- Gmina Międzychód – 32,22%,
- Gmina Sieraków – 34,10%¹⁰.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 20 sierpnia 2021 roku w sprawie sposobu obliczania przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych (Dz. U. 2021 poz. 1530) uległ zmianie sposób obliczania poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych za rok 2022 i kolejne lata. Obecnie poziom ten wylicza się jako stosunek łącznej masy odpadów komunalnych przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi do łącznej masy wytworzonych odpadów w danej gminie. Zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2023 poz. 1469) obowiązek osiągnięcia poziomu recyklingu dla 2022 roku wynosił 25%. Poszczególne gminy osiągnęły następujące poziomy:

- Gmina Chrzypsko Wielkie – 27,61%,
- Gmina Kwilcz – 27,11%.
- Gmina Międzychód – 19,94%,
- Gmina Sieraków – 19,40%¹¹.

Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2023 poz. 1469) gminy zobowiązane są do osiągnięcia wymaganego poziomu składowania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych. W roku 2022 poziom składowania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych nie mógł przekroczyć poziomu składowania w wysokości co najmniej 30%. Poszczególne gminy osiągnęły następujące poziomy:

- Gmina Chrzypsko Wielkie – 63,78%,
- Gmina Kwilcz – 8,13%,
- Gmina Międzychód – 63,21%,
- Gmina Sieraków – 2,13%¹².

¹⁰ Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Międzychodzkiego na lata 2024-2030

¹¹ Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Międzychodzkiego na lata 2024-2030

¹² Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Międzychodzkiego na lata 2024-2030

Na terenie Powiatu Międzychodzkiego funkcjonuje instalacja komunalna do mechaniczno- biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, kompostownia odpadów zielonych i innych bioodpadów, sortownia zmieszanych odpadów komunalnych i zbieranych selektywnie (jako wariant pracy instalacji MBP), instalacja do produkcji paliw alternatywnych. Roczne moce przerobowe części mechanicznej wynoszą łącznie nie więcej niż 90 000 Mg/rok, z czego mechaniczne przetwarzanie odpadów o kodzie 20 03 01 – 75 000 Mg/rok. Natomiast roczne moce przerobowe części biologicznej wynoszą łącznie nie więcej niż 40 000 Mg/rok, z czego 36 000 Mg/rok przetwarzanie frakcji podsitowej wydzielonej z odpadów o kodzie 20 03 01. Zarządzającym jest Zakład Utylizacji Odpadów „Clean City” Sp. z o.o., Mnichy 100, 62-421 Kamionna. Ponadto na terenie powiatu funkcjonuje również składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Mnichy 100 64-421 Kamionna (gmina Międzychód). Zarządzającym jest Zakład Utylizacji Odpadów „Clean City” Sp. z o.o.¹³.

Odpady zawierające azbest, jako odpady niebezpieczne, wymagają szczególnego sposobu postępowania i dlatego powinny być objęte programem likwidacji azbestu i odpadów zawierających azbest. Jeśli włókna azbestu nie są uwalniane do powietrza minerał ten nie stanowi zagrożenia zdrowotnego dla ludzi. W czasie obróbki mechanicznej (np. kruszenie, cięcie itp.) następuje uwalnianie się włókien azbestowych do powietrza i zachodzi niebezpieczeństwo ich wchłaniania, dlatego też proces usuwania wyrobów zawierających azbest powinien być przeprowadzony ze szczególnym zachowaniem zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, przez wyspecjalizowane i uprawnione w tym zakresie firmy. Azbest wprowadzony do środowiska utrzymuje się w nim bardzo długo dzięki swoim właściwościom. Podstawowymi źródłami przedostawania się azbestu do środowiska w wyniku działalności człowieka jest transport, a także usuwanie oraz przeróbka odpadów przemysłowych. Obowiązek inwentaryzacji i usuwania wyrobów zawierających azbest ciąży na właścicielu nieruchomości.

Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Powiatu Międzychodzkiego odbywa się na podstawie „Powiatowego programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Międzychodzkiego”, przyjętego uchwałą nr 127/151/2014 Zarządu Powiatu Międzychodzkiego z dnia 9 stycznia 2014 r.

Narzędziem do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz monitorowania realizacji postępów w zakresie usuwania wyrobów azbestowych w terenie powiatu jest prowadzona przez Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii Baza Azbestowa.

Zgodnie ze stanem na lipiec 2025 roku, łączna ilość zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych na terenie Powiatu Międzychodzkiego wynosiła 16 926 818 kg, przy czym do tej pory unieszkodliwiono zaledwie 2 216 310 kg. Zauważa się więc, że do unieszkodliwienia wciąż pozostaje 14 710 508 kg.

¹³ Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Międzychodzkiego na lata 2024-2030

3.4.9. Zabytki i krajobraz

Konieczność zapewnienia ochrony krajobrazu i właściwego nim zarządzania wynika z postanowień ratyfikowanej przez Polskę w roku 2005 Europejskiej Konwencji Krajobrazowej. Zgodnie z art. 5 tej konwencji Polska zobowiązana jest m.in. do podjęcia działań na rzecz prawnego uznania krajobrazów, ustanowienia i wdrożenia polityki krajobrazowej oraz zintegrowania krajobrazu z własną polityką w zakresie planowania regionalnego i urbanistycznego, a także z innymi politykami, które pośrednio lub bezpośrednio oddziałują na krajobraz.

W dniu 27 marca 2023 r. Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwalił Audyt Krajobrazowy Województwa Wielkopolskiego. Audyt krajobrazowy stanowi podstawę do podejmowania działań w zakresie ochrony i kształtowania krajobrazu w procesie planowania i zagospodarowania przestrzennego poprzez uwzględnienie wniosków i rekomendacji w dokumentach planistycznych szczebla regionalnego i lokalnego. Zapisy audytu krajobrazowego mają także wzmocnić ochronę krajobrazu na obszarach objętych ochroną prawną. Jest to nowe narzędzie, które będzie miało bezpośredni wpływ na zarządzanie i gospodarowanie przestrzenią z poszanowaniem zasad ochrony krajobrazu. Wskazania audytu co do kształtowania i ochrony krajobrazu będą uwzględniane w dokumentach planistycznych szczebla gminnego. W wyniku opracowania audytu mogą także zostać wychwycone niebędące zabytkami obiekty o ważnych wartościach estetycznych, emocjonalnych lub obiekty unikatowe, cenne dla jakości przestrzeni miejskiej, a także zagrożenia dla krajobrazów w postaci chaosu wizualnego.

Na etapie planowania przestrzennego na poziomie gminnym, np. w ramach przygotowywania opracowania ekofizjograficznego lub dedykowanego opracowania odnośnie rekomendacji obszarów pod inwestycje fotowoltaiczne, zaleca się odniesienie do wyników audytu krajobrazowego lub wstępnej klasyfikacji krajobrazów na podstawie metodyki audytów krajobrazowych w celu wyznaczenia i charakteryzacji poszczególnych jednostek krajobrazowych na terenie gminy. Podział gminy na jednostki krajobrazowe umożliwi przeprowadzenie oceny wrażliwości wyszczególnionych krajobrazów na zmiany spowodowane realizacją poszczególnych inwestycji i wytypowanie obszarów predysponowanych krajobrazowo na lokalizację przedsięwzięć mogących oddziaływać na krajobraz.

Powiat Międzychodzki położony jest w granicach kilku krajobrazów priorytetowych określonych w „Audycie krajobrazowym województwa wielkopolskiego”, przyjętym uchwałą Nr LI/1000/23 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie uchwalenia Audytu krajobrazowego województwa wielkopolskiego. Poniżej zestawiono wszystkie typy krajobrazów jakie występują na terenie powiatu.

Tabela 16. Krajobrazy wyznaczone w Powiecie Międzychodzkiem

Gmina	ID	Podtyp	Powierzchnia w gminie [ha]	Krajobraz priorytetowy
Chrzypsko Wielkie	193	1a	158,9	NIE
Chrzypsko Wielkie	1598	3b	191,4	NIE

Chrzypsko Wielkie	368	8c	84,5	NIE
Chrzypsko Wielkie	321	1a	327,1	NIE
Chrzypsko Wielkie	131	1a	262,6	NIE
Chrzypsko Wielkie	2471	3b	94,5	NIE
Chrzypsko Wielkie	98	3b	471,7	NIE
Chrzypsko Wielkie	1705	3b	70,9	NIE
Chrzypsko Wielkie	2408	6c	860	NIE
Chrzypsko Wielkie	160	3b	434,6	NIE
Chrzypsko Wielkie	2470	6d	5495,5	NIE
Kwilcz	86	1a	94,6	NIE
Kwilcz	1655	3b	208,5	NIE
Kwilcz	1803	3b	46,9	TAK
Kwilcz	2536	8c	76,7	NIE
Kwilcz	302	8c	196,4	NIE
Kwilcz	2458	3b	596,7	NIE
Kwilcz	1638	2b	277,3	NIE
Kwilcz	2471	3b	1043,9	NIE
Kwilcz	2449	3b	275	NIE
Kwilcz	98	3b	796,7	NIE
Kwilcz	340	6d	18,7	NIE
Kwilcz	1799	6d	212,8	NIE
Kwilcz	1797	3b	1085,9	NIE
Kwilcz	2478	6e	28,3	NIE
Kwilcz	2479	3a	170,3	NIE
Kwilcz	2457	6e	661,3	NIE
Kwilcz	1579	3a	43,1	NIE
Kwilcz	2475	3a	317	NIE
Kwilcz	2470	6d	8025,9	NIE
Międzychód	95	6d	339	NIE
Międzychód	326	6c	318,2	NIE
Międzychód	327	3b	134,4	NIE
Międzychód	1702	3a	331,4	NIE
Międzychód	1703	3b	150,5	NIE
Międzychód	2463	6d	195	NIE
Międzychód	138	3b	44,9	NIE
Międzychód	2460	6d	119,4	NIE
Międzychód	392	3a	564,2	NIE
Międzychód	1628	3a	222,8	NIE
Międzychód	1587	6g	32,8	NIE
Międzychód	349	9a	660	NIE

Międzychód	1534	6c	264,2	NIE
Międzychód	443	3a	224,2	NIE
Międzychód	1704	3b	418	NIE
Międzychód	301	8c	34,8	NIE
Międzychód	1535	3b	971,2	NIE
Międzychód	380	8c	46,6	NIE
Międzychód	451	8c	75,4	NIE
Międzychód	2372	1b	1423,1	TAK
Międzychód	2450	6c	796,3	NIE
Międzychód	97	3b	478,3	NIE
Międzychód	348	3b	58	NIE
Międzychód	2449	3b	494,3	NIE
Międzychód	2451	3a	1986,9	NIE
Międzychód	340	6d	253,6	NIE
Międzychód	347	6c	198	NIE
Międzychód	450	3a	267,5	NIE
Międzychód	2459	3b	594,4	NIE
Międzychód	2353	6d	1930,6	NIE
Międzychód	1798	3b	597,7	NIE
Międzychód	1797	3b	1270,4	NIE
Międzychód	1796	3b	450,5	NIE
Międzychód	1629	3b	497,1	NIE
Międzychód	150	6d	941,3	TAK
Międzychód	2475	3a	2010	NIE
Międzychód	2406	3a	6940,1	NIE
Międzychód	2470	6d	4370,4	NIE
Sieraków	363	3b	183,3	NIE
Sieraków	1536	3b	323,5	NIE
Sieraków	2373	6c	106,5	NIE
Sieraków	1803	3b	613,2	TAK
Sieraków	2524	9a	290,1	NIE
Sieraków	341	6c	440,9	TAK
Sieraków	2372	1b	560,7	TAK
Sieraków	2471	3b	259	NIE
Sieraków	2449	3b	583,8	NIE
Sieraków	2318	3a	862,8	NIE
Sieraków	2451	3a	4247,5	NIE
Sieraków	347	6c	546,8	NIE
Sieraków	1802	1a	715,4	NIE
Sieraków	1795	3a	224,7	NIE
Sieraków	2409	3a	553,4	NIE
Sieraków	1794	6c	130,8	NIE
Sieraków	2406	3a	5328,9	NIE
Sieraków	2470	6d	4340	NIE

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Audytu krajobrazowego województwa wielkopolskiego”.

Powiat Międzychodzki od początku swego istnienia należał do województwa poznańskiego, stanowiąc jego zachodnią granicę. Formowanie powiatu rozpoczęło się w 1817 r., gdy w wyniku reformy Wielkiego Księstwa Poznańskiego utworzono nowy podział administracyjny. Powiat obejmował początkowo 1420 km², 5 miast, 102 gminy wiejskie i 281 miejscowości, z ludnością ponad 28 tys. osób. Pierwszą siedzibą starostwa był dwór w Chalinie, a pierwszym starostą Fryderyk Wilhelm Kurnatowski. W 1887 r. zachodniej części Powiatu utworzono nowy powiat skwierzyński, co zmniejszyło jego obszar do 644 km². Dwuwładza polska i niemiecka w czasie Powstania Wielkopolskiego zakończyła się w 1920 r., gdy traktat wersalski przyłączył powiat do II Rzeczypospolitej. W okresie międzywojennym Powiat rozwijał się, choć jego zachodnia granica była granicą państwową. II Wojna Światowa przyniosła okupację hitlerowską, a wyzwolenie nastąpiło 27 stycznia 1945 r. Po wojnie powiat podzielono na 7 jednostek administracyjnych, a w 1950 r. zniesiono urząd starosty. W 1975 r. w wyniku reformy administracyjnej zlikwidowano powiaty, a Międzychód włączono do województwa gorzowskiego. Powiat reaktywowano 1 stycznia 1999 r. Międzychód, centrum Powiatu, wyróżnia się zabytkowym układem urbanistycznym z wrzecionowatym układem ulic i charakterystycznym rynkiem. Sieraków, o bogatej historii, zachował czworoboczny rynek, zabytki sakralne i pozostałości zamku Opalińskich. Zabytkowy układ urbanistyczny zachował się także w Kamionnie, dawnej miejscowości miejskiej, obecnie wsi z trapezowatym rynkiem i historyczną zabudową.

Na terenie Powiatu Międzychodzkiego znajdują się 33 obiekty sakralne, z czego 18 wpisanych jest do rejestru zabytków. Wszystkie świątynie katolickie (12) wpisane są do rejestru zabytków i w większości są one właściwie utrzymywane, a ich stan techniczny jest bardzo dobry lub dobry. Oprócz nich na terenie Powiatu znajdują się trzy kościoły poewangelickie. Z czego dwa z nich są w dobrym stanie technicznym, natomiast szachulcowy kościół poewangelicki w Sierakowie jest w stanie ruiny. W 2022 roku zakończył się gruntowny remont tego obiektu związany z przywróceniem dawnej bryły. Obecnie jest to jeden z najpiękniejszych obiektów architektury drewnianej na terenie powiatu międzychodzkiego.

Na omawianym obszarze znajduje się 31 pałaców i dworów, z czego 24 wpisanych jest do rejestru zabytków. Znajdują się tu również pozostałości dawnego fortalicjum tj. zamku Opalińskich w Sierakowie, pochodzącego z przełomu XIV i XV w., będącego najstarszą zachowaną rezydencją na tym terenie. Obiektem, który w swoich zrębach sięga XVII w., a może nawet XVI w. jest dwór w Chalinie. Około 1800 r. dokonano gruntownej przebudowy budynku i nadano mu formę zachowaną do dziś. Z XVIII w. pochodzą również dwory w Mnichach i Prusimiu, przebudowane na początku XX w. Na początku XIX w. wzniesione zostały klasycystyczne dwory w Orzeszkowie i Ławicy, pałac w Kwilczu wiązany z wybitnym niemieckim architektem Karolem Fryderykiem Schinklem, a także pałac w Gorzynie. W ciągu drugiej połowy XIX w. i na początku XX w. powstały liczne pałace i dwory w rozmaitych stylach. W neogotyckim stylu wzniesiono pałace w Śródce, Charcicach i Rozbitku, rozbudowano pałac w Wituchowie. Z wykorzystaniem form sięgających do stylistyki renesansu zbudowano pałace w Łęczcach i Białokoszu. Wśród rezydencji z początku XX w. wyróżnia się dwór w Chudobczycach wzniesiony wg projektu architekta Rogera Ślawnickiego, pałac w Mościejewie i dwór w Gnuszynie. W nowoczesnej stylistyce tzw. „landhausstil” wzniesiono około 1910 r. rezydencje w Luboszu, Lutomiu i Niemierzewie.

W powiecie zewidencjonowano 43 zespoły folwarczne lub pozostałości zespołów z zachowanym układem podwórza i częścią budynków gospodarczych, z których 8 wpisanych jest do rejestru zabytków. Prócz tego wpisane są 3 podwórza gospodarcze jako układy przestrzenne tj. w Chudobczycach, Łęczcach i Ławicy. Część zespołów pełni swoją pierwotną funkcję (np. Białokosz, Wituchowo, Mnichy), część jest nieużytkowana (np. Kwilcz, Lubosz).

Dodatkowo na terenie Powiatu Międzychodzkiego zarejestrowano 31 zabytkowych parków z czego 22 zostało wpisanych do rejestru zabytków. Są to głównie założenia parkowe towarzyszące dawnym obiektom mieszkalnym dworom i pałacom, ale zewidencjonowano także dwa parki miejskie na terenie Międzychodu oraz park przy Stadle Ogierów w Sierakowie. W przeważającej większości założenia parkowe znajdujące się w Powiecie powstawały w XIX wieku wraz z powstaniem siedzib rodowych właścicieli wsi. Występuje jednak na obszarze kilka założeń parkowych o starszym rodowodzie np. Chalin, Mnichy, czy Prusim, które zostały jednak niestety w XIX i początku XX wieku silnie przekształcone. Charakterystyczne dla XIX w. jest łączenie tutaj założenia parkowego widokowo i kompozycyjnie z otaczającym krajobrazem np. park w Kwilczu, Białokoszu, Ławicy, Białczu czy Śródcie, które często były lokalizowane nad brzegami jezior lub płynnie przechodzą one w założenia o charakterze leśnym i dalej w obszary leśne np. Chalin, Łęczce, Lubosz. Powierzchnia parków na terenie powiatu wynosi średnio kilka hektarów, a największymi pod względem powierzchni są parki w Rozbitku - ponad 22 ha, Gorzynie - 19 ha, i Luboszu - 13 ha. Na terenach parkowych zachowało się wiele starych i cennych drzew często uznanych jako Pomniki Przyrody lub o parametrach pomnikowych. W parku w Kolnie występują m.in. dwa Miłorzęby japońskie, w Mnichach Miłorząb japoński i Tulipanowiec amerykański, Kasztan jadalny rośnie w Kwilczu, Chalinie i Rozbitku. Prawdopodobnie jako jedyna w Polsce takiej długości występuje czterorzędowa aleja platanowa na terenie parku w Rozbitku. W wielu parkach zachowały się tzw. elementy małej architektury - bramy, ogrodzenia, stoły kamienne, altana w Kwilczu oraz cmentarze rodowe. Cecha charakterystyczną parków na terenie Powiatu Międzychodzkiego, co zresztą wiąże się z ich położeniem, jest urozmaicona powierzchnia terenu, często położone są na zboczach, nad jeziorami, w wąwozach stokach itp. Jednym z ciekawszych pod tym względem obiektów jest park w Ławicy, gdzie park położony jest na zboczu stoku schodzącego do jeziora i ukształtowanego w 3 „tarasy” ziemne.

W przypadku pozostałości obiektów architektury drewnianej w rejestrze zabytków znajdują się tylko 3 obiekty. Jest jednak szereg budynków na terenie Powiatu nie wpisanych do rejestru zabytków, a figurujących w wojewódzkiej ewidencji konserwatorskiej. Drewniana zabudowa wsi stanowi złożony problem. Są to obiekty w najgorszym stanie technicznym wynikającym z racji użycia nietrwałego materiału jakim jest drewno, braku prowadzenia bieżących napraw i remontów, wtórnych przebudów i przekształceń z użyciem niewłaściwych materiałów, a także nieprzystosowaniem do obecnych wymogów cywilizacyjnych. Obiekty te są w większości własnością prywatną, a właściciele często nie posiadają środków finansowych na prowadzenie prac remontowych. Jedyna chałupa drewniana wpisana do rejestru znajduje się w Radgoszczy.

Z istniejących w powiecie nekropolii zarejestrowanych jest 94 cmentarze, z czego tylko 4 zostały wpisane do rejestru zabytków w Bucharzewie, Orzeszkowie, cmentarze przykościelne w Międzychodzie, i Miłostowie. Dwa cmentarze rodowe wpisane zostały do rejestru w ramach założeń parkowych w Luboszu i Rozbitku. Cmentarze rzymsko - katolickie są utrzymywane w stanie dobrym, natomiast cmentarze ewangelickie z uwagi na to, iż od kilkudziesięciu lat z reguły nie są czynne, pozostają w bardzo złym stanie. Na przestrzeni lat powojennych zostały zdewastowane, zaniedbane i zarośnięte przez krzewy i samosiewy, często zaśmiecone. Cmentarze te często położone są z dala od wsi i zabudowy mieszkaniowej, co dodatkowo sprzyja dewastacji. Wśród nich, systematycznym pracom pielęgnacyjnym poddawany jest cmentarz w Bucharzewie, który jest pod stałą opieką wolontariuszy oraz właścicieli.

Wpisem do rejestru zabytków na obszarze Powiatu Międzychodzkiego objęto do tej pory 51 odrębnych obiektów zabytkowych i 36 zespołów obiektów zabytkowych obejmujących 174 obiekty, ponadto 1 zabytkowy układ przestrzenny (urbanistyczny). Do tej grupy obiektów, ich zespołów i układów przestrzennych zastosowanie mają wszelkie rygory prawne wynikające z treści właściwych aktów prawnych. Podstawowe znaczenie ma Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Na terenie Powiatu Międzychodzkiego zabytki ruchome skupione są głównie w zabytkowych obiektach sakralnych, które dominują tutaj pod względem liczebności. Stanowią one elementy wystroju i wyposażenie kościołów, i są to m.in.: rzeźby, naczynia, szaty liturgiczne, otarze i ich części, 206 spośród nich wpisano do rejestru zabytków. Prócz wyposażenia kościelnego zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków znajdują się w m.in. w Stadzie Ogierów w Sierakowie, Muzeum Zamku Opalińskich w Sierakowie oraz na dawnym cmentarzu kalwińskim w Orzeszkowie. W Muzeum - Zamek Opalińskich w Sierakowie znajdują się jedne z najcenniejszych w Polsce sarkofagi Rodu Opalińskich, związane z wyjątkową sarmacką sztuką pogrzebową *Pompa Funebris*.

Powiat Międzychodzki od lat nazywany jest „Krajiną 100 Jezior”. Stanowi on wymarzone miejsce dla wędkarzy, amatorów sportów wodnych czy miłośników grzybobrania. Ponadto w swojej ofercie posiada wiele szlaków turystycznych: rowerowych, pieszych, wodnych, nordic walking oraz konnych. Na uwagę zasługuje Wielka Sowa, czyli największa wydma śródlądowa w kompleksie Puszczy Noteckiej o wysokości 92,5 m n.p.m. W sercu Międzychodu wybija źródło wód artezyjskich bogatych w złoża siarki opatrzone piękną żeliwną Laufpompą. Warto zwiedzić także Muzeum Zamek Opalińskich w Sierakowie. Murowany zamek powstał pod koniec XIV wieku, a jego najcenniejszym skarbem jest kolekcja unikatowych XVII-wiecznych sarkofagów trzech pokoleń rodziny Opalińskich. Muzeum jest też miejscem wielu cyklicznych imprez, koncertów czy festynów. Na terenie zamku powstała Magnacka Stanica - miejsce, które umożliwia wypoczynek nad brzegiem rzeki Warty. Największą atrakcją tego miejsca jest trzy funtowa armata. Nieopodal Zamku znajduje się najstarsze w Polsce *Stado Ogierów*, gdzie można skorzystać z uroków jazdy konnej oraz przejażdżki bryczką. W Mniszkach znajduje się Centrum Edukacji Regionalnej, które swoją wyjątkowość to zawdzięcza folwarcznym budynkom, w których zobaczyć można pokazy ginących zawodów.

W Chalinie działalność prowadzi Ośrodek Edukacji Przyrodniczej z siedzibą w XIX w. dworze wraz z jedynym w powiecie obserwatorium astronomicznym. Dla celów edukacji ekologicznej, jak również uporządkowania ruchu turystycznego, nadleśnictwa z terenu Puszczy Noteckiej utworzyły Leśny Kompleks Promocyjny „Puszcza Notecka”, obejmujący w dużej części tereny Gminy Międzychód. Wyróżniającym elementem jest Ośrodek Edukacji Ekologicznej z Izbą Pamięci Wsi Radusz oraz sieć szlaków rowerowych i pieszych wokół.

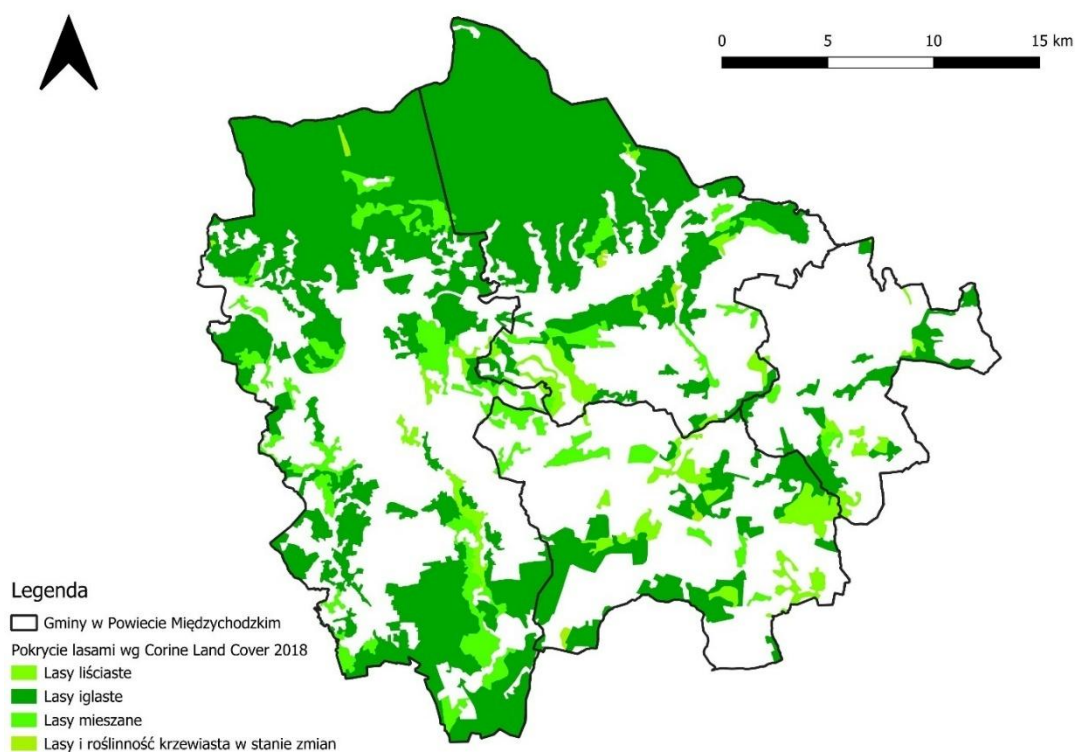
3.4.10. Zasoby przyrodnicze

Zgodnie z danymi GUS, w 2023 roku udział połaci leśnych, w całkowitej powierzchni Powiatu stanowił 44,6%, a powierzchnia ogółem 33 820,87 ha. Najbardziej zalesioną gminą jest gmina Sieraków i Międzychód, a najmniej gmina Chrzypsko Wielkie.

Część lasów Powiatu Międzychodzkiego położona jest w obrębie **Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Puszcza Notecka”**. Leśne Kompleksy Promocyjne są obszarami funkcjonalnymi o szczególnym znaczeniu społecznym, ekologicznym i edukacyjnym, obejmujące wybrane duże zwarte obszary leśne charakterystyczne dla danego obszaru. Są jednostkami funkcjonalnymi, nieposiadającymi odrębnej administracji. W ramach LKP leśnicy promują zrównoważoną gospodarkę leśną, wspierają badania naukowe i prowadzą edukację leśną społeczeństwa. Na terenie Polski powołanych zostało 25 Leśnych Kompleksów Promocyjnych o łącznej powierzchni 1 273 693 ha. Na podstawie Zarządzenia nr 62 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 14 października 2004r. w sprawie Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Puszcza Notecka” ustanowiony został Leśny Kompleks Promocyjny „Puszcza Notecka”. Łączna powierzchnia LKP "Puszcza Notecka" wynosi 137 229 ha, a swoim zasięgiem obejmuje osiem nadleśnictw trzech Regionalnych Dyrekcji Lasów Państwowych.

Gospodarka leśna w Lasach Państwowych prowadzona jest na podstawie planów urządzenia lasu, sporządzanych dla nadleśnictw na 10 lat. Plan urządzenia lasu zawiera opis i ocenę stanu lasu, program ochrony przyrody oraz cele, zadania i sposoby prowadzenia gospodarki leśnej. Lasy będące własnością Skarbu Państwa na terenie Powiatu Międzychodzkiego administrowane są przez Nadleśnictwa: Bolewice, Międzychód, Pniewy i Sieraków.

Poniższy rysunek przedstawia rozmieszczenie obszarów leśnych na terenie Powiatu Międzychodzkiego, z uwzględnieniem podziału na lasy liściaste, iglaste, mieszane oraz obszary lasów i roślinności krzewiastej znajdujące się w stanie przekształceń. Na podstawie analizy można zauważyć, że ekosystem leśny powiatu jest zdominowany przez drzewostany iglaste.

Rysunek 18. Obszary leśne na terenie Powiatu Międzychodzkiego

Źródło: projekt Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035.

Zgodnie z regionalizacją przyrodniczo leśną Polski 2010 (Zielony R., Kliczkowska A.), Powiat Międzychodzki położony jest w obrębie Krainy Wielkopolsko-Pomorskiej (III). Kraina Wielkopolsko-Pomorska charakteryzuje się różnorodnością krajobrazów roślinnych. Dominują tutaj śródlądowe bory sosnowe i bory mieszane w odmianie wielkopolsko-łużyckiej, często z dużym udziałem łągów jesionowo-olszowych i olsów. W części zachodniej obszaru występuje krajobraz grądowy z udziałem buczyn, natomiast przy północnej granicy można spotkać krajobraz ubogich dąbrów środkowoeuropejskich i grądów. Z kolei w centralnej części krainy przeważa krajobraz śródlądowych borów sosnowych i borów mieszanych, a także grądów i buczyn pomorskich w odmianie śląsko-wielkopolskiej. W części wschodniej spotyka się krajobrazy borów, borów mieszanych i grądów, a w części północno-zachodniej – dąbrów świetlistych i grądów. Kraina Wielkopolsko-Pomorska charakteryzuje się różnorodnością krajobrazów roślinnych, w tym borów sosnowych, mieszanych, grądów oraz łągów.

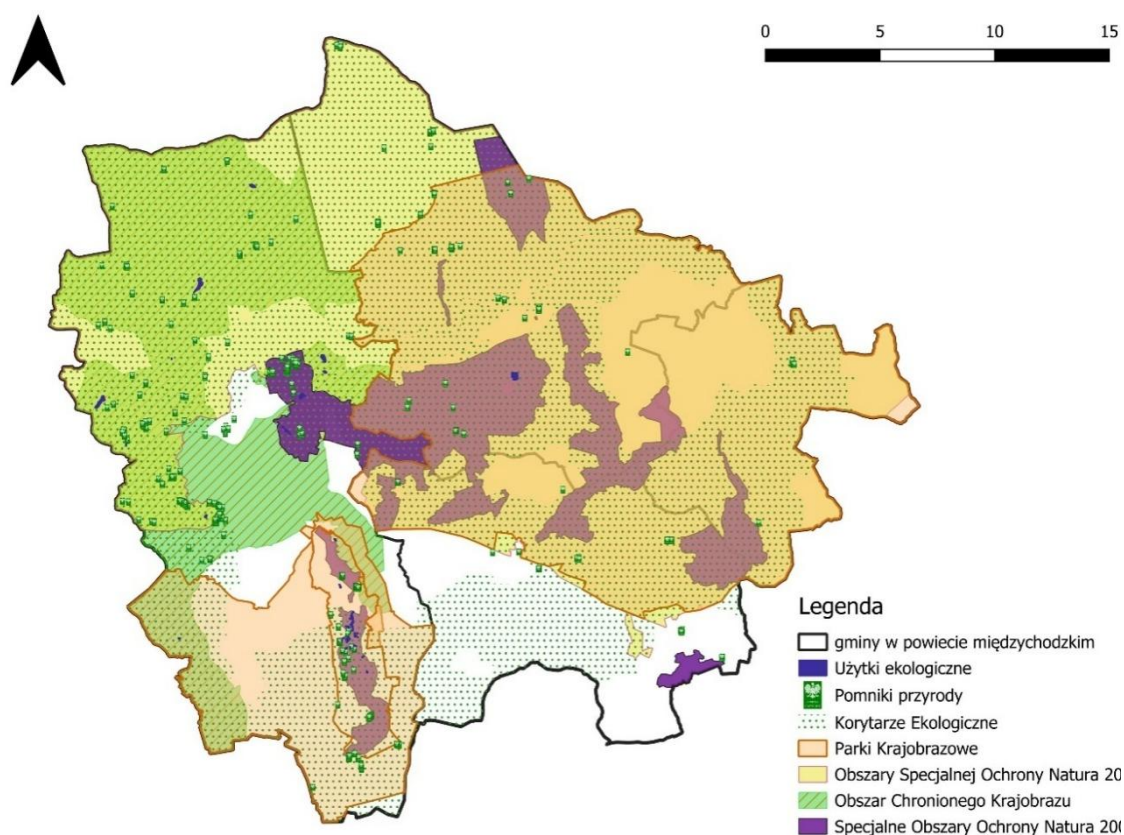
Formy ochrony przyrody

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.) reguluje kwestie związane z ochroną przyrody, która według ustawowej definicji polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody, m.in. roślin, zwierząt, siedlisk ich bytowania, krajobrazu, tworów przyrody nieożywionej, czy zieleni miejskiej i wiejskiej. Celem ochrony przyrody jest m.in. zachowanie bioróżnorodności, utrzymanie właściwego stanu siedlisk i ekosystemów, ochrona walorów krajobrazowych, czy kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, formami ochrony przyrody są:

- parki narodowe,
- rezerваты przyrody,
- parki krajobrazowe,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- pomniki przyrody,
- stanowiska dokumentacyjne,
- użytki ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Ze względu na bogactwo wartości przyrodniczo-krajobrazowych i wysokich właściwości ekosystemowych, na terenie Powiatu Międzychodzkiego ustanowiono obszarowe formy ochrony – parki krajobrazowe rezerваты, obszary Natura 2000, użytki ekologiczne oraz obszary chronionego krajobrazu. Ustanowiono również punktowe formy ochrony przyrody – pomniki przyrody. Rozkład wszystkich form ochrony przyrody z terenu Powiatu przedstawiony został na poniższym rysunku.

Rysunek 19. Formy ochrony przyrody występujące na terenie Powiatu Międzychodzkiego

Źródło: projekt Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035.

Pomniki przyrody

Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody, prowadzonym przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska na terenie Powiatu Międzychodzkiego znajduje się 258 pomników przyrody, są to głównie pojedyncze drzewa, grupy drzew oraz aleje drzew. W poszczególnych gminach liczba pomników przyrody wynosi:

- Gmina Chrzypsko Wielkie – 16 pomników;
- Gmina Międzychód – 181 pomników;
- Gmina Kwilcz – 25 pomników;
- Gmina Sieraków – 33 pomniki przyrody.

Użytki ekologiczne

Użytki ekologiczne to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Na terenie Powiatu Międzychodzkiego ustanowionych zostało 26 użytków ekologicznych, przy czym większość z nich znajduje się na terenie gminy Międzychód.

Zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.), w stosunku do pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych,
- uszkodzenia i zanieczyszczania gleby,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej,
- likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych,
- zmiany sposobu użytkowania ziemi,
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu,

- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką,
- zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych,
- umieszczania tablic reklamowych.

Zakazy, o których mowa powyżej nie dotyczą:

- prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody,
- realizacji inwestycji celu publicznego w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody,
- zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa,
- likwidowania nagłych zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego i prowadzenia akcji ratowniczych.

Rezerваты

Rezerваты przyrody w Powiecie Międzychodzkiem chronią cenne ekosystemy, siedliska roślin, zwierząt i grzybów oraz wyjątkowe elementy przyrody nieożywionej. Na terenie Powiatu znajduje się siedem rezerwatów:

- Czaple Wyspy (7,14 ha, gm. Sieraków) – rezerwat faunistyczny chroniący miejsca lęgowe rzadkich gatunków ptaków;
- Buki nad Jeziorem Lutomskim (54,75 ha, otulina 6,33 ha, gm. Sieraków) – rezerwat leśny chroniący ekosystemy lasów liściastych;
- Kolno Międzychodzkie (14,71 ha, gm. Międzychód) – rezerwat leśny, którego celem jest ochrona naturalnego lasu liściastego;
- Cegliniec (4,91 ha, otulina 9,87 ha, gm. Sieraków) – rezerwat leśny chroniący biocenozę acydofilnej dąbrowy na tle starodrzewu sosnowego;
- Mszar nad Jeziorem Mnich (6,43 ha, gm. Sieraków) – rezerwat torfowiskowy zachowujący siedliska torfowisk przejściowych oraz reliktową florę roślin zarodnikowych;
- Bukowy Ostrów (79,33 ha, otulina 63,28 ha, gm. Kwilcz) – rezerwat krajobrazowy chroniący kompleks roślinności wodnej, bagiennej i leśnej w krajobrazie pagórków kemowych;
- Dolina Kamionki (59,30 ha, gm. Międzychód) – rezerwat leśny chroniący ekosystemy doliny rzeki Kamionki i ich charakterystyczną roślinność.

Zgodnie z art. 15 ust.1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.), w parkach narodowych oraz rezerwach przyrody zabrania się:

- budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego albo rezerwatu przyrody,
- chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczeni jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu,
- polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody,
- pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzania roślin oraz grzybów,
- użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzania, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody,
- zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody,
- pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu,
- niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów,
- palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
- prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony,
- stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów, zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
- połowu ryb i innych organizmów wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych,
- ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
- wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony, psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas oraz psów asystujących w rozumieniu art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 44, 858, 1089 i 1165),
- wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,

- ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach stanowiących własność parków narodowych lub będących w użytkowaniu wieczystym parków narodowych, wskazanymi przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
- umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem parku albo rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego,
- zakłócania ciszy,
- używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu,
- biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
- prowadzenia badań naukowych – w parku narodowym bez zgody dyrektora parku, a w rezerwacie przyrody – bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
- wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska,
- wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych,
- organizacji imprez rekreacyjno-sportowych – w parku narodowym bez zgody dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Zakazy, o których mowa powyżej nie dotyczą:

- wykonywania zadań wynikających z planu ochrony lub zadań ochronnych,
- prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym,
- wykonywania zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa,
- obszarów objętych ochroną krajobrazową w trakcie ich gospodarczego wykorzystywania przez jednostki organizacyjne, osoby prawne lub fizyczne oraz wykonywania prawa własności, zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego.

Obszary Natura 2000

Na terenie Powiatu Międzychodzkiego znajduje się 7 obszarów Natura 2000, których celem jest ochrona cennych i zagrożonych siedlisk oraz gatunków roślin i zwierząt.

Ostoja Międzychodzko-Sierakowska (PLH300032) – obszar o powierzchni 7 591 ha na pograniczu Kotliny Gorzowskiej i Pojezierza Poznańskiego. Charakteryzuje się różnorodnością siedlisk, dużym kompleksem lasów bukowych, grądami, łąkami i licznymi jeziorami. Obszar wyróżnia się bogatą florą i fauną, w tym żerowiskami norka dużego.

Kod obszaru	PLH300032
Data wyznaczenia przez KE	2011-02-08
Data wyznaczenia w Polsce	2022-03-31
Rodzaj ochrony	Dyrektywa siedliskowa
Powierzchnia	7 591,0800 ha
Plan zadań Ochronnych (cele działań ochronnych oraz identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń)	Brak planu zadań ochronnych.
Charakterystyka obszaru	Obszar Ostoi Międzychodzko-Sierakowskiej znajduje się na północnych obrzeżach Wielkopolski na pograniczu dwóch dużych jednostek fizjograficznych - Kotliny Gorzowskiej (stanowiącej część Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej) i Pojezierza Poznańskiego. Reprezentowane tu są niemal wszystkie typy form terenu charakterystyczne dla obszarów młodogłaciowych Wielkopolski. Na większości powierzchni Pojezierza dominują różnego typu utwory polodowcowe, są to obszary piaszków i glin zwalowych moren dennych i czołowych przeciętymi rynnami polodowcowymi, których dno wypełnione jest utworami akumulacji holoceniowej, poza tym sandry i oraz współczesne utwory akumulacji rzecznej w dolinie Warty. W wielu rynnach lub bezodpornych zagłębieniach dochodzi do akumulacji skał organogenicznych – torfów niskich i przejściowych. Najbardziej istotnym elementem sieci hydrograficznej jest kilkadziesiąt różnej wielkości jezior. Mimo bogactwa wód naturalnych występują także zbiorniki antropogeniczne - stawy rybne lokalizowane na dnach rynien. W licznych formach rozcięcia strefy marginalnej w dolinach rzek i na brzegach jezior występują higrofilne zbiorowiska zaroślowe i ziotoroślowe w kompleksie z ekstensywnie użytkowanymi zbiorowiskami łąkowymi i łąkami olszowymi. U stóp stromych krawędzi występują obszary źródliskowe z towarzyszącą im roślinnością klasy Montio-Cardaminetea. Grądy i buczyny stanowią dominującą grupę zespołów lasów liściastych. Ich występowanie ograniczone jest głównie do stromych zboczy w okolicach Kolna, Chaliny, Kurnatowic, Zatomia Prusimia i Mechnacza, w uroczysku Zielona Chojna, oraz w rezerwach Buki nad jez. Lutomskim i Kolno Międzychodzkie. Duży kompleks buczyn znajduje się we wschodniej części Pojezierza nad Jez. Białokoskim. Płaty grądów na terenie Pojezierza zaliczone zostały do zespołu Galio sylvatici-Carpinetum w odmianie śląsko-wielkopolskiej. Typowy dla niej udział buka zaznacza się także w płatach grądów Pojezierza. Przez obszar Pojezierza przebiega wschodnia granica zasięgu lasów bukowych stąd ich płaty mają niekiedy charakter przejściowy. Większość lasów bukowych reprezentuje żyzne buczyny niżowe, mniej rozpowszechnione są ubogie buczyny na zakwaszonych glebach (Luzulo-Fagetum). Na terenie ostoi przeważają obszary leśne, znaczny jest też udział obszarów zagospodarowanych rolniczo. Są to uprawy rolne drobno- i średniopowierzchniowe. Stosunkowo nieduża powierzchnia użytków zielonych wynika z faktu, że na ich siedliskach lokalizowane są stawy rybne.
Siedliska przyrodnicze będące przedmiotem ochrony	– Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion – Kwaśne buczyny (Luzulo-Fagetum) – Żyzne buczyny (Dentario glandulosae Fagenion, Galio odorati-Fagenion) – Kwaśne dąbrowy (Quercion robori-petraeae) – Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (Ficario-Ulmetum)

Gatunki zwierząt innych niż ptaki, będące przedmiotem ochrony	– bóbr europejski (<i>Castor fiber</i>) – kumak nizinny (<i>Bombina bombina</i>) – nocek duży (<i>Myotis myotis</i>) – traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>)
--	---

Dolina Kamionki (PLH300031) – obszar o powierzchni 848 ha obejmujące dolinę rzeki Kamionki. Znajdują się tu lasy bukowe, grądowe, łęgi źródliskowe oraz higrofilne siedliska łąkowe. Obszar jest zagrożony eutrofizacją.

Kod obszaru	PLH300031
Data wyznaczenia przez KE	2011-02-08
Data wyznaczenia w Polsce	2022-03-31
Rodzaj ochrony	Dyrektywa siedliskowa
Powierzchnia	847,6800 ha
Charakterystyka obszaru	Ostoja obejmuje fragment rynny polodowcowej, której dnem płynie rzeka Kamionka i jej otoczenie. Jest to obszar usytuowany na południowych obrzeżach Pojezierza Międzychodzkiego, należący do makroregionu Pojezierza Lubuskiego. Znajduje się on w zasięgu fazy poznańskiej zlodowacenia bałtyckiego i ma charakter wyraźnie wciętej doliny. Lokalnie jest silnie zróżnicowany morfologicznie, odznacza się dość dużymi różnicami wysokości względnej (ok. 30 m, od 57-93 m n.p.m). Dominujące siedliska mineralne, na wysoczyznach, są opanowane przez drzewostany gospodarcze w różnych klasach wieku, głównie z sosną pospolitą. Najcenniejsze części obszaru to zbocza doliny porośnięte przez lasy liściaste, głównie bukowe oraz usytuowane w dolinie siedliska higrofilne z podłożem organicznym wykorzystywane uprzednio jako użytki zielone. W obecnej chwili dawne łąki stanowią ustępujący typ siedliska, gdyż w dużej mierze zostały w wyniku sukcesji wtórnej porośnięte przez lasy olszowe. Część dna doliny została przekształcona w stawy rybne, co zagraża wzmożoną eutrofizacją.
Siedliska przyrodnicze będące przedmiotem ochrony	– Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i>, <i>Potamion</i> – Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) – Źródłiska wapienne ze zbiorowiskami <i>Cratoneurion commutati</i> – Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>) – Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae Fagenion</i>, <i>Galio odorati-Fagenion</i>) – Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i>, <i>Tilio-Carpinetum</i>) – Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robori-petraeae</i>) – Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródliskowe
Gatunki zwierząt innych niż ptaki, będące przedmiotem ochrony	– kumak nizinny (<i>Bombina bombina</i>) – zatoczek łamliwy (<i>Anisus vorticulus</i>)

Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000

Lp.	Przedmiot ochrony	Opis zagrożenia
1.	3150 Starorzeczka i naturalne, eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nymphaeion</i> , <i>Potamogeton</i>	Nie zidentyfikowano w związku z brakiem siedliska w obszarze Natura 2000.
2.	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	Istniejące: – Uproszczona struktura gatunkowa i obecność gatunków nietypowych dla siedliska (J03.01) Potencjalne: – Zaniechanie koszenia mogące skutkować stopniowym zarastaniem łąk przez gatunki niezwiązane z siedliskiem (A03.03). – Niewłaściwe użytkowanie polegające na zbyt wczesnym, niskim lub zbyt częstym koszeniu, przenażeniu, przeorywaniu, podsiewaniu szlachetnymi mieszankami traw, stosowaniu biocydów, hormonów i substancji chemicznych (A03.01, A07, A08, A11). – Zalesianie pól siedliska (B01).
3.	7220 Źródła wapienne ze zbiorowiskami <i>Cratoneurion commutatus</i>	Istniejące: – Erozja zboczowa (K01.01). – Eutrofizacja siedliska w wyniku spływów powierzchniowych (K02.03). – Zmiany poziomu i trofii wód rzeki związane z prowadzeniem gospodarki stawowej w zlewni Kamionki (J02.05). Potencjalne: – Wycinka lasu wokół źródeł mogąca skutkować zwiększeniem erozji zboczowej i dopływu biogenów ze zlewni (B02.02). – Wahaniami poziomu wód mogące skutkować przesuszaniem albo zalaniem siedliska (J02). – Intensyfikacja rolnictwa w zlewni, w szczególności stosowanie nawozów, które poprzez spływ powierzchniowy mogą negatywnie oddziaływać na źródła (A02.01). – Dopływ zanieczyszczonych wód do rzeki Kamionki (H01).

4.	9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>)	Istniejące: – Udział w drzewostanie gatunków obcych geograficznie lub ekologicznie, w szczególności świerka pospolitego i modrzewia europejskiego oraz nadmierny udział dębu bezszypułkowego (B02.01). – Słabe naturalne odnowienia buka (B03). – Brak odpowiedniej ilości martwego drewna (B02.04). – Zbyt duże prześwietlenie warstwy drzew skutkujące ekspansją trzcinnika piaskowego (B02.06, I02).
5.	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	Istniejące: – Słabe naturalne odnowienie dębu szypułkowego (B03). – Zmonotypizowanie drzewostanu dębowego na siedlisku grądu (B02). – Udział w drzewostanie gatunków obcych ekologicznie i geograficznie, w szczególności sosny zwyczajnej świerka pospolitego, modrzewia japońskiego i robinii akacjowej (B02.01). – Występowanie w runie obcego gatunku inwazyjnego – niecierpka drobnokwiatowego (I01). – Brak odpowiedniej ilości martwego drewna (B02.04). Potencjalne: – Ekspansja buka uniemożliwiająca odnawianie się typowych dla grądów gatunków drzew (K02).
6.	9190 Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robori-petraeae</i>)	Nie zidentyfikowano w związku z brakiem siedliska w obszarze Natura 2000.
7.	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródliskowe	Istniejące: – Wahania poziomu wód wynikające z funkcjonowania stawów hodowlanych w dolinie rzeki Kamionki (J02). – Brak odpowiedniej ilości martwego drewna (B02.04). Potencjalne: – Obniżanie się poziomu wód gruntowych mogące skutkować przesuszeniem siedliska (J02). – Prace prowadzone w korycie ciekłu mogące skutkować zmianami warunków wodno-glebowych (J02.03). – Dopływ zanieczyszczonych wód do rzeki mogący skutkować eutrofizacją siedliska (H01, K02.03).
8.	Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Istniejące: – Wahania poziomu wód wynikające z funkcjonowania stawów w dolinie rzeki Kamionki (J02). – Zarastanie siedliska gatunku (K02). Potencjalne: – Dopływ zanieczyszczeń mogący skutkować eutrofizacją siedliska gatunku (H01, K02.03). – Wyschnięcie zbiorników stanowiących siedlisko gatunku (K01.03).
9.	Zatoczek łamliwy <i>Anisus vorticulatus</i>	Istniejące: – Wahania poziomu wód wynikające z funkcjonowania stawów rybnych w dolinie rzeki Kamionki (J02). – Zarastanie siedliska gatunku (K02). Potencjalne: – Dopływ zanieczyszczeń mogący skutkować eutrofizacją siedliska gatunku (H01, K02.03). – Wyschnięcie zbiorników stanowiących siedlisko gatunku (K01.03).

Cele działań ochronnych

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
1.	3150 Starorzeczka i naturalne, eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nymphaeion</i> , <i>Potamion</i>	Nie określono w związku z brakiem siedliska w obszarze Natura 2000.
2.	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	Poprawa złego stanu ochrony poprzez odpowiednie użytkowanie rolne.
3.	7220 Źródłiska wapienne ze zbiorowiskami <i>Cratoneurion commutatus</i>	Zapobieganie erozji zboczowej i splywom biogenów poprzez zachowanie ciągłości kompleksów leśnych wokół źródeł.
4.	9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>) 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	Poprawa złego stanu ochrony siedliska poprzez: – Umożliwienie swobodnego przebiegu procesów naturalnych w drzewostanach o właściwym składzie gatunkowym. – Zmniejszenie udziału gatunków obcych ekologicznie lub geograficznie w drzewostanach o składzie niezgodnym z siedliskiem przyrodniczym. – Dążenie do osiągnięcia i utrzymania właściwej dla siedliska ilości martwego drewna.
5.	9190 Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robori-petraeae</i>)	Nie określono w związku z brakiem siedliska w obszarze Natura 2000.
6.	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródliskowe	Poprawa niezadowalającego stanu ochrony siedliska poprzez: – Umożliwienie swobodnego przebiegu procesów naturalnych. – Dążenie do osiągnięcia i utrzymania właściwej dla siedliska ilości martwego drewna.
7.	Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i> Zatoczek łamliwy <i>Anisus vorticulatus</i>	Utrzymanie obecnego właściwego stanu ochrony.

Jezioro Kubek (PLH300006) – obszar o powierzchni 1 796,3 ha, znajdujący się na pograniczu Obornickiej Doliny Warty i Międzyrzecza Warty i Noteci, na północ od Sierakowa. W skład obszaru wchodzi jezioro Kubek (67,3 ha), otoczone lasami i kompleksami roślinności bagienno-łęgowej. Cenne są zbiorowiska związane z cyrkiem źródłiskowym strumienia zasilającego jezioro.

Kod obszaru	PLH300006
Data wyznaczenia przez KE	2008-01-15
Data wyznaczenia w Polsce	2022-10-20
Rodzaj ochrony	Dyrektywa siedliskowa
Powierzchnia	1 796,3000 ha
Charakterystyka obszaru	Obszar leży na pograniczu wysokiej i środkowej terasy Obornickiej Doliny Warty oraz pól wydmywanych Międzyrzecza Warty i Noteci, na północ od Sierakowa. W skład ostoi wchodzi jezioro Kubek (pow. 67,3 ha) otoczone niemal ze wszystkich stron lasami. W bezpośrednim otoczeniu jeziora z wąskim pasem szuwarów dominują kompleksy lasów bagienno-łęgowych (olsy i łęgi olszowe). Bardzo interesującym elementem przyrody obszaru jest kompleks roślinności związanej z cyrkiem źródłiskowym niewielkiego strumienia zasilającego jezioro Kubek, a wypływającego spod wału wydmy przy jego północnych brzegach. W płytkich, bardzo czystych wodach częste są płaty <i>Cardamino-Beruletum</i> i <i>Beruletum submersae</i>, a na stromych skarpach potoków zbiorowisko mszaków o charakterze źródłiskowym <i>Pellio-Conocephaletum</i>. W miejscach gdzie woda sączy się wolniej i dochodzi do zabagnień pojawiają się płaty <i>Chrysosplenio-Cardaminetum</i> i <i>Caricetum remotae</i>. Zbiorowiska te otoczone są olszynami, także o charakterze źródłiskowym. Stwierdzono tu zarówno płaty olsu porzeczkowego, jak i łęgu olszowego. Kompleks lasów olszowych otoczony jest przez bory sosnowe Puszczy Noteckiej.
Siedliska przyrodnicze będące przedmiotem ochrony	– Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi (<i>Corynephorus</i>, <i>Agrostis</i>) – Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i>, <i>Potamion</i> – Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (<i>Ranunculion fluitantis</i>) – Suche wrzosowiska (<i>Calluno-Genistion</i>, <i>Pohlio Callunion</i>, <i>Calluno-Arctostaphylyon</i>) – Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robori-petraeae</i>) – Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródłiskowe – Sosnowy bór chrobotkowy (<i>Cladonio-Pinetum</i> i chrobotkowa postać <i>Peucedano-Pinetum</i>)
Gatunki zwierząt innych niż ptaki, będące przedmiotem ochrony	– wilk (<i>Canis lupus</i>)

Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt ich siedlisk, będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000

Lp.	Przedmioty ochrony	Opis zagrożeń
1.	2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi (<i>Corynephorus</i> , <i>Agrostis</i>)	Istniejące: – Zarastanie przez krzewy i drzewa (K02.01) Potencjalne: – Porzucanie śmieci w obrębie siedliska, w szczególności nielegalne składowanie odpadów (H05.01). – Jazda quadami w obrębie siedliska (G03.01.01)
2.	3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nymphaeion</i> , <i>Potamion</i>	Istniejące: – Wędkarstwo: niszczenie roślinności litoralu, eutrofizacja związana ze stosowaniem zanęt, zaśmiecanie (H01.09, H05.01, G01). – Wahania poziomu lustra wody w związku z poborem wód do celów intensywnej gospodarki rybackiej w stawach rybnych położonych poniżej jeziora Kubek (J02.06.05). – Zabudowa brzegów jeziora (E01.04). – Wzrost trofii wód związany z intensywną gospodarką rybacką i akumulacją substancji biogenicznych w osadach dennych (F01, H01.05) Potencjalne: – Nie zidentyfikowano (U)
3.	3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (<i>Ranunculion fluitantis</i>)	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (U) Potencjalne: – Rębnie w otoczeniu strefy źródłiskowej (B02.02). – Regulacje koryta cieków, umacnianie brzegów (J02.02). – Lokalizowanie urządzeń wodnych piętrzących (J02.12). – Jazda quadami w obrębie siedliska (G03.01.01). – Zanieczyszczenie wód (H01)
4.	4030 Suche wrzosowiska (<i>Calluno-Genistion</i> , <i>Pohlio-Callunion</i> , <i>Calluno-Arctostaphyilion</i>)	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (U) Potencjalne: – Jazda quadami w obrębie siedliska (G03.01.01). – Zarastanie przez krzewy i drzewa (K02.01). – Porzucanie śmieci w obrębie siedliska, w szczególności nielegalne składowanie odpadów (H05.01)
5.	9190 Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robori-</i>	Istniejące: – Duży udział w drzewostanie świerka i sosny

Lp.	Przedmioty ochrony	Opis zagrożeń
	<i>petraeae</i>)	pochodzących z dawnych nasadzeń a obecnie odnawiających się spontanicznie (K06, B02.01.01). Potencjalne: – Wprowadzanie buka (B02.01.02)
6.	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródłiskowe	Istniejące: – Duży udział w drzewostanie świerka pochodzącego z dawnych nasadzeń a obecnie odnawiającego się spontanicznie (K06, B02.01.01). – Wahania poziomu lustra wody w związku z poborem wód do celów intensywnej gospodarki rybackiej w stawach rybnych położonych poniżej jeziora Kubek (J02.06.05) Potencjalne: – Poszukiwanie i wydobywanie ropy lub gazu (C02). – Zanieczyszczenie wód podziemnych w strefie zasilania źródeł (H02)
7.	91T0 Sosnowy bór chrobotkowy (<i>Cladonio-Pinetum</i> i chrobotkowa postać <i>Peucedano-Pinetum</i>)	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (U) Potencjalne: – Nie zidentyfikowano (U)
8.	1352 Wilk <i>Canis lupus</i>	Istniejące: – Fragmentacja siedliska gatunku w wyniku budowy nowych i modernizacji istniejących dróg leśnych oraz budowy miejsc postojowych lub parkingów (J03.02, D01.03). – Płoszenie wilków w wyniku hałasu powodowanego przez motocykle lub quady (G03.01.01). – Płoszenie wilków w wyniku intensywnej penetracji lasów przez ludzi, w szczególności w okresie rozrodu wilka (G05). – Płoszenie wilków podczas prowadzonego w miesiącach letnich czyszczenia w młodnikach wykorzystywanych przez wilki jako miejsca wychowu młodych (B02.06) Potencjalne: – Intensyfikacja ruchu kołowego w wyniku modernizacji dróg mogąca powodować zwiększoną śmiertelność wilków z powodu kolizji z pojazdami (G05.11, D01.02). – Zabudowa enklaw śródlęśnych oraz obszarów sąsiadujących z lasem, a także grodzenie parceli utrudniające przemieszczanie się wilków (J03.02). – Izolacja watahy w obszarze Natura 2000 spowodowana rozwojem sieci drogowej i kolejowej (J03.02, D01.04, D01.02). – Zmniejszenie bazy pokarmowej wilka w wyniku

Lp.	Przedmioty ochrony	Opis zagrożeń
		nadmiernego pozyskiwania zwierząt kopytnych (F03.01). – Kłusownictwo (F03.02.03)
		– Intensyfikacja ruchu turystycznego, w szczególności narciarstwa biegowego, powodująca płoszenie wilków w okresie zimowym (G01.06). – Negatywne nastawienie społeczności lokalnej do wilka wynikające ze szkód w inwentarzu powodowanych przez ten gatunek (G05)

Cele działań ochronnych		
Lp.	Przedmioty ochrony	Cele działań ochronnych
1.	2330 Wydmny śródlądowy z murawami napiaskowymi (<i>Corynephorus, Agrostis</i>)	Poprawa stanu ochrony poprzez zwiększenie powierzchni siedliska w obszarze Natura 2000
2.	4030 Suche wrzosowiska (<i>Calluno-Geniston, Pohlion-Callunio, Calluno-Arctostaphylio</i>)	Utrzymanie właściwego stanu ochrony; zwiększenie powierzchni siedliska w obszarze Natura 2000
3.	3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nymphaeion, Potamion</i>	Poprawa stanu ochrony poprzez odtworzenie warunków dla występowania roślinności zanurzonej i o liściach pływających oraz obniżenie trofii wód jeziora Kubek
4.	3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (<i>Ranunculion fluitantis</i>)	Utrzymanie właściwego stanu ochrony; utrzymanie właściwych warunków dla występowania roślinności rzeki makrofitowej; utrzymanie obecnego zasilania wodami i reżimu wodnego strumieni
5.	9190 Kwaśne dąbrowy (<i>Querion robori-petraeae</i>)	Uzupełnienie stanu wiedzy o rozmieszczeniu siedliska w obszarze Natura 2000 i jego stanie ochrony
6.	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnetion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródliskowe	Poprawa stanu ochrony siedliska poprzez zwiększenie ilości martwego drewna
7.	91T0 Sosnowy bór chrobotkowy (<i>Cladonio-Pinetum</i>) i chrobotkowa postać (<i>Peucedano-Pinetum</i>)	Nie określono ze względu na brak siedliska w obszarze Natura 2000
8.	1352 Wilk <i>Canis lupus</i>	Monitorowanie stanu ochrony gatunku

Jezioro Mnich (PLH300029) – obszar o powierzchni 46 ha z torfowiskami, jeziorami polodowcowymi i najstarszymi sosnami Puszczy Noteckiej. Wyróżnia się bogactwem mchów, w tym reliktyw glacialnych, oraz rzadkimi gatunkami roślin i zwierząt.

Kod obszaru	PLH300029
Data wyznaczenia przez KE	2011-02-08
Data wyznaczenia w Polsce	2022-03-30
Rodzaj ochrony	Dyrektywa siedliskowa
Powierzchnia	46,0000 ha
Charakterystyka obszaru	Obszar obejmuje niewielką, głęboko wciętą rynną jeziorną wypełnioną torfami na przedpolu terenów wydmych Puszczy Noteckiej. Ostoja położona jest ok. 3 km na północny-wschód od Sierakowa. W skład obszaru wchodzi dwa, polodowcowe jeziora połączone niewielkim ciekim, kompleks rozległych torfowisk niskich i przejściowych oraz graniczące z nimi łąki, a także drzewostan z udziałem ok. 160 letniej sosny. Jezioro Mnich (Mnisze), o powierzchni 22,5 ha, jest zbiornikiem eutroficznym, z rozwijającymi się w nim zbiorowiskami nymfeidów. Na jego południowym krańcu wykształcił się kompleks zbiorowisk roślinnych o charakterze mszarnych torfowisk niskich i przejściowych (<i>Sphagno recurvi-Eriophoretum angustifolii</i> , <i>Sphagno apiculati-Caricetum rostratae</i>) oraz szuwarowych (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Thelypteridi-Phragmitetum</i>), z udziałem rzadkich i chronionych gatunków roślin naczyniowych i mszaków. W północnej części torfowiska zlokalizowane jest jezioro (Mnich Mały) o pow. 0,6 ha i głębokości maks. 0,6 m. Jest to silnie wypłycony, zaawansowany w procesie zarastania i zanikania zbiornik śródtorfowiskowy, wypełniony półpłynnymi osadami o charakterze gytii węglanowych. W jeziorze tym występują łąki ramienicowe zaliczane do zbiorowiska <i>Charetum intermediae</i> oraz rozwija się zbiorowisko <i>Nymphetum albo-candidae</i> . W części południowo-zachodniej i południowej obszaru znajdują się podmokłe łąki kalcyfilne oraz

	eutroficzne ze związku Calcion. W rezerwacie "Cegliniec", obejmującym pododdziały c i cx oddziału 308 nadl. Sieraków, rosną najstarsze, 164-letnie sosny w Puszczy Noteckiej, ocalate z klęski strzygonii choinówki w latach 20-tych ubiegłego wieku. Towarzyszą im okazałe dęby i buki, a siedliskowo, las ma charakter kwaśnej dąbrowy (Calamagrostio-Quercetum).
Siedliska przyrodnicze będące przedmiotem ochrony	– Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łakami ramienic (Characteria spp.) – Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nymphaeion, Potamion – Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arrhenatherion elatioris) – Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzeria-Caricetea) – Torfowiska nakredowe (Cladietum marisci, Caricetum buxbaumii, Schoenetum nigricantis) – Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk – Kwaśne dąbrowy (Quercion robori-petraeae)
Gatunki zwierząt innych niż ptaki, będące przedmiotem ochrony	– lipiennik Loesela (Liparis loeselii) – sierpowiec błyszczący (Drepanocladus (Hamatocaulis) vernicosus)

Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000

Lp.	Przedmiot ochrony	Opis zagrożenia
1.	3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nymphaeion</i> , <i>Potamion</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano Potencjalne: – Stosowanie na skarpach w sąsiedztwie jezior rębni o dużych powierzchniach zwiększających spływ biogenów ze zlewni (B02.02) – Nadmierna liczba wędkarzy (F02.03) – Zwiększenie zarybienia gatunkami ryb z rodziny karpiowatych <i>Cyprinidae</i> lub nadmierny odłów ryb drapieżnych (F01.01) – Prowadzenie gospodarki rybackiej z priorytetową funkcją produkcji ryb (F01.01) – Obniżenie poziomu lustra wody w jeziorze (J02.01, K01.03)
2.	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk; 1393 Sierpowiec błyszczący <i>Drepanocladus (Hamatocaulis) vernicosus</i> ; 1903 Lipiennik Loesela <i>Liparis loeselii</i>	Istniejące: – Zalesianie – nasadzenia olszy czarnej <i>Alnus glutinosa</i> (B01) – Zarastanie przez krzewy i drzewa (K02.01) – Ekspansja trzciny pospolitej <i>Phragmites australis</i> (K04.01) Potencjalne: – Zalesianie (B01) – Obniżenie poziomu wód gruntowych (J02.01, K01.03)

Cele działań ochronnych

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
1.	3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nymphaeion</i> , <i>Potamion</i>	Utrzymanie obecnego stanu ochrony (U1*)
2.	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk; 1393 Sierpowiec błyszczący <i>Drepanocladus (Hamatocaulis) vernicosus</i> ; 1903 Lipiennik Loesela <i>Liparis loeselii</i>	Odtworzenie otwartego charakteru siedliska przyrodniczego 7230 oraz odsłonięcie miejsc występowania sierpowca błyszczącego oraz lipiennika Loesela na powierzchni 2,3 ha

Zamorze Pniewskie (PLH300036) – obszar o powierzchni 305,34 ha, obejmujący torfowisko mszarne pomiędzy jeziorami Dobrzyczno i Pniewskim. W obszarze tym występuje jezioro Zamorze (2 ha), które jest w procesie wypłykania. Dominują tu łąki ramienicowe i roślinność szuwarowa.

Kod obszaru	PLH300036
Data wyznaczenia przez KE	2011-02-08
Data wyznaczenia w Polsce	2022-03-30
Rodzaj ochrony	Dyrektywa siedliskowa
Powierzchnia	305,3400 ha
Charakterystyka obszaru	Obiekt obejmuje pojeziorne torfowisko mszarne położone pomiędzy dwoma istniejącymi jeziorami, tj. Jeziorem Dobrzyczno (Lubosz Wielki) na zachodzie (wchodzi w skład obszaru) i Jeziorem Pniewskim na wschodzie, pozostającym poza obszarem Natura 2000. Teren torfowiska otoczony jest głównie lasami liściastymi o charakterze olsów i łęgów. W południowej części znajduje się zarastające jeziorko (Jezioro Zamorze). Jezioro Zamorze o powierzchni ok. 2 ha i głębokości maksymalnej 1,5 m jest jeziorem ramienicowym w umiarkowanym stanie troficznym. Zaawansowane jest w procesie wypłykania i zanikania. Zbiornik wyróżnia się z absolutną dominacją łąk ramienicowych <i>Nitelopsidetum obtusae</i> i <i>Charetum hispidae</i>. W obrębie lustra wody stwierdzono również wielkopowierzchniowe płaty <i>Nymphaea alba</i>-<i>Nuphar lutea</i>. Jezioro reprezentuje rzadki typ humusowy (alojotroficzny), ze znaczną koncentracją rozpuszczonych substancji humusowych pochodzących z rozległych stref torfowiskowych i bagiennych przy zasadowym odczynie wody i wysokich koncentracjach wapnia w wodzie. Powierzchnia łączna łąk ramienicowych wynosi ok. 1,7 ha. Ramienice przerastają całą powierzchnię lustra wody zbiornika. Łącznie w zbiorniku stwierdzono 6 gatunków ramienic: <i>Nitelopsis obtusa</i>, <i>Chara tomentosa</i>, <i>Chara hispida</i>, <i>Chara intermedia</i>, <i>Chara tenuispina</i> (strefa brzegowa), <i>Chara virgata</i> (BULIGL, 2016). Ogółem, na torfowisku otaczającym Jezioro Zamorze obserwowano 16 zbiorowisk wodnych i bagiennych z klas <i>Charetea fragilis</i>, <i>Potametea</i>, <i>Littorelletea uniflorae</i>, <i>Phragmitetea australis</i> i <i>Scheuchzeria-Caricetea fuscae</i>. Dwanaście z nich uznawanych jest za rzadkie i zagrożone wymarciem w Wielkopolsce (Brzeg i Wojterska, 2001). Są to, m.in. <i>Sparganium minimi</i>, <i>Sphagno-Utricularietum intermediae</i>, <i>Sphagno apiculati-Caricetum rostratae</i> czy <i>Menyanthes-Sphagnetum teretis</i>. Jezioro Dobrzyczno (Lubosz Wielki) posiada powierzchnię ok. 91 ha i głębokość maksymalną 29,2 m. Jest to eutroficzne jezioro o rozległych płyciznach z obecnością łąk ramienicowych. Na szczególną uwagę w jeziorze zasługuje obecność bardzo rzadkiego i silnie zagrożonego w skali Europy i świata przedstawiciela ramienic – <i>Lychnothamnus barbatus</i>. Współcześnie gatunek ten znany jest jedynie z około 30 stanowisk na świecie. W Jeziorze Dobrzyczno <i>Lychnothamnus barbatus</i> tworzy skupienia o powierzchni ponad 4 ha, co jest dużym ewenementem w skali kraju. W jeziorze tym stwierdzono również inne gatunki ramienic: <i>Chara rudis</i>, <i>Ch. filiformis</i>, <i>Ch. hispida</i>, <i>Ch. virgata</i>, <i>Ch. contraria</i>, <i>Ch. tomentosa</i> i <i>Nitelopsis obtusa</i> (Joniak i in., 2018). Wzdłuż prawie całej linii brzegowej jeziora silnie rozwinięta jest roślinność szuwarowa zdominowana głównie przez <i>Phragmites australis</i> i <i>Typha angustifolia</i>. Nielicznie występuje <i>Cladium mariscus</i>. Zlewnia tego zbiornika jest rolnicza (intensywne rolnictwo) i prawie bezdrzewna. Jezioro (śródmiejsze) cechuje się wysoką trofią, a szczególnie silną mineralizacją wody, bardzo niską widzialnością oraz wysokim stężeniem potasu i sodu pochodzenia rolniczego oraz warunkami beztlenowymi w hypolimnionie jeziora. Wysoka liczebność fitoplanktonu zwłaszcza, znaczny udział sinic, wiosną oraz latem. W 2008 roku wstępnie rozpoznano bryoflorę liczącą 75 gatunków mszaków. W centralnej części obszaru stanowisko <i>Hamatocaulis vernicosus</i>. Obserwowano także m.in. 10 gatunków z rodzaju <i>Sphagnum</i>. Wiele mszaków należy do rzadkich i chronionych w Polsce. Na uwagę zasługują takie gatunki jak: <i>Sphagnum angustifolium</i>, <i>Sph. capillifolium</i>, <i>Sph. flexuosum</i>, <i>Sph. russowii</i>, <i>Sph. teres</i>, <i>Sph. squarrosum</i>, <i>Sph. fallax</i>, oraz <i>Polytrichum commune</i>, <i>Scorpidium scorpioides</i> czy <i>Dicranum scoparium</i>. Spośród roślin naczyniowych zanotowano dotąd ponad 130 taksonów. Spośród nich do gatunków zagrożonych wymarciem w Wielkopolsce należą (w nawiasie kategorie zagrożenia w Polsce za Kaźmierczakowa i in., 2016): <i>Calamagrostis stricta</i> (NT), <i>Carex limosa</i> (NT), <i>Cladium mariscus</i> (NT), <i>Drosera</i>

	rotundifolia (NT), <i>Liparis loeselii</i> (VU), <i>Sparganium minimum</i> (NT), <i>Utricularia intermedia</i> (VU), <i>Utricularia minor</i> (NT).
Siedliska przyrodnicze będące przedmiotem ochrony	– Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łakami ramienic (<i>Chara</i> spp.) – Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>) – Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i>, <i>Tilio-Carpinetum</i>) – Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródłiskowe – Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)
Gatunki zwierząt innych niż ptaki, będące przedmiotem ochrony	– lipiennik Loesela (<i>Liparis loeselii</i>) – sierpowiec błyszczący (<i>Drepanocladus (Hamatocaulis) vernicosus</i>)

Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotem ochrony obszaru Natura 2000

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenie*	Opis zagrożenia
1.	3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łakami ramienic (<i>Chara</i> spp.)	Istniejące: 1. Usuwanie trawy pod grunty orne (A02.01). 2. Nawożenie /nawozy sztuczne/ (A08). 3. Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem (H01.05). 4. Intensywna hodowla ryb, intensyfikacja (F01.1). 5. Wędkarstwo (F02.03). 6. Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie (G05.01). 7. Zmniejszenie spójności siedlisk (J03.02). 8. Zanieczyszczenie wód powierzchniowych z innych źródeł rozproszonych (H01.09). 9. Ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe (D01.01). 10. Parkingi samochodowe i miejsca postojowe (D01.03). 11. Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze (G01). 12. Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie (G05.01). 13. Zanieczyszczenie wód powierzchniowych z innych źródeł rozproszonych (H01.09). 14. Eutrofizacja (naturalna) (K02.03). Potencjalne: 15. Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze (G01). 16. Parkingi samochodowe i miejsca postojowe (D01.03). 17. Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkałe inne typy zabudowy (E01.04).	Ad. 1-3: Intensywne rolnictwo w zlewni jeziora, Ad. 4-8: Użytkowanie rybactwa i wędkarskie, penetracja i wydeptywanie stref brzegowych jezior oraz budowa nielegalnych pomostów, Ad. 9-13: Turystyka wodna w sezonie letnim bez odpowiedniego zaplecza sanitarnego, Ad.14: Naturalne procesy eutroficzne w jeziorze. Ad. 15-16: Wzrost presji turystycznej. Ad. 17-18 Zabudowa mieszkaniowa, rekreacyjno-turystyczna oraz kempingowa,

		18. Infrastruktura sportowa i rekreacyjna kempingi i karawaningi (G02.08) 19. Odpady, ścieki (E03).	Ad. 19 Nieuregulowana gospodarka wodno-ściekowa i kanalizacyjna.
2	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>)	Nie identyfikowano z powodu braku występowania siedliska przyrodniczego w części obszaru Natura 2000 objętej planem.	
3	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	Nie identyfikowano z powodu braku występowania siedliska przyrodniczego w części obszaru Natura 2000 objętej planem.	
4	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródłiskowe	Nie identyfikowano z powodu braku występowania siedliska przyrodniczego w części obszaru Natura 2000 objętej planem.	
5	91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	Nie identyfikowano z powodu braku występowania siedliska przyrodniczego w części obszaru Natura 2000 objętej planem.	
6	1188 kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Nie identyfikowano z powodu braku występowania gatunku w części obszaru Natura 2000 objętej planem.	
7	1393 haczykowiec błyszczący <i>Hamatocaulis vernicosus</i>	Nie identyfikowano z powodu braku występowania gatunku w części obszaru Natura 2000 objętej planem.	
8	1903 lipiennik Loesela <i>Liparis loeselii</i>	Nie identyfikowano z powodu braku występowania gatunku w części obszaru Natura 2000 objętej planem.	

Cele działań ochronnych	
Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łakami ramienic (<i>Chara</i> spp.)	1. Utrzymanie siedliska na powierzchni jeziora Dobrzyńsko (79,60 ha). 2. Poprawa złego (U2*) stanu ochrony siedliska przyrodniczego poprzez: a) utrzymanie powierzchni łak ramienicowych w obrębie jeziora Dobrzyńsko na poziomie min. 5% powierzchni dna (na powierzchni 4,5 ha), w szczególności wokół półwyspu w południowej części jeziora, b) utrzymanie wskaźnika kardynalnego <i>Gatunki charakterystyczne</i> na poziomie właściwym (FV**), tj. występowanie co najmniej 4 gatunków charakterystycznych, c) utrzymanie wskaźnika kardynalnego <i>Gatunki wskazujące na degradację siedliska w tym obce gatunki inwazyjne</i> na poziomie, tj. U1**, tj. gatunki ekspansywne zajmują do 10% powierzchni; gatunek lub gatunki obce inwazyjne obecne jako pojedyncze osobniki, d) utrzymanie wskaźnika kardynalnego <i>Maksymalna głębokość występowania łak ramienicowych</i> na poziomie U1**, tj. 3,2 m, e) poprawa wskaźnika kardynalnego <i>Zasięg strefy świetlnej w jeziorze ze stanu złego (U2*)</i> na niezadawalający (U**1), tj. 15-10 m, f) ograniczenie fragmentacji strefy szuwarowej jeziora Dobrzyńsko. 3. Uzupelnienie stanu wiedzy w zakresie struktury ichtiofauny jeziora Dobrzyńsko i właściwego nią zarządzania w celu poprawy funkcjonowania siedliska.
7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>)	Nie określono z powodu braku występowania siedliska przyrodniczego w części obszaru Natura 2000 objętej planem.
9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Gallio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	Nie określono z powodu braku występowania siedliska przyrodniczego w części obszaru Natura 2000 objętej planem.
91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródliskowe	Nie określono z powodu braku występowania siedliska przyrodniczego w części obszaru Natura 2000 objętej planem.
91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	Nie określono z powodu braku występowania gatunku w części obszaru Natura 2000 objętej planem.
1188 kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Nie określono z powodu braku występowania gatunku w części obszaru Natura 2000 objętej planem.
1393 haczykowiec błyszczący <i>Hamatocaulis vernicosus</i>	Nie określono z powodu braku występowania gatunku w części obszaru Natura 2000 objętej planem.
1903 lipiennik Loesela <i>Liparis loeseli</i>	Nie określono z powodu braku występowania gatunku w części obszaru Natura 2000 objętej planem.

Puszcza Notecka (PLB3000015) – obszar o powierzchni 178 255,76 ha, obejmujący największy w Polsce kompleks wydm śródlądowych, głównie porośnięty lasami sosnowymi. Na terenie znajduje się ponad 50 jezior oraz torfowiska, a obszar jest siedliskiem dla co najmniej 30 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, w tym bielika, kani czarnej i rudej oraz bociana czarnego.

Kod obszaru	PLB300015
Data wyznaczenia w Polsce	2007-10-13
Rodzaj ochrony	Dyrektywa ptasia
Powierzchnia	178 255,7600 ha
Charakterystyka obszaru	Obszar stanowi zwarty, jednolity kompleks leśny w międzyrzeczu Noteci i Warty, będącym częścią pradoliny Eberswaldsko-Toruńskiej, równiny akumulacyjnej przekształconej przez wiatr. Jest to największy w Polsce obszar wydm śródlądowych, głównie o wysokości 20-30 m, maksymalnie do 98 m n.p.m. W środkowej części obszaru uformowały się wały o przebiegu południkowym, leżące 500-600 m od siebie. W części wschodniej mają one kształt paraboliczny. Wydmę pokryte są monotonnym, jednowiekowym lasem, głównie sosnowym (92%), posadzonym tu po wielkiej klęsce spowodowanej pojawieniem się szkodników owadzych w okresie

międzywojennym. Pozostałości drzewostanów naturalnych są chronione w rezerwatach np. Cegliniec. Na terenie ostoi znajduje się ponad 50 jezior, raczej płytkich, pochodzenia wytopiskowego, zwykle z grubą warstwą mułu i zakwitami glonów. W zagłębieniach terenu lub na brzegach jezior utrzymują się torfowiska, na ogół w pewnym stopniu przekształcone.

Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków ptaków i ich siedlisk, będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000

Lp.	Przedmiot ochrony	Opis zagrożeń
1.	A021 Bąk <i>Botaurus stellaris</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X). Potencjalne: – Zmniejszenie powierzchni szuwaru i jego przesuszenie (J03.01). – Zabudowa brzegów jezior (E01.04). – Sporty wodne i rekreacja (G01).
2.	A030 Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X). Potencjalne: – Wyrąb starodrzewi (B02.02). – Prace leśne w okresie lęgowym (B02). – Turystyka (G01).
3.	A038 Łabędź krzykliwy <i>Cygnus cygnus</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X). Potencjalne: – Zmniejszenie powierzchni szuwaru (J03.01). – Zabudowa brzegów jezior (E01.04). – Sporty wodne i rekreacja (G01). – Drapieżnictwo norki, szopa i jenota (K03.04).
4.	A060 Podgorzałka <i>Aythya nyroca</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X). Potencjalne: – Zmniejszanie się dostępności odpowiednich siedlisk, tj. zbiorników z dobrze rozwiniętą roślinnością wynurzoną i roślinnością pływającą (J03.01). – Zabudowa brzegów jezior (E01.04). – Sporty wodne i rekreacja (G01). – Drapieżnictwo norki, szopa i jenota (K03.04).
5.	A072 Trzmielojad <i>Pernis apivorus</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X). Potencjalne: – Prace leśne w okresie lęgowym (B02).

Lp.	Przedmiot ochrony	Opis zagrożeń
6.	A073 Kania czarna <i>Milvus migrans</i> A074 Kania ruda <i>Milvus milvus</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X). Potencjalne: – Wyrąb starodrzewi (B02.02). – Prace leśne w okresie lęgowym (B02). – Sporty wodne i rekreacja (G01). – Elektrownie wiatrowe (C03.03).
7.	A075 Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X). Potencjalne: – Wyrąb starodrzewi (B02.02). – Prace leśne w okresie lęgowym (B02). – Sporty wodne i rekreacja (G01). – Elektrownie wiatrowe (C03.03). – Kłusownictwo (F03.02.03).
8.	A094 Rybołów <i>Pandion haliaetus</i>	Istniejące: – Sporty wodne i rekreacja (G01). Potencjalne: – Wyrąb starodrzewi (B02.02). – Prace leśne w okresie lęgowym (B02). – Kłusownictwo (F03.02.03).
9.	A127 Żuraw <i>Grus grus</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X). Potencjalne: – Wiosenne wypalanie roślinności (J01.01). – Drapieżnictwo norki, szopa i jenota (K03.04).
10.	A215 Puchacz <i>Bubo bubo</i>	Istniejące: – Turystyka motorowa (G05). – Zmniejszająca się baza pokarmowa (głównie dotyczy malejącej liczebności krzyżówki i łyski) spowodowana m.in. polowaniami oraz drapieżnictwem norki, szopa i jenota (J03.01). Potencjalne: – Prace leśne w okresie lęgowym (B02).
11.	A223 Włochatka <i>Aegolius funereus</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X). Potencjalne: – Usuwanie drzew dziuplastych (B02.02). – Prace leśne w okresie lęgowym (B02).
12.	A224 Lelek <i>Caprimulgus</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X).

Lp.	Przedmiot ochrony	Opis zagrożeń
	<i>europaeus</i>	Potencjalne: – Prace leśne w okresie lęgowym (B02). – Turystyka i rekreacja (G01).
13.	A229 Zimorodek <i>Alcedo atthis</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X). Potencjalne: – Niszczenie skarp (G02). – Zanieczyszczenie wód skutkujące zmniejszaniem się przezroczystości (H01).
14.	A236 Dzieciol czarny <i>Dryocopus martius</i> A238 Dzieciol średni <i>Dendrocopos medius</i> A320 Mucholówka mała <i>Ficedula parva</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X). Potencjalne: – Wyręb starodrzewi (B02.02). – Prace leśne w okresie lęgowym (B02).
15.	A246 Lerka <i>Lullula arborea</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X). Potencjalne: – Prace leśne w okresie lęgowym (B02). – Turystyka i rekreacja (G01). – Zmniejszanie się powierzchni otwartych (J03.01).
16.	A307 Jarzębka <i>Sylvia nisoria</i> A338 Gąsiorek <i>Lanius collurio</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X). Potencjalne: – Usuwanie zakrzewień (G05).
17.	A036 Łabędź niemy <i>Cygnus olor</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X). Potencjalne: – Zmniejszenie powierzchni szuwaru (J03.01). – Sporty wodne i rekreacja (G01). – Drapieżnictwo norki, szopa i jenota (K03.04).
18.	A039 Gęś zbożowa <i>Anser fabalis</i> A041 Gęś białoczelna <i>Anser albifrons</i>	Istniejące: – Płoszenie w obrębie noclegowisk w wyniku polowań (F03.01). Potencjalne: – Sporty wodne i rekreacja (G01). – Elektrownie wiatrowe (C03.03). – Zabudowa brzegów Jeziora Chrzypskiego i Jeziora Wielkiego będących noclegowiskami, w szczególności obszaru pomiędzy południowo-wschodnią, wschodnią i północno-wschodnią linią brzegową Jeziora Wielkiego a drogą wojewódzką 186 i drogą gminną Strzyżmin – Kłodzisko (E01.04).
19.	A067 Gagoł <i>Bucephala clangula</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X).

Lp.	Przedmiot ochrony	Opis zagrożeń
		Potencjalne: – Usuwanie drzew dziuplastych w pobliżu rzek i jezior (B02.02). – Zabudowa brzegów jezior i rzek (E01.04). – Ogradzanie działek położonych nad jeziorami, stawami, rzekami (G05.09). – Sporty wodne i rekreacja (G01). – Drapieżnictwo norki, szopa i jenota (K03.04).
20.	A070 Nurogęś <i>Mergus merganser</i>	Istniejące: – Nie zidentyfikowano (X). Potencjalne: – Usuwanie drzew dziuplastych i wykrotów w pobliżu rzek i jezior (B02.02). – Zabudowa brzegów jezior i rzek (E01.04). – Ogradzanie działek położonych nad jeziorami, stawami, rzekami (G05.09). – Sporty wodne i rekreacja (G01). – Drapieżnictwo norki, szopa i jenota (K03.04).

Cele działań ochronnych

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
1.	A094 Rybolów <i>Pandion haliaetus</i>	Przywrócenie właściwego stanu ochrony gatunku poprzez zapewnienie dostępności odpowiednich miejsc lęgowych i poprawę jakości siedlisk prowadzące do wzrostu liczebności populacji.
2.	A215 Puchacz <i>Bubo bubo</i>	Przywrócenie właściwego stanu ochrony gatunku poprzez poprawę jakości siedlisk, ograniczenie antropopresji i zwiększenie dostępności pożywienia w wybranych fragmentach obszaru Natura 2000.
3.	A070 Nurogęs <i>Mergus merganser</i>	Przywrócenie właściwego stanu ochrony gatunku poprzez zwiększenie dostępności odpowiednich miejsc lęgowych, tj. dojrzałych drzewostanów w pobliżu cieków i zbiorników oraz wykrotów.
4.	A060 Podgorzałka <i>Aythya nyroca</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony. Rozpoznanie rozmieszczenia i liczebności gatunku w obszarze Natura 2000, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.
5.	A021 Bąk <i>Botaurus stellaris</i> A030 Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i> A038 Łabędź krzykliwy <i>Cygnus cygnus</i> A072 Trzmielozad <i>Pernis apivorus</i> A073 Kania czarna <i>Milvus migrans</i> A074 Kania ruda <i>Milvus milvus</i> A075 Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i> A127 Żuraw <i>Grus grus</i> A223 Włochatka <i>Aegolius funereus</i> A224 Lelek <i>Caprimulgus europaeus</i> A229 Żmorołek <i>Alcedo atthis</i> A236 Dzieciol czarny <i>Dryocopus martius</i> A238 Dzieciol średni <i>Dendrocopos medius</i> A320 Mucholówka mała <i>Ficedula parva</i> A246 Lerka <i>Lullula arborea</i> A307 Jarzębka <i>Sylvia nisoria</i> A338 Gąsiorek <i>Lanius collurio</i> A036 Łabędź niemy <i>Cygnus olor</i> A039 Gęś zbożowa <i>Anser fabalis</i> A041 Gęś białoczelna <i>Anser albifrons</i> A067 Gągoł <i>Bucephala clangula</i>	Utrzymanie właściwego stanu ochrony gatunku w obszarze Natura 2000 poprzez zapewnienie odpowiednich miejsc lęgowych i poprawę jakości siedlisk, obejmujące: pozostawianie grup i/lub kęp drzew do naturalnego rozkładu, ograniczenie turystyki motorowej, ograniczenie polowań, wzrost pozyskania drapieżników czworonożnych, ograniczenie płoszenia ptaków wskutek prowadzonej gospodarki rybackiej, wyłączanie fragmentów lasów z cięć ręcznych, pozostawianie wykrotów i drzew dziuplastych, utrzymywanie powierzchni otwartych.

Sieraków (PLH300013) – obszar o powierzchni 1 ha jest jedną z najliczniejszych kolonii rozrodczych nocka dużego na terenie Polski. Z naturalnymi zbiornikami wodnymi związane są siedliska lasów łęgowych oraz zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych. Występują tutaj również stopniowo degenerujące fragment torfowisk przejściowych. Punktowo rozmieszczone są płaty zbiorowisk dąbrów acydofilnych.

Kod obszaru	PLH300013
Data wyznaczenia przez KE	2008-01-15
Data wyznaczenia w Polsce	2017-06-17
Rodzaj ochrony	Dyrektywa siedliskowa
Powierzchnia	1,0500 ha
Charakterystyka obszaru	Ostoja obejmuje budynek Ośrodka Zdrowia w Sierakowie, na strychu którego znajduje się kolonia rozrodcza nocka dużego. Dodatkowo w granicy obszaru znalazły się wyznaczone potencjalne żerowiska nietoperzy z tej kolonii. Żerowiska te znajdują się na północ od Sierakowa na terenie Puszczy Noteckiej. Obszar ten w znacznej części pagórkowaty, porośnięty borami sosnowymi, przecinają rynny jeziorne (jez. Radziszewskie, jez. Chojno, jez. Samita). Z naturalnymi zbiornikami wodnymi związane są siedliska lasów łęgowych oraz zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych. Występują tutaj również stopniowo degenerujące fragment torfowisk przejściowych. Punktowo rozmieszczone są płaty zbiorowisk dąbrów acydofilnych. Poza tym nietoperze te korzystają również z żerowisk, znajdujących się na południu od Sierakowa w granicach ostoi Międzychodzko - Sierakowskiej (pltmp052).
Gatunki zwierząt innych niż ptaki, będące przedmiotem ochrony	– nocek duży (<i>Myotis myotis</i>)

Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony nocka dużego *Myotis myotis* i jego siedliska będącego przedmiotem ochrony

Przedmiot ochrony	Opis zagrożeń
Noczek duży <i>Myotis myotis</i>	Istniejące: – Zanieczyszczenie odchodami nietoperzy poddasza budynku stanowiącego siedlisko nocka dużego, położonego przy ul. Wronieckiej 26 w Sierakowie (H07). – Płoszenie nietoperzy przebywających na poddaszu budynku stanowiącego siedlisko nocka dużego, położonego przy ul. Wronieckiej 26 w Sierakowie (G05).
	Potencjalne: – Zmiana sposobu użytkowania, prowadzenie prac remontowych oraz zmiana cech i parametrów poddasza budynku stanowiącego siedlisko nocka dużego, położonego przy ul. Wronieckiej 26 w Sierakowie (E06.02). – Sztuczne oświetlenie w nocy elewacji budynku położonego przy ul. Wronieckiej 26 w Sierakowie (H06.02). – Montaż na budynku przy ul. Wronieckiej 26 w Sierakowie stacji bazowych telefonii komórkowych oraz nadajników radiowych i telewizyjnych o częstotliwości powyżej 0,3 GHz (H06.04). – Nadmierna wycinka lub przycinanie zieleni wzdłuż ul. Wronieckiej oraz w bezpośrednim sąsiedztwie budynku zlokalizowanego przy ul. Wronieckiej 26 w Sierakowie (G05.06).

Cele działań ochronnych

Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
Noczek duży <i>Myotis myotis</i>	Utrzymanie właściwego stanu ochrony poprzez zachowanie parametrów abiotycznych siedliska nocka dużego odpowiadających potrzebom gatunku, tj. powierzchni nieużytkowanej poddasza, zacinienia, zabezpieczenia przed niepokojeniem, dostępności otworu wylotowego

Obszary chronionego krajobrazu

Obszary te obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz, o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Puszcza Notecka – obszar chronionego krajobrazu utworzony został rozporządzeniem Wojewody Piłskiego Nr 5/98 z dnia 15 maja 1998 r. w sprawie ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu w województwie piłskim (Dz. Urz. Woj. Pil. Nr 13, poz. 83). Obszar ten obejmuje część jednego z największych kompleksów leśnych w Polsce. Wyróżnia się jednolitymi drzewostanami sosnowymi porastającymi siedliska boru świeżego i boru suchego. „Puszcza Notecka” pełni ważne funkcje przyrodnicze i krajobrazowe, wspomaga ochronę rezerwatów przyrody oraz Sierakowskiego Parku Krajobrazowego, a także stanowi istotny korytarz ekologiczny między dolinami rzek Noteci i Warty. Teren ten odgrywa również istotną rolę dla turystyki, rekreacji oraz edukacji leśnej i przyrodniczej.

Gozycko – obszar chronionego krajobrazu ustanowiony został na mocy Rozporządzenia Nr 5/98 Wojewody Piłskiego z dnia 15 maja 1998 r. w sprawie ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu w województwie piłskim (Dz. Urz. Woj. Pil. Nr 13, poz. 83). Obejmuje malownicze tereny w rejonie doliny Warty i przyległych lasów oraz użytków zielonych. Obszar wyróżnia się mozaiką siedlisk leśnych, łąkowych i wodnych, które

wspólnie tworzą wartościowy krajobraz przyrodniczy i kulturowy. „Gorzycko” pełni funkcję bufora ochronnego dla przyrodniczych obszarów cennych, sprzyja zachowaniu różnorodności biologicznej oraz zapewnia ciągłość korytarzy ekologicznych. Ma istotne znaczenie dla lokalnej turystyki i rekreacji, zwłaszcza z uwagi na walory krajobrazowe oraz bliskość rzeki Warty.

Międzychód (Obszar H) – obszar chronionego krajobrazu ustanowiony został rozporządzeniem Nr 5/98 Wojewody Piłskiego z dnia 15 maja 1998 r. w sprawie ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu w województwie piłskim (Dz. Urz. Woj. Pił. Nr 13, poz. 83). Obszar ten o powierzchni 32 243 ha pełni istotną funkcję ochronną dla Pszczewskiego Parku Krajobrazowego oraz czterech rezerwatów przyrody. Cechuje się przeważającym udziałem drzewostanów sosnowych porastających ubogie siedliska boru świeżego i boru suchego, co wpływa na jego jednolity charakter leśny. Teren ten odgrywa ważną rolę jako korytarz ekologiczny i przestrzeń buforowa wspierająca ochronę cennych ekosystemów. Obszar „Międzychód (H)” ma również znaczenie dla rekreacji i edukacji przyrodniczej, oferując naturalne warunki sprzyjające wypoczynkowi i obserwacji przyrody.

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, na obszarze chronionego krajobrazu mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką,
- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka,
- likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodnoblotnych,
- budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od: linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych, zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w

pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 122 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej,

- lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 200 m od linii brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego.

Na obszarze chronionego krajobrazu, dla terenów objętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego i położonych w strefach, o których mowa w art. 23a ust. 1 pkt 1 (ustawy o ochronie przyrody), wprowadza się zakazy: lokalizowania nowych obiektów budowlanych, zalesiania oraz nieobjętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego położonych w strefach, o których mowa w art. 23a ust. 1 pkt 1, wprowadza się zakazy: lokalizowania nowych obiektów budowlanych, lokalizowania nowych obiektów budowlanych odbiegających od lokalnej formy architektonicznej, lokalizowania nowych obiektów budowlanych o wysokości przekraczającej 2 kondygnacje lub 7 m, zalesiania.

Na terenie OChK zakazuje się niszczenia i uszkodzania obiektów o istotnym znaczeniu historycznym i kulturowym wskazanych w uchwale, o której mowa w art. 23a ust. 1.

Parki krajobrazowe

Sierakowski Park Krajobrazowy – park utworzony został na mocy Rozporządzenia Nr 14/91 Wojewody Poznańskiego z dnia 17 października 1991 r. w sprawie utworzenia Sierakowskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Pozn. Nr 15, poz. 192). Położony w środkowo-zachodniej części województwa wielkopolskiego, obejmuje malowniczy fragment Pojezierza Międzychodzko-Sierakowskiego. Teren parku wyróżnia się dużym zróżnicowaniem krajobrazowym – występują tu mozaiki lasów (dominują bory sosnowe), licznych jezior rynnowych, dolin rzecznych (głównie Warty i jej dopływów), łąk oraz wydm polodowcowych. Park posiada wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe, będące podstawą do objęcia ochroną także wielu obiektów w ramach rezerwatów przyrody i obszarów Natura 2000. Jest ważnym ogniwem regionalnego systemu korytarzy ekologicznych i obszarem wspierającym bioróżnorodność. Ze względu na swoje uwarunkowania przyrodnicze i kulturowe pełni również istotną funkcję rekreacyjną i turystyczną, stanowiąc popularny cel wypoczynku i edukacji przyrodniczej w regionie.

Park Krajobrazowy Dolina Kamionki – park utworzony został na mocy Rozporządzenia Nr 15/91 Wojewody Poznańskiego z dnia 17 października 1991 r. w sprawie utworzenia Parku Krajobrazowego Dolina Kamionki (Dz. Urz. Woj. Pozn. Nr 15, poz. 193). Położony jest w zachodniej części województwa wielkopolskiego, w obrębie gminy Międzychód, wzdłuż doliny rzeki Kamionki – prawego dopływu Warty. Obszar parku cechuje się dużym zróżnicowaniem środowiska przyrodniczego – obejmuje malownicze, meandrujące koryto rzeki Kamionki, otoczone przez rozległe kompleksy leśne (głównie bory sosnowe i olsy), torfowiska, łąki, a także niewielkie zbiorniki wodne i śródleśne oczka. Urozmaicona rzeźba terenu, występowanie siedlisk podmokłych oraz dobrze zachowanych biocenoz leśnych czyni ten park istotnym ogniwem lokalnego systemu korytarzy ekologicznych. Dolina Kamionki pełni funkcję ochronną dla cennych elementów flory,

fauny i krajobrazu kulturowego oraz sprzyja rozwojowi turystyki przyrodniczej i edukacyjnej. Park ten stanowi ważne miejsce dla zachowania bioróżnorodności regionu, a jego walory przyrodnicze wspierane są przez przylegające formy ochrony przyrody.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, w parku krajobrazowym mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej,
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,
- pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej,
- budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
 - linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
 - zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne
 - z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej,
- lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 200 m od krawędzi brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego,
- likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych,
- prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową,
- utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych,
- organizowania rajdów motorowych i samochodowych,

- używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.

Korytarze ekologiczne

Z inicjatywy Ministerstwa Środowiska w 2005 roku opracowano „Projekt korytarzy ekologicznych, które łączą sieć Natura 2000 w Polsce”. Projekt ten miał na celu identyfikację sieci terenów, które zagwarantowałyby ciągłość ekologiczną na poziomie krajowym oraz międzynarodowym, umożliwiając swobodne przemieszczanie się zwierząt, innych żywych organizmów oraz swobodny przepływ genów między wydzielonymi wartościowymi obszarami przyrodniczymi, w tym obszarami sieci Natura 2000. W rezultacie projektu utworzono spójną sieć obejmującą kluczowe obszary przyrodnicze oraz korytarze, które łączą te obszary w jeden system ekologiczny, znanym jako sieć korytarzy ekologicznych. Te korytarze mają kluczowe znaczenie dla poprawy funkcji środowiska naturalnego na wszelkich poziomach przestrzennych, od skali lokalnej do skali ponadregionalnej. Ich głównym zadaniem jest ułatwienie migracji organizmów. Może to zachodzić albo przez stopniowe kolonizowanie terenów wzdłuż korytarza i pokoleniowe przemieszczanie się populacji – co jest charakterystyczne dla roślin i mniejszych zwierząt, albo poprzez wykorzystanie korytarzy jako tras migracyjnych przez poszczególne osobniki lub grupy w poszukiwaniu lepszych siedlisk. Poza umożliwieniem migracji i przyczynianiem się do zwiększenia bioróżnorodności, korytarze ekologiczne pełnią szereg innych funkcji. Zapewniają schronienie dla wielu gatunków zwierząt nieadaptowanych do życia poza korytarzami, tworzą barierę dla niektórych rodzajów szkodników, moderują siłę wiatru, podwyższają poziom wilgoci i filtrują zanieczyszczenia z powietrza.

Przez teren Powiatu Międzychodzkiego przebiegają 3 korytarze ekologiczne:

- Puszcza Notecka,
- Dolina Dolnej Warty,
- Lasy Zachodniej Wielkopolski.

Ochrona gatunkowa

Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwej ochrony rzadkich, endemicznych, zagrożonych i podatnych na wyginięcie gatunków roślin, zwierząt i grzybów, które występują dziko w Polsce i innych krajach Unii Europejskiej. Dotyczy to również gatunków objętych ochroną na podstawie międzynarodowych umów, których Polska jest stroną. Celem tych działań jest zachowanie różnorodności biologicznej i genetycznej oraz ochrona siedlisk i ostoi tych gatunków. Aby to osiągnąć, mogą być tworzone specjalne strefy ochronne w miejscach występowania i rozrodu chronionych organizmów¹⁴.

Na terenie Powiatu Międzychodzkiego wyznaczono obszar ważny dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego – Puszcza Notecka. Obszar ten stanowi fragment większej ostoi ptaków, wyróżniającą się wyjątkową wartością ornitologiczną. Gniazdują tu m.in.: kania czarna (25–

¹⁴ <https://www.gov.pl/web/gdos/ochrona-gatunkowa-roslin-zwierzat-i-grzybow>

30 par), kania ruda (20–25 par), bielik (11–14 par) oraz rybołów (7–10 par). Sporadycznie notowana jest także obecność orlika krzykliwego – gatunku bardzo rzadkiego w skali Wielkopolski. Obszar ten stanowi również miejsce lęgowe dla 7–9 par puchacza oraz okazjonalnie dla włochatki. Wśród innych ważnych gatunków lęgowych znajdują się: bąk (16–20 odzywających się samców), bocian czarny (10–12 par), łąbądź niemy (około 50 par), łąbądź krzykliwy (1 para), błotniak stawowy (ponad 40 par) oraz żuraw (ponad 60 par). Liczne jeziora znajdujące się na tym terenie pełnią także istotną funkcję jako miejsca koncentracji ptaków podczas okresów migracyjnych. Szczególne znaczenie ma jezioro Chrzypskie, które stanowi jedno z największych noclegowisk gęsi zbożowych i białoczelnych, gromadzących do 25 000 osobników.

Na podstawie ogólnych informacji o regionie oraz danych dotyczących form ochrony przyrody zlokalizowanych na terenie Powiatu Międzychodzkiego, można przypuszczać, że obszar ten stanowi siedlisko dla szeregu gatunków objętych ochroną prawną, w tym m.in.:

- ssaki:
 - Nocek duży (*Myotis myotis*),
 - Bóbr europejski (*Castor fiber*),
 - Wilk (*Canis lupus*),
- płazy i gady:
 - Ropucha szara (*Bufo bufo*),
 - Kumak nizinny (*Bombina bombina*),
 - Żaba trawna (*Rana temporaria*),
 - Zaskroniec zwyczajny (*Natrix natrix*),
- ryby:
 - Koza pospolita (*Cobitis taenia*),
 - Piskorz (*Misgurnus fossilis*),
 - Ślíz (*Barbatula barbatula*),
- bezkręgowce:
 - Czerwończyk nieparek (*Lycaena dispar*),
 - Paź królowej (*Papilio machaon*),
 - Biegacz skórzasty (*Carabus coriaceus*),
- grzyby:
 - Smardz jadalny (*Morchella esculenta*),
 - Purchawica olbrzymia (*Langermannia gigantea*),
- rośliny:
 - Rosiczka okrągłolistna (*Drosera rotundifolia*),
 - Widłak jałowcowaty (*Lycopodium annotinum*),
 - Mokrzyca rozłożysta (*Stellaria crassifolia*),
 - Turzyca bagienna (*Carex limosa*).

3.4.11. Zapobieganie poważnym awariom

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi rejestr zakładów dużego i zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Zgodnie z danymi Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, na terenie Powiatu Międzychodzkiego nie występują zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR) ani zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii (ZZR).

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu prowadzi rejestr poważnych awarii. Zgodnie z rejestrem, w latach 2010-2024 na terenie województwa wielkopolskiego doszło do 11 poważnych awarii przemysłowych. Na terenie Powiatu Międzychodzkiego nie doszło do żadnej awarii mającej znamiona poważnej awarii przemysłowej.

4. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu

Na podstawie powyższego opisu stanu środowiska określono najważniejsze zagrożenia środowiska mogące mieć charakter naturalny lub antropogeniczny. Rodzaj i intensywność zagrożeń jest ściśle związana ze specyfiką danego obszaru, tj. rozwojem gospodarczym w powiązaniu z warunkami fizyczno-geograficznymi.

Główne zagrożenia środowiska na terenie Powiatu Międzychodzkiego związane są z działalnością człowieka oraz z wykorzystywaniem i przetwarzaniem zasobów przyrody. Źródłem presji na środowisko są poszczególne dziedziny gospodarki oraz codzienne bytowanie mieszkańców.

Tabela 17. Zagrożenia/problemy istotne z punktu widzenia ochrony środowiska występujące na terenie Powiatu Międzychodzkiego

OBSZAR	ZAGROŻENIE/PROBLEM
Klimat i jakość powietrza	■ przekroczenia poziomów dopuszczalnych zanieczyszczeń powietrza (benzo(a)pirenu), wynikające przede wszystkim z niskiej emisji, ■ emisja komunikacyjna związana z dużym ruchem samochodowym na drogach krajowych, wojewódzkich i lokalnych, ■ emisja przemysłowa o charakterze lokalnym związana z działalnością podmiotów gospodarczych, ■ skutki postępujących zmian klimatycznych
Klimat akustyczny	■ wzrost natężenia ruchu drogowego i kolejowego może prowadzić do przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu, ■ hałas przemysłowy o charakterze lokalnym, występujący przede wszystkim na terenach sąsiadujących z podmiotami gospodarczymi
Pola elektromagnetyczne	■ zwiększenie ilości źródeł pól elektromagnetycznych oraz zwiększenie ich koncentracji - rozwój telekomunikacji i zwiększająca się liczba stacji bazowych telefonii komórkowej (w tym wprowadzanie technologii 5G)
Gospodarowanie wodami	■ zły stan wód powierzchniowych – występujące w obrębie gminy JCWP mają zły stan wód, a większość z nich zagrożona jest pod względem ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego, ■ zagrożenie powodziowe, w tym ryzyko wystąpienia powodzi błyskawicznych,

	▪ silne zagrożenie wystąpienia suszy, ▪ skutki postępujących zmian klimatycznych
Gospodarka wodno-ściekowa	▪ skanalizowanie powiatu na poziomie 67,1%, co może przyczynić się do nielegalnego zrzutu ścieków, ▪ duża liczba zbiorników bezodpływowych (2 209 sztuk), które poprzez nieszczelności mogą powodować przedostawanie się zanieczyszczeń do środowiska
Zasoby geologiczne	▪ wydobywanie surowców naturalnych może spowodować przekształcenie powierzchni terenu oraz powodować czasowe zajmowanie powierzchni terenu pod obiekty towarzyszące (drogi dojazdowe, zaplecze administracyjne itp.), ▪ ryzyko degradacji krajobrazu i gleby, szczególnie przy braku odpowiedniej rekultywacji
Powierzchnia ziemi i gleby	▪ działania związane z pracami budowlanymi mogą przyczynić się do przekształceń gleb, ▪ degradacja gleb związana z intensywnym rolnictwem, monokulturami, stosowaniem nawozów i pestycydów, a także urbanizacją, ▪ zakwaszenie gleb, szczególnie dla terenów rolniczych i wodnych, ▪ ryzyko degradacji na skutek eksploatacji surowców oraz niewłaściwą rekultywację terenów poeksploatacyjnych
Gospodarowanie odpadami	▪ duża ilość wyrobów zawierających azbest – pomimo działań zmierzających do ich likwidacji
Zasoby przyrodnicze	▪ presja urbanizacyjna na obiekty cenne przyrodniczo, ▪ presja rekreacyjna na obiekty cenne przyrodniczo, ▪ fragmentacja siedlisk wynikająca z rozwoju infrastruktury i zabudowy, ▪ spadek bioróżnorodności oraz zubożenie zasobów przyrodniczych
Zagrożenie poważnymi awariami	▪ awarie są zdarzeniami trudnymi do przewidzenia, stąd konieczne jest doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego, wpojenie zasad postępowania mieszkańcom na wypadek wystąpienia awarii oraz utrzymanie infrastruktury umożliwiającej podjęcie działań w przypadku zaistnienia awarii

Źródło: opracowanie własne.

Istniejące zagrożenia ochrony środowiska na terenie Powiatu Międzychodzkiego wpływają na konieczność intensyfikacji podejmowania działań naprawczych i zapobiegawczych określonych w niniejszej prognozie. Wszystkie podejmowane działania w zakresie przewidzianym w Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 mają przyczynić się do osiągnięcia wyznaczonej wizji – „W 2035 roku Powiat Międzychodzki to bezpieczny, przyjazny i zrównoważony region, który efektywnie wykorzystuje swoje bogactwo przyrodnicze i kulturowe. Dzięki współpracy i innowacjom rozwija nowoczesną infrastrukturę, dbając o potrzeby obecnych i przyszłych pokoleń.” Odpowiedź na wymienione potrzeby i problemy środowiskowe stanowią wskazane cele i kierunki działań, służące ograniczeniu bądź wyeliminowaniu negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej.

5. Przewidywane oddziaływanie na środowisko

5.1. Różnorodność biologiczna, fauna i flora, obszary chronione oraz cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000

Wyjątkowe walory przyrodnicze i krajobrazowe zdecydowały o powołaniu w obrębie Powiatu Międzychodzkiego form ochrony przyrody – obecnie na jego terenie zlokalizowane są obszary Natura 2000, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne oraz liczne pomniki przyrody.

Kwestie związane z ochroną przyrody reguluje ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.), która według definicji polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody, w tym m.in. roślin, zwierząt, siedlisk ich bytowania, krajobrazu, tworów przyrody nieożywionej, czy zieleni miejskiej i wiejskiej. Celem ochrony przyrody jest m.in. zachowanie bioróżnorodności, utrzymanie właściwego stanu siedlisk i ekosystemów, ochrona walorów krajobrazowych czy kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Projekt Strategii uwzględnia zakazy, jakie obowiązują w stosunku do poszczególnych form ochrony przyrody, wynikające z ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.) oraz aktów ustanawiających te obszary, w związku z tym nie planuje się działań, które mogłyby naruszać cele ochrony określone dla tych terenów.

Dla obszarów o najwyższej wartości bioróżnorodności niezbędne jest opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które szczegółowo określą wymagania dotyczące zagospodarowania terenu z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska (takich jak doliny rzeczne czy tereny leśne). Proponowane do realizacji zadania nie ingerują w najcenniejsze przyrodniczo tereny ani w stanowiska występowania gatunków chronionych i rzadkich. Zachowują obszary stanowiące zieloną infrastrukturę, pełniące funkcje korytarzy ekologicznych oraz obszarów węzłowych.

Planowane w Strategii działania w odniesieniu do form ochrony przyrody będą wyłącznie pozytywne. Jedynie w trakcie prac budowlanych mogą pojawiać się pośrednie, krótkoterminowe, negatywne chwilowe oddziaływania na przedmioty ochrony obszarów chronionych. Wskazuje się jednak, że oddziaływania te mogą obejmować powstawanie hałasu, zmiany w rzeźbie terenu czy modyfikację stosunków wodnych w pobliżu obszarów chronionych, co może być związane na przykład z rozwojem inwestycji. Jednak biorąc pod uwagę ich charakter, przewiduje się, że będą one miały pozytywny wpływ na stan środowiska przyrodniczego i w dłuższej perspektywie nie wpłyną negatywnie na obszary chronione.

Wskazuje się przy tym, że wpływ poszczególnych działań inwestycyjnych na krajobraz i przyrodę powinien być szczegółowo rozpoznany na etapie procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, gdzie zasięg oddziaływania i jego rzeczywisty wpływ powinien być określony w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko na podstawie konkretnych parametrów planowanej inwestycji, a zapisy

minimalizujące czy ograniczające negatywne oddziaływania powinny zostać zawarte w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, co powinno wykluczyć negatywny wpływ na walory przyrodnicze Powiatu Międzychodzkiego. Mając na względzie brak informacji na temat dokładnej lokalizacji większości przedsięwzięć na terenie powiatu i tym samym brak możliwości określenia czy będą one realizowane na obszarach chronionych, poszczególne przedsięwzięcia wymagać będą także indywidualnej oceny w celu wykazania braku negatywnego wpływu na poszczególne formy ochrony przyrody przed podjęciem realizacji inwestycji. Chronione obszary przyrodnicze zajmują głównie fragmenty terenów leśnych i niezagospodarowanych, a zadania planowane w ramach Strategii zlokalizowane będą przede wszystkim na terenach przekształconych antropogenicznie i nie będą bezpośrednio oddziaływać na środowisko przyrodnicze oraz na gatunki roślin i zwierząt znajdujące się pod ochroną.

Większość kierunków działań określonych w Strategii nie posiadają na chwilę obecną przypisanej lokalizacji, wobec czego ich ostateczne i jednoznaczne oddziaływanie na obszary chronione jest niemożliwe do określenia. Mając jednak na uwadze charakter działań i konieczność przestrzegania obowiązujących przepisów prawa z zakresu ochrony przyrody, żadne z realizowanych przedsięwzięć nie będzie stało w sprzeczności z nakazami i zakazami określonymi dla terenów objętych ochroną. Analiza oddziaływań zaproponowanych zadań nie wykazała bezpośredniego znaczącego negatywnego wpływu na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 (w tym na integralność i spójność sieci Natura 2000) oraz pozostałych obszarów chronionych. Wszelkie działania określone w Strategii mają na celu poprawę jakości środowiska, w tym również przyrodniczego. W odniesieniu do obszarów chronionych na mocy ustawy o ochronie przyrody duże znaczenie mają działania, których założeniem jest zachowanie naturalnego charakteru ekosystemów i bioróżnorodności, a także wszelkie inne działania sprzyjające ochronie zasobów przyrodniczych.

Wszystkie działania proponowane w ramach Strategii mają na celu ochronę przyrody, nawet jeśli będzie konieczne krótkotrwałe przekształcenie jednego z elementów środowiska, np. podczas prac inwestycyjnych. Będą one realizowane z pełnym poszanowaniem zasad ustawy o ochronie przyrody. W przypadku działań w obrębie terenów objętych formami ochrony przyrody należy je prowadzić tak, aby nie naruszać przedmiotu ich ochrony oraz nie wpływać znacząco negatywnie na integralność tych obszarów, także w skali ponadregionalnej. Wszystkie plany i inwestycje, które nie będą wywierały istotnie negatywnego wpływu na obszary chronione, są dopuszczalne. Nawet w razie stwierdzenia znacząco negatywnego oddziaływania na obszary chronione nie wyklucza się w bezwzględny sposób możliwości zrealizowania przedsięwzięcia. Odpowiednie władze mogą zezwolić na takie przedsięwzięcie, jeśli realizuje ono wymogi nadrzędnego interesu publicznego, a interes ten nie może być osiągnięty w inny sposób. Każde działanie, które powodowałoby znaczący negatywny wpływ musi uwzględniać konieczność przeprowadzenia działań kompensacyjnych lub przynajmniej działania mające zminimalizować to oddziaływanie.

Dla przedstawienia obszarów, które należy w szczególności chronić, ze względu na występującą w ich rejonie faunę i florę oraz ze względu na to, że stanowią cenne siedliska, żerowiska lub trasy przelotów. Wszelkie inwestycje na tych terenach powinny być szczegółowo przeanalizowane pod kątem ich wpływu na faunę i florę w ujęciu lokalnym i regionalnym.

Aby uniknąć nieumyślnego niszczenia siedlisk gatunków, przed rozpoczęciem prac należy przeprowadzić obserwację lokalizacji inwestycji pod kątem występowania gatunków chronionych. Dla złagodzenia negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze, należy unikać prowadzenia prac w okresie lęgowym oraz rozrodczym. W miarę możliwości, warto umożliwić ptakom gniazdowanie, np. poprzez zawieszenie budek lęgowych lub pozostawienie/stworzenie odpowiednich miejsc do zakładania gniazd.

Natomiast w przypadku obszaru Natura 2000 może on być chroniony w różny sposób – gospodarka człowieka nie musi być w ogóle ograniczana, a niekiedy nawet dla zachowania ekosystemów półnaturalnych, wspiera się pewne jej formy. Ochrona musi być po prostu skuteczna, co jest weryfikowane w ramach obowiązkowego monitoringu. Zgodnie z zapisami art. 33, ust. 1 ustawy o ochronie przyrody na obszarach Natura 2000 są zabronione działania, które mogą w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w istotny sposób mogą wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000. Realizacja założeń Strategii odbywać się będzie zgodnie z ww. przepisami. Przestrzegane będą obowiązujące na tym obszarze zakazy oraz uwzględniane istniejące i potencjalne zagrożenia oraz cele ochrony. Wobec powyższego nie stwierdza się aby przewidziane do realizacji przedsięwzięcia znacząco oddziaływały na obszary chronione zlokalizowane na terenie Powiatu Międzychodzkiego. Działania zaplanowane w ramach Strategii nie naruszają zakazów ustanowionych w obrębie ww. obszarów chronionych. W przypadku, gdy któreś z zaplanowanych działań będzie realizowane na obszarze chronionym, będzie wykonane z dużą dbałością o walory środowiska. Ponadto w takim przypadku przed rozpoczęciem działań inwestycyjnych wykonana zostanie inwentaryzacja przyrodnicza.

Wskazanych powyżej danych nie należy traktować jako wytycznych do wyłączenia jakichkolwiek obszarów z możliwości inwestycyjnych. Zwrócono jedynie uwagę na tereny o wysokiej bioróżnorodności, które wymagają szczegółowej analizy pod kątem potencjalnych oddziaływań środowiskowych przed podjęciem jakichkolwiek działań.

Tereny położone w granicach regionu wodnego Warty oraz tzw. prace utrzymaniowe prowadzone w obrębie jego wód mają kluczowe znaczenie dla zapewnienia odpowiedniej ochrony obszarowych form ochrony przyrody, a także dla zachowania ekosystemów zależnych od wód, występujących poza jego granicami. Cały obszar regionu wodnego Warty charakteryzuje się wysokim udziałem różnych rodzajów siedlisk przyrodniczych oraz ekosystemów w różnym stopniu związanych z wodami. Wynika to głównie z gęstej sieci rzecznej oraz topografii terenu – w większości płaskie obszary naturalnie sprzyjają zabagnianiu i retencjonowaniu wody. Region cechuje się także dużym udziałem użytków zielonych, które najczęściej

występują w dolinach rzek. Tego typu obszary stanowią miejsca koncentracji cennych siedlisk przyrodniczych, a także gatunków roślin i zwierząt. W ocenie stanu obszarów ważną rolę mogą odgrywać gatunki ptaków, w szczególności ptaki wodno-błotne, które są szczególnie wrażliwe na zmiany poziomu wód gruntowych, takie jak obniżenie czy przesuszenie siedlisk. Region wodny Warty wyróżnia się dużymi walorami i potencjałem, jeśli chodzi o tę grupę ptaków. Większość rzek w regionie, na których zlokalizowane są obszarowe formy ochrony przyrody, znajduje się w dobrym stanie, co potwierdza obecność istotnych populacji gatunków zależnych od naturalnego charakteru dna cieków oraz procesów hydromorfologicznych w korycie (m.in. minóg rzeczny, różanka, głowacz białopłetwy, koza), a także siedlisk przyrodniczych związanych z mało przekształconymi korytami rzek. Analiza dostępnych ortofotomap regionu oraz ocena takich parametrów jak krętość rzeki i ogólne rodzaje pokrycia brzegów wskazują, że ekosystemy związane z rzekami są powszechnie reprezentowane w regionie i pozostają w dobrym stanie zachowania.

Działania zaplanowane w ramach Strategii nie będą stanowić zagrożenia dla gatunków roślin, zwierząt ani siedlisk, które zostały objęte ochroną. Realizacja zadań nie wpłynie negatywnie na ich stan, a także cele powołanych form ochrony przyrody. Na terenach objętych formami ochrony przyrody wszystkie działania muszą być zgodne z zasadami ochrony przyrody. Działania przewidziane w ramach Strategii nie będą miały wpływu na integralność i funkcjonowanie ekosystemów obszarów chronionych. Na obecnym etapie rozpoznania nie przewiduje się zniszczenia siedlisk chronionych roślin, zwierząt i grzybów. Należy jednak przeprowadzić inwentaryzację chronionych gatunków w obszarze planowanej inwestycji, a w przypadku ich wykrycia, konieczne będzie przeniesienie tych gatunków lub ich siedlisk po uzyskaniu odpowiedniego zezwolenia, zgodnie z art. 51 i 52 ustawy o ochronie przyrody.

Projekt Strategii uwzględnia zakazy, jakie obowiązują w stosunku do poszczególnych form ochrony przyrody, wynikające z ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.) oraz aktów ustanawiających te obszary, w związku z tym nie planuje się działań, które mogłyby naruszać cele ochrony określone dla tych terenów.

Podkreśla się przy tym, że w ramach projektu Strategii nie planuje się działań, które mogłyby wpłynąć negatywnie na cele ochrony obszarów chronionych występujących na terenie Powiatu Międzychodzkiego – przewidziane do realizacji zadania nie wpłyną negatywnie na liczebność i kondycję populacji, na niszę ekologiczną gatunku, siedliska przyrodnicze, fragmentację siedlisk, izolację siedlisk, zaburzenia funkcji pełnionych przez siedlisko.

Wszystkie przedsięwzięcia realizowane w ramach Strategii muszą uwzględniać odpowiednie prowadzenie prac infrastrukturalnych, tak aby w skali regionu nie powodowały negatywnych zmian, w tym zmian stosunków wodnych, żyzności siedliska oraz warunków siedliskowych na obszarach chronionych, zarówno na terenie inwestycji, jak i poza nim (oddziaływania skumulowane i pośrednie).

Zwraca się szczególną uwagę przy doborze roślinności podczas przeprowadzania nasadzeń, ponieważ gatunki obce mogą się rozprzestrzeniać poza teren inwestycji i stanowić zagrożenie dla gatunków rodzimych i chronionych. W związku z tym rekomenduje się stosowanie wyłącznie gatunków rodzimych, takich jak: klon polny, klon zwyczajny, klon jawor, olsza czarna, olsza szara, brzoza brodawkowata, topola biała, dąb bezszypułkowy, dąb szypułkowy, lipa drobnolistna oraz lipa szerokolistna. Ponadto realizacja założeń projektu nie powinna negatywnie wpływać na stan koryt rzek, dolin cieków wodnych oraz zlewni jezior, ani przyczyniać się do ich eutrofizacji.

W większości przypadków oddziaływania na obszary chronione oraz ekosystemy zależne od wód obejmują również strefę przylegającą do koryta rzeki, czyli siedliska przyrodnicze, w których warunki wodne są powiązane z korytem cieku. Wszystkie działania mają na celu ochronę przyrody, nawet jeśli będzie to wiązało się z krótkotrwałym przekształceniem jednego z komponentów środowiska, np. podczas prac inwestycyjnych czy budowlanych. Będą one realizowane zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.).

Działania inwestycyjne realizowane na terenach objętych formami ochrony przyrody muszą być prowadzone w sposób, który nie narusza przedmiotu ochrony ani nie ma istotnego negatywnego wpływu na integralność tych obszarów, również w skali ponadregionalnej. Wszystkie plany i inwestycje, które nie będą wywierały znacząco negatywnego wpływu na obszary chronione, są dopuszczalne. W przypadku stwierdzenia istotnie negatywnego oddziaływania na obszary chronione, nie wyklucza się automatycznie możliwości realizacji przedsięwzięcia lub przyjęcia planu. Odpowiednie władze mogą zezwolić na takie przedsięwzięcie, jeśli realizuje ono wymogi nadrzędnego interesu publicznego, który nie może być osiągnięty w inny sposób. Każde działanie powodujące znaczący negatywny wpływ musi uwzględniać konieczność przeprowadzenia działań kompensacyjnych lub, co najmniej, działań zmierzających do zminimalizowania tego oddziaływania. W takim przypadku konieczne jest skompensowanie szkód poniesionych przez przyrodę w celu utrzymania spójności i integralności sieci, na przykład poprzez tworzenie siedlisk sprzyjających chronionym gatunkom w innym miejscu. Jeżeli negatywne oddziaływanie dotyczy siedlisk lub gatunków priorytetowych, zgoda na realizację przedsięwzięcia może być wydana jedynie wtedy, gdy nadrzędny interes publiczny wiąże się z ochroną zdrowia i życia ludzi, zapewnieniem bezpieczeństwa publicznego lub uzyskaniem korzystnych następstw o kluczowym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego. W innych, wyjątkowych przypadkach, przed udzieleniem zgody, państwo członkowskie musi zwrócić się o opinię do Komisji Europejskiej (www.gdos.gov.pl).

W ramach zaplanowanych działań nie przewiduje się naruszenia przepisów obowiązujących na terenach objętych ochroną. Działania te będą realizowane wyłącznie w sytuacjach, gdy będą wynikać z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej, zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego, a także budowy, odbudowy, utrzymania, remontu lub naprawy urządzeń wodnych.

W ramach Strategii zaplanowano działania polegające na termomodernizacji budynków użyteczności publicznej. Należy zaznaczyć, że prace termomodernizacyjne stanowią zagrożenie dla ptaków gniazdujących w budynkach, w tym m.in. jerzyka (*Apus apus*) i wróbla (*Passer domesticus*), a także nietoperzy. Dlatego też przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków i nietoperzy. Prace termomodernizacyjne powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków, tj. poza okresem od 1 marca do 31 sierpnia, a po przeprowadzeniu prac lub w ich trakcie należy instalować budki lęgowe. Zadanie to na etapie budowy będzie wiązało się z krótkookresowym negatywnym oddziaływaniem w zakresie hałasu oraz ilości wytwarzanych odpadów. W dłuższym horyzoncie czasowym będzie oddziaływać pozytywnie, w sposób pośredni na jakość powietrza, klimat, zasoby naturalne. Wyżej wymienione działania będą miały bezpośredni i pozytywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego oraz na wpływ na zdrowie ludzi.

W związku z zadaniami „Rozbudowa i wspieranie działań realizowanych przez Muzeum Zamek Opalińskich w Sierakowie”, „Wspieranie działalności obiektów zabytkowych w zakresie ich utrzymania, promocji i udostępniania” oraz związanych z termomodernizacjami obiektów publicznych wskazuje się, że obiekty te mogą stanowić potencjalne siedlisko chronionych gatunków ptaków, w tym m.in. jerzyka (*Apus apus*) i wróbla (*Passer domesticus*) oraz nietoperzy. Dlatego też, na etapie realizacji zadań przewidzianych w POŚ, należy przestrzegać przepisów dotyczących ochrony gatunkowej, w tym w głównej mierze: zakazów niszczenia gniazd i siedlisk gatunków chronionych oraz przypadkowego płoszenia, określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2022 r. poz. 238.), a także w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków i nietoperzy. W razie stwierdzenia występowania chronionych gatunków ptaków i nietoperzy termin i sposób wykonania prac należy dostosować do ich okresów lęgowych, godowych i hibernacji.

W kategorii negatywnych oddziaływań pośrednich można wskazać wzrost presji urbanizacyjnej i aktywizacji gospodarczej na tereny po ich uzbrojeniu w sieć kanalizacyjną i wodociągową. Natomiast w ramach Strategii przewidziano kierunek działań w zakresie ograniczania budowy ferm wielkoprzemysłowych w celu ochrony zasobów wodnych i jakości powietrza, co znacząco wpłynie na poprawę tych komponentów oraz zmniejszenie presji antropogenicznej.

Jednym z innych obiektów są linie energetyczne, które mogą być zagrożeniem dla ptaków, jednak przede wszystkim dla gatunków o dużej rozpiętości skrzydeł, podobnie jak elektrownie wiatrowe. Najczęściej obserwowanymi ptakami wpadającymi w kolizje z liniami elektroenergetycznymi są pustułki, myszotowy, orły, sępy, gołębie, szpaki, bociany, kruki i sowy. Narażone są w szczególności ptaki migrujące dalekodystansowo, ponieważ wielokrotnie mijają one linie energetyczne w czasie wiosennych i jesiennych migracji (Konwencja o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk, Strasburg, 2003). Ptaki lęgowe, będące głównie ptakami osiadłymi potrafią przystosować się do przeszkód, jakie napotykają w swoich siedliskach w przeciwieństwie do ptaków migrujących lub zatrzymujących się na

postój, ponieważ te ostatnie pozostają na danym obszarze jedynie przez krótki okres czasu. Manewry, które mogą prowadzić do kolizji z kablami i przewodami energetycznymi w czasie lotu obserwuje się częściej u ptaków wędrownych, niż u osiadłych. Ponadto linie energetyczne mogą stanowić pośrednie zagrożenie dla chronionych gatunków ptaków występujących na innych obszarach chronionych na terenie powiatu oraz bezpośrednie zagrożenie dla nietoperzy. Wykorzystując jednak nowoczesne urządzenia ochronne można zredukować w znaczny sposób, zarówno obrażenia zwierząt, jak i uszkodzenia zasilania powstające na skutek kolizji. W tym celu można stosować zabezpieczenia linii energetycznych, kulowe oznaczniki linii (oznakowanie dzienne i nocne światła ostrzegawcze) lub odstraszacze, które obniżają liczbę ginących ptaków. Można również budować tzw. podesty, które zapewniają bezpieczeństwo dla korzystających z słupów elektrycznych ptaków i jednocześnie eliminują przyczynę awarii i zakłóceń w przepływie prądu.

W dokumencie przewidziano do realizacji działania polegające na modernizacji dróg powiatowych, a także rewitalizacji istniejących linii kolejowych. Realizacja zaplanowanych działań wiązać się będzie ze znaczącym oddziaływaniem o charakterze lokalnym, powodującym zaburzenia stosunków wodnych (melioracja, budowa systemów odwadniających), przekształcenia powierzchni ziemi, degradację krajobrazu oraz emisję hałasu. Emisja substancji z silników pojazdów jest znaczna i oddziałuje na stan czystości powietrza szczególnie w najbliższym otoczeniu dróg, jednak ich wpływ maleje wraz z odległością. Oprócz tego, zarówno podczas budowy, jak i eksploatacji, istnieje wysokie ryzyko znacznej fragmentacji przestrzeni, czego jednym z elementów może być przerwanie szlaków migracyjnych zwierząt. Fragmentacja przestrzeni przyrodniczej wiąże się także z niekorzystnymi skutkami m. in. Dla ochrony siedlisk i gatunków, ochrony lasów i gospodarki wodnej. Na etapie samej eksploatacji dróg przewiduje się wystąpienie zmian mikroklimatu, degradację krajobrazu oraz emisję zanieczyszczeń do atmosfery i pogorszenie klimatu akustycznego. Ponadto w bezpośrednim sąsiedztwie drogi mogą wystąpić zanieczyszczenia gleb i wód związane ze spływami powierzchniowymi substancji chemicznych stosowanych przy ich utrzymaniu, wyciekami z pojazdów. Zagrożenie stanowią także wytwarzane odpady (remonty dróg, ale też ich eksploatacja, np. zmiotki z oczyszczania ulic, odpady powstałe w wyniku zdarzeń losowych, w tym wypadków i kolizji drogowych). Rozbudowa układu komunikacyjnego może wpłynąć na zwiększenie natężenia ruchu, a przez to na wzrost emisji spalin. Rozwój sieci drogowej sprzyjać będzie rozrastaniu się terenów zurbanizowanych, a także zwiększonej presji na tereny cenne przyrodniczo w związku z łatwiejszą dostępnością do nich. Uciążliwości pochodzenia komunikacyjnego mogą wpływać na obniżenie jakości warunków zamieszkiwania na terenach mieszkaniowo-usługowych i komfortu wypoczynku na terenach rekreacyjnych (hałas, emisje, rozczłonkowanie terenów zieleni). Biorąc pod uwagę zadania w zakresie modernizacji i przebudowy dróg, ze względu na istniejące zastrzeżenia przydrożne należy wziąć pod uwagę, że drzewa wymagają szczególnej uwagi podczas wszystkich etapów procesu inwestycyjnego. Najgroźniejszymi dla życia drzew są wszystkie te czynniki, które negatywnie wpływają na rozwój ich korzeni. Nie wolno dopuścić aby wokół drzew sąsiadujących z planowaną inwestycją doszło do zmiany poziomu gruntu ani zagęszczenia gleby, wskutek składowania materiałów budowlanych pod drzewami. Należy również pamiętać, aby zabezpieczyć drzewa przed zmianą właściwości chemicznych gleby przez

zanieczyszczenie wodą używaną na budowie np. z wapnem i cementem. Podczas prac inwestycyjnych sąsiadujących z drzewami należy pamiętać o zastosowaniu rozwiązań zapewniających ochronę drzew i gleby tj. zastosowanie ogrodzenia tymczasowego strefy ochrony drzew (SOD) - wyznaczonej przez inspektora nadzoru dendrologicznego, zastosowanie murków oporowych na granicy SOD w celu zachowaniu oryginalnego poziomu gruntu, zabezpieczenie konarów i pni (nie należy wycinać całych konarów, ogławiać ani podkrzesywać koron drzew). W przypadku konieczności pozostawienia otwartej ściany wykopu w SOD, na czas robót budowlanych, konieczne jest zamontowanie ekranu korzeniowego w celu ochrony przed przesuszeniem i przemarznięciem korzeni żywicielskich. Należy pamiętać że ochrona systemu korzeniowego jest konieczna dla przyszłego stanu zdrowia, wzrostu i bezpieczeństwa drzew. (Suchocka M., 2016, Organizacja prac budowlanych na terenach zadrzewionych, Warszawa). Inwestor zobowiązany jest do przestrzegania art. 75 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 54 ze zm.), tj. uwzględnienia ochrony środowiska w trakcie prac budowlanych. Zapisy ustawy Prawo ochrony środowiska zobowiązują inwestora do oszczędnego korzystania z terenu w trakcie przygotowywania i realizacji inwestycji oraz ochrony gleby, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych. Zgodnie z art. 75 ust. 2 ww. ustawy wykorzystywanie i przekształcanie elementów przyrodniczych przy prowadzeniu prac budowlanych dopuszcza się wyłącznie w takim zakresie, w jakim jest to konieczne w związku z realizacją inwestycji. Drogi, podobnie jak linie kolejowe, są przedsięwzięciami liniowymi, które mogą przecinać trasy migracyjne zwierząt. Tym samym pojawia się możliwość wtargnięcia zwierzęcia przed samochód, co może prowadzić do jego śmierci, a jednocześnie jest niebezpieczne dla kierowcy i pasażerów samochodu. Aby zmniejszyć śmiertelność zwierząt, często instaluje się siatki zabezpieczające przy drogach, szczególnie o większych dopuszczalnych maksymalnych prędkościach poruszania się pojazdów. Instalowanie siatek i innych zabezpieczeń uniemożliwia migrację zwierząt. Dlatego budując drogi, należy zaplanować miejsca, w których zwierzęta będą mogły bezpiecznie pokonywać taką przegrodę liniową. Dla małych zwierząt i płazów mogą być stosowane przepusty.

W ramach Strategii zaplanowano również działania w zakresie promowania i wsparcia inicjatyw mających na celu ochronę powietrza, a także działania zapobiegające emisji CO₂ w budynkach użyteczności publicznej. W związku z tym, nie wyklucza się realizacji zadań w zakresie montażu odnawialnych źródeł energii, a przede wszystkim paneli fotowoltaicznych. Elektrownie fotowoltaiczne służą do bezpośredniej konwersji energii promieniowania słonecznego na energię elektryczną. Jest to jedyna technologia konwersji energii, która jest w pełni pasywna. Zjawisko konwersji fotowoltaicznej jest bezgłośnie, bezwibracyjne oraz nie posiadające skutków ubocznych. Praca paneli fotowoltaicznych w fazie eksploatacji nie zanieczyszcza powietrza oraz nie wytwarza odpadów. Poza okresową obsługą konserwacyjną oraz pracami pobocznymi (koszenie traw wokół paneli), praca farmy fotowoltaicznej odbywa się bezobsługowo, bez udziału człowieka. Oddziaływanie może powstawać jednak poprzez wprowadzenie nowego elementu do krajobrazu, co spowoduje zmniejszenie niewielkiej powierzchni. Może to być również bariera migracyjna dla zwierząt. W celu ograniczenia takiego oddziaływania zakłada się lokalizację inwestycji związanych z panelami fotowoltaicznymi w postaci punktowych urządzeń na budynkach

użyteczności publicznej i mieszkalnych. Kluczowy w tym przypadku może być wpływ na ptaki. Jednym ze skutków oddziaływania paneli fotowoltaicznych na ptaki, mogą być liczne kolizje z takimi instalacjami. Panele odbijają nieboskłon lub imitują wodę, co prowadzi do masowego zderzenia przy próbie lądowania lub lotu. Zdarza się również, że ptaki drapieżne w pogoni za ofiarą, wlatują z dużą prędkością w panele, które imitują niebo. Innym zagrożeniem ze strony energetyki słonecznej jest przypadkowe wlatywanie ptaków w strefy przepływu energii słonecznej. W takich strefach, temperatura może sięgać nawet 500-800°C, przy czym pióra ptaków ulegają zniszczeniu już w temperaturze 160 °C. W wyniku tak wysokich temperatur następuje śmierć lub trwała niezdolność do lotu. Panele w przeciwieństwie do turbin wiatrowych nawet gdy w danej chwili nie są używane – generują ciepło i zagrażają ptakom. Problem odbicia może również dotyczyć owadów składających jaja w wodzie (np. jętki, widelnice), które również mogą traktować kolektory jako obiekty wodne i składać na nich jaja, co w efekcie może oznaczać znaczny spadek sukcesu rozrodczego owadów, a co za tym idzie ograniczenie zasobów pokarmowych dla ptaków.

W związku z powyższym zaleca się stosowanie powłok antyrefleksyjnych, które zmniejszą współczynnik odbicia światła od powierzchni ogniw, jednocześnie zwiększając absorpcję promieniowania słonecznego i poprawiając parametry elektryczne ogniw. Powłoka antyrefleksyjna eliminuje efekt tafla wody. W celu zapobiegania, ograniczania lub kompensacji przyrodniczej oddziaływań na środowisko zaleca się także zastosowanie proekologicznej technologii prac budowlanych, dobór technologii oraz parametrów technicznych planowanych elektrowni ograniczający wpływ na środowisko. Ponadto zaleca się również inne działania minimalizujące tego rodzaju inwestycji, w tym:

- stosowanie modułów fotowoltaicznych o powierzchni antyrefleksyjnej,
- w przypadku obsiewu powierzchni biologicznie czynnej zespołu instalacji fotowoltaicznych wykluczyć roślinność obcego pochodzenia,
- w przypadku, gdy na etapie funkcjonowania instalacji fotowoltaicznych planowane jest koszenie terenu, to w celu ochrony ptaków lęgowych należy planować koszenia poza ich okresem lęgowych, który dla większości gatunków krajobrazu rolniczego przypada przeciętnie od 1 marca do 31 sierpnia,
- w przypadku lokalizacji w pobliżu cieków i zbiorników wodnych, planowane terminy koszenia należy dostosować do okresów migracji ptaków, który dla większości gatunków w Polsce przypada przeciętnie od 15 lutego do końca maja (migracja wiosenna) oraz od 15 sierpnia do końca października (migracja jesienna).

Wprowadzenie odnawialnych źródeł energii przyczyni się do zmniejszonego zapotrzebowania na energię z konwencjonalnych źródeł energii. Zmniejszy się więc emisja zanieczyszczeń do atmosfery szkodliwych substancji powstałych np. przy spalaniu węgla kamiennego.

Planowane w Strategii działania w odniesieniu do form ochrony przyrody będą wyłącznie pozytywne. Jedynie w trakcie prac budowlanych mogą pojawiać się pośrednie, krótkoterminowe, negatywne chwilowe oddziaływania na przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny. Oddziaływania te mogą dotyczyć powstania hałasu, przekształcenia rzeźby terenu czy zmiany stosunków wodnych w pobliżu obszarów chronionych. Może być to związane np. z rozwojem inwestycji. Biorąc jednak pod uwagę ich charakter będą one wpływały pozytywnie na stan środowiska przyrodniczego i w dalszej perspektywie nie wpłyną negatywnie na obszary chronione.

Proponowane do realizacji zadania nie naruszają najcenniejszych przyrodniczo terenów, stanowisk występowania gatunków chronionych i rzadkich. Zachowują tereny stanowiące zieloną infrastrukturę pełniące funkcje korytarzy ekologicznych i obszarów węzłowych. Proponują także do ochrony inne obszary cenne przyrodniczo. Ustalenia Strategii nie ingerują w istniejący system przyrodniczy. Wpływ poszczególnych działań inwestycyjnych na krajobraz i przyrodę powinien być szczegółowo rozpoznany na etapie procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, gdzie zasięg oddziaływania i jego rzeczywisty wpływ powinien być określony w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko na podstawie konkretnych parametrów planowanej inwestycji, a zapisy minimalizujące czy ograniczające negatywne oddziaływania powinny zostać zawarte w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, co powinno wykluczyć negatywny wpływ na walory przyrodnicze występujące na terenie powiatu.

W ostatnich latach wskazuje się na efekty globalnego ocieplenia, dlatego w planowanych działaniach Strategii należy uwzględnić również zachodzące zmiany klimatu, gdyż nie są one obojętne dla bioróżnorodności. Zmiany klimatu zachodzące w strefie klimatu umiarkowanego przejawiają się przyspieszeniem wiosny i zmianami rozkładu temperatur latem. Wcześniej kwitną wiosenne kwiaty, przyspieszona jest pora godów ptaków, ptaki zakładają gniazda o kilkanaście dni wcześniej. Zauważalne jest przyspieszenie wegetacji wczesną wiosną, a następnie jej wcześniejsze zamieranie jesienią. Zmiany klimatyczne wpływają i wpływać będą, na zasięg i rozmieszczenie gatunków, ich cykle rozrodcze, okresy wegetacji i interakcje ze środowiskiem. Jednakże różne gatunki i siedliska różnie reagują na zmiany klimatyczne – niektóre europejskie gatunki mogą na nich skorzystać, inne – mogą znacznie ucierpieć. Większość prognoz zmian klimatu opiera się o zmiany średnich wartości parametrów klimatycznych tj.: opady, temperatura, kierunek wiatru. Warto jednak zaznaczyć, że często zmiany w zasięgu, wielkości populacji, parametrach rozrodu, a w konsekwencji – całej bioróżnorodności, wynikają ze zmiany frekwencji i amplitudy zjawisk ekstremalnych, takich jak powodzie, wichury, ulew. Zjawiska ekstremalne wpływające na parametry biologiczne populacji, a w konsekwencji na bioróżnorodność, mogą oddziaływać znacznie intensywniej niż przewiduje to większość współczesnych modeli. Dostrzegając związane tym problemy, w Strategii zaplanowano działania związane ze zwiększeniem efektywności działań zapobiegających i łagodzących skutki klęsk żywiołowych, a także planowanie, realizacja oraz monitoring działań związanych z zarządzaniem kryzysowym na terenie powiatu.

Ponadto w projekcie Strategii wyznaczono cel operacyjny w zakresie ochrony środowiska oraz przeciwdziałania zmianom klimatu, w ramach którego przewidziano szereg działań zarówno w zakresie mitygacji, jak i adaptacji do zmian klimatu, w tym m.in. budowę oraz modernizację urządzeń retencyjnych, ochronę unikalnych zasobów przyrodniczych, czy też monitorowanie i reagowanie na potencjalne zagrożenia ekologiczne. Zieleni pełni również istotną rolę klimatyczną, ponieważ rozległe obszary zieleni wysokiej, parkowej oraz lasy miejskie pomagają w ograniczeniu efektu „wyspy ciepła”, który staje się szczególnie dokuczliwy podczas letnich upałów. W takich warunkach różnica temperatur między centrum miasta, gdzie zieleni jest niewiele, a przedmieściami, gdzie jest jej więcej, może wynosić nawet 4°C. Niezwykle ważne są także drzewa, które stanowią kluczowy element zielonej infrastruktury. Oprócz zapewniania cienia, drzewa chłodzą otoczenie, produkują tlen, obniżają temperaturę, nawilżają i oczyszczają powietrze, a także pomagają w retencji wody. Pozytywnie wpływają również na nasze samopoczucie. Z kolei urządzenia retencyjne, w tym zbiorniki małej retencji przyczyniają się do zmniejszenia deficytu wody na terenie powiatu, którego teren zagrożony jest suszą.

Celem retencji jest zatrzymanie wody opadowej w miejscu jej opadania. Zbiorniki retencyjne gromadzą wodę w okresach intensywnych opadów, stanowiąc jej rezerwuar na czas suszy. Dzięki temu wspierają przetrwanie wodnych ekosystemów, a także spowalniają procesy suszowe. Zbiorniki retencyjne przyczyniają się również do zmniejszenia ryzyka powodziowego. Budowa małych i dużych zbiorników wodnych ma kluczowe znaczenie w łagodzeniu skutków skrajnych zjawisk hydrologicznych, które coraz częściej występują w wyniku zmian klimatycznych. Działania w zakresie małej retencji mają na celu eliminację przyczyn i skutków pogorszenia naturalnych stosunków wodnych poprzez spowolnienie odpływu wody na terenie całego kraju, minimalizowanie skutków suszy, przeciwdziałanie powodziom oraz odtwarzanie i zachowanie istniejących obszarów wodno-błotnych.

Wszystkie działania proponowane w ramach Strategii mają na celu służyć ochronie przyrody, nawet jeżeli będzie konieczne krótkotrwale przekształcenie jednego z komponentów środowiska, np. podczas prac inwestycyjnych, budowlanych. Będą one przeprowadzane z uwzględnieniem wszystkich zasad ustawy o ochronie przyrody.

Działania inwestycyjne prowadzone na terenach objętych formami ochrony przyrody muszą być tak prowadzone, aby nie naruszać przedmiotu ich ochrony oraz nie wpływać znacząco negatywnie na integralność tych obszarów, także w skali ponadregionalnej. Wszystkie plany i inwestycje, które nie będą wywierały istotnie negatywnego wpływu na obszary chronione, są dopuszczalne. Nawet w razie stwierdzenia znacząco negatywnego oddziaływania na obszary chronione nie wyklucza się w bezwzględny sposób możliwości zrealizowania przedsięwzięcia czy przyjęcia planu. Odpowiednie władze mogą zezwolić na takie przedsięwzięcie lub plan, jeśli realizuje on wymogi nadrzędnego interesu publicznego, a interes ten nie może być osiągnięty w inny sposób. Każde działanie, które powodowałoby znaczący negatywny wpływ musi uwzględniać konieczność przeprowadzenia działań kompensacyjnych lub przynajmniej działania mające zminimalizować to oddziaływanie.

Należy zaznaczyć, iż obecnie nie jest możliwe dokonanie oceny poszczególnych działań z punktu widzenia wpływu na środowisko w związku z czym w Prognozie wskazano jedynie możliwe, potencjalne oddziaływania, które powinny być określone szczegółowo na dalszym etapie jako przedmiot odpowiednich uzgodnień i decyzji administracyjnych. Mając na względzie brak informacji na temat dokładnej lokalizacji poszczególnych przedsięwzięć na terenie powiatu i tym samym brak możliwości określenia czy będą one realizowane na obszarach chronionych, poszczególne przedsięwzięcia wymagać będą także indywidualnej oceny w celu wykazania braku negatywnego wpływu na ochronę rezerwatów przyrody i ochronę krajobrazu obszarów chronionego krajobrazu przed podjęciem realizacji inwestycji. Chronione obszary przyrodnicze zajmują głównie fragmenty terenów leśnych i niezagospodarowanych, a zadania planowane w ramach Strategii zlokalizowane będą przede wszystkim na terenach przekształconych antropogenicznie i nie będą bezpośrednio oddziaływać na środowisko przyrodnicze oraz na gatunki roślin i zwierząt znajdujące się pod ochroną.

Dla przedstawienia obszarów, które należy w szczególności chronić, ze względu na występującą w ich rejonie faunę i florę oraz ze względu na to, że stanowią cenne siedliska (np. kompleksy leśne, doliny cieków), żerowiska lub trasy przelotów. Wszelkie inwestycje na tych terenach powinny być szczegółowo przeanalizowane pod kątem ich wpływu na faunę i florę w ujęciu lokalnym i regionalnym.

W celu uniknięcia nieumyślnego niszczenia siedlisk gatunków należy przed przystąpieniem do prac dokonać obserwacji lokalizacji inwestycji pod kątem występowania gatunków chronionych. Dla złagodzenia negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze należy unikać prowadzenia prac w okresie lęgowym oraz rozrodczym. W miarę posiadanych możliwości powinno się umożliwić ptakom gniazdowanie, np. poprzez powieszenie budek lęgowych lub pozostawienie/stworzenie miejsc korzystnych do zakładania gniazd.

Rozpoczęcia prac w terenach nieurbanizowanych (cieki, nieużytki, grunty orne, tereny zadrzewione) dokonać należy poza głównym okresem lęgowym zwierząt. W celu ograniczeni ryzyka związanego z bezpieczeństwem pracy oraz zabezpieczeniu przed możliwością uwięzienia zwierząt w wykopach przy większości prac Wykonawca powinien wykonywać dziennie tyle wykopów ile jest w stanie zasypać. Wykopy podlegające długotrwałemu odkryciu wykonywane w szczególnie trudnych warunkach gruntowo-wodnych można zabezpieczyć, np. poprzez zastosowanie płotków foliowych, a w przypadku długotrwałego odkrycia wykopów krat zabezpieczających wykop, umożliwiającą migrację zwierząt. Przed zasypaniem wykopów należy dokładnie sprawdzić jego dno i ściany pod kątem obecności w nich zwierząt i umożliwić ich ewakuację. Zaplecze budowy zlokalizowane będzie na wyznaczonych placach (przystosowanych do stacjonowania sprzętu), wyposażonych w urządzenia zabezpieczające przed szkodliwym oddziaływaniem na grunty i wody. Wszelkie prace związane z naprawą lub konserwacją sprzętu będą dokonywane poza terenem inwestycji. Roboty ziemne w pobliżu drzew i krzewów mogą być prowadzone wyłącznie w sposób

najmniej szkodzący drzewom i krzewom. Warunki wykonywania prac ziemnych w pobliżu drzew uzależnione są od odległości i przebiegu projektowanego przedsięwzięcia w stosunku do istniejącego drzewostanu, jego wieku, gatunków i obwodu pni. Należy unikać manewrowania sprzętem ciężkim w pobliżu drzew, składowania materiałów ziemnych w obrębie koron i korzeni drzew, w obrębie korzeni zaniechać zagęszczania gruntu.

Należy dokonać przywrócenia do stanu pierwotnego trawników, na których prowadzone będą ewentualne prace, w przypadku uszkodzeń korzeni lub gałęzi i pni należy zlecić specjalistycznej firmie usunięcie szkód, w celu niedopuszczenia do przesuszenia systemu korzeniowego, wykopy przy drzewach należy zasypywać w jak najkrótszym czasie. W przypadku prowadzenia robót w okresie wegetacyjnym, drzewa po zasypaniu wykopów należy obficie podlać, zaś w przypadku prowadzenia robót w okresie jesienno-zimowego spoczynku drzew, korzenie podczas wykopów należy owinać jutą lub matami w celu ochrony przed niską temperaturą.

Wskazanych powyżej danych nie można jednak traktować jako wytycznych do obszarów koniecznych do wyłączenia z jakiegokolwiek zainwestowania. Zwraca się jedynie uwagę na tereny, które charakteryzują się dużą bioróżnorodnością i dlatego każde działanie w ich rejonie musi być dokładnie przeanalizowane pod kątem oddziaływań środowiskowych.

W przypadkach obszarów Natura 2000 mogą one być chronione w różny sposób – gospodarka człowieka nie musi być w ogóle ograniczana, a niekiedy nawet dla zachowania ekosystemów półnaturalnych, wspiera się pewne jej formy. Ochrona musi być po prostu skuteczna, co jest weryfikowane w ramach obowiązkowego monitoringu. Zgodnie z zapisami art. 33, ust. 1 ustawy o ochronie przyrody na obszarach Natura 2000 są zabronione działania, które mogą w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w istotny sposób mogą wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000. Realizacja założeń Strategii odbywać się będzie zgodnie z ww. przepisami. Przestrzegane będą obowiązujące na tym obszarze zakazy oraz uwzględniane istniejące i potencjalne zagrożenia oraz cele ochrony. Wobec powyższego nie stwierdza się aby przewidziane do realizacji przedsięwzięcia znacząco oddziaływały na obszary chronione zlokalizowane na terenie Powiatu Międzychodzkiego. Działania zaplanowane w ramach Strategii nie stanowią zakazów ustanowionych w obrębie ww. obszarów chronionych. W przypadku, gdy któreś z zaplanowanych działań będzie realizowane na obszarze chronionym, będzie wykonane z dużą dbałością o walory środowiska. Ponadto w takim przypadku przed rozpoczęciem działań inwestycyjnych wykonana zostanie inwentaryzacja przyrodnicza.

Działania przewidziane do realizacji w ramach Strategii nie będą stanowić zagrożenia dla gatunków roślin, zwierząt i siedlisk, dla których ochrony zostały one powołane. Realizacja zadań nie będzie naruszać ustaleń obowiązujących planów zadań ochronnych obszarów chronionych. Projekt Strategii uwzględnia zakazy, jakie obowiązują w stosunku do poszczególnych form ochrony przyrody, wynikające z ustawy o ochronie

przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.) oraz aktów ustanawiających te obszary, w związku z tym nie planuje się działań, które mogłyby naruszać cele ochrony określone dla tych terenów.

Na terenach chronionych wszelkie działania podporządkowane są ochronie przyrody. Kierunki działań Strategii nie wpłyną na zakłócenie integralności i funkcjonowania ekosystemów obszarów chronionych. Na obecnym etapie rozpoznania nie przewiduje się niszczenia siedlisk chronionych roślin, zwierząt i grzybów. Zachodzi konieczność wykonania inwentaryzacji chronionych gatunków w miejscu prowadzenia inwestycji, a w przypadku ich stwierdzenia konieczne jest przeniesienie gatunków lub ich siedlisk po uprzednim uzyskaniu odpowiedniego zezwolenia w myśl art. 51 i 52 ustawy o ochronie przyrody.

Na terenie Powiatu Międzychodzkiego znajdują się liczne zbiorniki wodne, ciekі wodne oraz tereny podmokłe. W trakcie realizacji inwestycji powinny być zastosowane odpowiednie, skuteczne rozwiązania zabezpieczające wykopy i studzienki przed dostawaniem się do nich zwierząt, szczególnie płazów, gadów i drobnych ssaków. Wskazane jest zasypywanie wykopów każdego dnia, w przypadku konieczności pozostawienia otwartego wykopu zostanie on zabezpieczony ogrodzeniem lub przykryty siatką tak, aby uniemożliwić wpadanie do niego drobnych zwierząt. Zamontowane studzienki rewizyjne powinny być zamykane pokrywami uniemożliwiającymi dostanie się zwierząt do wnętrza modernizowanej sieci kanalizacyjnej. Rozpoczęcia prac w terenach niezurbanizowanych (cieki, nieużytki, grunty orne, tereny zadrzewione) dokonać należy poza głównym okresem lęgowym zwierząt. W celu ograniczenia ryzyka związanego z bezpieczeństwem pracy oraz zabezpieczeniu przed możliwością uwięzienia zwierząt w wykopach przy większości prac Wykonawca powinien wykonywać dziennie tyle wykopów ile jest w stanie zasypać. Wykopy podlegające długotrwałemu odkryciu wykonywane w szczególnie trudnych warunkach gruntowo-wodnych można zabezpieczyć, np. poprzez zastosowanie płotków foliowych, a w przypadku długotrwałego odkrycia wykopów krat zabezpieczających wykop, umożliwiających migrację zwierząt. Przed zasypaniem wykopów należy dokładnie sprawdzić jego dno i ściany pod kątem obecności w nich zwierząt i umożliwić ich ewakuację. Zaplecze budowy zlokalizowane będzie na wyznaczonych placach (przystosowanych do stacjonowania sprzętu), wyposażonych w urządzenia zabezpieczające przed szkodliwym oddziaływaniem na grunty i wody. Wszelkie prace związane z naprawą lub konserwacją sprzętu będą dokonywane poza terenem inwestycji. Roboty ziemne w pobliżu drzew i krzewów mogą być prowadzone wyłącznie w sposób najmniej szkodzący drzewom i krzewom. Warunki wykonywania prac ziemnych w pobliżu drzew uzależnione są od odległości i przebiegu projektowanego przedsięwzięcia w stosunku do istniejącego drzewostanu, jego wieku, gatunków i obwodu pni. Należy unikać manewrowania sprzętem ciężkim w pobliżu drzew, składowania materiałów ziemnych w obrębie koron i korzeni drzew, w obrębie korzeni zaniechać zagęszczania gruntu. Należy dokonać przywrócenia do stanu pierwotnego trawników, na których prowadzone będą ewentualne prace, w przypadku uszkodzeń korzeni lub gałęzi i pni należy zlecić specjalistycznej firmie usunięcie szkód, w celu niedopuszczenia do przesuszenia systemu korzeniowego, wykopy przy drzewach należy zasypywać w jak najkrótszym czasie. W przypadku prowadzenia robót w okresie wegetacyjnym, drzewa po zasypaniu wykopów należy obficie podleć, zaś w

przypadku prowadzenia robót w okresie jesienno-zimowego spoczynku drzew, korzenie podczas wykopów należy owinać jutą lub matami w celu ochrony przed niską temperaturą.

W przypadku inwestycji na obszarze chronionym zagrożenie dla świata przyrody stanowi bezpośrednie, fizyczne oddziaływanie człowieka na florę i faunę poprzez fragmentację jednorodnych obszarów przyrodniczych (np. zwartych kompleksów leśnych), powodując m.in. izolację niektórych gatunków zwierząt oraz populacji, ograniczenie lub zahamowanie migracji. W przypadku budowy nowych dróg może wystąpić negatywne oddziaływanie na świat roślin, zwierząt i grzybów w wyniku emisji spalin i hałasu oraz oddziaływanie związane z potencjalnym skażeniem wód i gleby. Dodatkowo funkcjonowanie dróg potencjalnie może przyczynić się do wzrostu presji urbanizacyjnej oraz nasilenia presji turystycznej na obszar chroniony. Poprawa stanu technicznego dróg spowoduje upłynnienie ruchu samochodowego, a w efekcie ograniczenie emisji spalin i pozytywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego oraz na stan klimatu akustycznego i w sposób pośredni pozytywnie wpłynie na organizmy żywe.

W obrębie terenów użytkowanych rolniczo (zwykle w obrębie różnego rodzaju użytków zielonych) istnieje gęsta sieć rowów i kanałów, będących składnikami rozwiniętej sieci melioracyjnej. Prace obejmujące kanały i rowy podlegające stałemu, regularnemu utrzymaniu nie powinny powodować z reguły drastycznych zmian w warunkach wodnych otoczenia, ich wpływ na otoczenie generalnie jest umiarkowany. Dotyczy to przypadków kiedy działania służą utrzymaniu pewnego poziomu drożności cieków, zapobiegają nadmiernemu zabagnianiu otoczenia, ale uwzględniają jednocześnie potrzebę retencjonowania wody w ich obrębie, tzn. nie służą wyłącznie do ukierunkowanego, jak najszybszego odprowadzenia wody. Warto przy tym dodać, że w projekcie Strategii wyznaczono kierunek działań w zakresie wspierania rolnictwa ekologicznego i zrównoważonej gospodarki leśnej minimalizującej negatywny wpływ na środowisko przyrodnicze.

W większości przypadków oddziaływania na obszary chronione i ekosystemy zależne od wód obejmują także strefę przyległą do koryta rzeki, tj. siedliska przyrodnicze w obrębie których warunki wodne powiązane są z korytem cieku. Wszystkie działania mają na celu służyć ochronie przyrody, nawet jeżeli będzie konieczne krótkotrwałe przekształcenie jednego z komponentów środowiska, np. podczas prac inwestycyjnych, budowlanych. Będą one przeprowadzane z uwzględnieniem wszystkich zasad ustawy o ochronie przyrody.

Działania inwestycyjne prowadzone na terenach objętych formami ochrony przyrody muszą być tak prowadzone, aby nie naruszać przedmiotu ich ochrony oraz nie wpływać znacząco negatywnie na integralność tych obszarów, także w skali ponadregionalnej. Wszystkie plany i inwestycje, które nie będą wywierały istotnie negatywnego wpływu na obszary chronione, są dopuszczalne. Nawet w razie stwierdzenia znacząco negatywnego oddziaływania na obszary chronione nie wyklucza się w bezwzględny sposób możliwości zrealizowania przedsięwzięcia czy przyjęcia planu. Odpowiednie władze mogą zezwolić na takie przedsięwzięcie lub plan, jeśli realizuje on wymogi nadrzędnego interesu publicznego, a interes ten

nie może być osiągnięty w inny sposób. Każde działanie, które powodowałoby znaczący negatywny wpływ musi uwzględniać konieczność przeprowadzenia działań kompensacyjnych lub przynajmniej działania mające zminimalizować to oddziaływanie. W takiej sytuacji konieczne jest jednak skompensowanie szkód poniesionych przez przyrodę, tak aby utrzymać spójność i integralność sieci. Jeśli negatywne oddziaływanie dotyczy siedlisk lub gatunków priorytetowych, zgoda może być wydana tylko jeżeli nadrzędny interes publiczny wiąże się z ochroną zdrowia i życia ludzi, zapewnieniem bezpieczeństwa publicznego albo uzyskaniem korzystnych następstw o pierwszorzędym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego. W innych, wyjątkowych przypadkach przed udzieleniem zgody, państwo członkowskie musi wystąpić o opinię do Komisji Europejskiej (www.gdos.gov.pl). Szerokość strefy oddziaływania drogi na strukturę, skład i kluczowe procesy ekologiczne kształtujące dane siedlisko uzależniona jest od zasięgu zmian stosunków wodnych, dyspersji biogenów, zanieczyszczeń i wrażliwości siedlisk. Wśród skutków funkcjonowania ciągów komunikacyjnych wymienić można m.in.:

- utrudnienie przemieszczania się zwierząt i roślin,
- wypadki i kolizje drogowe z dzikimi zwierzętami,
- zniszczenie siedlisk w zasięgu przebiegu i oddziaływania drogi,
- przekształcanie terenu przyległego do drogi (osiedlanie się człowieka wzdłuż dróg),
- ekspansja gatunków obcych na danym terenie, związanych z człowiekiem.

Wskazując proponowane działania minimalizujące oddziaływanie na człowieka oraz środowisko, pogrupować je można na następujące elementy:

- ekrany akustyczne,
- urządzenia podczyszczające wody opadowe,
- ogrodzenia,
- przejścia dla zwierząt,
- przekrycia ochronne,
- pasy zieleni izolacyjnej.

W planach nie przewiduje się budowy nowych odcinków dróg, a jedynie modernizację istniejących, w związku z tym nie przewiduje się, aby działanie to wpływało negatywnie na gatunki, siedliska gatunków lub siedliska przyrodnicze, stanowiące przedmioty ochrony obszarów chronionych ani na ich integralność lub ich powiązania z innymi obszarami. Aby uniknąć ewentualnych negatywnych oddziaływań inwestycji zawartych w harmonogramie Strategii na zwierzęta należy budować przejścia dla zwierząt: małych (przepusty), średnich (przejścia dolne – np. zespolone i przejścia górne) i dużych (przejścia górne – wiadukty ekologiczne), wprowadzać ograniczenia ostrzegające kierowców przed możliwością wystąpienia kolizji ze zwierzętami, a także tworząc nowe miejsca siedliskowe i żerowiskowe (nasadzenia krzewów i drzew, zbiorniki wodne). Negatywny wpływ inwestycji drogowych na grzyby, rośliny, tereny zieleni i zadrzewienia przydrożne można ograniczyć poprzez odpowiednie prowadzenie dróg, tak by nie dochodziło do

fragmentaryzacji siedlisk. Częstsze kontrole na drogach (w tym także kontrole stanu pojazdów, które mogą zanieczyszczać środowisko) ograniczą możliwość wystąpienia poważnej awarii (w razie wycieku substancji do środowiska).

Monitorowanie i reagowanie na potencjalne zagrożenia ekologiczne, w tym wód podziemnych i powierzchniowych niewątpliwie będzie miała pozytywny wpływ na bioróżnorodność zwłaszcza organizmów żyjących w glebie, ponieważ mniejszy udział zanieczyszczeń kierowanych bezpośrednio do gleb to większy udział organizmów w glebie, co za tym idzie lepsza żyzność gleb i jej urodzajność. Gleba o bogatej różnorodności biologicznej pozwala na lepsze kontrolowanie szkodników, ponieważ zawiera cały szereg gatunków drapieżników oraz różne zasoby składników pokarmowych. Niektóre z nich mogą stanowić źródło pożywienia dla szkodników, lecz inne będą dla nich szkodliwe.

W Strategii nie wspomina się o konieczności zaprzestania produkcji rolniczej na analizowanym terenie, natomiast w ramach kierunków działań wymieniono popularyzację i wsparcie wdrożenia praktyk rolnictwa ekologicznego oraz rozwój produkcji żywności ekologicznej. Zgodnie z aktualnym sposobem użytkowania gruntów ornych należy dążyć do utrzymania mozaikowego charakteru w strukturze pól uprawnych, łąk, zadrzewień śródpolnych. Pod kątem wpływu rolnictwa zachowanie mozaikowości użytkowania stworzy warunki ostojowe dla zwierząt i roślin. Zaleca się wręcz zachowanie rolniczego charakteru wsi szczególnie na obszarach o korzystnych uwarunkowaniach środowiskowych. Należy podkreślić, że w ramach realizacji działań zaplanowanych w Strategii nie przewiduje się negatywnego wpływu na zadrzewienia śródpolne. W przypadku wycinki drzew i krzewów, tworzących aleje o dużych walorach krajobrazowych, realizacja inwestycji będzie sprzeczna z celami ochrony obszarów i wpłynie na obniżenie ich walorów przyrodniczych i krajobrazowych. Konieczne jest zastosowanie wariantu technologicznego umożliwiającego pozostawienie alei przydrożnych. Na etapie prowadzenia robót należy zabezpieczyć drzewa (pnie oraz bryły korzeniowe) przed uszkodzeniami. Istotne znaczenie ma również zachowanie i popularyzacja zrównoważonego krajobrazu rolniczego oraz zachowanie populacji rzadkich i chronionych gatunków grzybów, roślin i zwierząt oraz ich siedlisk. Projekt Strategii uwzględnia w swoim zakresie kierunek działań mający na celu ochronę unikalnych zasobów przyrodniczych w celu spełnienia funkcji ekologicznych, krajobrazowych i społeczno-kulturowych.

Projekt Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035, dla którego wykonywana jest prognoza oddziaływania na środowisko ma z zasady charakter proekologiczny. Nie zakłada się zatem realizacji przedsięwzięć, których skutkiem czy efektem byłoby występowanie znaczących negatywnych oddziaływań na wybrane komponenty środowiska, lub pogorszenie zasobów przyrodniczych, jako koszt rozwoju gospodarczego jednostki.

Należy również zwrócić uwagę, że w Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 wskazano cel operacyjny w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego (cel operacyjny 2.2. Ochrona środowiska naturalnego i przeciwdziałanie zmianom klimatu). Takie działanie oznacza, że przedmiotowy

dokument jako jeden z priorytetów zakłada większą dbałość o środowisko, a przede wszystkich obszary chronione oraz florę i faunę występującą na terenie całego Powiatu Międzychodzkiego. W ramach tego celu operacyjnego zaplanowano następujące kierunki działań, które wpłyną pozytywnie na różnorodność biologiczną, faunę i florę:

- Wspieranie rolnictwa ekologicznego i zrównoważonej gospodarki leśnej, minimalizującej negatywny wpływ na przyrodę.
- Termomodernizacja obiektów publicznych oraz propagowanie odnawialnych źródeł energii.
- Ochrona unikalnych zasobów przyrodniczych w celu spełnienia funkcji ekologicznych, krajobrazowych i społeczno-kulturowych.
- Budowa i modernizacja urządzeń retencyjnych w celu zapobiegania suszy i powodziom.
- Monitorowanie i reagowanie na potencjalne zagrożenia ekologiczne (zanieczyszczenia powietrza, wód i gleby) poprzez edukację ekologiczną i interwencje kontrolne.
- Ograniczanie budowy ferm wielkoprzemysłowych w celu ochrony zasobów wody i jakości powietrza.

5.2. Zdrowie i bezpieczeństwo ludzi

Strategia Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 zakłada zrównoważony rozwój regionu z jednoczesną poprawą stanu środowiska. Dokument ten nie stwarza ram dla działań powodujących ryzyko dla zdrowia lub życia ludzi. Zaplanowane działania w będą przede wszystkim związane z poprawą jakości powietrza, wód, gleb i środowiska przyrodniczego, a w perspektywie średnio i długoterminowej wpłyną pozytywnie na zdrowie ludności, jakość oraz komfort ich życia.

Zaplanowane działania będą wpływały pozytywnie na wszystkich mieszkańców Powiatu Międzychodzkiego. Inwestycje polegające na budowie i przebudowie infrastruktury przyczynią się do poprawy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej na terenie powiatu. Przedsięwzięcia te wpłyną bezpośrednio na poprawę standardu życia mieszkańców, wzrost atrakcyjności terenów inwestycyjnych oraz poprawy stanu zagospodarowania przestrzeni publicznych.

Ponadto zwiększy się również dostępność do obiektów użyteczności publicznej w związku z poprawą stanu technicznego bazy istniejącej oraz poprawa bezpieczeństwa życia i zdrowia mieszkańców powiatu. Działania termomodernizacyjne wpłyną pozytywnie na efektywność energetyczną budynków, zmniejszając tym samym konieczne koszty ich eksploatacji. Pomimo ewentualnych, krótkoterminowych, lokalnych uciążliwości na etapie realizacji planowanych zadań infrastrukturalnych, ich realizacja będzie mieć pozytywny wpływ na życie ludzi.

Oddziaływanie planowanych do realizacji zadań ograniczać się będzie głównie do etapu realizacji inwestycji (etapu prac budowlanych), który wiąże się zazwyczaj ze wzmożoną emisją hałasu i zanieczyszczeń do powietrza, a także drgań i wibracji. Oddziaływania na środowisko i ludzi związane z etapem realizacji

inwestycji są oddziaływaniami krótkotrwałymi, odwracalnymi, o charakterze lokalnym – potencjalne oddziaływanie ograniczają się do miejsc realizacji inwestycji. Etap realizacji przedsięwzięć należy traktować jako warunki odbiegające od normalnych, dla których oddziaływanie ograniczone zostało w polskim ustawodawstwie jedynie względami technicznymi. Zgodnie z art. 142 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, wielkość emisji w warunkach odbiegających od normalnych powinna wynikać z uzasadnionych potrzeb technicznych i nie może występować dłużej niż jest to konieczne.

Modernizacja istniejącej infrastruktury drogowej oraz wszelkie związane z nią prace budowlane może w krótkim okresie i na ograniczonym obszarze negatywnie wpłynąć na jakość środowiska, w tym na zdrowie mieszkańców Gminy. Jednak w dłuższej perspektywie ma przyczynić się do zmniejszenia natężenia hałasu na drogach. Należy jednak pamiętać, że hałas komunikacyjny może wzrosnąć, ponieważ liczba pojazdów na drogach rośnie. Rozprzestrzenianie się zabudowy na tereny wiejskie wiąże się z koniecznością rozbudowy dróg lokalnych, wprowadzania ograniczeń prędkości (ze względów bezpieczeństwa) oraz modernizacji układów komunikacyjnych, aby poprawić płynność ruchu na odcinkach, gdzie występują korki. W związku z tym rozwój transportu publicznego jest jak najbardziej uzasadnione, gdyż może to znacząco ułatwić i usprawnić komunikację. Co istotne, dokument zakłada również rewitalizację linii kolejowych, a także tworzenie spójnej sieci transportu publicznego wewnątrz powiatu oraz poza jego granice, co przełoży się na zwiększenie dostępności komunikacyjnej regionu. Działanie to pozwoli tym samym na zmniejszenie wykluczenia transportowego części mieszkańców powiatu, poprawiając standard ich życia.

Modernizacja oraz rozbudowa ciągów komunikacyjnych (oraz wszelkie prace związane z budową), o ile, lokalnie i w krótkim okresie czasu, może negatywnie wpływać na jakość środowiska, w tym na mieszkańców powiatu, to w efekcie ma doprowadzić również do zmniejszenia natężenia hałasu na drogach. Nie ulega jednak wątpliwości, że hałas komunikacyjny będzie wzrastał, ponieważ na drogach pojawia się coraz więcej samochodów. Rozprzestrzenianie się zabudowy na tereny wiejskie będzie powodować konieczność rozbudowy dróg lokalnych, wprowadzanie w dalszej kolejności ograniczeń w prędkości (ze względów bezpieczeństwa), czy modernizacji układów komunikacyjnych w celu upłynnienia ruchu na odcinkach, gdzie będą występować korki. W związku z powyższym promocja transportu publicznego jest jak najbardziej zasadna, aby ułatwić i usprawnić komunikację.

Potencjalnym wtórnym oddziaływaniem na ludzi może być realizacja inwestycji na terenach zagrożonych powodzią. Jednakże, mając na uwadze charakter działań przewidzianych w Strategii nie powinny wpływać na zwiększenie ryzyka dla mieszkańców powiatu w tym zakresie. Na bezpieczeństwo mieszkańców wpłyną w sposób pozytywny zawarte w Strategii kierunki działań m.in. monitorowania i reagowania na potencjalne zagrożenia ekologiczne, rozwój i modernizacja wyposażenia służb ratowniczych, czy też współpraca między służbami: policją, strażą pożarną, inspekcjami w celu skoordynowania akcji w sytuacjach kryzysowych, mających na celu zapewnienia lepszej ochrony mieszkańców w sytuacjach kryzysowych.

Jako działania chroniące przed wpływem hałasu i pól elektroenergetycznych, proponuje się głównie działania kontrolne, monitoring i przestrzeganie obszarów wolnych od zagospodarowania wokół miejsc narażonych na ekspozycję na te zagrożenia.

W ramach realizacji założeń Strategii, władze Powiatu Międzychodzkiego i poszczególnych gmin będą skupiać się także na zapewnieniu mieszkańcom czystego środowiska oraz adaptacji do zmian klimatycznych i ich skutków. Duże znaczenie ma ochrona powietrza i związany z tym rozwój odnawialnych źródeł energii. Ograniczenie zużycia konwencjonalnych źródeł energii bezpośrednio może się przyczynić do zmniejszenia zachorowań powodowanych złą jakością powietrza atmosferycznego. Pozytywny pośredni wpływ na ludzi będą miały działania związane ze zwiększeniem efektywności energetycznej.

Obecnie na terenie powiatu nie przewiduje się inwestycji, które mogą doprowadzić do wystąpienia poważnej awarii, jednak nie można wykluczyć, że zamierzenia inwestycyjne nie ulegną zmianie. W związku z tym proponuje się systematyczny monitoring, a także kontrolę transportu substancji niebezpiecznych przez teren powiatu, tak aby zapobiegać awariom. Zapisy dotyczące modernizacji dróg niewątpliwie wpłyną także na poprawę bezpieczeństwa na drogach, a tym samym na bezpieczeństwo transportowanych substancji i materiałów.

Zaniechanie realizacji działań na poziomie ogólnokrajowym, może również skutkować niekontrolowanym wzrostem zanieczyszczenia środowiska, ograniczeniem terenów rekreacyjnych oraz degradacją walorów krajobrazowych. Związane jest to z pośrednim, bądź bezpośrednim wpływem braku realizacji działań na poszczególne komponenty środowiska takie jak woda, gleby czy powietrze, które stanowią integralną sferę życia ludzi.

W ramach Strategii planuje się również działania mające na celu zwiększenie retencji wodnej. Zaniechanie ich realizacji może przyczynić się do dalszych deficytów wody w okresie suszy, co wpłynie negatywnie na wielkość plonów, a tym samym na jakość życia ludzi. Zapewnienie odpowiednio uzdatnionej wody, możliwości informowania społeczeństwa o potencjalnym skażeniu wody czy możliwość podjęcia szybkiej reakcji, w przypadku wystąpienia skażenia, w celu jego eliminacji, przyczyni się do ograniczenia zatruc lub zachorowań ludzi.

Pozytywny wpływ na ludzi obserwowany będzie dzięki pozostałym działaniom zapisanym w projekcie Strategii, w tym działania związane z promowaniem wśród mieszkańców świadomości dotyczącej proekologicznych postaw oraz troski o środowisko naturalne. Podjęcie tego rodzaju działań przyczyni się do budowy wśród mieszkańców postaw proekologicznych, co w sposób pośredni i bezpośredni pozytywnie wpłynie na jakość środowiska przyrodniczego.

Przeprowadzona ocena wykazała, że praktycznie wszystkie działania wskazane w Strategii mające na celu poprawę jakości wód, będą pośrednio, pozytywnie i długotrwale wpływać na jakość życia i zdrowie ludzi. Potencjalny, pośredni, negatywny wpływ działań obejmujących budowę nowych obiektów infrastruktury

technicznej, związany ze wzrostem zapylenia powietrza i hałasem występującym na etapie budowy obiektów, będzie nieznaczny, lokalny i ustąpi wraz z zakończeniem realizacji inwestycji.

Ponadto w ramach Strategii zaplanowano szereg działań polegających na poprawie dostępności infrastrukturalnej i administracyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami (np. osobom starszym czy niepełnosprawnym). Tego rodzaju działania znacząco przyczynią się do zwiększenia jakości życia mieszkańców Powiatu Międzychodzkiego.

5.3. Wody powierzchniowe i podziemne

Działania przewidziane do realizacji w ramach Strategii ukierunkowane są bezpośrednio lub pośrednio na ochronę lub poprawę stanu wód podziemnych i powierzchniowych. W czasie realizacji poszczególnych zadań może dojść do chwilowego zaburzenia stosunków wodnych, jednak długotrwały efekt inwestycji przyniesie korzyści zarówno dla stanu wód jak i komfortu życia mieszkańców powiatu.

Modernizacja oraz rozbudowa urządzeń retencyjnych przełoży się na zwiększenie poziomu retencji wodnej regionu – kluczowej w punktu widzenia silnego zagrożenia suszą. Z kolei działania związane z monitorowaniem i reagowaniem na potencjalne zagrożenia ekologiczne, w tym zanieczyszczenie wód przyczynią się do ograniczenia niekontrolowanej emisji zanieczyszczeń do wód, ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych, a tym samym do poprawy jakości tych wód. Realizacja działań w tym zakresie będzie miała bezpośredni, długoterminowy, pozytywny wpływ na środowisko wodne, w tym m.in. poprzez zmniejszenie ilości odprowadzanych do środowiska ścieków nieoczyszczonych ze źródeł komunalnych, a pośrednio również na zdrowie ludzi. Realizacja tych działań jest niezbędna i w efekcie korzystna dla środowiska.

Realizacja przedsięwzięć w zakresie rozwoju i przebudowy infrastruktury w ramach zadań przewidzianych w Strategii obejmuje oddziaływania typowe dla etapu budowy. Potrzeba wykonania prac ziemnych, budowa systemów odwadniających i utwardzenie terenu będzie skutkować ingerencją w środowisko gruntowo-wodne, co z kolei może spowodować lokalne zaburzenia stosunków wodnych. Potencjalnym zagrożeniem dla środowiska gruntowo-wodnego jest również poruszanie się pojazdów i maszyn budowlanych, a także realizacja zaplecza budowy na nieutwardzonym gruncie. Na etapie eksploatacji tego typu inwestycji nie przewiduje się negatywnych oddziaływań na środowisko gruntowo-wodne.

Na etapie robót budowlanych ścieki bytowe będą gromadzone w przenośnych kontenerach sanitarnych zlokalizowanych na zapleczu socjalnym. Będą one systematycznie wywożone i opróżniane zgodnie z obowiązującymi zasadami. W związku z powyższym nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na środowisko wodne.

Wspieranie rolnictwa ekologicznego oraz ograniczanie budowy ferm wielkoprzemysłowych to działania o istotnym znaczeniu dla ochrony i poprawy jakości wód podziemnych i powierzchniowych. Oba kierunki interwencji przyczyniają się do ograniczenia presji rolnictwa i hodowli na zasoby wodne oraz zapobiegają ich degradacji, wpisując się w cele zrównoważonego gospodarowania środowiskiem wodnym.

Realizacja inwestycji w zakresie infrastruktury drogowej może skutkować krótkotrwałym negatywnym wpływem na środowisko. Podczas realizacji przedsięwzięcia wody opadowe z rejonu budowy mogą być odprowadzane bezpośrednio do wód powierzchniowych, co może wiązać się z negatywnym na nie wpływem ze względu na zawartość substancji biogennych i ksenobiotycznych. Brak realizacji działań służących osiągnięciu celów środowiskowych będzie przyczyniać się do nieprawidłowego korzystania z wód, co z kolei przyczyni się do pogorszenia jakości wód np. na skutek wzrostu ich eutrofizacji. Będzie to niosło za sobą szereg konsekwencji, np. w postaci niepożądanego zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie wielu parametrów oceny wód powierzchniowych.

Ponadto należy zaznaczyć, że zaplanowane w ramach Strategii działania nie spowodują znaczącego negatywnego oddziaływania na jednolite części wód. Obowiązujący obecnie zaktualizowany Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (PGW) został zatwierdzony przez Radę Ministrów i opublikowany w dniu 23 lutego 2023 r. w drodze rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. 2023 poz. 335). Przy ustalaniu celów środowiskowych dla JCWP brano pod uwagę aktualny stan JCWP w związku z wymaganym zgodnie z RDW warunkiem niepogarszania ich stanu. Dla jednolitych części wód, będących obecnie w bardzo dobrym stanie/potencjale ekologicznym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu/potencjału. Ponadto, ustalając cele uwzględniano także różnicę pomiędzy naturalnymi, a silnie zmienionymi oraz sztucznymi częściami wód. Dla naturalnych części wód celem będzie osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego, dla silnie zmienionych i sztucznych części wód – co najmniej dobrego potencjału ekologicznego. Ponadto, w obydwu przypadkach, w celu osiągnięcia dobrego stanu/potencjału konieczne będzie dodatkowo utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego. Biorąc powyższe pod uwagę, następujące zadania podjęte w ramach Strategii przyczynią się do realizacji celów określonych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, m.in. poprzez następujące kierunki działań:

- monitorowanie i reagowanie na potencjalne zagrożenia ekologiczne (zanieczyszczenia powietrza, wód i gleby) poprzez edukację ekologiczną i interwencje kontrolne,
- ochrona unikalnych zasobów przyrodniczych w celu spełnienia funkcji ekologicznych, krajobrazowych i społeczno-kulturowych,
- ograniczanie budowy ferm wielkoprzemysłowych w celu ochrony zasobów wody i jakości powietrza.

Działania podejmowane w ramach Strategii przyczynią się do realizacji celów określonych w ww. Planie, ponieważ ograniczone zostanie m.in. przedostawanie się zanieczyszczeń do wód i gleb, co również wpłynie pozytywnie na stan JCWP.

Powołując się na zapisy prognozy oddziaływania na środowisko dla Planu Gospodarowania Wodami (PGW) wskazuje się najważniejsze oddziaływania na wody powierzchniowe i podziemne. Wdrożenie działań na szczeblu krajowym dla wszystkich jednolitych części wód ma zapewnić osiągnięcie założonych celów środowiskowych oraz wpływać będzie w sposób pozytywny na komponenty środowiska, w tym na stan różnorodności biologicznej, flory i fauny poprzez ochronę siedlisk oraz gatunków. Realizacja zapisów prawa umożliwi wskazanie potencjalnych źródeł oddziaływań planowanej inwestycji na bioróżnorodność, florę i faunę oraz wdrożenie działań minimalizujących negatywny wpływ na środowisko bądź też wykonanie inwestycji w wariancie mniej uciążliwym. Ponadto realizacja działań przyczyni się do ograniczenia wprowadzanych do wód ścieków komunalnych oraz zanieczyszczeń pochodzących z terenów rolniczych, jak również z innych źródeł związanych z działalnością antropogeniczną. Na obszarze dorzecza Odry wskazuje się do realizacji m.in. działania z kategorii: gospodarka komunalna, rolnictwo czy działania organizacyjno-prawne i edukacyjne. Realizacja tych działań w głównej mierze przyczyni się do ograniczenia doptywu do wód zanieczyszczeń w tym substancji biogennych z różnych źródeł. Ograniczenie doptywu zanieczyszczeń pozytywnie wpłynie na stan wód, a pośrednio na siedliska oraz organizmy wodne. Realizacja działań z kategorii monitoring pozwoli na śledzenie zmian w wodach i w razie konieczności, dobór odpowiednich działań w celu poprawy stanu omawianego komponentu. W przypadku realizacji działań zmierzających do udrożnienia cieków w zakresie ciągłości morfologicznej oddziaływania będą miały charakter pozytywny głównie na ichtiofaunę i bezkręgowce. Główne pozytywne oddziaływanie będzie skupione wśród gatunków ryb dwuśrodowiskowych oraz reofilnych.

Realizacja zaplanowanych w ramach Strategii działań wpłynąć może pozytywnie na stan wód powierzchniowych w zakresie dorzecza Odry – zarówno sposób bezpośredni poprzez ograniczenie emisji substancji biogennych i ksenobiotycznych, zachowanie naturalnej bioróżnorodności, jak i w sposób pośredni poprzez ograniczenie sptywu powierzchniowego substancji biogennych ze źródeł rolniczych, zapobieganie eutrofizacji zbiorników. Należy zauważyć, iż przy zastosowaniu działań minimalizujących oraz biorąc pod uwagę pozytywne aspekty realizacji tych działań, możliwe negatywne oddziaływanie można uznać za pomijalne. Utrzymanie bioróżnorodności cieków decyduje o ich naturalnej pojemności samooczyszczania, w związku z tym planowane inwestycje wpłyną pozytywnie na stan/potencjał ekologiczny udrożnionych cieków.

Zaniechanie realizacji działań może wpłynąć negatywnie na stan wód podziemnych poprzez obniżenie poziomu wód gruntowych oraz pogorszenie stanu chemicznego ze względu na nieograniczenie nieczystości dostających się z wodą do cieków jezior oraz gruntów. Działania zawarte w projekcie Programu wodno-środowiskowego kraju, a zwłaszcza te mające na celu poprawę jakości wód powierzchniowych mają pozytywny wpływ na stan JCWPd na obszarze dorzecza Odry. Zaniechanie realizacji działań z kategorii

działań organizacyjno-prawnych i edukacyjnych może wpłynąć w sposób pośredni negatywnie na stan chemiczny oraz ilościowy JCWPd. Brak realizacji działań z kategorii: gospodarka komunalna, nie wpłynie na zmiany ilości wód podziemnych oraz nie zmieni w żadnym stopniu położenia zwierciadła wód podziemnych przypowierzchniowych poziomów wodonośnych. Natomiast brak realizacji działań – zwłaszcza związanych z monitorowaniem i reagowaniem na potencjalne zagrożenia ekologiczne przyczyni się do pogorszenia stanu chemicznego JCWPd. Z kolei, zaniechanie realizacji działań kontrolnych spowoduje utrzymanie presji antropogenicznej i z pewnością wzrost ładunku zanieczyszczeń trafiającego do najpłytszych warstw wodonośnych (do lokalnych systemów krążenia).

Jednolite części wód, dla których w Planie gospodarowania wodami określono zły stan lub wskazano jako zagrożone osiągnięciem celów środowiskowych, należy traktować jako szczególnie wrażliwe w kontekście generowanych przez poszczególne przedsięwzięcia oddziaływań. Należy podkreślić, że ocena wpływu konkretnego przedsięwzięcia na JCW jest dokonywana na etapie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Prawidłowo przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko skutecznie wskazuje możliwości eliminacji potencjalnych negatywnych oddziaływań na cele ochrony JCW.

Przewidziane do realizacji w ramach Strategii działania są w większości ukierunkowane pośrednio lub bezpośrednio na ochronę lub poprawę stanu wód powierzchniowych oraz podziemnych. Bezpośrednio największe korzyści dla stanu wód powierzchniowych przyniesie realizacja działań polegających na rozbudowie i modernizacji sieci kanalizacyjnych i wodociągowych, które służą ochronie wód. Podobne oddziaływanie niosą ze sobą działania związane z przeciwdziałaniem występowania powodzi i suszy.

Ryzyko dla środowiska wodno-gruntowego niesie także realizacja przedsięwzięć na terenach gdzie istnieje ryzyko wystąpienia powodzi. Zgodnie z art. 77 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne „na obszarach szczególnie zagrożonych powodzią zakazuje się gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych (...), które mogą zanieczyścić wody (...)”. Na obszarach tych należy wykonać szczegółową ocenę ryzyka powodziowego, zgodnie z ww. ustawą i Dyrektywą 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dz. U. UE. L. z 2007 r. Nr 288, str. 27). W związku z powyższym, na terenach Powiatu Międzychodzkiego, które są szczególnie zagrożone powodzią, nie można budować zbiorników bezodpływowych ani oczyszczalni ścieków, z uwagi na możliwość skażenia wód podczas wystąpienia powodzi. Zakazy te może cofnąć dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej, natomiast gminy mogą wystąpić o szczególne odstępstwo podczas ubiegania się o dofinansowanie do zamierzeń inwestycyjnych budowy sieci kanalizacyjnej na zagrożonych terenach. Stosowanie się do powyższych zakazów spowoduje ograniczenie możliwego negatywnego oddziaływania na wody w przypadku wystąpienia powodzi.

Warto przy tym dodać, że planowane w ramach Strategii kierunki działań w ramach gospodarki wodnej i ochrony prowadziły będą nie tylko do ograniczenia ryzyka oraz skutków wywołanych ponadnormatywnymi wezbraniami prowadzącymi do powodzi, ale także do poprawy jakości wód. Pośrednie i bezpośrednie zwiększanie zasobów wodnych będzie przeciwdziałało występowaniu i negatywnym skutkom suszy.

Na terenie Powiatu Międzychodzkiego zlokalizowane są ujęcia wód podziemnych, dla których ustanowiono strefy ochrony bezpośredniej. Zgodnie z art. 127 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, na terenie ochrony bezpośredniej zakazuje się użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody. Natomiast w art. 128 ww. ustawy wskazane zostały nakazy obowiązujące na terenie ochrony bezpośredniej, tj.:

- odprowadzać wody opadowe lub roztopowe w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody,
- zagospodarować teren zielenią,
- odprowadzać poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieki z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku dla osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody,
- ograniczyć wyłącznie do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

Ponadto zgodnie z zapisami ww. ustawy, teren ochrony bezpośredniej należy ogrodzić, a jego granice przebiegające przez wody powierzchniowe oznaczyć za pomocą rozmieszczonych w widocznych miejscach stałych znaków stojących lub pływających.

Biorąc pod uwagę ograniczony i ogrodzony obszar stref ochrony bezpośredniej, obowiązujące zakazy i nakazy, a także charakter planowanych w ramach Strategii działań nie przewiduje się możliwości ingerencji w jakość i ilość ujmowanych wód.

Na terenie Powiatu Międzychodzkiego nie występują cenne obszary wodno-błotne chronione na mocy Konwencji Ramsar. W związku z tym, nie przewiduje się aby realizacja działań mogła przyczynić się do pogorszenia stanu tych cennych siedlisk.

W przypadku prac związanych z obszarem zasobów wodnych (inwestycje w infrastrukturę turystyczną - pomosty i kąpieliska) zwracam uwagę na wysokie prawdopodobieństwo występowania siedlisk chronionych gatunków, np. płazów i gadów. Na etapie realizacji ustaleń projektu Strategii należy przestrzegać przepisów dotyczących ochrony gatunkowej, w tym w głównej mierze: zakazów niszczenia siedlisk i miejsc związanych z rozrodem gatunków chronionych, umyślnego zabijania, okaleczania lub chwytania oraz przypadkowego płoszenia i niepokojenia, określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r. poz. 1408), rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.

U. z 2022 r. poz. 2380), rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2016 r. poz. 1409), a także określonych w ustawie o ochronie przyrody. Przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację pod kątem występowania chronionych gatunków płazów i gadów. W razie stwierdzenia występowania chronionych gatunków płazów i gadów termin i sposób wykonania prac należy dostosować do okresów ich migracji i rozrodu.

Ze środowiskiem wodnym powiązany jest także sektor energetyczny. Dlatego projekty związane z poprawą efektywności energetycznej, z popularyzacją oszczędzania energii oraz promowaniem odnawialnych źródeł energii, pośrednio pozytywnie będą wpływać na wody poprzez zmniejszenie ich poboru do celów chłodniczych przez sektor energetyczny. Pozytywny wpływ na wody wykazują także działania zmniejszające zanieczyszczanie powietrza poprzez ograniczenie ich depozycji w wodach. Na redukcję zanieczyszczeń przedostających się do wód mają również wpływ niektóre z działań z zakresu rozbudowy i przebudowy infrastruktury drogowej regionu. Woda wykazuje cechy mobilności w środowisku, co za tym idzie poprawa stanu jakości powietrza wpływa na poprawę stanu jakości wody.

5.4. Powietrze i klimat

Strategia Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 przewiduje do realizacji działania zmierzające do zapewnienia jak najlepszej jakości powietrza oraz zmniejszenia presji transportu na środowisko. Część działań zaplanowanych w ramach Strategii kierunkowana jest bezpośrednio lub pośrednio na poprawę jakości powietrza atmosferycznego, w tym na minimalizację emisji gazów cieplarnianych i przeciwdziałanie zmianom klimatu. Szczególną rolę w tym zestawieniu pełnią zadania obejmujące termomodernizację budynków oraz modernizację dróg, promowanie nisko- i zeroemisyjnych rozwiązań, tworzenie spójnej sieci transportu publicznego wewnątrz powiatu oraz poza jego granice, a także projekty edukacyjne zwiększające świadomość ekologiczną mieszkańców. Działania te pozwolą na ograniczenie zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną, a także zwiększenie wykorzystania transportu niezmotoryzowanego i publicznego, a co za tym idzie – ograniczenie niskiej emisji i emisji komunikacyjnej.

Inwestycje związane z rozbudową i modernizacją istniejącej infrastruktury zaplanowane w ramach Strategii mogą powodować okresowy wzrost poziomów zanieczyszczeń powietrza. Rozbudowa układu komunikacyjnego może skutkować zwiększeniem natężenia ruchu i przez to pośrednio wpłynie na wzrost emisji komunikacyjnej. Emisja związana ze spalaniem paliw w silnikach pojazdów oddziałuje na stan jakości powietrza w bezpośrednim otoczeniu układu drogowego i maleje wraz z odległością. Warto przy tym dodać, że modernizacja infrastruktury drogowej w niesprzyjających warunkach atmosferycznych może powodować okresowy wzrost poziomów zanieczyszczeń powietrza, zwłaszcza w okresie grzewczym i w trakcie warunków inwersyjnych realizacja inwestycji w zakresie infrastruktury drogowej o nawierzchni twardej o długości powyżej 1 km wymaga uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, która określać będzie warunki korzystania ze środowiska w trakcie realizacji i eksploatacji, uwzględniając obowiązujące normy. Mając na uwadze powyższe zakłada się, że tego typu inwestycje nie spowodują

przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń powietrza określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 845) oraz rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 16, poz. 87).

Zaplanowane działania w zakresie infrastruktury drogowej wpłyną na ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Pozwoli na wyemitowanie zagrożenia dla zdrowia ludzi związanego z zanieczyszczeniem powietrza. Działania te mają charakter pozytywny i długotrwały. Polegają na zmniejszeniu emisji niezorganizowanej z systemu transportowego poprzez zwiększenie płynności ruchu, poprawę stanu technicznego nawierzchni dróg. Poprawa stanu technicznego dróg spowoduje upłynnienie ruchu samochodowego oraz redukcję pracy przewozowej, a w efekcie ograniczenie emisji spalin i pozytywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego i klimat. W sposób pośredni pozytywnie wpłynie to na zdrowie ludzi i na organizmy żywe.

Pozytywny, bezpośredni i stały wpływ na powietrze atmosferyczne i klimat będą miały zadania w zakresie termomodernizacji obiektów i stosowania odnawialnych źródeł energii do ich ogrzewania. Głównym zagrożeniem dla jakości powietrza atmosferycznego jest niska emisja z instalacji grzewczych budynków. Termomodernizacja budynków pozwoli na znaczące ograniczenie zużycia materiału opałowego niezbędnego do ogrzania obiektu. W konsekwencji wpłynie to na redukcję emisji szkodliwych zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego. Przeprowadzone prace termomodernizacyjne budynków, dzięki zmniejszeniu zapotrzebowania na energię cieplną, minimalizują emisję zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł spalania energetycznego.

Pośredni długoterminowy wpływ na powietrze może mieć upowszechnianie edukacji ekologicznej. Działania te mogą mieć pośrednie i wtórne znaczenie w kontekście kształtowania właściwych postaw wobec środowiska oraz powinny z wysokim prawdopodobieństwem przyczynić się do poprawy jakości powietrza w przyszłości. Natomiast świadomość szkodliwości stosowania paliw tradycyjnych o niskiej jakości do celów grzewczych oraz spalania odpadów w domowych kotłach bezpośrednio wpłynie na zwiększenie stosowania ekologicznych źródeł energii, a tym samym redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Strategia zakłada również działania mające na celu zabezpieczenie powiatu i jego mieszkańców przed skutkami zmian klimatu oraz mitygacja tych zmian. Z uwagi na funkcje ekosystemowe przyrody (funkcja retencyjna, mikroklimatyczna, krajobrazowa, rekreacyjna) istotną kwestią jest zarówno ochrona tych elementów przyrodniczych, jak i rozwój wszelkich nowych form zieleni (w tym szczególnie zieleni wysokiej). Ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu jest niezmiernie ważnym zagadnieniem, ponieważ problem utraty bioróżnorodności narasta wraz z postępującymi zmianami klimatu. Istotne będą działania sprzyjające prowadzeniu zrównoważonej gospodarki leśnej w warunkach zmian klimatu, jak również przygotowaniu ekosystemów leśnych na zwiększoną presję

wynikającą z nasilenia ekstremalnych zjawisk pogodowych, m.in. okresów suszy, fal upałów, gwałtownych opadów deszczu, porywistych wiatrów. Oczekuje się pozytywnego wpływu tych działań na klimat w skali lokalnej, w tym na kształtowanie się warunków termicznych, anemometrycznych i wilgotnościowych. Działania te są zbieżne z działaniami naprawczymi zaplanowanymi w Programie ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej oraz działaniami adaptacyjnymi przewidzianymi w Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020).

Wprowadzanie ustaleń Strategii nie będzie negatywnie oddziaływać na klimat lokalny tych terenów, może jednak nieco je modyfikować, ze względu na rozwój zabudowy, rozwój obszarów leśnych, zielonych. Rozwój obszarów biologicznie czynnych wpływa na kształtowanie się specyficznych topoklimatów, zmienia się wilgotność powietrza, a także wartość prędkości wiatru. Natomiast występowanie przeszkód w postaci zabudowy, powoduje problemy z nawietrzaniem i przewietrzaniem obszaru. Pozytywnie na klimat (podobnie jak na powietrze) wpłynie także promocja alternatywnych dla spalania źródeł energii, gdyż zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pośrednio wpływa na ograniczenie zmian klimatu. Poza tym rodzajem planowanych działań nie przewiduje się zmian klimatu lokalnego.

Transformacja energetyczna w kierunku gospodarki zeroemisyjnej jest kluczowym elementem mającym na celu ograniczenie dalszych zmian klimatu i związanych z tym konsekwencjami. W tym celu, w Strategii uwzględniono szereg działań mających przyczynić się transformacji energetycznej, w tym m.in. tworzenie spójnej sieci transportu publicznego wewnątrz powiatu oraz poza jego granice, rewitalizację linii kolejowych, a także promowanie nisko- i zeroemisyjnych rozwiązań: przystanki rowerowe, parkingi P+R, pojazdy elektryczne w komunikacji.

5.5. Powierzchnia ziemi, krajobraz i gleby

Oddziaływanie zadań inwestycyjnych na krajobraz w aspekcie środowiskowym opiera się na wielu czynnikach i nie jest ono jednoznaczne – brak jest norm określających czy i w jakim stopniu dane przedsięwzięcie wpływa na krajobraz. Oddziaływanie to może być negatywne lub pozytywne, a ocena wpływu krajobraz jest niejednokrotnie subiektywna. Realizacja projektów właściwie wkomponowanych w lokalny krajobraz nie powinna negatywnie wpłynąć na wygląd estetyczny danego obszaru.

W wyniku realizacji założeń Strategii mogą nastąpić lokalne przekształcenia powierzchni ziemi oraz zmiana struktury. Wszelkie przekształcenia prowadzące do realizacji nowego zainwestowania wiązą się z trwałym oddziaływaniem na powierzchnię terenu. Należy mieć na uwadze, że krajobraz jak i powierzchnia ziemi są elementami antropogenicznie przekształconymi, a więc realizacja działań zapisanych w dokumencie w głównej mierze dotyczyć będzie terenów już przekształconych.

Budowa nowych elementów infrastruktury oddziałuje w sposób znaczący na powierzchnię ziemi, ponieważ następuje zmiana ukształtowania terenu oraz zmniejsza się powierzchnia biologicznie czynna, zmianie ulegają stosunki gruntowo-wodne oraz sposób odpływu i retencjonowania wód opadowych i roztopowych.

Działania związane z infrastrukturą liniową, w tym m.in. modernizacja (przebudowa) dróg prowadzone będą głównie na terenach zurbanizowanych, gdzie pokrywa glebowa jest już przekształcona.

Rozwój gospodarczy i społeczny Powiatu Międzychodzkiego musi być spójny z założeniami polityki przestrzennej oraz nie powodować negatywnych oddziaływań w przestrzeni. Nie przewiduje się możliwości powstania zasadniczych zmian czy przekroczeń określonych prawem parametrów i standardów jakości środowiska, naruszenia trwałości zasobów i ciągłości funkcji ekologicznych na dużą skalę, zagrożenia dla liczebności i bioróżnorodności gatunków, istotnych barier dla migracji, zagrożenia dla obszarów przyrodniczo cennych, w tym dla celu i przedmiotu ochrony obszarów chronionych oraz ich integralności w związku z opracowywaniem dokumentu.

Planowane zmiany użytkowania terenu polegać będą na przekształceniu części przestrzeni zielonej w zurbanizowaną. W miejscu powierzchni porośniętej roślinnością niską mogą pojawić się obiekty kubaturowe, elementy sieci infrastruktury technicznej i tereny komunikacji.

Realizacja działań zaplanowanych w Strategii spowoduje przekształcenie morfologii terenu na potrzebę wykopania fundamentów budynków oraz wykonania innych prac ziemnych na potrzeby realizacji zabudowy, dróg oraz obiektów infrastruktury technicznej. Przekształcenia w rzeźbie terenu będą miały charakter miejscowy. Wprowadzenie nowych elementów zainwestowania wiąże się ze zwiększonym poborem wody z sieci wodociągowej i wzrostem zużycia energii elektrycznej. Powstałe odpady oraz ścieki będą stanowić obciążenie dla środowiska w miejscu ich utylizacji.

Lokalny ład przestrzenny może zostać zaburzony remontami. Jest to jednak bardzo subiektywne odczucie. Właściwie przeprowadzone prace, projekty wkomponowane w lokalny krajobraz nie powinny negatywnie wpłynąć na wygląd estetyczny obszaru. W myśl ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. poz. 774 z późn. zm.) należy dążyć do takiego ustalania lokalizacji, aby ograniczyć do minimum negatywny wpływ nie tylko na zdrowie ludzi, ale także na krajobraz przyrodniczy i kulturowy. Szczegóły lokalizacji obiektów mogących wpływać w sposób negatywny na walory krajobrazowe ustalane są w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Oddziaływanie przyjętych w Strategii rozwiązań na krajobraz w aspekcie środowiskowym opiera się na ocenie stopnia naturalności krajobrazu, jego struktury i zniekształceń. Krajobraz, jako komponent wielu czynników, ulega przemianom pod wpływem naturalnych procesów zachodzących w środowisku biotycznym i abiotycznym oraz oddziaływań antropogenicznych. Działalność człowieka jest czynnikiem, który najsilniej ingeruje w struktury przyrodnicze, a więc i krajobraz. Zmiany użytkowania terenów doprowadzają do poważnych i nieodwracalnych przekształceń krajobrazu. Prognozuje się jednak, że istniejący krajobraz w szczególności terenów wiejskich zmieni się w małym zakresie, tylko w okolicach wprowadzenia nowej zabudowy, bądź budowy dróg. Założenia ochrony krajobrazu wynikają z Europejskiej Konwencji Krajobrazowej (Dz. U. z 2006 r., nr 14, poz. 98), która wskazuje na potrzebę ochrony krajobrazu

oraz konieczność prowadzenia działań na rzecz zachowania i utrzymania ważnych lub charakterystycznych cech krajobrazu. Stąd też wszystkie działania inwestycyjne powinny uwzględniać lokalne warunki krajobrazowe, tak aby ukierunkowywać i harmonizować rozwój przestrzenny i gospodarczy ze specyfiką terenu powiatu. Zmiany gospodarcze i społeczne, a także środowiskowe to nakładające się na siebie czynniki, których nie da się niekiedy uniknąć, ale powinno się je ograniczyć w stosunku do negatywnego oddziaływania na krajobraz.

Dzięki planowanym działaniom znacznie poprawi się krajobraz obszaru, który zdecydowanie zyska na wartości. Zachowane zostaną jednak dotychczasowe, charakterystyczne cechy krajobrazu powiatu. Realizacja zaplanowanych działań nie będzie zakłócała postanowień Europejskiej Konwencji Krajobrazowej.

W granicach Powiatu Międzychodzkiego zlokalizowanych jest 6 krajobrazów określonych w „Audycie krajobrazowym województwa wielkopolskiego” jako priorytetowe. Mając na uwadze zdiagnozowane zagrożenia dla tych obszarów istnieje ryzyko negatywnego oddziaływania przedsięwzięć zaplanowanych w Strategii na elementy krajobrazów priorytetowych związane z ingerencją człowieka w środowisko przyrodnicze, niską kulturą estetyczną, niedostateczną świadomością krajobrazową, a także brakiem zabiegów ochronnych i rozwojem turystyki.

Zakłada się, że znaczna część inwestycji zaplanowanych w ramach projektu Strategii będzie jednak realizowana na terenach, które są już przekształcone antropogenicznie, a ponadto służyć będą uporządkowaniu przestrzeni uwzględniając zrównoważony rozwój przestrzenny. Przebudowa i modernizacja już istniejących obiektów nie będzie powodować negatywnych oddziaływań na krajobraz, ale będzie prowadzić do poprawy estetyki przestrzeni. Rozwój infrastruktury powiatu musi być spójny z założeniami polityki przestrzennej oraz nie powodować negatywnych oddziaływań w przestrzeni, dlatego gospodarowanie przestrzenią będzie oparte o akty prawa miejscowego. Przy zastosowaniu przedstawionych w Prognozie rozwiązań minimalizujących oddziaływanie planowanych działań na środowisko, nie powinny one mieć negatywnego wpływu na krajobraz Powiatu Międzychodzkiego.

Stały rozwój Powiatu Międzychodzkiego, niezależnie od przyjęcia Strategii, będzie skutkować zajmowaniem nowych terenów pod inwestycje i w konsekwencji może spowodować wzrost zapotrzebowania na korzystanie z zasobów środowiska. Jest to jednak nieunikniony skutek funkcjonowania jednostek osadniczych, który może być kontrolowany przez organy administracji udzielające pozwoleń na realizację przedsięwzięć i na korzystanie ze środowiska w takim zakresie, aby nie powodowały one negatywnych skutków dla środowiska. W tym zakresie przewidziane są w projekcie Strategii kierunki działań, takie jak:

- ochrona unikalnych zasobów przyrodniczych w celu spełnienia funkcji ekologicznych, krajobrazowych i społeczno-kulturowych.
- wspieranie rolnictwa ekologicznego i zrównoważonej gospodarki leśnej, minimalizującej negatywny wpływ na przyrodę,

- podkreślanie unikalnych miejsc i obiektów zabytkowych (zamki, kościoły, parki krajobrazowe), aby wyróżnić Powiat na tle innych regionów.

5.6. Klimat akustyczny

Podczas prac budowlanych i modernizacyjnych obiektów użyteczności publicznej, dróg, infrastruktury sportowej, kulturalnej i komunalnej, może wystąpić krótkoterminowe zwiększenie się poziom hałasu, a także pojawić się mogą wibracje i drgania. Zmiany te będą miały jednak charakter przejściowy i krótkotrwały.

Modernizacja infrastruktury drogowej może oddziaływać na klimat akustyczny. Dopuszczalny poziom hałasu wyrażony równoważnym poziomem dźwięku A [dB], zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112) dla dróg i linii kolejowych wynosi:

- dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, terenów zabudowy związanej ze statym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, terenów domów opieki społecznej i terenów szpitali w miastach – 64 dB dla wszystkich dób w roku, 59 dB dla wszystkich pór nocy,
- dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego, terenów zabudowy zagrodowej, terenów mieszkaniowo-usługowych, terenów rekreacyjno-wypoczynkowych – 68 dB dla wszystkich dób w roku, 59 dB dla wszystkich pór nocy.

Określając przewidywane znaczące oddziaływania na klimat akustyczny, należy zwrócić uwagę głównie na przebiegające przez powiat ciągi komunikacyjne, ponieważ klimat akustyczny na tym terenie kształtują przede wszystkim źródła komunikacyjne - głównie trasy ruchu samochodowego. Głównym powodem uciążliwej emisji hałasu, ogólnie, obok stosunkowo wysokiego natężenia ruchu pojazdów, jest wysoki udział w potoku ruchu pojazdów ciężkich, który w szczególności negatywnie oddziałuje na terenach zwartej zabudowy.

W ramach działań mających poprawić klimat akustyczny na terenie Powiatu Międzychodzkiego wyróżnić można działania inwestycyjne i nieinwestycyjne, w tym działania administracyjne. Działania inwestycyjne obejmują modernizację dróg, nasadzeń pasów zieleni izolacyjnej oraz instalację urządzeń ograniczających hałas. Modernizacja nawierzchni dróg zmniejsza ilość hałasu i wibracji przedostających się do otoczenia, co ma korzystny wpływ na organizmy żywe jak i budynki. Natomiast działania nieinwestycyjne, w tym administracyjne polegają na wprowadzaniu standardów akustycznych w planach zagospodarowania przestrzennego, co ma na celu zmniejszenie uciążliwości związanych z hałasem, poprzez odpowiednie planowanie, np. ciągów komunikacyjnych.

Reasumując, polepszenie stanu klimatu akustycznego, jak również zmniejszenie obszarów narażonych na hałas powinno nastąpić m.in. poprzez następujące działania:

- odciążanie ciągów komunikacyjnych (budowa alternatywnych odcinków dróg),

- metody organizacyjne (np. kontrole i/lub ograniczanie prędkości pojazdów),
- stosowanie nawierzchni SMA (Stone Mastic Asphalt),
- wprowadzenie ekranów akustycznych (w ostateczności),,
- strefy ograniczonego użytkowania (Jeżeli z przeglądu ekologicznego albo z oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wymaganej przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, albo z analizy porealizacyjnej wynika, że mimo zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych nie mogą być dotrzymane standardy jakości środowiska poza terenem zakładu lub innego obiektu, to dla oczyszczalni ścieków, składowiska odpadów komunalnych, kompostowni, trasy komunikacyjnej, lotniska, linii i stacji elektroenergetycznej, obiektów sieci gazowej oraz instalacji radiokomunikacyjnej, radionawigacyjnej i radiolokacyjnej tworzy się obszar ograniczonego użytkowania).

Oddziaływania na klimat akustyczny mogą być również notowane podczas prowadzenia prac budowlanych, nie tylko przy budowie i modernizacji ciągów komunikacyjnych. Uciążliwości dla środowiska mogą być powodowane także przez proces budowy systemów kanalizacyjnych i wodociągowych. Niemniej jednak, wszystkie działania związane z gospodarką ściekową powinny być prowadzone z zastosowaniem najlepszych dostępnych technik (BAT) oraz rozwiązań gwarantujących oszczędność energetyczną i surowcową.

Uciążliwość ze strony zakładów produkcyjnych czy usługowych może wynikać z braku zachowania standardów i dopuszczalnych norm, odpowiedzialność za negatywne oddziaływania należy przede wszystkim do użytkowników urządzeń, instalacji będących źródłami hałasu. Źródła te nie mogą powodować przekroczenia standardów jakości środowiska poza terenem, do którego zarządzający ma tytuł prawny.

W wyniku realizacji ustaleń Strategii na terenach, na których wprowadzone zostanie nowe zainwestowanie, dojdzie do przekształceń w środowisku, typowych dla terenów nowych inwestycji w zakresie powierzchni biologicznie czynnych, roślinności, krajobrazu, zagrożeń hałasem. Jednocześnie ustalenia Strategii porządkują zasady zagospodarowania na tym terenie, wprowadzając szereg zapisów, których celem jest ograniczenie przekształceń środowiska przyrodniczego. Ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko, na etapie realizacji poszczególnych zadań leży w gestii wykonawców i dotyczy sprzętu (hałas, emisja spalin), organizacji prac (unikanie prac będących źródłem hałasu w porze nocnej).

Analiza wyznaczonych w Strategii kierunków działań pozwoliła stwierdzić, że nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na pogorszenie stanu klimatu akustycznego. Krótkotrwałe negatywne oddziaływania mogą pojawić się jedynie na etapie realizacji inwestycji (np. modernizacji infrastruktury drogowej, budowa ścieżek pieszo-rowerowych). Jednak w konsekwencji prowadzonych prac osiągnięta zostanie trwała poprawa

jakości klimatu akustycznego – zwłaszcza w przypadku rozwoju infrastruktury rowerowej, umożliwiającej wykorzystywanie przez mieszkańców alternatywnych i bezgłośnych form przemieszczania się.

Oddziaływanie na środowisko budowy nowych dróg jest odmienne od realizacji prac modernizacyjnych na istniejących już drogach i zwykle powoduje przeniesienie negatywnego oddziaływania akustycznego, w tym stałego z jednego miejsca w inne. Realizacja inwestycji w zakresie infrastruktury drogowej zostanie poprzedzona procedurą oddziaływania na środowisko, jeżeli jest ona wymagana przepisami ustawy ooś, w ramach której zostaną przeprowadzone obliczenia prognozowanej emisji hałasu, a decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach będzie określać warunki korzystania ze środowiska uwzględniając obowiązujące normy. Zakłada się, że uciążliwość inwestycji realizowanych w ramach Strategii ograniczać się będzie do uciążliwości w granicach władania poszczególnych inwestycji i nie będzie przekraczać dopuszczalnych norm określonych ww. rozporządzeniem.

5.7. Zasoby naturalne

Realizacja wskazanych działań w ramach niniejszego obszaru będzie miała w większości pozytywny wpływ na zasoby naturalne występujące na terenie Powiatu Międzychodzkiego – nastąpi poprawa stanu środowiska naturalnego, a tym samym warunków i jakości życia. W ramach planowanych działań nie planuje się realizacji jakichkolwiek zadań lub wytworzenia infrastruktury, które mogłyby negatywnie wpływać na stan zasobów naturalnych. Odstąpienie od realizacji założeń Strategii byłoby utratą szansy na realizację działań sprzyjających rozwojowi gospodarki niskoemisyjnej i gospodarki o obiegu zamkniętym.

Wynika to z tego, że w wyniku realizacji kierunków wskazanych w projekcie Strategii możliwe będzie:

- wspieranie projektów związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii,
- wspieranie projektów z dziedziny gospodarki niskoemisyjnej,
- wspieranie działań w zakresie mitygacji i adaptacji do zmian klimatu.

5.8. Zabytki i dobra materialne

Istotnym elementem promowania walorów krajoznawczych w ramach zrównoważonego rozwoju turystyki w danym regionie jest powstawanie pieszych, rowerowych oraz wodnych szlaków turystycznych. Na obszarze Powiatu Międzychodzkiego zlokalizowane są różnego rodzaju obiekty zabytkowe, a ich potencjał kulturowy i edukacyjny sprawia, że mogą pełnić ważną rolę w planowaniu tematycznych szlaków.

Działania wyznaczone w projekcie Strategii w większości mają charakter neutralny lub pozytywny w odniesieniu do zabytków oraz innych nieruchomości i dóbr materialnych powiatu, odnoszą się także do obszarów zidentyfikowanych jako wymagające podjęcia działań modernizacyjnych. Wynika z tego, że wszelkie działania realizowane w tym zakresie będą miały wpływ na ogólną poprawę stanu i jakości dóbr materialnych i dóbr kultury. Do działań tych zaliczyć należy wszelkie projekty związane ze wspieraniem działań właścicieli obiektów zabytkowych w zakresie ich utrzymania, promocji i udostępniania dla innych

osób, podkreślaniu unikalnych miejsc i obiektów zabytkowych (zamki, kościoły, parki krajobrazowe), aby wyróżnić powiat na tle innych regionów, czy też inwestycje w infrastrukturę turystyczną. Będą one prowadzić do polepszenia jakości życia mieszkańców, a także pozwolą na poprawę ładu przestrzennego i stanu środowiska. Zadania inwestycyjne w zakresie infrastruktury komunikacyjnej wpłyną pozytywnie na występujące w bliskim sąsiedztwie tych terenów zabytki nieruchome, poprzez minimalizację występowania drgań spowodowanych złym stanem technicznym nawierzchni drogowej. Pośredni pozytywny wpływ na dziedzictwo kulturowe, zabytki i dobra materialne ma również zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza, co wpłynie na poprawę ich stanu technicznego.

Negatywne, bezpośrednie i chwilowe oddziaływania na zabytki oraz dobra materialne mogą wystąpić jedynie na etapie realizacji zadań inwestycyjnych lub wówczas, gdy działanie dotyczyć będzie obiektów objętych ochroną kulturową lub historyczną. Negatywne oddziaływania wiążą się z możliwym spadkiem wartości nieruchomości (budynków i gruntów) z uwagi na niepożądane sąsiedztwo nowych inwestycji, które w opinii społecznej pogarszają atrakcyjność (krajobrazową i funkcjonalną) danego miejsca i odwrotnie na wzrost wartości nieruchomości wpływa lokalizacja i dostęp do obiektów zabytkowych, cennych obszarów przyrodniczych, jak i środków komunikacyjnych.

W chwili opracowywania niniejszej Prognozy brak jest możliwości stwierdzenia, które z zadań inwestycyjnych będą prowadzone w sąsiedztwie obiektów zabytkowych. Jednym wyjątkiem jest kierunek działań w zakresie rozbudowy i wspierania działań realizowanych przez Muzeum Zamek Opalińskich w Sierakowie – jednakże nie jest dokładnie znana skala planowanych w tym zakresie zadań. Podkreśla się obowiązek uzgadniania wszelkich prac inwestycyjnych w strefie ochrony konserwatorskiej ze służbami Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, co eliminuje wystąpienie negatywnego wpływu podejmowanych działań na zachowanie dziedzictwa kulturowego. W związku z powyższym nie prognozuje się znaczącego negatywnego oddziaływania na dziedzictwo kulturowe, zabytki i dobra materialne w związku z realizacją założeń Strategii.

5.9. Wzajemne oddziaływanie między poszczególnymi komponentami oraz oddziaływanie skumulowane

Poszczególne elementy środowiska przyrodniczego są ze sobą powiązane i tworzą integralną całość, dlatego też negatywny wpływ na jeden z czynników może przejawiać się pogorszeniem stanu całego ekosystemu. Ponadto wzajemne wzmacnianie występujących oddziaływań w danym środowisku powoduje, że łączny efekt jest większy od sumy efektów ich działania oddzielnego (tzw. działanie synergiczne). W oparciu o przedstawiony opis środowiska i analizę oddziaływań można stwierdzić, że przy zastosowaniu wskazanych rozwiązań minimalizujących oddziaływanie planowanych działań na środowisko nie wystąpią wzajemne negatywne oddziaływania pomiędzy poszczególnymi elementami środowiska.

Oddziaływania skumulowane są definiowane jako zmiany w środowisku, wywołane wpływem danego rodzaju działalności, w połączeniu z innymi przeszłymi, obecnymi lub realnymi przyszłymi działaniami¹⁵. W związku z tym oddziaływanie na środowisko, należy rozpatrywać nie tylko w kontekście poszczególnych jego komponentów, ale także w kontekście środowiska jako całości, biorąc pod uwagę sumę oddziaływujących na nie jednocześnie czynników. Kumulacja oddziaływań następuje w wyniku jednoczesnego oddziaływania kilku czynników lub różnych działań oraz kumulacji oddziaływań skutków w czasie.

Potencjalnie największe ryzyko oddziaływań skumulowanych należy postrzegać w realizacji osobnych przedsięwzięć infrastrukturalnych/inwestycyjnych w tym samym czasie i/lub miejscu, co może spowodować przekroczenie norm środowiskowych. Działania przewidziane w projekcie Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 ukierunkowane są na różne obszary interwencji i obejmują obszar całego powiatu. Różnorodny charakter działań minimalizuje możliwość kumulacji oddziaływań. Prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych w analizowanym przypadku jest bardzo niskie, co wynika także ze skali i zakresu planowanych do realizacji zadań (przeważają niewielkie przedsięwzięcia o charakterze modernizacyjnym i dotyczącym rozbudowy już istniejącej infrastruktury). Rozwój powiatu zgodny z zasadą zrównoważonego rozwoju, a także realizacja działań spójna z założeniami polityki przestrzennej zminimalizuje możliwość wystąpienia negatywnych oddziaływań skumulowanych, szczególnie w zakresie oddziaływania na krajobraz.

Skumulowane oddziaływania generowane przez różnorodne przedsięwzięcia mogą odnosić się do poszczególnych komponentów środowiska i wyrażać się w pozytywnych lub negatywnych skutkach dla środowiska. Do kumulacji oddziaływań na etapie realizacji i funkcjonowania przedsięwzięć może dochodzić przede wszystkim w zakresie emisji do powietrza i emisji hałasu. Oddziaływania te dotyczą głównie nowych inwestycji drogowych. Działania inwestycyjne przewidziane w analizowanym dokumencie zlokalizowane będą w różnych częściach powiatu i na obecnym etapie nie jest znana dokładna lokalizacja poszczególnych inwestycji oraz termin ich realizacji. Przyjmując, że przedsięwzięcia nie będą realizowane w jednym czasie i miejscu, nie przewiduje się, aby ich oddziaływania mogły się kumulować. Zasięg oddziaływania przedsięwzięć zaplanowanych w projekcie Strategii będzie w znacznej mierze ograniczony do obszaru objętego daną inwestycją, wobec czego nie przewiduje się wystąpienia oddziaływania skumulowanego, które mogłoby pogorszyć stan środowiska, nawet w przypadku realizowania tego typu przedsięwzięć w niewielkiej odległości od siebie.

W celu minimalizacji tego oddziaływania zaleca się aby w przypadku realizacji obu kierunków w tych samych lub sąsiadujących ze sobą obszarach zaplanować inwestycje, tak aby były realizowane w tym samym lub następującym po sobie czasie. Pozwoli to uniknięcia, np. wjeżdżania ciężkim sprzętem dwa razy w ten sam teren. Nie może być tak, że realizacja jednego z tych kierunków, będzie degradowała powierzchnię ziemi już uporządkowaną po realizacji innego z ww. kierunków. Ponadto duże znaczenie ma

¹⁵ Gerlée A., Kaim K. (2011), Metody oceny oddziaływań skumulowanych w procedurze OOS – wybrane zagadnienia, „Czasopismo Techniczne. Architektura”, nr 108(6-A), s. 107-111

unikanie lokalizacji tego rodzaju inwestycji zarówno na obszarach, jak i w sąsiedztwie obszarów o najlepszych glebach, o wysokiej przydatności rolniczej. Ważne jest też prowadzenie racjonalnej gospodarki odpadami w czasie realizacji oraz eksploatacji inwestycji.

Ponadto termin i sposób wykonania prac należy dostosować do okresów lęgowych, rozrodczych i hibernacji. Wykonywane prace muszą być poprzedzone szczegółową inwentaryzacją przyrodniczą. Należy podkreślić, że szczegółowa analiza oddziaływań skumulowanych w przypadku przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco lub zawsze znacząco oddziaływać na środowisko będzie przeprowadzona na etapie postępowania w przedmiocie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Liczne działania przewidziane w Strategii mogą generować pozytywne, skumulowane oddziaływania na środowisko. Podjęcie działań wpływających na poprawę stanu danego komponentu środowiska będzie pośrednio wpływać na poprawę innych komponentów środowiskowych.

6. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem projektowanego dokumentu

Mając na względzie możliwość wystąpienia negatywnych oddziaływań na środowisko, wynikających z realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 zaproponowano rozwiązania mające na celu ich zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą. Działania te mogą być konieczne przede wszystkim przy realizacji przedsięwzięć wymagających prowadzenia prac budowlanych i ziemnych. Należy pamiętać, że zadania zaproponowane w analizowanym projekcie Strategii w założeniu mają przyczynić się do poprawy stanu środowiska oraz wiązać się z poprawą warunków życia i zdrowia ludzi.

Negatywne oddziaływanie związane jest głównie z prowadzeniem prac na etapie realizacji przedsięwzięć budowlanych. Proces budowy wiąże się zazwyczaj z krótkotrwałym nasileniem emisji zanieczyszczeń do powietrza i wzrostem poziomu hałasu, a także z zagrożeniem przedostania się niebezpiecznych substancji (takich jak paliwa, oleje, smary itp.) do gruntu. Głównie są to emisje mające miejsce podczas pracy maszyn i urządzeń wykonujących roboty ziemne i transportujących materiały. Uciążliwości te mogą występować lokalnie, są krótkotrwałe i odwracalne. Tego typu oddziaływania są możliwe do wystąpienia w przypadku niemalże każdej inwestycji, ale biorąc pod uwagę przejściowość prac budowlanych należy uznać, że etap ten zwykle nie powoduje trwałych negatywnych zmian w środowisku.

W związku z powyższym należy podejmować działania minimalizujące negatywne oddziaływania na etapie budowy. Najważniejsze działania w tym zakresie rekomendowane do podjęcia podczas planowania i realizacji przedsięwzięć przedstawiono poniżej:

- projektowanie nowych obiektów należy poprzedzić identyfikacją walorów środowiska przyrodniczego w obszarze planowanej inwestycji, w tym walorów krajobrazowych. Analizy takie

pozwolą na zidentyfikowanie najcenniejszych elementów środowiska, umożliwiając ich zachowanie (bądź najcenniejszych fragmentów), przeniesienie lub odtworzenie.

- na etapie prac budowlanych, w przypadku identyfikacji cennych przyrodniczo obszarów, powinien być zapewniony nadzór przyrodnika,
- w przypadku prowadzenia prac budowlanych przy obiektach zabytkowych należy uzgodnić z właściwymi służbami ochrony konserwatorskiej ewentualną potrzebę oraz zakres badań archeologicznych; prace należy prowadzić przy uwzględnieniu zapisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- w sytuacji odnalezienia podczas prac budowlanych przedmiotu mogącego być zabytkiem, należy niezwłocznie zawiadomić właściwe organy i prowadzić postępowanie zgodnie z przepisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- w przypadku konieczności wycinki drzew należy uzyskać pozwolenie na wycinkę, a prace prowadzić poza okresem lęgowym ptaków,
- przekształcenie powierzchni ziemi i usuwanie roślinności powinno zostać ograniczone do niezbędnego minimum, tak aby w jak najmniejszym stopniu ingerować w istniejące środowisko naturalne,
- plac budowy oraz skład materiałów budowlanych i odpadów należy lokalizować poza obszarami cennymi przyrodniczo, na terenie utwardzonym, odizolowanym od powierzchni gruntu,
- w okresie prac budowlanych maszyny budowlane powinny być parkowane na terenie utwardzonym i zabezpieczonym przed ewentualnym wpływem substancji ropopochodnych do środowiska gruntowo-wodnego,
- teren placu budowy należy zaopatrzyć w sorbenty służące neutralizacji potencjalnych wycieków niebezpiecznych substancji do środowiska gruntowo- wodnego,
- dojazdy do placu budowy należy organizować wykorzystując istniejące drogi i obszary utwardzone,
- należy odpowiednio zabezpieczyć składowane i transportowane materiały budowlane oraz obszar budowy w celu ograniczenia pylenia,
- powstające odpady należy zagospodarowywać zgodnie z zapisami ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach,
- powstające w trakcie prowadzenia prac ścieki bytowe, odprowadzać do szczelnych przenośnych zbiorników sanitarnych, a następnie wywozić z obszaru inwestycji w celu oczyszczenia,
- prace budowlane należy prowadzić z wykorzystaniem maszyn i urządzeń będących w należyтым stanie technicznym, co wpływa na bezpieczeństwo ruchu drogowego oraz minimalizuje emisję hałasu i emisję zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, eliminuje potencjalne zagrożenia wyciekami substancji ropopochodnych oraz ich przenikanie do ziemi i wód gruntowych,
- należy wyłączać silniki maszyn i urządzeń w czasie przerw i niezwłocznie po zakończeniu ich pracy,
- prace budowlane, szczególnie te najbardziej uciążliwe akustycznie i zlokalizowane w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej, powinny być prowadzone wyłącznie w porze dnia,
- należy ograniczyć do minimum zajęcie terenu budowy.

Inwestorzy zobowiązani są do przestrzegania art. 75 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, tj. uwzględnienia ochrony środowiska w trakcie prac budowlanych. Zapisy ww. ustawy zobowiązują do oszczędnego korzystania z terenu w trakcie przygotowywania i realizacji inwestycji oraz ochrony gleby, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych. Zgodnie z art. 75 ust. 2 ww. ustawy, wykorzystywanie i przekształcanie elementów przyrodniczych przy prowadzeniu prac budowlanych dopuszcza się wyłącznie w takim zakresie, w jakim jest to konieczne w związku z realizacją inwestycji. Zabezpieczeniem środowiska gruntowo-wodnego przed zaburzeniem stosunków wodnych w związku z realizacją prac ziemnych i budowlanych jest dokładne rozpoznanie istniejących stosunków wodnych, geologii, właściwości gruntów i na tej podstawie podjęcie działań zmierzających do zminimalizowania możliwych niekorzystnych oddziaływań.

Działania inwestycyjne prowadzone na terenach objętych formami ochrony przyrody muszą być prowadzone w taki sposób, aby nie naruszać przedmiotu ich ochrony oraz nie wpływać na integralność tych obszarów, także w skali ponadregionalnej. Każde działanie, które powodowałoby znaczący negatywny wpływ musi uwzględniać konieczność przeprowadzenia działań kompensacyjnych lub przynajmniej działań minimalizujących to oddziaływanie. W przypadku obszaru Natura 2000 może on być chroniony w różny sposób – gospodarka człowieka nie musi być w ogóle ograniczana, a niekiedy nawet dla zachowania ekosystemów półnaturalnych, wspiera się pewne jej formy. Zgodnie z zapisami art. 33 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody na obszarach Natura 2000 zabronione są działania, które mogą w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w istotny sposób mogą wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000. Realizacja założeń Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 odbywać się będzie zgodnie z ww. przepisami. Przestrzegane będą obowiązujące na tych obszarach zakazy oraz uwzględniane istniejące i potencjalne zagrożenia oraz cele ochrony. Wobec powyższego nie stwierdza się, aby przewidziane do realizacji przedsięwzięcia znacząco oddziaływały na obszary chronione zlokalizowane na terenie powiatu międzychodzkiego. Należy podkreślić, że rozwiązania mające na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnego wpływu na środowisko tych obszarów wynikają wprost z odrębnych przepisów i inwestorzy zobowiązani są do ich przestrzegania w przypadku podjęcia realizacji danego zamierzenia inwestycyjnego na ich terenie.

W celu uniknięcia nieumyślnego niszczenia siedlisk gatunków należy przed przystąpieniem do prac dokonać obserwacji lokalizacji inwestycji pod kątem występowania gatunków chronionych. Dla złagodzenia negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze należy unikać prowadzenia prac w okresie lęgowym oraz rozrodczym. W miarę możliwości powinno się umożliwić ptakom gniazdowanie, np. poprzez powieszenie budek lęgowych lub pozostawienie/stworzenie miejsc korzystnych do zakładania gniazd. Na etapie planowania prac należy zwrócić także uwagę, aby nie zagrażały one gatunkom migrującym. Istotne będzie prowadzenie działań w taki sposób, aby zminimalizować ryzyko płoszenia ptaków (należy stosować technologie ograniczające hałas, w terminach, kiedy występują najmniejsze koncentracje ptaków migrujących).

W celu zminimalizowania oddziaływania na środowisko wodne należy stosować zabezpieczenia i działania minimalizujące przeznaczone dla populacji ryb (np. przepusty, przepławki, prowadzenie prac poza terminami tarła). W przypadku prowadzenia działań w pobliżu siedlisk ptaków należy pamiętać o uwzględnieniu terminów poza okresem ich rozrodu oraz w przypadku projektowania dróg zapewnić odpowiednie przejścia. Istotne będzie także zachowanie roślinności przybrzeżnej oraz zadrzewień i zakrzaczeń, aby zapewnione były właściwe schronienia i siedliska zapewniające bazę pokarmową. Szczególnej uwagi podczas wszystkich etapów procesu inwestycyjnego wymagają drzewa, najczęściej przydrożne, narażone na oddziaływanie w czasie prowadzenia prac ziemnych i budowlanych. Najgroźniejszymi dla życia drzew są wszystkie te czynniki, które negatywnie wpływają na rozwój ich korzeni. Nie wolno dopuścić aby wokół drzew sąsiadujących z planowaną inwestycją doszło do zmiany poziomu gruntu ani zagęszczenia gleby wskutek składowania materiałów budowlanych pod drzewami. Należy również pamiętać, aby zabezpieczyć drzewa przed zmianą właściwości chemicznych gleby przez zanieczyszczenie wodą używaną na budowie np. z wapnem i cementem. Podczas prac inwestycyjnych sąsiadujących z drzewami należy pamiętać o zastosowaniu rozwiązań zapewniających ochronę drzew i gleby tj. zastosowanie ogrodzenia tymczasowego strefy ochrony drzew (SOD) - wyznaczonej przez inspektora nadzoru dendrologicznego, zastosowanie murków oporowych na granicy SOD w celu zachowania oryginalnego poziomu gruntu, zabezpieczenie konarów i pni (nie należy wycinać całych konarów, ogławiać ani podkrzesywać koron drzew). W przypadku konieczności pozostawienia otwartej ściany wykopu w SOD, na czas robót budowlanych konieczne jest zamontowanie ekranu korzeniowego w celu ochrony przed przesuszeniem i przemarznięciem korzeni żywicielskich. Należy pamiętać, że ochrona systemu korzeniowego jest konieczna dla przyszłego stanu zdrowia, wzrostu i bezpieczeństwa drzew¹⁶.

W przypadku konieczności wycinki drzew lub krzewów kolidujących z danym zamierzeniem inwestycyjnym, przewiduje się wprowadzenie nowych nasadzeń gatunków rodzimych, zarówno drzew, krzewów jak i zieleni ozdobnej, która zrekompensuje negatywne oddziaływanie związane z ubytkiem zieleni wysokiej. Nasadzenia kompensacyjne powinny być zaplanowane i realizowane pod nadzorem przyrodniczym, w uzgodnieniu z właściwym organem administracji. Należy podkreślić, że drzewa i krzewy mogą stanowić siedlisko gatunków chronionych. Na etapie realizacji ustaleń projektu dokumentu należy przestrzegać przepisów dotyczących ochrony gatunkowej (w tym przede wszystkim niszczenia gniazd i siedlisk gatunków chronionych oraz przypadkowego płoszenia) określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów, rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin, a także określonych w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

¹⁶ Suchocka M., 2016, Organizacja prac budowlanych na terenach zadrzewionych, Warszawa

Biorąc pod uwagę zadania wyznaczone w projekcie Strategii polegające na modernizacji infrastruktury drogowej, aby zmniejszyć śmiertelność zwierząt często instaluje się siatki zabezpieczające przy drogach, szczególnie tych o większych dopuszczalnych maksymalnych prędkościach poruszania się pojazdów. Instalowanie siatek i innych zabezpieczeń uniemożliwia migrację zwierząt. Dla małych zwierząt i płazów mogą być stosowane przepusty.

Wszystkie prace infrastrukturalne będą zaplanowane tak, aby ich zakres zawierał rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą ewentualnych negatywnych oddziaływań występujących na etapie robót budowlanych na obszary cenne pod względem przyrodniczym, a także chronione gatunki roślin i zwierząt. Zaplanowane zadania cechuje uwzględnianie aspektów środowiskowych, a inwestycje będą realizowane przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii, przyjaznych środowisku.

Dla obszarów najbardziej cennych pod względem bioróżnorodności oraz stanowiących potencjalne miejsca pod inwestycje wielkoobszarowe konieczna jest aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które będą określać wymogi zagospodarowania terenu względem zasad ochrony środowiska (szczególnie w przypadku dolin rzecznych i terenów leśnych). W miarę możliwości nowe tereny inwestycyjne nie powinny być lokalizowane na obszarach do tej pory niezagospodarowanych. Zajmowanie nowych terenów może prowadzić do degradacji powierzchni ziemi, a co za tym idzie do eliminacji lub degradacji siedlisk zwierząt lub roślin. W związku z tym rekomenduje się lokalizowanie nowych obiektów w pierwszej kolejności na obszarach przekształconych antropogenicznie.

Prace termomodernizacyjne budynków stanowią potencjalne zagrożenie dla ptaków gniazdujących w budynkach (np. jaskółki, wróble, jerzyki) oraz dla nietoperzy. Dlatego też przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków i nietoperzy. W stosunku ww. gatunków zwierząt, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt obowiązują następujące zakazy:

- umyślnego zabijania,
- umyślnego okaleczania lub chwytania,
- umyślnego niszczenia ich jaj lub form rozwojowych,
- transportu,
- chowu,
- zbierania, pozyskiwania, przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków,
- niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania,
- niszczenia, usuwania lub uszkodzania gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień,
- umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień,

- zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany lub darowizny okazów gatunków,
- wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków,
- umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca,
- umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

W przypadku jerzyka i wróbla wprowadzono dodatkowo zakaz umyślnego płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu lub wychowu młodych, lub w miejscach żerowania zgrupowań ptaków migrujących lub zimujących. W stosunku do nietoperzy obowiązuje także zakaz umyślnego płoszenia lub niepokojenia oraz zakaz fotografowania, filmowania lub obserwacji, mogących powodować ich płoszenie lub niepokojenie.

Przy planowaniu termomodernizacji budynków należy uwzględnić sezon lęgowy i rozrodczy ptaków i hibernacji nietoperzy, w celu ustalenia odpowiedniego terminu prowadzenia tych robót. W przypadku stwierdzenia występowania chronionych gatunków ptaków i nietoperzy w celu zminimalizowania negatywnego oddziaływania zostaną zaplanowane działania zapobiegawcze oraz środki zaradcze, polegające przede wszystkim na zapewnieniu alternatywnego schronienia, równoważącego ubytek miejsc w wyniku termomodernizacji. Prace te powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków, tj. poza okresem od 1 marca do 31 sierpnia, a po przeprowadzeniu prac lub w ich trakcie należy instalować budki lęgowe. Stosowanie powyższych zasad i przestrzeganie zakazów wobec chronionych gatunków ptaków gniazdujących w budynkach skutecznie ograniczy możliwe negatywne oddziaływania związane z tego rodzaju inwestycjami.

W dniu 27 marca 2023 r. Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwalił Audyt Krajobrazowy Województwa Wielkopolskiego. Audyt krajobrazowy stanowi podstawę do podejmowania działań w zakresie ochrony i kształtowania krajobrazu w procesie planowania i zagospodarowania przestrzennego poprzez uwzględnienie wniosków i rekomendacji w dokumentach planistycznych szczebla regionalnego i lokalnego. Zapisy audytu krajobrazowego mają także wzmocnić ochronę krajobrazu na obszarach objętych ochroną prawną. Jest to nowe narzędzie, które będzie miało bezpośredni wpływ na zarządzanie i gospodarowanie przestrzenią z poszanowaniem zasad ochrony krajobrazu. Wskazania audytu co do kształtowania i ochrony krajobrazu będą uwzględniane w dokumentach planistycznych szczebla gminnego. W wyniku opracowania audytu mogą także zostać wychwycone niebędące zabytkami obiekty o ważnych wartościach estetycznych, emocjonalnych lub obiekty unikatowe, cenne dla jakości przestrzeni miejskiej, a także zagrożenia dla krajobrazów w postaci chaosu wizualnego.

Na etapie planowania przestrzennego na poziomie powiatowym lub gminnym, np. w ramach przygotowywania opracowania ekofizjograficznego lub dedykowanego opracowania odnośnie rekomendacji obszarów pod inwestycje fotowoltaiczne, zaleca się odniesienie do wyników audytu krajobrazowego lub wstępnej klasyfikacji krajobrazów na podstawie metodyki audytów krajobrazowych w celu wyznaczenia i charakteryzacji poszczególnych jednostek krajobrazowych na terenie gmin. Podział na

jednostki krajobrazowe umożliwi przeprowadzenie oceny wrażliwości wyszczególnionych krajobrazów na zmiany spowodowane realizacją poszczególnych inwestycji i wytypowanie obszarów predysponowanych krajobrazowo na lokalizację przedsięwzięć mogących oddziaływać na krajobraz¹⁷.

Na podstawie przeprowadzonych analiz stanu środowiska, zidentyfikowanych problemów i oddziaływań można wskazać najważniejsze zalecenia środowiskowe, jakie powinny spełniać projekty w ramach poszczególnych zawartych w projekcie Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035:

- dokonanie oceny zgodności z wymaganiami ochrony środowiska na etapie projektowania, realizacji oraz funkcjonowania/eksploatacji przedsięwzięcia oraz po jego zakończeniu,
- zyskanie wszystkich wymaganych prawem decyzji administracyjnych z zakresu ochrony środowiska oraz dokonanie stosownych zgłoszeń,
- stosowanie elementarnych zasad ochrony środowiska, tj. zasad: ostrożności, prewencji, wysokiego poziomu ochrony, rektyfikacji (usuwania szkód środowiskowych u źródła), zasady kompleksowej ochrony i zasady „zanieczyszczający płaci”,
- ochrona gleb i powierzchni ziemi, w tym ograniczenie prac budowlanych i przekształceń powierzchni ziemi do niezbędnego minimum,
- unikanie przekształceń ekosystemów naturalnych i quasi-naturalnych,
- uwzględnienie zasad ochrony krajobrazu podczas planowania i realizacji inwestycji,
- prowadzenie monitoringu środowiska w sposób umożliwiający nadzór nad kluczowymi aspektami środowiskowymi,
- stosowanie rozwiązań ograniczających emisję do środowiska pyłu, gazów, promieniowania, hałasu, energii i zanieczyszczeń środowiska gruntowo-wodnego,
- unikanie przecinania i defragmentacji cennych struktur przyrodniczych, w tym obszarów objętych ochroną, korytarzy ekologicznych oraz obszarów o wysokich walorach przyrodniczych nieobjętych ochroną,
- zastosowanie rozwiązań gwarantujących oszczędność energetyczną i surowcową/materiałową,
- stosowanie technologii bezodpadowych, minimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów, kierowanie odpadów do ponownego wykorzystania, stosowanie zasad gospodarki o obiegu zamkniętym,
- waloryzacja przyrodnicza terenu przed przystąpieniem do inwestycji,
- dostosowanie terminu przeprowadzania prac do okresów lęgowych i rozrodczych ssaków, ptaków, płazów, tarlisk ryb lub stworzenie siedlisk zastępczych,
- unikanie ingerencji i przekształceń siedlisk Natura 2000,
- uwzględnienie potrzeby wykonania kompensacji przyrodniczej (w uzasadnionych przypadkach),
- minimalizowanie zakłóceń w ekosystemach (np. przecięć korytarzy ekologicznych, fragmentacji ekosystemów),

¹⁷ Ansee Consulting Michał Jaśkiewicz na zlecenie GDOŚ, Ocena oddziaływania farm fotowoltaicznych na krajobraz Zalecenia metodyczne, październik 2022

- uwzględnienie potrzeby monitoringu przed- i po realizacyjnego dla przedsięwzięć kolidujących z potrzebami ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych.

W przypadku, gdy całkowite uniknięcie danego oddziaływania na środowisko jest niemożliwe, a istnieje ryzyko nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, niezbędne jest podjęcie odpowiednich działań kompensacyjnych na etapie realizacji przedsięwzięcia. Do działań tych należy m.in. zapewnienie odtworzenia zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne wspomaganie osłabionych populacji, a także tworzenie alternatywnych połączeń ekologicznych i tras migracyjnych dla zwierząt.

7. Zagrożenia wynikające z braku realizacji projektowanego dokumentu

W przypadku braku realizacji projektu Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 przeprowadzona analiza i ocena stanu istniejącego pozwala wykazać, że może nastąpić pogorszenie stanu środowiska. Brak realizacji założeń tego dokumentu najprawdopodobniej przyczynić się będzie do utrwalania i występowania negatywnych tendencji w zakresie korzystania ze środowiska. Potencjalne zmiany aktualnego stanu środowiska zależą od:

- czasu,
- nakładów finansowych, jakimi dysponują: budżet państwa, samorządy i podmioty gospodarcze,
- aktywności w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych w tym dotacji z UE, przeznaczanych na cele rozwojowe infrastruktury i ochronę środowiska.

W przypadku braku realizacji omawianego dokumentu, przewiduje się, że mogą wystąpić m.in. następujące skutki środowiskowe, społeczne i gospodarcze:

- brak zrównoważonego rozwoju – zaniechanie realizacji Strategii może prowadzić do niekontrolowanego rozwoju przestrzennego, który będzie sprzyjał degradacji środowiska i utracie wartości przyrodniczych,
- zahamowanie rozwoju gospodarczego – brak zrealizowania strategii może ograniczyć możliwości inwestycyjne w zakresie ekologicznych technologii, odnawialnych źródeł energii oraz zrównoważonej infrastruktury, co zmniejszy konkurencyjność Gminy na tle innych jednostek samorządowych,
- problemy społeczne i zdrowotne – brak wdrożenia założeń dokumentu może doprowadzić do niekorzystnych zmian w jakości życia mieszkańców, takich jak pogorszenie jakości powietrza, wód czy hałasu, co w dłuższym czasie może negatywnie wpłynąć na zdrowie mieszkańców,
- utrata bioróżnorodności – brak działań na rzecz ochrony i zrównoważonego zarządzania zasobami naturalnymi może skutkować dalszą utratą bioróżnorodności i zniszczeniem cennych

ekosystemów, co ma wpływ nie tylko na lokalną faunę i florę, ale i na równowagę całego ekosystemu,

- wzrost kosztów długoterminowych – brak odpowiednich działań ochronnych i inwestycji w infrastrukturę ekologiczną w przyszłości może prowadzić do wzrostu kosztów związanych z naprawą szkód środowiskowych, co obciąży budżet gminy i mieszkańców.

Ponadto przewiduje się, iż w przypadku braku realizacji omawianego dokumentu może dojść do następujących skutków:

- niezgodność z przepisami krajowymi i międzynarodowymi, skutkująca, m.in. konsekwencjami finansowymi,
- konieczność ponoszenia wysokich (i stale wzrastających) opłat za korzystanie ze środowiska,
- uniknięcie zysków możliwych do osiągnięcia w wyniku stosowania nowoczesnych i odnawialnych technologii,
- dalsze pobłażliwe traktowanie obowiązujących przepisów o ochronie środowiska,
- postępujący zanik świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Ocenia się, że w wariantcie braku realizacji ustaleń Strategii, w szczególności dotyczących określenia kierunków ochrony cennych zasobów przyrodniczych oraz kierunków rozwoju infrastruktury technicznej, poprawa stanu środowiska oraz utrzymanie i ochrona walorów przyrodniczych byłaby trudna do realizacji. Zaniechanie realizacji zapisów dokumentu, w odniesieniu do zaniechania realizacji planowanych inwestycji spowoduje dalszy rozwój i miejscowe zanieczyszczanie środowiska, co najmniej na poziomie takim, jaki to ma miejsce obecnie.

O ile w efekcie długofalowym planowane działania mają na celu poprawę stanu środowiska, to w skali krótkoterminowej mogą zachodzić pewne negatywne oddziaływania i uciążliwości związane z realizacją inwestycji, które mogą w pewnym stopniu pogarszać stan środowiska w stosunku do jego stanu obecnego, przed realizacją zapisów Strategii (dotyczy to prowadzenia robót budowlanych). Mając jednak na uwadze efekt ekologiczny planowanych działań, ocenia się, że brak realizacji zapisów Strategii spowoduje pogorszenie lub co najmniej utrzymywanie się stanu środowiska na obecnym poziomie, co w niektórych przypadkach oznacza utrzymywanie się stanu środowiska i jakości poszczególnych komponentów na niskim poziomie.

Odstąpienie od wdrożenia założeń projektu skutkować może zahamowaniem wzrostu potencjału rozwoju powiatu oraz jego zdolności do adaptacji do zmieniających się warunków środowiskowych, w tym do zmian klimatu. W sytuacji coraz częstszych ekstremalnych zjawisk pogodowych, które stają się widocznym skutkiem zmian klimatycznych, brak zintegrowanych działań adaptacyjnych może powodować wzrost wrażliwości powiatu i poszczególnych gmin na te negatywne zjawiska. To z kolei przekładałoby się na zwiększone ryzyko dla bezpieczeństwa mieszkańców, infrastruktury komunalnej i gospodarki lokalnej. Ponadto, brak działań opartych na projektowanym dokumencie może spowodować, że powiat nie będzie w

stanie skutecznie wdrażać działań na rzecz ochrony środowiska i poprawy jakości życia mieszkańców. Długoterminowo może to prowadzić do degradacji środowiska naturalnego, pogorszenia stanu zdrowia mieszkańców oraz obniżenia ogólnego standardu życia.

Brak realizacji zaplanowanych działań będzie negatywnie wpływać na wszystkie komponenty środowiska. Należy mieć na uwadze fakt, że negatywne oddziaływanie inwestycji na środowisko może wystąpić wyłącznie na etapie prowadzenia robót budowlanych. Na etapie użytkowania nowopowstałej lub zmodernizowanej infrastruktury należy spodziewać się pozytywnych oddziaływań na środowisko.

8. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Postępowanie dotyczące transgranicznego oddziaływania na środowisko, zgodnie z art. 104 ust. 1 pkt 3 ustawy ooś, przeprowadza się w przypadku stwierdzenia możliwości znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na skutek realizacji przedsięwzięć, projektów, polityk, strategii, planów lub programów.

Ze względu na rodzaj zaplanowanych działań i znaczną odległość od granic państwa, skutki realizacji założeń przedmiotowego projektu Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 nie będą powodować transgranicznego oddziaływania na środowisko. Minimalna odległość granic administracyjnych Powiatu Międzychodzkiego od granicy państwa wynosi ponad 100 km. Wskazane w Strategii działania realizowane będą jedynie na obszarze Powiatu Międzychodzkiego, a ich zasięg będzie lokalny. Należy również podkreślić, że zaplanowane działania w dużej mierze mają charakter organizacyjny, edukacyjny i monitoringowy, w związku z czym nie będą wywierać bezpośredniego wpływu na stan środowiska.

9. Napotkane trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy

W trakcie sporządzania prognozy oddziaływania na środowisko dla Strategii Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 nie napotkano na istotne trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy, które uniemożliwiłyby jej opracowanie. Jednakże, ze względu na ogólny charakter dokumentu jakim jest Strategia, wyznaczająca ogólne kierunki rozwoju, określenie oddziaływania na środowisko realizacji poszczególnych celów jest bardzo trudne. W skonstruowaniu w pełni rzetelnej prognozy przeszkadzały pewne braki informacji na temat konkretnych sposobów realizacji strategii. Brak konkretnych zadań w ramach poszczególnych celów utrudnił, a w pojedynczych przypadkach wręcz uniemożliwił określenie oddziaływania na środowisko danego działania. Ponadto Strategia powstała w oparciu o współczesną wiedzę na temat wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju powiatu międzychodzkiego oraz w oparciu o współczesną wiedzę na temat organizacji, metod, technik, technologii, materiałów wykorzystywanych przy realizacji przedsięwzięć z zakresu rozwoju lokalnego oraz procesów inwestycyjnych.

Biorąc powyższe pod uwagę, posłużono się informacjami dotyczącymi inwestycji o podobnym charakterze i skali. Ocena oddziaływania na środowiska ma charakter prognostyczny, wskazuje możliwe do wystąpienia oddziaływania, uwzględniając różne warianty realizacji przedsięwzięcia – najbardziej niekorzystne dla środowiska. Taki sposób analizy pozwala na zidentyfikowanie ryzyk i zagrożeń, które mogą wystąpić w trakcie realizacji poszczególnych działań, umożliwiając tym samym podjęcie odpowiednich działań zapobiegawczych lub łagodzących negatywne skutki dla środowiska.

10. Rekomendacje i wnioski do ostatecznej wersji dokumentu

W ramach rekomendacji i wniosków wskazuje się, że podczas tworzenia ostatecznej wersji Strategii należy uwzględnić następujące elementy:

- wszystkie zaplanowane kierunki działań powinny być zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju i celami w zakresie ochrony środowiska wyznaczonymi w dokumentach obowiązujących na szczeblu międzynarodowym, unijnym, krajowym, regionalnym oraz lokalnym,
- konieczne jest prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych, które przyczynią się do kreowania wśród lokalnej społeczności postaw proekologicznych,
- konieczne jest wskazanie odpowiednich działań kompensacyjnych pozwalających na minimalizację negatywnego oddziaływania na środowisko w przypadku inwestycji nawet krótkotrwale negatywnie wpływających na środowisko.

Strategia powinna być przede wszystkim zgodna z zasadą zrównoważonego rozwoju, gwarantując przyszłym i obecnym pokoleniom równy dostęp do godnych warunków życia. W ostatecznej wersji dokumentu należy uwzględnić aspekty związane z poszanowaniem środowiska naturalnego, co przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz wspiera rozwój gospodarczy regionu.

W Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 wskazano następujące cele strategiczne i operacyjne:

CELE STRATEGICZNE		
Cel strategiczny I: Innowacyjna gospodarka oparta na turystyce i wspierająca przedsiębiorczość mieszkańców	Cel strategiczny II: Zrównoważony i spójny rozwój przestrzenny Powiatu Międzychodzkiego przy zachowaniu jego walorów przyrodniczych	Cel strategiczny III: Poprawa jakości życia społeczności lokalnej poprzez dostęp do usług zdrowotnych, edukacyjnych i pomocy społecznej na wysokim poziomie
CELE OPERACYJNE		
1.1: Wykorzystanie zasobów turystycznych i kulturowych do rozbudowy oferty rekreacyjno-wypoczynkowej	2.1: Lepsza dostępność komunikacyjna i przestrzenna	3.1: Podwyższenie standardu i unowocześnienie oferty edukacyjnej
1.2: Rozwój przedsiębiorczości oraz przeciwdziałanie bezrobociu	2.2: Ochrona środowiska naturalnego i przeciwdziałanie zmianom klimatu	3.2: Podwyższenie standardu świadczonych usług pomocy społecznej, wzmacnianie pieczy zastępczej i przeciwdziałanie wykluczeniu
1.3: Promocja Powiatu Międzychodzkiego i jego oferty turystyczno-gospodarczej		3.3: Wzrost bezpieczeństwa na terenie Powiatu Międzychodzkiego

Strategia powinna być zgodna przede wszystkim z ideą zrównoważonego rozwoju, zapewniając przyszłym i obecnym pokoleniom taki sam dostęp do godnego życia. Należy pamiętać o uwzględnieniu w ostatecznej wersji dokumentu aspektów związanych z poszanowaniem środowiska przyrodniczego, zapewniając tym samym poprawę warunków życia mieszkańców oraz rozwój gospodarczy regionu.

11. Rozwiązania alternatywne do zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem wyboru i opisem metod ich oceny lub wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych

Przez pojęcie rozwiązania alternatywnego można rozumieć opcję różnego sposobu podejmowania planowanych działań. Dla przedsięwzięć inwestycyjnych można rozważać wariant lokalizacyjny, technologiczny czy organizacyjny, a także wariant polegający na odstąpieniu od realizacji przedsięwzięcia. Analiza alternatywnych rozwiązań może być zatem prowadzona w odniesieniu do:

- alternatywnych sposobów osiągnięcia celów,
- alternatywnych lokalizacji dla zamierzeń niezbędnych dla osiągnięcia celów,
- alternatywnej skali przedsięwzięcia i sposobów jego realizacji oraz eksploatacji.

Możliwości analityczne w powyższych kwestiach są determinowane stopniem szczegółowości dokumentu poddanego ocenie. Jeżeli w analizowanym dokumencie nie określa się precyzyjnie wykazu i charakterystyki przewidywanych do realizacji projektów, to analiza alternatyw sprowadzać się może jedynie do przeglądu planowanych kierunków działań oraz instrumentów realizacyjnych w kontekście ich skutków środowiskowych. Nie znając szczegółów dotyczących realizacji danej inwestycji, takich jak lokalizacja, skala, rozwiązania technologiczne itp. nie jest możliwe dokładne rozpoznanie wszelkich oddziaływań na środowisko, a tym samym wyznaczenie konkretnych rozwiązań alternatywnych.

Strategia Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 jest dokumentem wskazującym cele i kierunki działań o znacznym stopniu ogólności, które docelowo przyczynić się mają do dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu Międzychodzkiego, w tym również poprawę jakości środowiska i jakości życia mieszkańców – przy jednoczesnym zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju. Analizując zapisy Strategii należy zwrócić uwagę, iż brak jest informacji na temat kluczowych parametrów poszczególnych przedsięwzięć, w tym ich lokalizacji i zakresu. To z kolei uniemożliwia przeprowadzenie analizy możliwych racjonalnych wariantów alternatywnych.

Z uwagi na fakt, że oceniany projekt Strategii nie wskazuje listy konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych (w rozumieniu ustawy ooś), przeprowadzenie szczegółowej analizy alternatyw jest w tej sytuacji w zasadzie niemożliwe. Należy podkreślić, że dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko wskazuje na potrzebę omawiania „rozsądnych alternatyw” budowanych na podstawie analizy informacji, które mogą

być „racjonalnie wymagane” lub wskazania, dlaczego takie alternatywy nie mogły być sformułowane. Obowiązek zidentyfikowania, opisanie i oszacowania rozsądnych rozwiązań alternatywnych musi być odczytywany w kontekście celu dyrektywy, który polega na dopilnowaniu, że wpływ realizacji planów i programów jest uwzględniony podczas przygotowania tych dokumentów i przed ich przyjęciem. Tekst dyrektywy nie precyzuje, co rozumie się pod pojęciem rozsądnego rozwiązania alternatywnego wobec planu lub programu: czy chodzi o alternatywne plany lub programy, czy o alternatywne rozwiązania w ramach planu lub programu. Natomiast art. 51 ust. 2 pkt 3b ustawy ooś jasno określa, że w Prognozie przedstawia się rozwiązania alternatywne w stosunku do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie. W praktyce różne rozwiązania alternatywne w ramach danego dokumentu na ogół będą podlegały ocenie (np. różne sposoby zagospodarowania obszaru w ramach miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego). Alternatywne rozwiązanie może zatem stanowić inny sposób osiągnięcia celów planu lub programu.

Działania określone w Strategii, które stanowią narzędzie do osiągnięcia celów dokumentu, nie mają charakteru sztywnych, twardych założeń. Zamiast tego, wskazują one głównie kierunek rozwoju i aktywności, umożliwiając elastyczny dobór metod i form realizacji. Takie podejście pozwala na dostosowanie działań do zmieniających się warunków i potrzeb, zapewniając większą swobodę w realizacji celów Strategii.

Analiza alternatyw jest de facto prowadzona jedynie na etapie opracowywania projektów inwestycyjnych, studiów wykonalności i postępowań administracyjnych, w ramach których prowadzi się analizę zgodności z przepisami (m.in. z zakresu ochrony środowiska podczas procedury uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach).

Założenia Strategii nie mają długotrwałego, negatywnego wpływu na stan środowiska, a większość zaplanowanych działań przynosi korzyści dla środowiska. Proces opracowywania projektu dokumentu obejmował rozpatrzenie różnych wariantów przyjętych założeń Strategii, w tym przeprowadzenie diagnozy oraz konsultacje z przedstawicielami różnych środowisk, a także ankietowanie jej mieszkańców. Wynikiem tych działań było stworzenie ostatecznej, jednowariantowej wersji Strategii. W związku z tym, proponowanie alternatywnych rozwiązań nie jest konieczne.

Jednocześnie wskazuje się, że kierunki działań zawarte w projekcie Strategii wydają się być optymalnymi rozwiązaniami, zmierzającymi do poprawy stanu środowiska. Rozwiązania alternatywne powinny być rozważane na dalszym etapie, w momencie uszczegóławiania zakresu poszczególnych zadań, np. co do sposobu prowadzenia prac budowlanych, lokalizacji danego zadania czy wyboru technologii. Skutki środowiskowe podejmowanych działań inwestycyjnych silnie zależą od lokalnych warunków środowiska i od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych, dlatego przy realizacji nowych inwestycji należy rozważać różne warianty alternatywne i w miarę możliwości wybierać wariant najkorzystniejszy dla środowiska.

12. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień niniejszego dokumentu oraz częstotliwości jej prowadzenia

Ważnym elementem w zakresie monitoringu środowiska jest ocena jakości środowiska przyrodniczego na analizowanym obszarze. Monitoring polega na gromadzeniu, analizowaniu i udostępnianiu danych odnoszących się do jakości środowiska naturalnego oraz zmian w nim zachodzących. Przeprowadzenie rzetelnego monitoringu wymaga doboru odpowiednich wskaźników określonych ilościowo oraz jakościowo. Założone cele i kierunki działań Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035, a także osiągnięte rezultaty odpowiadać będą na potrzeby wynikające z analizy stanu obecnego obszaru. Założone efekty realizacji Strategii pozwolą wzmocnić posiadany potencjał obszaru oraz wyeliminować lub ograniczyć słabe strony.

Jednym z najczęściej stosowanych sposobów prowadzenia monitoringu jest zastosowanie metod wskaźnikowych. Poniżej w zestawieniu tabelarycznym zaprezentowane zostały wskaźniki proponowane do zastosowania w celu monitorowania skutków realizacji postanowień zawartych w projekcie Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035. Dodatkowo uzupełnieniem monitoringu wskazanego w niniejszej Prognozie może być monitoring prowadzony w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Dokonując analizy i oceny stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska należy pamiętać, że muszą się one odnosić do terenów objętych projektem Strategii.

Tabela 18. Wskaźniki proponowane do zastosowania w celu monitorowania skutków realizacji

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Pożądane zmiany	Cykliczność gromadzenia danych
Wysokość nakładów na inwestycje drogowe	zł	↑	raz na rok
Liczba nowo powstałych lub zmodernizowanych odcinków szlaków pieszych i rowerowych	km	↑	raz na rok
Liczba kilometrów wyremontowanych dróg powiatowych w skali roku	km	↑	raz na rok
Procent taboru komunikacji publicznej o napędzie niskoemisyjnym	%	↑	raz na rok
Średnia roczna poziomy PM ₁₀ w powietrzu	µg/m ³	↓	raz na rok
Częstość przekraczania dopuszczalnego poziomu stężeń 24-godzinnych PM ₁₀ w roku	szt.	↓	raz na rok

Średnia roczna poziomu PM _{2,5} w powietrzu	µg/m ³	U	raz na rok
Stanu jakości wód powierzchniowych i podziemnych	zły/dobry	I	raz na rok
Łączna moc zainstalowanych OZE	kW	I	raz na rok
Liczba odnotowanych podtopień / zagrożeń powodziowych	szt.	I	raz na rok
Wskaźnik lesistości powiatu	%	I	raz na rok
Liczba gospodarstw rolnych z certyfikatem ekologicznym	szt.	I	raz na rok
Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji	szt.	I	raz na rok
Liczba autobusów zero i nisko-emisyjnych	szt.	I	raz na rok
Udział skanalizowania na terenie powiatu	%	I	raz na rok
Liczba zbiorników bezodpływowych na terenie powiatu	szt.	U	raz na rok
Udział zwodociągowania na terenie powiatu	%	I	raz na rok
Udział gazyfikacji na terenie powiatu	%	I	raz na rok

Źródło: opracowanie własne.

13. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Konieczność wykonania Prognozy oddziaływania na środowisko „Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035” wynika z obowiązku zawartego w art. 51 ust. 1. ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024, poz. 1112).

Zgodnie z art. 53 ustawy OOŚ zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko zostały uzgodnione z właściwym organem, tj. Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Wielkopolskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym. Informacje te wskazane zostały w piśmie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu znak: WPP-I.410.40.2025.MC.1 z dnia 12 maja 2025 roku oraz w piśmie Wielkopolskiego Państwowego Inspektora Sanitarnego znak: DN-NS.9011.816.2025 z dnia 20 czerwca 2025 roku.

W rozdziale 1 niniejszej prognozy przedstawiono podstawy prawne jej opracowania, zakres, cel, metodyka opracowania, źródła informacji oraz analizę oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska. Głównym celem prognozy jest określenie, w jaki sposób realizacja celów strategicznych, programów i projektów zawartych w Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035.

W rozdziale 2 przedstawiono ogólną charakterystykę projektu Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035, w tym wizję, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań. W Strategii wyznaczono następujące cele strategiczne:

- Cel I: Innowacyjna gospodarka oparta na turystyce i wspierająca przedsiębiorczość mieszkańców,
- Cel II: Zrównoważony i spójny rozwój przestrzenny Powiatu Międzychodzkiego przy zachowaniu jego walorów przyrodniczych,
- Cel III: Poprawa jakości życia społeczności lokalnej poprzez dostęp do usług zdrowotnych, edukacyjnych i pomocy społecznej na wysokim poziomie.

Ponadto w rozdziale 2 przedstawiono również powiązania tematyczne Strategii z założeniami i wymaganiami innych dokumentów szczebla unijnego, krajowego i wojewódzkiego, uwzględniające zasady ochrony środowiska, a przede wszystkim zasadę zrównoważonego rozwoju. Odniesiono się m.in. do następujących dokumentów: Traktat Lizboński, Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, Ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030, Europejski Zielony Ład, Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020), Europejska Konwencja Krajobrazowa, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, Polityka wodnej Państwa do 2030 r., Polityka energetyczna Polski do 2040 r., Krajowy Program Ochrony Powietrza, Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku, Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ wraz z Planem zagospodarowania

przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania, Program Ochrony Środowiska dla Województwa Wielkopolskiego do roku 2030, Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej, a także Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Międzychodzkiego na lata 2024-2030.

W rozdziale 3 zaprezentowano charakterystykę obecnego stanu środowiska Powiatu Międzychodzkiego, uwzględniając takie elementy jak położenie, ukształtowanie terenu, budowa geologiczna, rodzaje gleb, wody powierzchniowe i podziemne, klimat, jakość powietrza atmosferycznego, poziom hałasu, roślinność, fauna oraz formy ochrony przyrody.

W rozdziale 4 omówiono istniejące problemy oraz zagrożenia środowiskowe na terenie Powiatu Międzychodzkiego. Dla poszczególnych komponentów środowiska wskazano m.in. następujące zagrożenia i problemy: przekroczenia poziomów dopuszczalnych zanieczyszczeń powietrza, hałas komunikacyjny, zły stan wód powierzchniowych, zagrożenie powodziowe, zagrożenie suszą, niedostateczny poziom skanalizowania, duża ilość wyrobów zawierających azbest, presja urbanizacyjna na obiekty cenne przyrodniczo.

W rozdziale 5 prognozy przedstawiono przewidywane oddziaływanie na środowisko w kontekście poszczególnych elementów przyrody, takich jak różnorodność biologiczna, fauna, flora, wody, powietrze, powierzchnia ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne oraz cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000. Uwzględniono także potencjalny wpływ na zdrowie ludzi oraz na obiekty zabytkowe. Ocenę oraz identyfikację istotnych oddziaływań na środowisko wynikających z różnych działań przedstawiono w formie opisowej, wraz z odpowiednim uzasadnieniem.

W rozdziale 6 przedstawiono propozycje możliwych działań mających na celu ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko, w tym m.in.: inwentaryzacja przyrodnicza pod kątem występowania ptaków czy innych zwierząt oraz cennych gatunków roślin, szczególnie objętych ochroną, oznakowanie obszarów w miejscach prowadzenia robót budowlanych, odpowiednie zabezpieczenia terenów przed przedostaniem się niepożądanych substancji do wód, dbałość o szczelność zbiorników paliw w maszynach wykorzystywanych podczas prac, tworzenie pasów zieleni izolacyjnej, odpowiednie przechowywanie/składowanie materiałów budowlanych, kontrolowanie szczelności zbiorników paliwowych w pojazdach wykorzystywanych przy pracach, stosowanie nasadzeń drzew i krzewów oraz zieleni urządzonej.

W rozdziale 7 zawarto opis możliwych zmian w przypadku braku realizacji dokumentu, wśród których wskazano m.in.: brak zrównoważonego rozwoju, zahamowanie rozwoju gospodarczego, problemy społeczne i zdrowotne, utrata bioróżnorodności, wzrost kosztów długoterminowych. W rozdziale wskazano, że zaniechanie realizacji założeń Strategii mogłoby przyczynić się do zakłócenia dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu Międzychodzkiego, a także wywołać niekorzystne zmiany środowiska przyrodniczego.

W rozdziale 8 wskazano, że realizacja niniejszego dokumentu nie spowoduje transgranicznego oddziaływania na środowisko, ponieważ Powiat Międzychodzki położony jest ponad 100 km od najbliższej granicy.

W rozdziale 9, dotyczącym napotkanych trudności i braków w dostępnej wiedzy, wskazano, że głównym problemem był zbyt ogólny charakter kierunków działań proponowanych w Strategii. Brak szczegółowego określenia konkretnych zadań w ramach poszczególnych celów utrudnił, a w niektórych przypadkach wręcz uniemożliwił ocenę wpływu poszczególnych działań na środowisko. Ponadto Strategia powstała w oparciu o współczesną wiedzę na temat wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju powiatu międzychodzkiego oraz w oparciu o współczesną wiedzę na temat organizacji, metod, technik, technologii, materiałów wykorzystywanych przy realizacji przedsięwzięć z zakresu rozwoju lokalnego oraz procesów inwestycyjnych.

W rozdziale 10, w ramach rekomendacji i wniosków, wskazano, że Strategia powinna przede wszystkim opierać się na zasadzie zrównoważonego rozwoju, zapewniając przyszłym i obecnym pokoleniom równy dostęp do godnych warunków życia. Ostateczna wersja dokumentu powinna uwzględniać aspekty związane z ochroną środowiska naturalnego, co przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz wspiera rozwój gospodarczy regionu.

W rozdziale 11, dotyczącym rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zaproponowanych w Strategii, stwierdzono, że dokument strategii charakteryzuje się wysokim stopniem ogólności, często nie zawierając propozycji konkretnych działań i nie mając odniesienia w wytycznych lokalizacyjnych. Wobec powyższych przesłanek dotyczących w zasadzie każdego wieloaspektowego dokumentu, niniejsza prognoza nie zawiera propozycji zadań alternatywnych dla realizacji celów Strategii, do czego przyczynił się brak możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych zadań. Efektem tych prac było opracowanie ostatecznej, jednowariantowej wersji Strategii.

W rozdziale 12 przedstawiono liczne propozycje dotyczące metod analizy skutków realizacji postanowień Strategii. Aby ocenić stopień realizacji celów strategicznych, opracowano system wskaźników powiązanych z różnymi poziomami celów przyjętych w Strategii. Regularna analiza wskaźników, przedstawionych w poniższej tabeli, umożliwi ocenę skuteczności podjętych działań, określenie poziomu rozwoju jednostki w danej dziedzinie oraz aktualizację priorytetów Powiatu Międzychodzkiego.

14. Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie Powiatu Międzychodzkiego na tle kraju i województwa	30
Rysunek 2. Gminy Powiatu Międzychodzkiego	31
Rysunek 3. Struktura użytkowania terenu Powiatu Międzychodzkiego	31
Rysunek 4. Zmiany demograficzne Powiatu Międzychodzkiego w latach 2013-2023	32
Rysunek 5. Struktura wieku mieszkańców Powiatu Międzychodzkiego w latach 2021-2023	34
Rysunek 6. Udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w całkowitej liczbie mieszkańców	34
Rysunek 7. Prognoza liczby mieszkańców Powiatu Międzychodzkiego do 2060 r.	35
Rysunek 8. Czasowa dostępność Poznania z regionu w transporcie drogowym w 2016 roku.....	36
Rysunek 9. Przyrost zasobów mieszkaniowych w Powiecie Międzychodzkim w latach 2021-2023.....	38
Rysunek 10. Wykres średnich temperatur i opadów w ciągu roku dla Gminy Międzychód	40
Rysunek 11. Róża wiatrów dla Gminy Międzychód	41
Rysunek 12. Przekroczenie wartości dopuszczalnych według wskaźnika LDWN – powiat międzychodzki .	52
Rysunek 13. Przekroczenie wartości dopuszczalnych według wskaźnika LN – powiat międzychodzki.....	52
Rysunek 14. Poziomy dźwięku w środowisku określone przez wskaźnik LDWN – powiat międzychodzki ...	53
Rysunek 15. Poziomy dźwięku w środowisku określone przez wskaźnik LN – powiat międzychodzki	53
Rysunek 16. Mapa obszarów zagrożonych wystąpieniem powodzi na terenie Powiatu Międzychodzkiego	69
Rysunek 17. Zagrożenie suszą na terenie Powiatu Międzychodzkiego	70
Rysunek 18. Obszary leśne na terenie Powiatu Międzychodzkiego.....	89
Rysunek 19. Formy ochrony przyrody występujące na terenie Powiatu Międzychodzkiego	90

15. Spis tabel

Tabela 1. . Liczba mieszkańców Powiatu Międzychodzkiego w latach 2021-2023.....	32
Tabela 2. Saldo migracji na 1 tys. ludności w latach 2021-2023	33
Tabela 3. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności w latach 2021-2023.....	33
Tabela 4. Mieszkańcy w wieku kreatywnym oraz senioralne obciążenie demograficzne w Powiecie Międzychodzkiem	35
Tabela 5. Stan dróg i ścieżek rowerowych w Powiecie Międzychodzkiem na tle województwa i kraju w 2023 roku	37
Tabela 6. Ruch budowlany w Powiecie Międzychodzkiem w latach 2021-2023	38
Tabela 7. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów stanowiących w celu ochrony zdrowia – dane za rok 2024.....	44
Tabela 8. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin – dane za rok 2024	44
Tabela 9. Wyniki pomiarów poziomu hałasu i natężenia ruchu pojazdów wykonanych w otoczeniu drogi wojewódzkiej nr 160 w Międzychodzie.....	52
Tabela 10. Wyniki pomiaru pól elektromagnetycznych na terenie Powiatu Międzychodzkiego wykonanych w ramach monitoringu badawczego w województwie wielkopolskim w 2023 roku	54
Tabela 11. Charakterystyka JCWPd na terenie Powiatu Międzychodzkiego	55
Tabela 12. Wyniki monitoringu diagnostycznego stanu chemicznego JCWPd w 2023 roku w punktach pomiarowych zlokalizowanych najbliżej Powiatu Międzychodzkiego w województwie wielkopolskim	56
Tabela 13. Charakterystyka JCWP na terenie Powiatu Międzychodzkiego	59
Tabela 14. Podstawowe parametry techniczne oczyszczalni ścieków zlokalizowanych w obrębie Powiatu Międzychodzkiego.....	71
Tabela 15. Wykaz źródeł zlokalizowanych w obrębie Powiatu Międzychodzkiego.....	74
Tabela 16. Krajobrazy wyznaczone w Powiecie Międzychodzkiem	82
Tabela 19. Zagrożenia/problemy istotne z punktu widzenia ochrony środowiska występujące na terenie Powiatu Międzychodzkiego	116
Tabela 17. Wskaźniki proponowane do zastosowania w celu monitorowania skutków realizacji	167

16. Oświadczenie autora Prognozy oddziaływania na środowisko o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2

Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. f ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.), w nawiązaniu do art. 74a ust. 2 tejże ustawy oświadczam, że jako autor prognozy oddziaływania na środowisko do

„Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035”

spełniam wymagania, o których mowa w wyżej wymienionych przepisach prawnych. Posiadam ukończone studia pierwszego i drugiego stopnia na kierunku związanym z kształceniem w zakresie nauk przyrodniczych z dziedzin nauk biologicznych oraz nauk o Ziemi (art. 74a ust. 2 pkt 1 lit. c).

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Nina Jedrusik

Uzasadnienie

Strategia Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego jest kluczowym i strategicznym dokumentem z punktu widzenia rozwoju powiatu międzychodzkiego. Niniejszy dokument oprócz tego, że zawiera zestawienie informacji o powiecie, określa jego potencjał to także wytycza kierunki rozwoju na najbliższe lata. Strategia określa priorytety oraz długoterminowe cele działania i metody ich osiągania. Wyznacza kierunek działań na takie obszary, które są dla naszego powiatu strategiczne w najbliższym czasie jak również w odległej perspektywie. Ponadto weryfikuje stan obecny i na jego podstawie określa stan do którego samorząd powinien dążyć. To wszystko wymaga określenia celów strategicznych i operacyjnych oraz użycia odpowiednich narzędzi. Jest to dokument elastyczny odpowiadający zmianom zachodzącym w otoczeniu zewnętrznym w zależności od sytuacji społecznej, gospodarczej i politycznej państwa, a także od wymagań Unii Europejskiej.

Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna. Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Powiatu, którą pogłębiono podczas badania ankietowego przeprowadzonego w dniach od 3 do 30 stycznia 2025 roku.

Zgodnie z art. 6 ust. 3-6 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przeprowadzone zostały konsultacje społeczne ws. projektu Strategii, w ramach których interesariusze Strategii Rozwoju zostali zaproszeni do składania uwag. Na podstawie przyjętych formularzy z uwagami, zostało przygotowane sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji, które zamieszczono na stronie internetowej Starostwa.

Zgodnie z zapisami art. 53 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U z 2024 poz. 1112 ze zm.), organ opracowujący projekt dokumentu uzgadnia z właściwymi organami (o których mowa w art. 57 i 58) zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko. Uzgodnienia dokonuje się w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku o uzgodnienie.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu po zapoznaniu się z wnioskiem Starosty Powiatu Międzychodzkiego, w piśmie znak: WPP-I.410.40.2025.MC.1 z dnia 12.05.2025 roku uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035. W piśmie organ ten wskazał, że prognoza powinna być opracowana zgodnie z art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 ustawy ooś.

Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w piśmie znak: DN-NS.9011.816.2025 z dnia 20.06.2025 roku również uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035. W piśmie organ ten wskazał, że prognoza powinna być opracowana zgodnie z art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 ustawy ooś.

Opracowany dokument prognozy, zgodnie z art. 54 ust. 1 organ opracowujący projekt, o którym mowa w art. 46 lub art. 47 ust. 1, poddaje projekt, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, opiniowaniu przez właściwe organy, o których mowa w art. 57 i art. 58. Właściwe organy wydają opinię w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku o wydanie opinii. Opinie zostały wyrażone w pismach: Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu, pismo WPP-I.410.157.2025.MC z dnia 11.09.2025 r. oraz Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, pismo DN-NS.9011.816.2025 z dnia 12.09.2025 r.

Strategia Rozwoju Powiatu Międzychodzkiego na lata 2025-2035 stanowi podstawę do zrównoważonego i harmonijnego zarządzania przyszłością Powiatu w perspektywie do roku 2035. Stanowi wizję rozwoju i scenariusz działań uwzględniający wszystkie aspekty życia, wyznaczając kierunki dla procesów i programów realizowanych w powiecie międzychodzkiem w kolejnych latach.

W związku z tym zasadne jest podjęcie niniejszej uchwały.